

2

Homelie quadra

ginta beati Gregorii pape de diuersis lectio-
nibus euangelii: nunc primum diligenter ca-
stigate. et in marginibus annotate: cum dua-
bus tabulis predicatibus admodum vtilibus

Homelia (si tortello creditur) cum aspira-
tione principit et vnico latq; i latino secun-
dum veram orthographiam scribitur: indi-
catq; apud nos sermonem. Et descendit ab
homilo quod est sermocinoz. Calepinus aut
dicit homeliã esse colloquium vel sermonẽ
ad populũ. Et habet penultimã correptam.

Gregorius primus.

Gregorius papa primus: ex monacho ordinis sancti Benedicti: patria Romanus: post pelagium pontificem sedit in cathedra petri annis. xiii. mensibus. vi. Et in diuinis scripturis eruditissimus: et in secularibus litteris utique doctissimus. Theologorum princeps. Splendor philosophorum et rethorum lumen: vita et conuersatione integer atque sanctissimus: cui diuinas scripturas explananti spiritus sanctus aliquotiens visibili specie apparuit: eius archana mysteriorum eorumdem inuisibili magister se reserauit. Hic Rome apud sanctum Petrum habita synodo viginti quattuor episcoporum: multa ad ecclesie utilitatem constituit et decretum immunitatis monasterium promulgauit.

Liber quadraginta homeliarum beati Gregorii pape: de diuersis lectionibus eius

Prologus Fo. f.

gelii. Ad Secundū laurimitanum episcopū

Prologus.

Renerentissimo et sanctissimo fratri Secundo
 epō Gregorius seruus seruoꝝ dei. Inter sacra
 missarū solēns ex his que dieb⁹ certis in hac
 ecclesia legi ex more solēt: sancti euāgelij qua
 draginta lectiones exposui. Et quarūdā quidē
 dictata expositio assistente plebe est per notariū recitata:
 quarūdā vero explanationē corā populo ipse locutus sum:
 atq; ita vt loquebar ita excepta est. Sed quidā fratres sa
 cri verbi studio fernētes: anteq̄ ad ppositū modū ea q̄ di
 xerā subtili emēdatione pducere: trāstulerāt q̄s recte ego
 quasi q̄busdā famelicis similes dixerī q̄ prius escas edere
 appetūt: q̄ cibi plenius excoquantur. hoc vero vbi scriptū
 est. Duct⁹ iesus in desertū a spiritu: vt tētaretur a dyabolo
 prius q̄dē quasi sub quadā ābiguitate exposui: sed eandem
 dubitationē postmodū certa notatione correxi. Easde quoq;
 homelias eo quo dicte sunt ordine in duobus codicibus
 ponere curavi: vt et priores viginti que dicte sunt et poste
 riores totidē q̄ sub oculis dicte in singulis essent distincte
 corporibus. Quod vero quedaz ante posite sunt que in euā
 gelio post leguntur: quedam vero postposite que ante per
 euangelistā scripte sunt inueniuntur: nequāq̄ mouere tuaz
 fraternitatē debet: quia sicut a me diuersitatē poribus dicte
 sunt: ita quoq; sunt ab exceptotib⁹ in cordibus affixe. Tua
 itaq; fraternitas sacris semper lectionibus intenta: si predi
 ctū locū euāgelij inuenit sub dubietate prolatū. Vel easde
 homelias reperit ita (vt predixi) non esse dispositas: has in
 emēdatas remāsisse cognoscat: et iuxta easde quas per pre
 sentē portatorē mittere studij corrigat: nullos modo illas
 sine emēdatione remanere permittat. Edite aut in scrinio
 sancte ecclesie nostre retinentur: vt si qui forte a tua fra
 ternitate longe sunt: hic inueniant vnde in his que emenda
 te sunt: certiores fiant.

famelicorum
natura

homeliarum
liber diuisus
est in duas p
tes.

homelie .xl.
gregorij qua
re recto ordi
ne nō sunt po
site.

Finit prologus.

aa. q.

Sancti Gregorij pape.
Incipit liber. xl. homeliarum
beati gregorij pape.

Luce. xxi.

Lectio sancti euāgelij secundū lucā

In illo tēpore. Dixit iesus discipulis suis. Erunt signa in sole: et luna et stellis: et in pressura gentium et confusione fontis maris et fluctuantes arescentibus hominibus et timore et expectatione: que superueniēt uniuerso orbi. Nam virtutes celorum mouebuntur. Et tunc videbunt filium hominis uentem in nube cum potestate magna et maiestate. His autem fieri incipientibus respicite et leuate capita uestra: quoniam appropinquat redemptio uestra. Et dixit illis similitudinem. Videte ficulneam et omnes arbores: cum producunt iam ex se fructum: scitis quoniam prope est estas. Ita et uos cum uideritis hec fieri scitote quoniam prope est regnum dei. Amen dico uobis: quia non preteribit generatio hec donec omnia fiāt. Celum et terra transibunt: uerba autem mea non transibunt.

Homelia Prima Fo. ii.

Homelia beati Gregorii pape in basilica
beati Petri apostoli. Dominica. ii. aduentus dñi.

Homelia prima.

Dominus ac redemptor noster paratos nos inueni
re desiderans / senescere mundum que mala sequa
tur denunciat: ut nos ab eius amore conspiciat.
Appropinquante eius terminum quante percussiones
perveniat innotescit: ut si deum metuere in trans
quillitate non volumus: vicinum eius iudicium vel percussio
atriti timeamus. Huic etenim lectioni sancti euangelij qua
modo vestra fraternitas audiuit / paulo superius dominus premi
sit dicens. Exurgite gens contra gentem: et regnum aduersus regnum: et
erit terre motus magni per loca pestilentie: et fames: et quibus
da interpositis hoc quod modo audistis adscribit. (Erit signa
in sole et luna et stellis: et in terris pressura gentium per confusionem so
nis maris et fluctus) Ex quibus profecto omnibus alia iam facta cernit
mus: alia in primo ventura formidamus. Nam gentes contra gentes
exurgere carnis pressuram terris insistere / plus iam in nostris temporibus
cernimus: quam in codicibus legimus. Quis fre motus vives insuera
biles obruat: ex alijs mundi partibus scilicet quod frequenter audiunt
mus pestilentias sine cessatione patimur. Signa vero in sole et lu
na et stellis adhuc apte minime videmus. Sed quia et hec non longe
sunt ex ipsa iam aeris imutatione colligimus: quibus postquam Italia
genti in gladio ferienda traderetur: igneas in celo acies vidi
mus: ipsumque quod postea humani generis fusus est sanguinem co
ruscantem. Confusio sunt maris et fluctus necdum nona exorta est
Sed cum multa pronuntiata iam completa sint: dubium non est quin
sequantur etiam pauca que restant: quia sequentium rerum certitudo est
preteritarum exhibitio hec nos fratres charissimi idcirco dicimus
mus: ut ad cautele studium vestre mentes evigilet: ne securitas
timor sollicitet: et in bono opere sollicitudo firmet: pensan
tes hoc quod redemptoris nostri voce subiugit. (Arescunt homines
timore et expectatione que superueniet uniuerso orbi).
Nam virtutes celorum mouebunt. Quid et dominus virtutes celorum nisi
angelos / archangelos / thronos / dominationes principatus et potestates
appellat: que in aduentu districti iudicis nostris tunc oculis

Mar. xij.

Italie persequitio signis que
busdam ostensa
fuerat.

Celorum virtutes que
dicuntur.

Sancti Gregorij pape

His visibiliter apparebunt: vt districte tunc a nobis exigant
hoc qđ modo inuisibilis pđitor eqñimif portat: vbi r subdit
(Et sic videbūt filiū hoīs veniēte i nubib⁹ in p̄tate magna
et maiestate) Ac si apte diceret: in p̄tate r maiestate visuri
sūt quē in hūilitate positū audire noluerūt: vt virtutē eius
tantot sic districti⁹ scētāt q̄to nāc cervicē cordis ad ei⁹ pa
tiētā nō inclināt. S; qz hec p̄tra reprobos dicta sūt mox ad
electorū p̄solationē vba sūt: Nā r subdit (his aut fieri in
cūpiētib⁹ respicite r leuate capita v̄ra: qm̄ appropinquat
redēptio v̄ra) Ac si aperte veritas electorū suos amoneat
dicēs. Cū plage mundi crebescunt. Cū terror iudicij viru
tib⁹ cōmons ostenditur: leuate: capita: idest exhilarate cor
da: qz dum finitur mūdus: cui amici nō estis: ppe fit redē
ptio quā queritis. In scriptura etenim sacra sepe caput pro
mente ponit: quia sicut capite regitur mēbra: ita cogitatio
nōs mente disponuntur. Leuare itaq; capita est mētes nos
stras ad gaudia p̄fie celestis erigere. Qui ergo deū diligit
sūt ex mūdi fine gaudere atq; hilar escere iubent: qz v̄z eū
quē amāt mox inueniūt: dū trāsit is quē non amauerūt. Ab
sit enī vt fidelis q̄sq; qui deū videre desiderat: de mūdi per
cussionibus lugeat: quē finiri eisdē suis percussioibus non
ignorat. Sriptum namq; est. Quicunq; voluerit amicum sui
se seculi huius: inimicus dei constituitur: qui ergo appropi
quante mundi fine non gaudet: se illius esse testatur. Sed absit
cum atq; per hoc inimicus dei esse conuincitur. Sed absit
hoc a fidelium cordibus: absit ab his qui et esse vitam vi
tam fidem credunt: et eam per operationem diligunt. Et
mundi enim destructione lugere eorum est qui radices cor
dis in eius amore plantauerunt: qui sequentem vitam non
querunt q̄ illā neq; esse suspicantur. Nos autē qui celestis
patrie gaudia eterna cognouim⁹: festinare ad ea quā totū
debem⁹. Op̄tādū nobis est citi⁹ pergere atq; ad illam hie
uioze via p̄uenire. Quib⁹ enī malis mund⁹ non v̄getur v̄
nos tristitia: q̄ aduersitas nō angustat: Quid est vita mei
tali nisi via: r q̄le sit fratres mei ppendite in labore vie la
cessere: r tādē eādē viā nolle finiri: Quis alit calcari mūd⁹
ac despici debeat: redēptor n̄. p̄uida cōpatioe manifestat:
eū p̄tū⁹ adūigit (v̄ idete ficulneā r oēs arbores: cū p̄ddi

Caput sepe
pro mente po
nitur.

Ja. iij.

Vita morta:
hoyita est vie

est iam ex se fructu: scitis quod prope est estas. Ita et vos cuius
 deritis hec fieri: scitote quoniam prope est regnum dei (ac si aperte di-
 cat) quia sicut ex fructu arborum vicina estas cognoscitur: ita
 ex ruina mundi prope esse agnoscitur regnum dei. Quibus profe-
 cto verbis ostenditur: fructus mundi ruina est. Ad hoc ei crescit
 ut cadat. Ad hoc cadit ut germinet. Ad hoc germinat ut
 quecumque germinauerit: cladibus consumat. Non autem regnum dei
 estati comparat: quod tunc in ortis nostri nubila transierunt: et vite dies
 eterni solis claritate fulgescunt: quod omnia sub magna certitudi-
 ne confirmant: cum sententia subiungit: quod dicit. (Amen dico vobis
 quod non preteribit generatio hec: donec omnia fiant: celum et terra
 transibunt: verba autem mea non transibunt.) Nihil ei in rerum corpo-
 raliun natura celo et terra durabilius: et nihil in rerum natu-
 ra tam velociter quam verba enim quousque imperfecta sunt: verba
 non sunt: cum vero perfecta fuerint: omnino iam non sunt: quod nec
 profici nisi transiendo possunt: ait ergo (Celum et terra transibunt
 verba autem mea non transibunt) Ac si aperte dicat. Omne quod apud
 vos durable est sine mutatione: durable ad eternitatem non
 est: et omne quod apud me transire cernit: fixum et sine transitu tenet
 quod sine mutabilitate manentes sententias exprimit meo sermone
 quod transit. Ecce fratres mei iam cernimus quod audiebam: non
 quod transiret et crebrescentibus malis mundi virget: ex illa pre-
 be innumerabili ceteri remanseritis: aspicietis: et tamen adhuc quo-
 tidie flagella virget: repetitini casus opprimunt: nonne nos et
 improuisse clades affligunt quotidie. Sicut enim in iuuentu-
 te virget corpus: forte et incolume manet pectus: totosa cer-
 uix: plena sunt brachia: in annis autem senilibus statura cur-
 natur: ceruix exsiccata deponit: frequentibus suspiriis pe-
 ctus virget: spiritus deficit: loquentis verba anhelitus interdicit:
 (nonne et si lignos desit plerumque senibus: ipsa sua saltem egritudo est)
 Ita mundus in annis prioribus velut in iuuentute virget: ad
 pro paganda humani generis pleni robustus fuit: salute corporum
 viridis opulencia rerum pinguis. Et nunc ipsa sua senectute
 deprimi: et quasi ad vicinam mortem molestis crebrescentibus
 crebrius virget. Nolite ergo fratres mei diligere: que vide-
 tis diu stare non posse: precepta apostolica in alio ponite quibus
 nos admonet dicens. Nolite diligere mundum neque ea que in mun-
 do sunt: quod si quis diligit mundum non est charitas patris in eo.

Mundi fructus
 ruina est

Lu. xxi.

Sententie christi
 sunt manentes.

Jo. i.

aaa. iij.

Sancti Gregorij pape.

Mundus dilige-
re periculum
solum est.

heb. x.
ps. xlii.

Judicii dies
sp. ante oculos
ponendus est.

Sopho. i.

Precones ire
sequētis sunt
terrores quos
cernimus.

Indiustertius fratres agnouistis q̄ subito turbine antiofa
arbuta eruta destructe domo: atq; ecclesie a fundamētis
euerse sunt. Quanti ad vesperum sani atq; incolumes acti
ros se in crastinum aliquid putabant: et tamen nocte eadem
repentina morte defuncti sunt in laqueo ruine deprehensi.
Sed considerandum nobis est q̄ ad hec agenda inuisibilibus
iudex uenti tenuissimi spiritū mouit: unius procellam nubis
excitauit: et terram subiuit casura tot edificiorū fundamēta
conculset. Quid ergo iudex ipse factus est cū p̄ semetipsum
uenerit: et in ultionem peccatorū ira eius exarserit: si porta-
ri non potest: cum nos per tenuissimam nubem ferit: In ire
eius presentia que caro subsistet: si uentum mouit et terram
subiuit: concitauit aer: et tot edificia strauit: hęc districtio:
nem uenturi iudicis cōsiderans paulus ait. horrendum est
incidere in manus dei uiuentis. hūc psalmista exprimit di-
ctens. Deus manifeste ueniet deus noster et nō silebit. Ignis
in conspectu eius ardebit: et in circuitu eius ardebit: et
in circuitu eius tempestas ualida. Districtionem quippe
tanti iudicis tempestas: ignisq; comitabuntur: quia tempe-
stas examinat quos ignis exurit. Illum ergo diem fratres
charissimi: illum ante oculos ponite: et quicquid modo gra-
ue creditur: in eius comparatione leuigatur. De illo eterni
die per prophetam dicitur. Juxta est dies domini magnus
iuxta et uelox nimis uox diei dñi amara tribulabit ibi fortis
dies ire / dies illa / dies tribulationis et angustie / dies calas-
mitatis et miserie / dies tenebrarum et caliginis / dies nebulis
le et turbis / dies tube et clāgoris. De hac die dominus per
prophetam dicit. Adhuc semel et ego mouebo non solum
terram sed etiam celum. Ecce (ut prediximus) aera mouit
et terra non substitit: Quis ergo ferat cum celum mouerit
et precones terrores quos cernimus nisi sequentis ire pre-
cones dixerimus: Unde et cōsiderare necesse est: q̄ ab illa
tribulatione prima tāto sunt iste tribulationes distites: q̄
a potētia iudicis p̄sona p̄sonis distat. Illū ergo diē fratres
charissimi tota intētionē cogitate: uita corrigite / mores mu-
tate: mala rētamina resistendo uincite p̄petrata aut scelerib;
punite. Aduētū nāq; eterni iudicis tāto securiores q̄nq; uis
debit: q̄to nunc districtionem illius timendo preuentis.

Lectio sancti euangelij se-
cundum Lucam.

In illo tēpore. Assumpsit Iesus duo
decim discipulos suos: et ait illis.
Ecce ascendimus hierosolimam: et
consummabūtur omnia que scripta sunt per
prophetas de filio hominis. Tradetur enim
gentibus et illudetur: et flagellabitur: et cō-
spuetur. Et postq̄ flagellauerint occident
eum. et die tertia resurget. Et ipsi nihil ho-
rum intellexerūt. Erat autem verbum istud
absconditum ab eis: et non intelligebant que
dicebantur. Factum est autē cum appropin-
quaret hierisco: cecus quidaz sedebat secus
uiam mendicās. Et cū audiret turbā prete-
reuntē interrogabat quid hoc esset. Dixerūt
autem ei: q̄ Iesus nazarenus transiret. Et
exclamauit dicens. Jesu fili dauid miserere
mei. Et qui preibant increpabant eum vt ta-
ceret. Ipse vero multo magis clamabat fili
dauid: miserere mei. Stans autē Iesus ius-
sit illum adduci ad se. Et cum appropinqua-
set interrogauit illum dicens. Quid tibi vis

Sancti Gregorij pape.

factam. At ille dixit: domine vt videam. Et
Iesus dixit illi. Respice: fides tua te salu-
fecit. Et confestim vidit et sequebatur illum
magnificans deum. Et omnis plebs vt vidit
dedit laudem deo.

Homelia lectionis eiusdem habita
populum in basilica beati Petri apostoli. **C**on-
in quinquagesima. **H**omelia. ij.

BEdēptor noster prouidens ex passione sua dis-
cipulorū animos perturbandos: eis longe ante
eiusdem passionis penā et resurrectionis sue glo-
riam predixit: vt cum eum morientē (sicut pie-
dictum est) ceruerēt: etiam resurrecturū nō du-
bitarent. Sed quia carnales adhuc discipuli nullo modo va-
lebāt capere verba misterij: venit ad miraculum. Ante eo-
rum oculos cecus lumē recepit: vt qui celestis misterij veri-
ba nō caperent: eos ad fidē celestia facta solidarent. Sed
miracula dñi et saluatoris nostri sic accipienda sunt fratres
charissimi: vt et in veritate credant facta: et tamen per signi-
ficationē nobis aliquid innuāt. Opera quippe eius et p-
sentiam aliud ostendit: per misterij aliud loquitur. Ecce ei
quis iuxta hystoriam cecus iste fuerit: ignoramus. Sed tamē
quid misterij significet: nouimus. Cecus quippe est gen-
humanū qñ in parente primo a paradisi gaudijs expulsi
claritatē superne lucis ignorās dñatōis sue tenebras pa-
titur: sed tñ per redēptoris sui presentā illuminat: vt mira-
ne lucis gaudijs iam per desiderium videat: atq; in viuere
boni operis gressus ponat. Notandū vero est qd cum Iesus
hierico appropinquare dicit: cecus illuminat. Hierico quip-
pe luna interpretat: luna autem in sacro eloquio p defectū
carnis ponit: quia dñ mēstruis momētis decreuit: defectū
nostre mortalitatis designat. Dum igit cōditōr noster sp-
propinquaret hierico cecus ad lumen redit: qz dñ dignitas
defectū nostre carnis suscipit: humanū gen-
lunē qd amē

Miracta xpi
vltra ipsas vi-
tates aliquid
innuunt.

Hierico luna
interpretat.
Gen^o huanū
qñ recepit lu-
mē qd amise-
rat.

ferat: recepit. Unde et deus humana patit: inde homo ad
 diuina subleuat: qui videlicet cecus recte et iuxta viam sedes-
 re mendicans esse describit. Ipsa enim veritas dicit. Ego sum
 via. Qui ergo eterne lucis claritate nescit: cecus est. Sed si
 iam in redemptorem credit iuxta viam sedet: si autem iam credit
 sed ut eternam lucem recipiat rogare dissimulat: atque a preci-
 bus cessat: cecus quidem iuxta viam sedet: sed minime medicat
 si vero et crediderit: et cecitatem cordis sui cognouerit: sed et
 lumen vitæ recipiat: postulat: iuxta viam secus sedet et me-
 dicat. Quisquis ergo cecitatis sue tenebras agnoscit: quis-
 quis hoc quod sibi deest: lumen eternitatis intelligit: clamat
 medullis cordis: clamat et vocibus mentis dicens. (Jesu fili da-
 uida miserere mei.) Sed quod clamante ceco subiugit: audiam?
 (Et qui preibat increpabat eum ut taceret) Quid autem designat
 isti qui iesum venientem precedit: nisi desideriorum carnalium
 turbas: tumultusque vitiorum: qui prius quam iesus ad cor nostrum
 veniat: tentationibus suis cogitationem nostram dissipant: et vo-
 ces cordis in oratione perturbant. Sepe namque dum conuertitur ad
 dominum post perpetrata vitia volumus: dum contra hec eadem
 exorare vitia que perpetravimus conamur: occurrunt cordi fan-
 tasmata peccatorum que fecimus: mentis nostre aciem reuerber-
 rant: confundunt animam: et vocem nostre deprecationis premit. Qui
 preibat ergo increpabat eum ut taceret: quia prius quam iesus ad
 cor veniat: mala que fecimus cogitationum nostre suis imaginibus
 illusa in ipsa nos nostra oratione perturbant. Sed quid
 adhuc illuminandus iste cecus fecit: audiam? sequitur. (Ipe
 pro multo magis clamabat. Fili dauid miserere mei.) Ecce
 quem turba increpat ut taceat magis clamavit: quia quanto gratius
 in insistere ardētius debemus. Contra dicit turba ne clame-
 mus: quia peccatorum nostrorum fantasmata plerumque in oratione
 patimur. Sed nimirum necesse est ut vox cordis nisi quo du-
 rius repellit: eorumque listat: quatenus cogitationis illicite
 tumultus superat: atque ad pias aures domini nimitate sue importu-
 nitatis erumpat. In se (ut suspicor) recognoscit unusquisque quod
 dicimus: quia dum ab hoc mundo animum ad deum mutamus: dum
 orationis opus conuertimur: ipsa que prius delectabiliter gessimus
 importuna postea atque grauis in oratione nostra toleramus.

Joh. xiiij.

Conuersio
 peccatorum ad
 dñm p quid
 impeditur.

Sancti Gregorij pape.

**Tēpotalib⁹
dediti vix spi
ritualia am-
plectuntur.**

**humanitatis
xpi trāsire est
sed stare diui
nitatis.**

Matth. vi.

**Lux ⁊ nō ter
rena querāt
a domino.**

Vix eorū cogitatio manu sancti desiderij ab oculis cordis
abijcitur. Vix eorū fantasmata per pnie lamenta superātur
Sed cum inoratione nostra vehementer insistim⁹ trāsire un
tem Jesum menti figimus. Unde illic subdit. (Stās autē te
sus iussit eū adduci ad se) Ecce stat q̄ ante transibat: q̄ dū
adhuc turbas fantasmātū in ofone patimur: iesum aliqua
tenus transeuntē sentim⁹. Cū vō ofoni vehemēter insistis
mus: stat iesus v̄ lucē restituat: q̄ deus in corde figit: et lux
amissa reparat. Qua tñ in re ⁊ aliud aliquid inuit: q̄ in
telligi de humanitate ac diuinitate illi⁹ vtiliter possit. Cla
mantē etenim cecū iesus tranliēs audiuit: sed stās miracu
lum illuminationis exhibuit. Trāsire nāq̄ humanitatis ē:
stare diuinitatis: per humanitatē q̄ppe habuit nasci: cresce
re mori: de loco ad locū venire: q̄ ergo in diuinitate muta
bilitas nō est: atq̄ hoc ip̄s mutari trāsire ē: pfecto iste trās
itus ex carne est: nō ex diuinitate. Per diuinitatē vō ei sem
per stare est: q̄ vbiq̄ p̄sens nec per motū recedit: sicut nec
per motū venit. Cecū igit clamāt dñs tranliens audiuit:
stans illuminauit: q̄ per humanitatē suam vocib⁹ nostre ce
citas cōpatiēdo miser⁹ est: sed lumē nobis gr̄e p diuini
tatis potentia infudit. Et notandū quid ceco venienti poterat
(Quid tibi vis faciā?) Nunquid q̄ lumen reddere poterat
quid velit cecus ignorabat? Sed petiuit hoc quod et nos
petere: ⁊ se cōcedere p̄noscit. Importune nāq̄ ad orationē
nos admonet: ⁊ tñ dicit. Scit nāq̄ pater qd opus sit vobis
aūq̄ petatis eū. Ad hoc ergo requirit vt petat. Ad hoc req̄
rit vt cor ad ofonē excitet. vñ ⁊ cec⁹ p̄tinus adiūxit. (Vñ
vt videā) Ecce cec⁹ a dño nō aurū sed lucē q̄rit: panipedit
extra lucē aliqd q̄rere: q̄ ⁊ si h̄re cec⁹ q̄libet p̄t: sine luce
videre nō p̄t q̄ h̄s. Imitemur ergo fratres charissimi eos
quē ⁊ corpore audiuim⁹ ⁊ mēte illuminatū. Nō falsas diui
tias: nō terrena dona: nō fugitios honores a dño: sed lucē
queramus: nō lucem que loco claudit: que tēpote finit: q̄ nō
ctum interruptione variat: que ⁊ nobis cōis cū pecoribus
cernit: sed lucē queramus quā videre cū solis angelis possu
mus: quam nec initū inchoat: nec finis angustat. Ad quā
pfecto lucē via fides est. Unde recte ⁊ illuminādo ceco p̄
nus iñdctur. (Respice: fides tua te saluū fecit.) Sed ad hoc

Homelia. ii. Jo. vi.

cogitatio carnalis dicit. Quō posse lucē spiritalē querere
quā videre nō possu. Un̄ mihi certū est si sit: que corporeis:
oculis nō insulget: Cui scilicet cogitationi est q̄ breuiter
quīs r̄ideat ⁊ q̄ hec ipsa q̄ sentit nō per corpus sed p̄ ani
mā cogitat. Et nemo suā animam videt nec t̄ dubitat sed
animam habere quā non videt. Ex inuisibilibi namq; anima
visibile regitur corpus. Si alit auferatur quod est inuisibis
le: protinus corruit hoc quod visibile stare videbatur. Ex
luisibilibi ergo substantia in hac vita visibilit̄ uinitur: et esset vis
ta inuisibilibi dubitat. Sed iā petēti ceco quid factū sit vel
quid ipse fecerit: audiamus: sequitur (Cōfestim̄ vidit ⁊ seq̄
batur eum) Videt ⁊ seq̄tur qui bonū quod intelligit opera
tur: videt aut̄ sed non sequitur qui bonū quidem intelligit
sed bene operari cōtēnit. Si ergo fratres charissimi cecitas
tē nostre peregrinationis agnoscimus: si credendo in redē
ptoris nostri mysteriū iuxta viā sedemus: si exorando quo
tidie ab auctore nostro vite lumen petimus: si eadē luce iam
per intellectum viuendo illuminati post cecitatē sumus: ie
sum quē mēte cernimus/ opere sequamur. Aspiciam⁹ qua
graditur ⁊ eius vestigia imitando teneamus. Jesum etenī
sequitur qui imitatur. hūc nāq; dicit. Sequere enim dicitur
te mortuos sepelire mortuos suos. Sequere enim dicitur
id est imitare. hinc rursus admonet dicens. Si quis mihi mi
nistrat me sequatur. Cōsiderem⁹ ergo qua graditur/ vt se
qui mereamur. Ecce cū sit domin⁹ creator angelorū susce
pturus naturam nostrā quā condidit: in vterū virginis ve
nit. Nasci tamen in hoc mundo p̄ diuites noluit parentes
pauperes elegit. Un̄ ⁊ cū agnus qui pro illo offerretur des
fuit: colubarum pullos ⁊ par turturum ad sacrificiū mater
inuenit. prosperari in mundo noluit opprobria/ irrisiones:
q; tolerauit. spūta/ flagella/ alapas/ spineā coronā/ crucē
q; sustinuit. Et q̄ rerū corporalī delectatione a gaudio in
terno cecidimus: cū qua amaritudine illacredeatur ostē
dit. Quid itaq; homo pro se pati debet: si tanta deus p̄ ho
minibus pertulit? Qui ergo in xpm iam credit: sed adhuc
auaritie lucra sectatur: in superbā honoris extollitur: in
uidie facibus inardescit: libidinis se immundicia polluit: p̄
spera que in mundo sunt concupiscit: iesum in quem credis

Ma. viij.
Johan. xij.

Xps p̄ homi
nib⁹ multa to
lerauit.

Sancti Gregorij pape.

Xp̄m suo st̄: d̄it sequi cōtemnit. Diuerso quippe itinere ambulat: si gaudere ambulā dia: delectationesq; appetit: cui dux suus viam amaritudinis ostendit. Reuocemus ergo ante oculos peccata que fecimus consideremus q̄s terribilis iudex hec periturus adueniat. Dentem formemus ad lamēta. Vita nostra ad seipsum amarescat in penitentia: nec eternā amaritudinē sentiat in vindicta. Per fletus quippe ad gaudia ducimur: ut solabuntur. Ad fletum vero per gaudia peruenit: hac eandē veritate attestante q̄ ait. Ne vobis q̄ nunc ridetis: q̄ loq̄s et flebitis. Si ergo retributionis gaudia i p̄uisione habeamus: penitentie amaritudinem in via teneamus. Sicq; fiat vt non solum vita nostra in deum perficiat: sed hec ipsa nostra conuersatio ad laudem dei et alios accendat. Unde illic subditur. Et omnis plebs vt vidit dedit laudem deo.

Mat. v.
Luce. vi.

Lectio sancti euangelij: secundum Mattheum.

Cap. xij.

In illo tēpore. Loquēte iesu ad turbas: ecce mater eius et fratres stabāt foris querētes loqui ei. Dixit autem ei quidam. Ecce mater tua et fratres tui foris stant querētes te. At ille respondēs dicens sibi ait. Que est mater mea: et qui sunt fratres mei. Et extendēs manus in discipulos dixit. Ecce mater mea et fratres mei. Quicumq; enim fecerit voluntatē patris mei qui in celis est: ipse meus: frater soror et mater est.

Homelia. iij. Fo. vi.

Homelia lectio eiusdem habita ad populum in basilica sancte felicitatis die natalis eius.

Homelia. iij.

Sancti euangelii fratres carissimi breuis est lectio recitata: sed magnis mysterioſi ponderibus grauida. Iesus etenim conditor ⁊ redemptor noster matrem se nosse diſſimulat: ⁊ q̄ ei mater ſit: ⁊ qui propinqui: nō per cognationē carnis: ſed per conuinctionē ſpiritus deſignat dicēs. Que eſt mater mea ⁊ qui fratres mei. (Quicūq; enim fecerit uoluntatem patris mei qui in celis eſt: ipſe meus frater ⁊ ſoror ⁊ mater eſt.) Quid nobis hijs uerbis: quid aliud inuiſi niſi q̄ obſequentes uſionibus ſuis multos ex gentilitate colligit: ⁊ iudeā (ex cuius carne eſt genitus) non cognoscat. Nā ⁊ mater ei⁹ cum quaſi non agnoſcitur: foris ſtare perhibetur: q̄ uidelicet ſynagoga idcirco ab auctore ſuo nō recognoſcitur: q̄ legis obſervationes tenēs ſpiritalem intellectum perdidit: ⁊ ſeſe ad cuſtodia littere foris fixit. Sed cui⁹ qui uolūtate patrie ſe cerit ſoror ⁊ frater domini dicitur propter uerū ſexum qui ad fidem colligitur mirum nō eſt. Querēdū uero ualde eſt quō etiā mater dicatur. Fideles eſte diſcipulos fratres uocare dignatus eſt dicens. Ite nunciaſte fratribus meis. Qui ergo frater domini fieri ad fidē uolens nō poterit: querēdū eſt quō etiā ⁊ mater eſte poterit. Sed ſciendū nobis eſt: q̄ qui xp̄i ſoror ⁊ frater eſt credendo: efficitur mater predicando: quaſi enim parit dominum qui eum cordi audientis infundit. Et mater eius predicando efficitur: ſi per eius uocem amor domini in proximi mente generatur. Ad quam rem nobis idonee confirmandam adest beata felicitas: cuius hodie natalitia celebramus: q̄ credēdo extritit ancilla chriſti et predicando facta eſt mater chriſti. Septem quippe filios (ſicut in geſtis eius emendatiorib⁹ legit⁹) ſic poſt ſe timuit uinos in carne relinq̄re ſicut carnales parētes ſolēt metuē ne mortuos p̄mittāt. In perſecutione ei labore dephēſa filioꝝ corda in amore ſuperne

Mat. xviij

Felicitatis
beate mirabilis
comendatio.

Sancti Gregorij pape

patrie predicando roborauit. Et parturiuit spū: quos carne pe-
ne pepererat vt predicatione pareret deo: quos carne pe-
pererat mūdo. Cōsiderate fratres charissimi femineo co-
pote virile pectus: ad mortem stetit imperterrita: amittere
se in filiis lumen veritatis timuit: si non fuisset orbata. *Quis*
quid ergo hanc feminam martyre dixerim: sed plusq̄ mar-
tyrē. Certe dñs cū de iohanne loqueret: dixit. Quid existis
in desertum videre prophetam: vtiq; dico vobis et plusq̄
prophetam. Et iohannes ipse requisitus: respondit dicens.
Non sum propheta. Qui enim se plusq̄ prophetam nō-
rat: esse se prophetam negabat: qui idcirco plusq̄ propheta
ta dicitur: quia prophete est officium ventura prenuncias-
re: non etiam ostendere. Iohannes vero plusq̄ propheta est
q̄ quē verbo pdixit: digito ostendit. Non ergo hanc femi-
nam martyrem sed plusq̄ martyrem dixerim: que septem
pignouibus ad regnum premisis: toties ante se mortua ad
penas prima venit: sed peruenit octaua. Asperit mater et
cruciata et imperterrita filiozum mortem: spei gaudio ad-
hibuit dolorem nature. Timuit viuētibz gausa est mor-
rientibus. Optauit nullum post se relinquere: ne si quem
haberet superstitem non posset habere consortem. Nemo
ergo ex vobis fratres charissimi existimet q̄ eius cor mori-
tibus filiis: etiam carnalis affectus minime pulsaret. Nes-
q; enim filios quos carnē suam esse nouerat: sine dolore po-
terat mouentes videre: sed erat vis amoris interiori que
dolorem vinceret carnis. Vñ et passuro petro dicitur. Cum
senueris: extends manus tuas: et alius te cinget: et duces
quo tuo non vis. Neq; enim si plenissime petrus nollet: p̄
xpo pati potuisset. Sed martyriuz quod per infirmitatem
carnis voluit: per virtutem spūs amauit. Qui dum p̄ car-
nem ad penas trepidat: per spiritum ad gloriam exultat. Sic
Actumq; est vt cruciatum martyrij nolendo holuisset. Sic
nos quoq; cum gaudium querimus salutis: amarum pocu-
lum sumimus purgationis. Amaritudo: quidem in pocu-
lo displicet: sed restituenda per amaritudinem salus pla-
cet. Amavit ergo iuxta carnem felicitas filios suos: sed pro
amore celestis patrie mori etiam cor p̄ se voluit: quos ama-
uit. Ipsa eorum vulnera accepit: sed ipsa in eisdem ad re-

Mar. xi.
Joh. i.

Amor vincit
quos dolores
carnis.

Salutem vt
recuperem
amara pota-
mus.

Homelia Tertia Fo. viij.

Sum preuenientibus excreuit. Recte ergo hanc feminam
vltra martyrem dixerim: q̄ & totiens in filiis desiderabilis
ter extincta / dum multiplex martyriū obtinuit: ipsa quoq;
martyriū palmam vicit. Fertur apud veteres mos fuisse: vt
quisquis consul existeret / iuxta ordinem temporum hono-
ris sui locum teneret. Et si quis posterius ad consulatum
veniens consul non semel: sed bis fortasse aut tertio fieret:
etiam illos laude & honore transcenderet / qui non plus q̄
semel consules extitissent. Vicit ergo beata felicitas mar-
tyres que tot ante se morientibus filiis pro x̄po frequen-
ter occubuit: quia ad amorem illius sola sua mors et minime suf-
fecit. Cōsideremus fratres hāc femi nam / cōsiderem⁹ nos
qui membris corporis viri sumus: in eius comparatione q̄d
existimabimur? Sepe nāq; agenda aliqua bona proponi-
mus: s; si vnicus contra nos leuissim⁹ sermo ab ore irriden-
tis irruerit: ab intentione actionis nostre fracti protinus
et cōfusi resiliūmus. Ecce nos plerumq; a bono opere ver-
ba renouant: felicitatem vero a sancta intentione frangere
nec tormenta potuerunt. Nos iniuriam maledictionis in
aurem maledictoris impugimus: hec ad regnum etiam
per ferrū exiit / nihilq; esse quod obsisteret estimauit. Nos
ad precepta dominica largiri nostra saltem superflua nolu-
mus. hec nō solū deo suam substantiam contulit: sed pro illo
etiam propriam carnem dedit. Nos cum ex diuina iussio-
ne filios amittimus: sine consolatione lugemus. hec eos
velut mortuos plangeret: si non obtulisset. Cum ergo ad
illud terribile examen districtus iudex venerit: quid nos vi-
ri dicemus: cum huius femine gloriam viderimus de des-
bilitate mentis nostre: que tunc erit viris excusatio quan-
do hec ostendetur / q̄ cum secto et sexum vicit? Sequamur
ergo fratres charissimi districtā et asperam redemptoris
viam. Vt quippe virtutum ita iam plana est: vt per eam
feminis libeat ambulare. Despiciamus cuncta presentia.
Nulla sunt etenup in hoc mundo que transire non possint.
Turpe sit diligere quod constat citius perire. Nō nos ter-
renarum rererum amor superet: nō supbia inflet: nō ira dis-
lamet / non luxuria polluat: non inuidia consumat. Amore
nostro fratres charissimi redemptor noster occubuit: & nos

Uiros esse fe-
minis remis-
siores turpe
est.

Viam redem-
ptoris aspe-
ram sequi de-
bemus.

Sancti Gregorii pape.

amore eius discamus vincere nosmetipsos. Quod si perfecte agimus: non solum imminentes penas euademus: sed cum martyribus gloria remunerabimur. Nam quibus occasio persecutionis desit habet tamen et pax nostra martyris suum. Quia et si carnis colla ferro non subdimus spiritali tamen gladio carnalia desideria in mente trucidamus.

Capto. x.

Lectio sancti euangelii secundum Mattheum.

In illo tempore misit dominus Jesus duodecim discipulos suos precipiens eis et dicens. In viam gentium ne abieritis: et in ciuitates samaritanorum ne intraueritis: sed potius ite ad oues que perierunt domus israel. Eunt es autem et predicate dicentes quia appropinquabit regnum celorum. Infirmos curate: mortuos suscite: leprosos mundate: demones eicite gratis accepistis: gratis date. Nolite possidere aurum: neque argentum: neque pecuniam in zonis vestris. Non peram in via: neque duas tunicas: neque calciamenta. neque virgam. Multus est enim operarius cibo suo.

Chomelia lectio eiusdem
habita ad populum in basilica sancti
stephani: de apostolis. **C**horme. liii.

Homelia. iiii. Fo. ix.

Aum ostet omnibus fratres charissimi: qz redē
 pro: noster in mundo pro redēptione gentiū
 venit: cum samaritanos quotidie ad fidem vo
 cari aspiciamus: quid est q in predicatione di
 scipulos mittēs dicit. In viam gentiū ne abie
 ctis ite ad oues q perierunt domus israel: nisi hoc qd ex fa
 cti sine colligimus: qz prius solū iudee voluit et postmodū
 cunctis gentibus predicari: vt dum illa conuerti vocata re
 nueret: predicatorēs sancti ad vocationem gentium per or
 dinem venirēt: quatenus redemptoris nostri predicatione
 propiis repulsa: gentiles populos quasi extraneos que
 reret. Et quod iudeis hebat in testimonium: hoc gentibus
 gratie esset incrementum. Erant etiā tunc qui de iudea vo
 candi essent: et de gentibus vocandi non essent. Nam et in
 apostolorum actibus predicante petro legimus et pri⁹ he
 breorum tris milia et postea quinqz milia credidisse. Et cū
 predicare a postoli gentibus in asia voluissent: per spiritus
 prohibiti esse memorantur: et tamen ipse spiritus qui pri⁹
 predicationem prohibuit: hanc asianorum cordibus post
 modum infudit: nam diu est q asia cuncta iam credidit. Id
 circo ergo prius prohibuit: quod postmodum fecit: qz tunc
 in illa erant qui necdum ad vitam reparari merebātur: nec
 tamen grauius de contempta predicatione iudicari. Sub
 tali ergo occultoqz iudicio a quorundam astribus predica
 tio sancta subtrahitur: qz suscitari per gratiam non meren
 tur. Vñ necesse est fratres charissimi vt in oi qd agimus ois
 potentis dei sup nos consilia occulta timeamus: ne dū mēs
 nra exteri⁹ fusa a sua se voluptate nō reuocat int⁹ cōtra eā
 iudex terribiliter aduersa disponat. Quod bene psalmista
 intuens ait. Venite et videte opera dei: qz terribilis in cōsi
 lio sup filios hominum: Vidit nāqz q alius misericorditer
 vocatur: alius iusticia exigente repellitur. Et qz alia para
 cendo: et alia irascendo dñs disposuit: expauit quod pene
 trare non potuit. Et quem non solum inuestigabile: sed etiā
 in qbusdā suis sensibus valde inflexibilem vidit: terribi
 lē in consilijs esse memorauit. Nullis autē pdicatoribus qd
 precipiatur audiamus. (Eūtes predicate dicētes: qz appro
 bbb. ij.

Discipuli xpi
 quare prohibe
 ti sūt predica
 re gentibus et
 samaritans.

Act. iij.
 Act. iij.

Predicatio a
 quibusdā sub
 trahitur.

ps. xlv.

Sancti Gregorii pape.

Mundus nō
est amandus

Miracula fa-
cere quasi per
missū fuit san-
ctis predica-
toribus.

Miraculorū
effectus.

i. Cor. xiiij:
Actū. ij. c.
Actū. xxvij

pinquabit regnum celorum (hoc iam fratres charissimi et
si euangelium taceat: mundus clamat. Ruine namque illius
voces eius sunt. Qui enim tot attritus percussionibus a glo-
ria sua cecidit: quasi iam nobis e proximo regnum aliud non
sequitur ostendit. Ipsis iam et a quibus amatur amarus est
Ipse ruine eius predicant quod amandus non est. Si enim rui-
nam sui domus quassata minaretur: quisquis in illa habi-
taret fugeret. Et qui stantem dilexerat: recedere quanto
tius a cadente festinaret. Si igitur mundus cadit: et nos
eum amando amplectimur opprimi volumus potius quam habi-
tare: quod nulla nos ratio a ruina illius separat: quos eius pas-
sionibus amor ligat. Facile est ergo nunc iam cum destruc-
ta omnia cernimus: animum nostrum ab eius delectatione
distingere. Sed hoc illo in tempore difficillimum fuit: quo
tunc predicare celorum regnum inuisibile mittebantur.
cum longe lateque omnes cernerent florere regna terrarum.
Unde et adiuncta sunt predicatoribus sanctis miracula: ut
fidei verbis daret virtus ostensa: et non facerent qui no-
na predicarent: sicut in hac eadem lectione subiungitur.
(Infirmos curate: mortuos suscite: leprosos mundate:
demones eijcite) florente mundo crescente humano gene-
re: diu in hac vita sustinente carne: exuberante rerum opu-
lentia. Qui cum audiret: quis inuisibilia visibilibus prefer-
ret: Sed ad salutem redeuntibus infirmis: ad vitam resurgen-
tibus mortuis carnis munditiam recipientibus leprosis: ere-
ptis a iure imundorum spirituum demoniacis: tot visibilibus
miraculis exactis: quos non crederet quod de inuisibilibus au-
dierat: Ad hoc quippe visibilia miracula conuersat: ut corda
videntium ad fidem inuisibilium pertrahat: ut per hoc quod nimirum foris
agitur: hoc quod intus est longe mirabilius esse sentiat. Cum
nunc quos cum fidelium numerositas excreuit intra sanctam ec-
clesiam: multi sunt qui vitam virtutum tenent: sed signa mirabi-
litum non habent: quia frustra miraculorum foris ostenduntur
deest quod interius operetur. Nam iuxta magistrum gentium vocem. Ligatur
insignis: sunt non hominibus fidelibus sed infidelibus. Unde et idem predicator
tot egregie inter predicationis verba dormientem: cadentemque de
fenestra ethiopicum: atque a vita funditus extinctum: coram cunctis
infidelibus oratio suscitauit: inuolens veniens et plena in-

Homelia. iiii. Fo. x.

delibus insulā sciens / patrem publicū dyssenteria / febribus-
q; veratū orādo sanauit: peregrinationis sue comitē: ⁊ san-
cte p̄dicatiōis adiutorē: timotheū ex infirmitate stomachi
latescētē non verbo curauit: sed medicinali arte reparauit
dicens. Modico vino vtēre p̄pter stomachū ⁊ frequentes
tuas infirmitates. Qui ergo infirmū infidelem vna p̄ce sal-
uar: cur et egrotū sociū prece non roborat. Q: nimirū ille
foris per miraculum sanandus erat: qui viuus interius nō
erat: vt per hoc qđ exterior potestas ostēderet: hunc ad vi-
tā interior virtus animaret. Egrotantē autē fideli socio ex-
hibenda foris signa non fuerant: qui salubriter intus viue-
bat. Sed cōcessa p̄tate p̄dicatiōis: cōcessis virtutū miracu-
lis: quid redēptor noster subiūgat audiam⁹. (Gratis accept-
tis: gratis date). Presciebat nāq; nōnullos hoc ipsum do-
nū accepti spiritus in vsum negociationis inflectere: et mi-
raculorū signa ad auaricie obsequiū declinare. Hinc est et
qđ limon magus per impositionem manus edita miracula
concupiscens percipere donū spirit⁹ sancti pecunia voluit:
scilicet vt deterius videret, quod male cōparasset. Hinc de
templo redēptor noster flagello de resticulis facto turbas
eicit: cathedras venditūm columbas euertit. Columbas
quippe vendere est impositionē manus qua spiritus sanct⁹
accipitur / non ad vite meritū / sed ad premium dare. Sed
sunt nonnulli qui quidē nūmorū premia ex ordinatione nō
accipiunt: et tamen sacros ordines pro humana gratia lar-
giantur: atq; de largitate eadē laudis solummodo retribu-
tionem querūt. Nimirum quod gratis acceptum est: gra-
tis non tribuunt: quia de impenso officio sanctitatis / num-
mū expetūt fauoris. Unde bene cum iustum virum descri-
bere et propheta ait. Qui excutit manus suas ab omni mu-
nere. Neq; enim dicit: qui excutit manus suas a munere: s; a
diūrit ab omni. Quia aliud est munus ab obsequio: aliud
munus a manu: aliud munus a lingua. Munus quippe ab
obsequio est: subiectio indebite impensa. Munus a manu
pecunia est. Munus a lingua / fauor. Qui ergo sacros ordi-
nes tribuit: tunc ab omni munere excutit manus: quādo in
diuinis rebus non solū nullā pecuniā: sed etiā humanā gra-
tiā non requirit. Sed vos fratres charissimi quos secularis

i. hmo. v. d.

Actuū. viii. c.
Jo. ii. c.

Columbas vēs-
dere quid est

Esa. xxxii. c.
Mun⁹ ex tri-
plex.

bbb. iij.

Sancti Gregorij pape

Acta mala et
bona sunt ab-
scondenda.

Carni et men-
ti quotidie p-
benda sunt ali-
menta.

Bona terre-
na seruando
totaliter a-
mittuntur.

Mat. iij.

habitus tener: cum que sunt vestra cognoscitis: mentis oculus ad vos reuocate: runcta erga vos vicissim gratis agite. Nolite operis vestri in hoc mundo retributionem querere: quam tanta iam cernitis velocitate defecisse. Sicut mala acta abscondi vultis ne alij videant: ita bona ne ad humanam laudem appareant caute. Neque mala quoquomodo: nec bona per temporali retributione faciatis. Ipsu testem vestri operis querite: quem iudicem sustinetis. Occulta nunc bona vestra esse videat: ut ea retributionis sue tempore in publico ostendat. Sicut carni vestre (ne deficiat) cibos quotidie prebetis: sic mentis vestre quotidiana alimenta bona sunt opera. Cibo corporeus pascit: pio opere spiritus nutriatur. Quod mortuare carni tribuitis: victure in perpetuum anime non negetis. Si quis enim repentinus ignis habitaculum absument: quisquis eius possessorem extiterit: rapit quod valuerit: et fugit: lucrum deputat: si quid secum ex ignibus tollat. Ecce tribulatio ionis flamma mundum concremat: et cuncta que in eo speciosa videbantur: finis iam proximus velut ignis deuastat. Lucrum ergo fratres mundum creditis: si vobiscum aliquid de illo rapiatis: si quid fugientes tollitis: si hoc quod perire remanendo poterat: ad retributionem vobis perpetuam largiendo seruatis. Terrena quoque seruamus. Cum velocitate tempora fugiant. Ad videndum ergo citius iudicem nostrum: qui cum magna importunitate impellimur: ei ex bonis actibus cum festinatione preparemur: donante domino nostro.

Lectio sancti euangelij secundum Mattheum.

In illo tempore. Ambulans iesus iuxta mare galilee vidit duos fratres simonem qui vocatur petrus: et andream fratrem eius mittentes rete in mare. Erant enim piscatores. Et ait illis: venite post me:

Homelia. v. Fo. xi.

et faciam vos fieri piscatores hominum. At il-
li continuo relictis retibus. secuti sunt eum.
Et procedens inde vidit duos alios fratres
iacobum zebedei: et iohannem fratrem eius
in nau: cum zebedeo patre eorum: reficientes
retia sua: et vocauit eos. Illi autem statim
relictis retibus et patre: secuti sunt eum.

Homelia lectionis eius de3 habita ad po-
pulu in basilica bti andree apli in natali ei9.

Homelia. v.

Audistis fratres charissimi: quod ad vni9 iussio-
nis vocem petrus et andreas relictis retib9
secuti sunt redemptorem. Nulla vero hunc
facere adhuc miracula viderat: nihil ab eo
de premio eterne retributionis audierant:
et tamen ad vnum domini preceptum hoc quod possidere
videbant oblit: sunt: q̄ta nos eius miracula videm9: quot
flagellis affligimur: q̄tis minaruz asperitatibus deterres-
mur: et tamen vocante sequi cōtemnimus. In celo iam sedet:
qui de cōuersione nos admonet: iam iugo fidei colla gētis
subdidit: iam mundi gloriam strauit: iam ruinis ei9 crebre:
scantibus districti sui iudicij diem propinquante denūciat:
et tamen superba mens nostra non vult hoc sponte deserere
quod quotidie perdit inuita. Quid ergo fratres charissimi
quid in eius iudicio dicturi sumus: q̄ ab amore presentis se-
culi: nec preceptis flectimur: nec hberibus emēdamur. S3
fortasse aliquis tacitis sibi cogitationib9 dicat. Ad vocem
dnicam vterq; iste piscator: qd aut q̄tu dimisit: qui pene ni-
hil habuit: Sed hac in re fratres charissimi affectuz debe-
mus potius pensare q̄ censum: multū reliquit qui sibi nihil
retinuit: multum reliquit qui q̄tumlibet paruum totū de-
seruit. Certe nos et habita cuz amore possidemus: et ea que
bbb. iiij.

Multus p̄p̄
deū relinquit
qui sibi nihil
retinet.

Sancti Gregorij pape.

Petrus & an-
dreas pesca-
tores multus
p xpo dimise-
runt.

minime habemus: ex desiderio querimus. Multum ergo
Petrus & Andreas dimisit: quando verus etiam desideria
habendi dereliquit. Multum dimisit: qui cum re possessa etiam
concupiscentijs renunciauit. A sequentibus ergo tanta dis-
missa sunt: quia a non sequentibus concupisci potuerunt. Ne-
mo igitur etiam cum quosdam conspicit multa reliquisset:
apud semetipsum dicat. Imitari mundi huius contemtores
volo: sed quod relinquam non habeo. Multa fratres relin-
quitis: si desiderijs terrenis renunciat. Interiora enim nos-
tra domino qualibet parua sufficiunt: cor namque et non subs-
tantiam pensat. Nec perpendit quantum in eius sacrificio:
sed ex quanto proferatur. Nam si exteriorem substantiam per-
pendamus: ecce sancti negotiatores nostri perpetuam an-
gelorum vitam datis retibus & nauibus mercati sunt. Estima-
tionem quippe precij recte non habet: sed tamen regnum
dei tantum valet quantum habes. Valuit namque zachaeo dimi-
dium substantie: quia dimidium aliud ad hoc quod iniuste
abstulit restituendum in quadruplum seruauit. Valuit pe-
tro & andree dimissis retibus & nauibus minutis. Valuit et vidue duo-
bus minutis. Valuit alteri in calice aque frigide. Regnum
itaque dei (ut diximus) tantum valet quantum habes. Pensate
igitur fratres quid vilius cum emitur: quid carius cum possi-
detur? Sed fortasse nec calix aque frigide suppetit: qui in-
digenti prebeatur: etiam tunc securitatem nobis promiserit
sermo diuinus. Redemptore etenim nato celi ciues ostensi
sunt: qui clamarent. Gloria in excelsis deo. Et in terra pax
hominibus bone voluntatis. Ante dei namque oculos nunquam
est vacua manus a munere: si archa cordis sit repleta bonae
na voluntate. hinc etenim psalmista dicit. In me sunt deu-
vota tua: que reddam laudationes tibi. Ac si aperte dicat
Et si exterius munera offerenda non habeo: intra memet-
ipsum tamen inuenio quod in ara tue laudis impono. Quia
qui nostra datione non pasceris: oblatione cordis melius
placaris. Nihil quippe offertur deo ditius voluntate bonae
na. Voluntas autem bona est: sic aduersa alterius sicut nos-
tra pertimescere: sic de prosperitate proximi: sicut de nos-
stro profectu gratulari. Aliena damna nostra credere: alie-
na lucra nostra putare. Amicum non propter deum vilige

Luce. xxi.
Matth. ix.

Luce. ij.

ps. lv.

Voluntas bo-
na quam deus
appetit i quo
consistit.

re. Inimicum etiam amando tolerare. Nulli quod pati non vis facere: nulli quod tibi iuste impendi desideras: denegare. Necessitati proximi non solum iuxta vires succurrere: sed prodesse etiam ultra vires velle. Quod ergo isto holocausto locupletius: quando per hoc quod deo immolat in ara cordis: anima semetipsam mactat? Sed hoc bene voluntatis sacrificium deo nunquam plene persolvitur: nisi mundi huius cupiditas perfecte deferatur. Nam quicquid in eo concupiscimus: hoc proculdubio proximis invidemus. Videtur etenim quia nobis desit: quod alter assequitur. Et quia semper invidia a bona voluntate discordat: moritur hec mentem ceperit: illa discedit. Unde predicatorum sancti ut possent proximos perfecte diligere: studuerunt in hoc seculo nihil amare: nihil unquam appetere: nihil etiam vel cum appetitu possidere. Quos bene Esaias intuens ait. Qui sunt isti qui ut nubes volat: et quasi columbe ad fenestras suas? Vidit quippe terra eos despiciere: mente eos celestibus propinquare: verbis pluere: miraculis confutare. Et quos a terrenis contagiis sancta predicatio et sublimis vita susponderat: hos volantes pariter et nubes appellat. Fenestre autem nostri sunt oculi: quia per ipsos anima respicit: quod exterius concipiscit. Columba vero simplex est animal: atque a malicia fellis alienum. Quasi columbe ergo ad fenestras suas sunt: qui nihil in hoc mundo concupiscunt: quod omnia simpliciter aspiciunt: et in his que videt rapacitatis studio non trahuntur. At contra miluus et non columba ad fenestras suas est: qui ad ea que oculis considerat: rapine desiderio anhelat. Quia ergo fratres charissimi beati andree apostoli natalicia celebramus debemus imitari quod colimus: ostendat nostre obsequium deuotionis immutare sollemnitas mentis: despiciamus que terrena sunt relictis temporalibus mercemur eterna. Si autem necdum possumus relinquere propria: saltem non concupiscamus aliena. Si necdum mens nostra accenditur igne charitatis: in ambitione sua habeat frenum timoris: ut profectus sui passibus vegetata: dum ab alienorum appetitu cognoscit: quam doctus ad propria continentia perducatur: adiuuante doctorum in nostro Jesu christo.

Esa. ix.

Oculi sunt fenestree anime

Sancti Gregorij pape.
Lectio sancti euāge-
lij: secundum Mat-
theum.

In illo tempore. Cū audisset
iohannes in vinculis opera
christi: mittēs duos de disci-
pulis suis: ait illi. Tu es qui
uenturus es: an alium expe-
ctamus? Et respōdēs iesus

ait illis. Euntes renunciate iohanni que au-
distis ⁊ vidistis. Ceci vident: claudī ambul-
lant: leprosi mundantur? Surdi audiūt: mor-
tui resurgunt: pauperes euangelizātur. Et
beatus est: qui nō fuerit scandalizat⁹ in me.
Illis autem abeuntibus cepit iesus dicere
ad turbas de iohanne. Quid existis in deser-
tum videre. Harundinem vento agitatam?
Sed quid existis videre? Hominem molli-
bus vestitum? Ecce qui mollibus vestitun-
tur: in domibus regum sunt. Sed quid exi-
stis videre prophetam? Etiam dico vobis
et plus quā prophetam? Hic est enim de quo
scriptum est. Ecce ego mitto angelum meū

Homelia. vi. Fol. xiiij.

ante faciem tuam qui preparabit viam tuam
ante te.

Homelia lectionis eiusdem
habita ad pp̄m i basilica san
ctorū Marcellini et Petri: die
natalis eorum. Dominica ter
tia aduēt⁹ dñi. Homelia. vi.

Verendum nobis

est fratres charissimi Johannes pro
pheta ⁊ plusq̄ propheta: qui veniens
tem ad iordanis baptismus dominum
ostendit dicens. Ecce agnus dei ecce
qui tollit peccata mundi. Qui et hu
militatem suam diuinitatis ei⁹ patie
tiam considerans dicit. Qui de terra

Jo. i.

Jo. iij.

Matth. xi.

loquitur: qui autem de celoy enit super omnes est: cur in car
cere positus mittens discipulos suos requirit (tu es qui ven
turus es: an alium expectam⁹.) Tanq̄ si ignorat que ostē
derat: ⁊ an ipse sit nesciat: que ipsum esse ppheta do/ bapti
zando ⁊ ostēdo clamanerat. Sed hec citius questio soluit̄
si geste rei tēpus ⁊ ordo penset̄. Ad iordanis ei fluēta possi
tus: q̄ ipse redēptor m̄ di esset asseruit. Missus ho in car
cerem an ipse veniat requirit: nō quia ipsum esse mundi rez
demptorem dubitet: sed querit vt sciat si is qui per se in mū
dum venerat per se etiā ad inferni claustra descēdat. Quē
enim precurrens mundo nuntiauerat: hunc moriēdo ⁊ ad
inferos descēdo precurrebat. At ergo (Tu qui euen
turus es: an alium expectam⁹) ac si aperte dicas. Sicut p
hoibus nasci dignatus es: an etiā p hominibus ad inferos
descendere digneris insinua: vt qui natiuitatis tue precurs

Sancti Gregorij pape.

Johānes bap-
tista dubita-
uit an ad infe-
ros xps descē-
deret.

i. Cor. i.

Matth. xi.

Arundo car-
nalis glam de-
signat.

for: extiti: descensionis etiā precursor: siam ⁊ venturum in
inferno te nunciem: quē iam venisse mundo enunciaui. Un-
de ⁊ inquisitus dominus enumeratis potentie sue miracu-
lis de mortis sue p̄tinus humilitate respondit dicens (Ce-
ci vident / claudi ambulant / leprosi mundant / surdi audiunt /
mortui resurgunt / pauperes euangelizant / ⁊ beatus est qui
nō fuerit scandalizatus in me) Vixis tot signis / tantisq; mi-
raculis non scandalizari quisq; potuit: sed ammirari. Sed in
fidelium mens graue in illo scandalum pertulit: cum eum
⁊ post tot miracula morientem vidit. Unde et Paul⁹ dicit.
Nos autem predicamus christum crucifixū: iudeis quidem
scandalum: gentibus autem stultitiam. Stultū quippe pos-
simum videri: vt pro hominibus auctoritate moreretur: ⁊
inde cōtra eum homo scandalum sumpsit vnde ei amplius
debito fieri vt honoraretur debuit. Nam tanto de⁹ ab ho-
minibus dignius honorandus est quanto pro hominibus:
et insignia suscepit. Quid est ergo dicere beatus qui non
fuerit scandalizatus in me nisi aperta voce abiectiōe mor-
tis sue humilitatemq; signare? Ac si patenter dicat. Mira-
tis facio: sed abiecta perpeti non dedignor. Quis ergo
mouendo te subsequor: cauendum valde est hominibus
ne in me mortem despicient: qui signa venerantur. Sed de
missis Johannis discipulis quid de eodē iohanne turbis di-
cat: audiamus. (Quid existis in desertum videre? Arundi-
nem vento agitatam) Quod videlicet nō asserendo: sed ne-
gando intulit. Arundinem quippe mor vt aura contigerit:
in partem quamlibet inflectit. Et quid per arundinem nisi
carnalis animus designatur. Qui mor vt fauore vel detrac-
tione tangit: in partem quālibet inclinā. Si enim ab hū-
ano ore aura fauoris flauerit: hilarescit ⁊ extollit: totiq; se
quasi ad gratiā inflectit. Sed si inde vētus detractionis eru-
perit: vnde laudis aura veniebat: mox eum quasi in partē
alteram ad vīm furoris inclinā. Sed arūdo vento agitata
iohannes nō erat: q; hūc nec blandū gratia: nec cuiuslibet
detractionis ira asperum faciebat. Nec prospera hunc eri-
gere nec aduersa nouerant inclinare. Arundo ergo vento
agitata iohannes nō erat: quē a status sui rectitudine nū-
lla rerum varietas inflectebat. Discamus ergo fratres ch̄a

Homelia. vi. Fo. xliii.

rissimi arundo vento agitata non esse solidemus animū in Arundo vēto
ter auras linguarum positum: stet inflexibilis status men- agitata esse
tis. Nulla nos detractio ad iras prouocet: atq; ad remissio- non debem⁹.
nem inutilis gratie nullus fauor inclinet. Non nos prospere
ra eleuent: non aduersa perturbēt: vt qui in soliditate fidei
figimur: nequaquam rerum transeuntiam mutabilitate mo-
ueamur. Adhuc autem de eius sanctitate subiungitur. (Sed
quid existis in desertum videre hominem mollibus vesti-
tum? Ecce qui mollibus vestitur: in domibus regum sūt)
Camelorum etenim pilis contextis (vt scitis) vestitus ioan-
nes fuisse describitur. Et quid est dicere ecce qui mollibus
vestuntur in domibus regum sunt: nisi aperta sententia de-
monstrare: quia non celestis sed terreno regno militant hi
qui pro deo perpeti aspera fugiunt: et solis exterioribus de-
diti presentis vite molliciem et delectationem querunt. Ne-
mo ergo existimet in fluxu atq; studio preciosarum vestium
peccatum deesse. Quia si hoc culpa non esset nullo modo
ioannem dominus de vestimenti sui asperitate laudasset.
Si hoc culpa non esset: nequaquam petrus apostolus per epi-
scopam feminas a preciosarum vestium appetitu compesce-
ret dicens. Non in veste preciosa. Pensante ergo que cul-
pa sit hoc etiam viros appetere: a quo curauit pastor eccle-
sie et feminas prohibere. Quāuis hoc quod iohannes non
esse vestitus mollibus dicitur: per significationem intelli-
gi et aliter potest. Mollibus enim vestitus non fuit: quia vi-
tam peccantium nos blandimentis fouit: sed vigore aspe-
re inuentionis increpauit dicens. Senimina viperarū: quis
vobis demonstrauit fugere a ventura ira? Unde et per salo-
monem dicitur. Verba sapientium quasi stimuli: et sicut cla-
ui in altum deseri. Clauis quippe atq; stimulis sapientium
verba comparantur: quia culpas delinquentium nesciunt
palpare sed pun gere. (Sed quid existis videre in desertum
prophetam: etiam dico vobis et plusquam prophetam) Pro-
phete quippe ministerium est: vettura predicere: nō etiā de-
monstrare. Ioannes ergo plusquam propheta est: quia eū quē
precurrendo prophetauerat etiam ostendendo monstrabat
Sed quia arundo vento agitata esse denegatur: quia non
esse vestitus mollibus dicitur: quia prophete nomen huic

Vestibus pre-
ciosis vti pec-
catum est.

i. Th. ii.

Mat. 5.
Prouer. xxv

Sancti Gregorii pape

Angelus grece) nuncius e latine.

Mala. ff. Sacerdos q̄libet angelus dicitur.

Talentū ero gare q̄sq̄ pro sua virilitate benetur.

Impar esse prohibetur: iam quid digne dici possit/ audiam
Sequitur (hinc est de quo scriptum est. Ecce ego micro ang
gelum meum ante faciem tuam qui preparabit viam tuam
ante te) Quod enim grece angelus. hoc latine nuncius di
citur. Recte ergo qui nūciare supernum iudicem mittitur
angelus vocatur vt dignitatem seruet in nomine: quam ex
plet in operatione. Altum quidem nomen est: sed vita no
mine inferior non est. Utinam fratres charissimi non ad nu
diciū nostrum dicamus: quia omnes qui sacerdotū nomi
ne censentur: angeli vocantur. Propheta attestante qui
ait. Labia sacerdotis custodiunt scientiā et legem requi
runt ex ore eius quia angelus domini exercituum est. Sed
huius altitudinem nominis etiam vos si vultis potestis me
reri. Nam vnusquisq̄ vestrum in q̄stum sufficit: in q̄tū gra
tiam superne aspirationis accepit: si a prauitate proximū
reuocat: si exhortari ad bene operandum curat: si eternum
regnum vel supplicium erranti denūciat: cum sancte des
nūciationis verba impendit: profecto angelus existit. Et
nemo dicat: ammonere non sufficio: exhortari idoneus no
sum. Quantum potes exhibe: ne mala seruatum talentum
quod acceperas in tormentis pendere exigaris. Neq̄ enim
plus q̄ vnū acceperat: qui hoc abscondere magis stū
duū q̄ erogare. Et scimus q̄ in tabernaculo non solum
phiale: sed precipiente domino etiam cyathi facti sūt. Per
phialas quippe doctrina exuberās. Per cyathos vero par
ua atq̄ angusta designatur scientia. Alius doctrina veritas
tis plenius audientium mentes inebuiat: per hoc ergo q̄
dicit: profecto phialas porrigit. Alius explore quod sentit
non valet: sed quia hoc vtcūq̄ denūciat: profecto per cy
athos gustum prebet. In dei ergo tabernaculo (id est in fan
cta ecclesia positi) si per doctrinā sapiētie ministrare phia
las minime potestis in q̄stum pro diuina largitate sufficitis
proximis vestris boni verbi cyathos date. In q̄stum vos p
fecisse pensatis: etiam vobiscum alios trahite in via dom
ni socios habere desiderate. Si quis vestrum fratres ad
forum: aut fortasse ad balneum pergir: quem ociosum esse
cōsiderat: vt secum veniat inuitet. Ipsa ergo terrena actio
vestra vos conueniat: et si ad deum tenditis: curate ne ad

tum soli ventatis. hinc etenim scriptum est. Qui audit di- Apo. xlii. d.
 cat veni: vt qui iam in corde vocem superni amoris accepe-
 rit: foras etiam proximis vocem exhortationis reddat. Et
 fortasse panem vt indigenti elemosynam porrigat non ha-
 bet: sed maius est quod tribuere valet qui linguam habet:
 plus enim est verbi pabulo victurum in perpetuum mentē
 reficere q̄ vent rem motiture carnis terrens pane satiare. Doctrina est
 Nolite ergo fratres proximis vestris elemosynā verbi sub alimento cor
 trahere. Deceivos amoneo vt ab ocioso sermone parcam⁹ potali prefe-
 inutiliter loqui declinemus. In q̄tū reniti lingue preuale- renda.
 mus: vt ventum verba non desuant cū iudex dicat. Omne Mat. xij.
 verbi ociosum quod locuti fuerint homines reddent de eo
 rationem in die iudicij. Ociosum quippe verbum et quod Verbum ocio-
 aut vtilitate recitūdinis: aut ratione iuste necessitatis ca- sum quale est
 ret. Occiosa ergo colloquia et edificationis studiū vertite
 q̄ celerrime huius vite tēpora fugiāt considerate. q̄ distri-
 ctus veniat iudex attente. hunc ante oculos vestri cor-
 dis ponite. hunc proximorū vestrorum mentibus intimate
 vt in q̄tū vires suppetūt: si annunciare eū nō negligitis vo-
 cari ab eo angeli cum iohanne valeatis.

Lectio sancti euangelij se- cundum Iohannem.

Iohan. i.

In illo tempore. Miserunt iudei ab
 hierosolimis sacerdotes et leuitas
 ad iohannem vt interrogarent euz
 tu quis es. Et confessus est et non negauit.
 Et confessus est: quia non sum ego christus
 Et interrogauerunt eum. Quis ergo? He-
 las es tu? qui dixit. Non sum. Propheta
 es tu? Et respondit. Non Dixerunt ergo ei

Sancti Gregorij pape.

Esa. xl. 9.

Quis es: vt responsum demus his qui miserunt nos. Quid dicis de teipso. Ait Ego vos clamantis in deserto: dirigite viam domini: sicut dixit esaias propheta. Et qui missi fuerant: erant ex phariseis. Et interrogauerunt eum. Quid ergo baptizas: si tu non es xps: neq; helyas: neq; propheta. Respondit eis iohannes dicens. Ego baptizo in aqua: medius autem vestrum iterit: quem vos nescitis. Ipse est qui post me venturus est: qui ante me factus est: cuius non sum dignus vt soluas eius corrigiam calcamenti. Hec in bethania facta sunt trans iordanem: vbi erat iohannes baptizans.

Homelia lectionis eiusdem
habita ad populum in basilica
sancti petri apostoli.

Dominica .iiij. in aduentu
domini. Homelia. vij.

AX huius nobis lectionis verbis fratres charissimi iohannis humilitas commendatur: cum tante virtutis esset vt christus creditus fuisset. elegit solide subsistere in se: ne humana opinione raperetur inaniter super se. Quia confessus est: et non negauit. Confessus est: quia non sum ego christus. Sed qui dixit non sum negauit plane quod

Homelia. vii. Fo. xvi.

non erat: sed non negauit quod erat. Ut veritatem loquens
eius membrum fieret cuius sibi nomen fallaciter non usur-
paret. Cum ergo non vult appetere nomen xpi: factus est
membrum christi quia dum infirmitatem suam studuit hu-
militate agnoscere illius celsitudinem meruit veraciter ob-
tinere. Sed cum ex lectione alia redemptoris nostri sentē-
tia ad mentem reducitur: ex huius lectionis verbis nobis
questio valde implexa generatur. Alio quippe in loco in-
quisitus a discipulis dominus de helie aduentu respon-
dit. Helias iam venit et non cognouerunt eum: sed fecerūt
in eum quecumq; voluerunt. Et si vultis scire. Johānes ipse
est helias. Requisitus autem iohannes dicit (non sum he-
lias). Quid est hoc fratres charissimi: quia quod veritas
affirmat: hoc propheta veritatis negat. Valde namq;
inter se diuersa sunt: ipse est: et non sum. Quomodo er-
go propheta veritatis est: si eiusdem veritatis sermoni-
bus concors non est. Sed si subtiliter veritas ipsa requi-
ratur: hoc quod inter se contrarium sonat: quomodo con-
trarium non sit inuenitur. Ad zachariam namq; de iohan-
ne angelus dicit. Ipse precedet ante illum in spiritu et vir-
tute helie. Qui idcirco venturus in spiritu et virtute helie
dicitur: quia sicut helias secundum domini aduentum pre-
ueniet: ita iohannes preuenit primum. Sicut ille pre-
cursor venturus est iudicis: ita iste precursor est factus
redemptoris. Iohannes ergo in spiritu helias erat: in
persona helias non erat. Quod ergo dominus fatetur de
spiritu: hoc iohannes denegat de persona: quia et iustum
sentiam diceret: et iohannes iisdem turbis carnalibus nō
de suo spiritu: sed de corpore responderet. Contrarium er-
go veritati videtur esse quod iohannes sonuit: sed tamen
a veritatis tramite non recessit: qui cum se etiam propheta
ta negat: quia videlicet non solum poterat redemptorem
predicare: sed etiam demonstrare: quisq; sit continuo ex-
punit: dum subiungit. (Ego vox clamantis in deserto) Sci-
tis fratres charissimi: quia vnigenitus filius verbū patris
vocalur: iohanne attestante qui ait. In principio erat ver-
bum: et verbum erat apud deum: et deus erat: verbum. Et
ccc. i.

Matth. xvii.

Luce. i.

Johannes ba-
ptista in qui-
bus est imita-
tus heliam.

Jo. i.

Sancti Gregorij pape.

Johannes ba ex ipsa nostra locutione cognoscitis: quia prius vox sonat ut
peiusa quare verbum postmodum possit audiri. Johannes ergo vocem
dicit⁹ est vox. se esse asserit: quia verbum precedit. Aduentum itaque vos

nuncium precurrens vox dicitur: quia per eius ministerium
patrius verbum ab hominibus auditur: qui etiam in des-
serto clamat: quia derelictae ac destituitae iudee solatium
sui redemptoris annunciat. Quid autem clamat infirmum
cum subiungit. Dirigite viam domini sicut dicit esaias pro-
pheta. Via domini ad cor dirigitur: cum veritatis sermo
humiliter auditur. Via domini ad cor dirigitur: cum ad
preceptum vita preparatur. Unde scriptum est. Si quis di-
ligit me sermonem meum seruabit: et pater meus diliget
eum: et ad eum veniemus: et mansionem apud eum facie-

Jo. xliij.

Cordis ostium
multi contra ve-
ritatem clau-
dunt.

mus. Quisquis ergo in superbiam mentem leuat: quisquis
auaricie estibus anhelat: quisquis se luxurie inquinatio-
nibus polluit: cordis ostium contra veritatem claudit: es-
ne ad se dominus veniat: claustra animi seris vitiorum dis-
nat. Sed adhuc qui missi sunt peruncantur. (Quid ergo
baptistas: si tu non es christus: neque helias: neque propheta)
Quod quia non studio cognoscende veritatis: sed malicia
exercende emulationis dicitur: euangelista tacere: imos
tulit: qui subiunxit dicens (et qui missi fuerant erant ex pha-
riseis.) Ac si aperte dicat. Illi iohannem de suis actibus re-
quirunt: qui doctrinam nesciunt querere: sed inuidere. Sed
sanctus quisque etiam cum a peruersa mente requiritur: a bo-
nitatis sue studio non inuitatur. Unde iohannes quoque ad

Baptism⁹ io
hans erat in
aqua.

verba inuidie: predicamenta respondit vite. Na prius ste-
iungit: (Ego baptizo in aqua: medius autem vestrum ste-
tit quem vos nescitis) Johannes non spiritu sed aqua bap-
tizat: quia peccata soluere non valens: baptizatum corpus
ra per aquam lauat: sed tamen mentem per veniam non sa-
nat. Cur ergo baptizat qui peccata per baptismum non re-
laxat: nisi ut precursionis sue ordinem seruans: qui nascitu-
rum nascendo preueniret baptizatum quoque dominum
baptizando preueniret. Et qui predicando factus est pre-
cursor christi: baptizando etiam precursor eius fieret in-
tatione sacramenti. Qui inter haec misterium nostri redem-

Baptizatio
predicando fuit
iohannes xpi
precursor.

Homelia. vij. Fo. xvij.

ptoris annuncians hunc in medio hominum et stetit: et asse-
rit: et nesciri: quia per carnem dominus apparens et visibi-
lis exiit corpore: et invisibilis maiestate. De quo etiam
subdit. (Qui post me venit: ante me factus est. Sic naq; dicit
ante me factus est: ac si dicat ante me positus: post me ergo
venit: quia post modum natus. Ante me autem factus est:
quia michi prelatas. Sed hec paulo superius dicens etiam
prelacionis eius causas aperuit cum subiunxit: quia prior
me erat. Ac si aperte dicat. Inde etiam post me natus supe-
rat: quo eum natiuitatis sue tempora non angustant. Na
qui per matrem in tempore nascitur: sine matre ante tem-
pora est a patre generatus. Cui quante reuerentie humi-
litate[m] debeat: subdendo manifestat. (Cuius non sum di-
gnus soluere corrigiam calciamenti.) Mos apud vete-
res fuit: vt si quis eam que sibi competeret accipere vxor-
em nollet: ille ei calciamentum solueret qui ad hanc spon-
sus iure propinquitatis veniret. Quid igitur inter homi-
nes christus nisi sancte ecclesie sponsus apparuit. De quo
et idem iohannes dicit. Qui habet sponsam sponsus est.
Sed quis iohannem homines christum esse putauerunt
(quod idem iohannes negat) recte se indignum esse ad sol-
uendam corrigiam eius calciamenti denunciat. Ac si as-
perse dicat. Ego redemptoris vestigia denudare non vas-
leo: quia sponsi nomen michi immerito non usurpo. Quod
tamen intelligi et aliter potest. Quis enim nesciat q; cal-
ciamenta ex mortuis animalibus fiant. Incarnatus vero
dominus veniens quasi calciatus apparuit: qui in diuini-
tate sua morticina, nostre corruptionis assumpsit. Unde
etiam per prophetam dicit. In idumeam extendam calcia-
mentum meum. Per idumeam quippe gentilitas. Per cal-
ciamentum vero assumpta mortalitas designatur. In idu-
meam ergo dominus calciamentum suum se extendere
asserit: quia dum per carnem gentibus innotuit: quasi cal-
ciata ad nos diuinitas venit. Sed huius incarnationis mi-
sterium humanis oculis penetrare non sufficit. Inuesti-
gari etenim nullatenus potest quomodo incarnatur verbum
ecc. ij.

Corrigiam cal-
ciamenti sol-
uere quid si-
gnat.
Jo. ij. d.

ps. liij.

Christi in car-
nate vix in-
uestigari potest.

Sancti Gregorij pape.

quomodo summus et vniuersalis spiritus intra vterum matris animatur: quomodo is qui initium non habet: et existerit et concipitur. Corrigia ergo calciamenti est ligatura misterij. Johannes itaq; soluere corrigiam calciamenti eius non valet: quia incarnationis eius misterium nec ipse inuestigare sufficit: qui hoc per prophetie spiritum agnouit. Quid est ergo dicere non sum dignus soluere corrigiam calciamenti eius: nisi apperte et humiliter suam ignorantiam profiteri? Ac si patenter dicat: quid mirum si ille mihi paratus est: quem post me quidem natum considero: sed natiuitatis eius misterium non apprehendo? Ecce iohannes quia prophetie spiritus impletus est mira scientia emicat et tamen illud de se insinuat: quod ignorat. Quis in re pensandum nobis est fratres charissimi: et tota intentione cogitandum quomodo sancti viri et humilitatis in se virtutem custodiant: cum quedam mirabiliter sciunt illud ante mentis oculos student reuocare quod nesciunt: vt dum ex parte alia infirmitatem suam considerant: ex ea parte qua perfecti sunt eorum se animus non extollat. Scientia etenim virtus est: humilitas etiam custos virtutis est. Restat ergo vt in omne quod scit sese mens deprimat: ne quod virtus scientie congregat: ventus elationis tollat. Cum bona frater agitis: semper ad memoriã mala acta reuocate: vt dñi cause culpa cõspicitur: nõq; de bono opere incaute animus letetur. Superiores inuicem in via dei (eos maxime qui vobis cõmissi non sunt) proximos vestros attēdite. Quia et quos agere aliqua praua conspiciatis q̄ in eis lateat bona nescitis: Magn⁹ ergo vnusq; esse studeat: sed tñ aliquo mō esse se nesciat: nedū sibi magnitudinē arroganter tribuit amiratus qd̄ erat. hinc eteni p̄ ppheta dñi. Ne q̄ sapientes estis in oculis vestris: et corã vobismetipsis prudētes. hinc para ait. Nolite prudētes esse apud vosmetipsos. hinc para bidentē sauldicitur. Cū esses paruulus in oculis tuis: caput in tribubus israel factus es. Ac si aperte diceretur. Cū tu te paruulum conspiceres: ego te pre ceteris magnum feci. Quia vero tu te magnum conspicias: a me paruus estimaris. Quo contra cum dauid regni sui potentiam coram archa federis domini saltando despiceret: dixit ludam et ys-

humilitas ē
custos virtutis.

Esaię. v.
Ro. xij.
1. Reg. xv.
Dauid humilis et preclarus gesta.

Homelia. vij. Fo. xvij.

Illos nam plusquam factus sum: et ero humilis in oculis meis. Quem enim non extolleret ora leonum frangere: visum brachia dissipare despectis prioribus fratribus eligi: reprobo rege ad regni gubernacula ungi: timendum cunctis uno lapide goliath sternere: a rege preposita extinctis alio lophitis numerosa preputia reportare: regnum ex premissio ne percipere: cunctumque israeliticum populum sine ulla postmodum contradictione possidere: et tamen in cunctis se despicias qui in suis oculis se esse humile confite tur. Si ergo etiam sancti viri cum agunt fortis de semetipsis vilitate sentiant: quid in sua excusatione dicturi sunt: qui sine operatione virtutis intumescunt? Sed et si quelibet bona assint opera: nulla sunt nisi ex humilitate condiantur. Miranda quippe actio cum elatione non eleuat: sed grauat. Qui enim sine humilitate virtutes congregat quasi in vento puluerem portat: et unde aliquid ferre cernitur: inde deterius cecatur. In cunctis ergo que agitis fratres mei radicem boni operis humilitatem tenete: nec quibus iam superiores: sed quibus adhuc inferiores estis: aspiciate: ut dum meliora vobis exempla proponitis: ad maiora semper ascendere ex humilitate valeatis.

Opera bona
sine humilitate
nihil sunt.

Lectio sancti euangelij secundum Lucam.

Cap. ij.

In illo tempore. Exiit edictus a cesare augusto: ut describeret uniuersus orbis. Hec descriptio prima facta est a preside cyrie cyrino. Et ibant omnes ut profiterentur.

ccc. lxx.

Sancti Gregorij pape.

tur singuli in suam ciuitatem. Ascendit autē
iosepha galilea de ciuitate nazareth in iu-
deam ciuitatem dauid que vocatur bethleem:
eo q̄ esset de domo et familia dauid: vt profi-
teretur cum maria desponsata sibi, vxore pre-
gnante. Factum est autem cum essent: ibi: im-
pleti sunt dies vt pareret: et peperit filium
suum primogenitum. Et pannis eum inuol-
uit: et reclinauit eum in presepio: quia non
erat ei locus in diuersorio. Et pastores erāt
in regione eadem: vigilantes et custoden-
tes vigilias noctis supra gregem suum. Et
ecce angelus domini stetit iuxta illos: et cla-
ritas dei circumfulsit illos. Et timuerunt ter-
more magno. Et dixit illis angelus. Nolite
timere. Ecce enim euangelizo vobis gau-
dium magnum: quod erit omni populo: quia
natus est vobis hodie soluator: qui est christus
dominus in ciuitate dauid. Et hoc vobis
signum. Inuenietis infantem pannis
involutum: et positum in presepio. Et subito
facta est cū āgelo multitudo militie celestis
exercitus: laudantium deum et dicentium. Glo-
ria in altissimis deo: et in terra pax hoībus

bone voluntatis.

Homelia lectionis eiusdem
habita ad populum in basilica beate Marie
in die natalis domini.

Homelia. viij.

Via largiente dño mis-

Quarum solennia ter hodie celebraturi sumus:
loqui diu de euangelica lectione nō possum⁹
Sed nos aliquid vel breuiter dicere: redem⁹
Mund⁹ quas
re describit
dñonascituro

ptoris nostri natiuitas ipsa compellit. Quid est q̄ nascitu-
ro domino mundus describitur nisi hoc quod aperte mon-
stratur q̄ ille apparebat in carne: qui electos suos ascribes-
ret in eremitate: Quo contra de reprobis per prophetā di-
citur. Deleantur de libro viuentis: ⁊ cum iustis non scribā-
tur. Qui bene etiā in bethleem nascit. Bethleem quippe do-
mus panis interpretat. Ipse nāq; est qui ait. Ego sum panis
vivi⁹ qui de celo descendi. Locus ergo in quo dñs nascit:
domus panis antea vocatus est: q̄ futuruz p̄fecto erat: vt
ille ibi p̄ materiā carnis apparet: qui electoz mētes in-
terna satietate reficeret. Qui non in parentū domo: sed in
via nascit: vt p̄fecto ostēderet: q̄ p̄ humanitatē suā quā as-
sumpsit: quasi in alieno nascebatur. Alienū videlicet nō
s̄m potestatem dico: sed s̄m naturam. Nam de potestate
Esa. iij. ⁊
Joh. x.

eius scriptū est. In propria venit: in natura etenim sua an-
te tempora natus est: in nostra venit ex tempore. Qui ergo
eternus permanēs tēporalis apparuit: alienū est vbi descē-
dit. Et quia per p̄phetam dicit. Omnis caro fenuz: factus
homo fenum nostrum vertit in frumentū: qui de semet ipso
ait. Nisi granum frumenti cadens in terram mortuū fuerit
pastores: vis
giles sublis
mia videre
merentur.

ipsū solum manet. Unde et nātus in presepio reclinatur:
vt fideles omēs videlicet sancta animalia carnis sue frumē-
to reficeret: ne ab interne intelligētie pabulo seius rema-
nerēt. Quid autē est q̄ vigilātib⁹ pastorib⁹ angel⁹ apparet

ccc. iij.

Gregorius primus

eosq; dei claritas circūfulget: nisi q; illi pie ceteris videre
sublimia merentur: qui fidelibus gregibus p̄esse solliciti
te sciūt dūq; ipsi pie super gregem vigilant: diuina sup̄ eos
gratia largius coruscet. Regē vero natū angelus nunciat:
ei usq; voci angeloz chori cōcununt: ⁊ cōgaudentes clamās
(Gloria in excelsis deo. Et in terra pax hoībus bone volū-
tatis) prius quippe q̄ redemptor noster nasceret per car-
nē: discordiā cū angelis habuim⁹: a quoz claritate atq;
mūdicia per prime culpe meritum: per quotidiana delicta
longe dīstabamus: q̄ enim peccādo extranei eram⁹ a deo
extraneos nos a suo cōsortio deputabant angeli ciues dei

Sed quia nos cognouim⁹ regē nostrū: recognouerūt nos
angelici ciues suos. Quia excelsi rex terrā nostre carnis in-
sumpsit: infirmitatē nostrā illa iam angelica celsitudo non
despicit. Ad pacem nostri angeli redeunt: intentionē pri-
us discordiē postponunt: ⁊ quos prius infirmos abiecerat
despexerant: iam vt socios veneratur, hinc est q; loth⁹ et ioh⁹
sue angelos adorant: nec tamen adorare prohibentur. Ioh⁹
hannes vero in apocalipsi sua adorare angelum voluit: sed
tamen idē hunc angelus ne se debeat adorare cōpescit:
dicens. Uide ne feceris: conseruus enim tuus sum et fratru
tuozum. Quid est q; ante redemptoris aduētum angeli ab
hominibus adorantur / et tacent: postmodum vero adorari
refugunt: nisi q; naturam nostram quam prius despex-
erant: postq; hanc super se assumptam conspiciunt: prostratis
tam sibi videre pertimescunt. Nec iam sub se velut infirmos
contemnere ausi sunt: quam super se videlicet in celi regē
venerantur. Nec habere dedignantur hominem socium:
qui super se adorant hominem deum. Curemus ergo fra-
tres charissimi ne quā nos immundicia polluat: qui inter
na presentia ⁊ dei ciues equales sumus. Ven dicemus mo-
ribus dignitatem nostram: nulla nos luxuria inquinet: non
la nos turpis cogitatio acuset: non malicia mentis motus
deat: non inuidie rubigo consumat / non elatio inflat: nō am-
bitio per terrena oblectamenta dilaniet / non ira inflāmet
dij eteniz vocati sunt homines. Defende ergo tibi o homo
contra vitia honorem dei: qm̄ propter te factus est de⁹ ho-
mo qui viuit et regnat in secula seculozum. Amen.

Sc̄h. xix. b

Apo. xxi. b

Angeli ante
aduentū dñi
quare patie-
bant se adora-
ri ⁊ post adue-
ntum recusaue-
runt.

Homelia. viij. Fol. xx.

Lectio sancti euā
gelij secundū Mat
theum.

In illo tempore. Dixit Iesus discipulis suis parabolam hanc. Homo quidam peregre proficiscens vocauit seruos suos et tradidit illis bona sua. Et vni dedit quinque talenta: alii autem duo: alii vero vnum vnicuique secundum propriam virtutem et profectus est statim. Abiit autem qui quinque talenta acceperat: et operatus est in eis: et lucratus est alia quinque. Similiter qui duo acceperat: lucratus est alia duo. Qui autem vnum acceperat: abscondit in terram: et abscondit pecuniam domini sui. Post multum vero temporis venit dominus seruorum illorum et posuit rationem cum eis. Et accedens qui quinque talenta acceperat: obtulit alia quinque talenta dicens. Domine quinque talenta tradidisti mihi: ecce alia quinque super lucratus sum. Abiit illi dominus eius. Euge serue bone et fidelis: quia in pauca fuisti fidelis: supra multa te constituam. Intra in gaudium do

Ca. xxv.

Sancti Gregorii pape.

mini tui. Accessit autem et qui duo talenta acceperat et ait. Domine duo talenta tradidisti michi: ecce alia duo superlucratum sum. Sic illi dominus eius. Euge serue bone et fidelis quia supra pauca fuisti fidelis: supra multa te constituam. Intra in gaudium domini tui. Recedens autem et qui unum talentum acceperat ait. Domine scio quia homo durus es: metis ubi non seminasti: et congregas ubi non sparsisti et times abii: et abscondi talentum tuum in terra. Ecce habes quod tuum est. Respondens autem dominus eius dixit ei. Serue male et piger: sciebas quia meto ubi non semino: et congrego ubi non sparsi? Opportuit ergo te committere pecunias meas numulariis: et veniens ego recepissem vbi quod meum est cum sura. Tollite itaque ab eo talentum: et date ei quod habet decem talenta. Quia enim habenti dabitur et abundabit: ei autem qui non habet et quod videtur habere auferetur ab eo. Et inutilem seruum eicite in tenebras exteriores: illic erit fletus et stridor dentium.

Homelia lectionis eiusdem
habita ad populum in basilica sancti Siluestri
episcopi die nata eius. Homelia. ix.

Lectio sancti euangelij fratres charissimi solacite considerare nos admonet: ne nos qui pl⁹ ceteris in hoc mundo accepisse aliqua cernimus ab auctore mundi grauis inde iudicemur. Cuius enim augentur dona: rationes etiam crescunt donorum. Tunc ergo esse humilior: atque ad seruiendum promptior: quicquid debet ex munere: quanto se obligatio esse conspicit in reddenda ratione. Ecce homo qui peregre proficiscitur seruos vocat: eiusque ad negocium talenta partitur. Post multum vero temporis positurus rationem reuertitur. Bene operantes pro apportato lucro remunerat: seruum vero a bono opere torpentem damnat. Quis itaque est iste homo qui peregre proficiscitur: nisi redemptor noster qui in ea carne quae assumpserat: abiit in celum. Carnis enim locus proprius terra est: quae quasi ad peregrina ducitur: dum per redemptorem nostrum in celo collocatur. Sed homo iste peregre proficiscens seruis suis bona sua tradidit: quae fidelibus suis spiritualia dona concessit: et vni quidem dedit quinque talenta: alij duo: alij vero commisit unum. Quinque etenim sunt corporis sensus: videlicet visus: auditus: gustus: odoratus: et tactus. Quinque ergo talentis donum quinque sensuum. id est exteriorum scia exprimit. Duobus homo intellectus et operatio designat. Vnius autem talenti nomine intellectus et modo designat. Sed is qui quinque talenta acceperat: alia quinque lucratus est: Quia sunt nonnulli qui et si interna ac mystica penetrare nesciunt per intentionem tamen supernae patrie docent recta quos volunt: de ipsis exterioribus quae acceperunt. Dumque se a carnis peccate custodiunt: ab his etiam alios ammonendo competunt. Et sunt nonnulli qui quasi duobus talentis ditati intellectum atque operationem percipiunt: subtilia de interioribus in se et operando alijs predicant: quasi duplicatum de negotio lucrum reportant. Bene autem alia quinque vel alia duo impenduntur: quasi accepta talenta geminantur. Sed is qui unum talentum acceperat: abiens fodit in terram et abscondit pecuniam domini sui. Talentum in terra abscondere id est acceptum

Donis crescunt
tibi rationes
crescunt donorum.

Talenta quinque
duo et unum
quid significant.

Sancti Gregorij pape.

Hier. liij. f.

Ingeniū in terrenis reb⁹ implicare lucrū spiritale nō querere / cor a terrenis cogitationib⁹ nōq̄ leuare. Sunt nonnulli q̄ donū intelligētie perceperūt: sed tñ sola q̄ carnis sunt sapiūt de quib⁹ p̄ p̄phetā dī. Sapientes sunt et faciēs mala: bene aut̄ nesciūt facere. Sed dñs q̄ talenta cōtulit rationē postur⁹ redit. Quia is q̄ nūc pie spiritalia dona tribuit: districte in iudicio merita exquirat. Quid q̄sq̄ acceptū cōsideret: et qđ lucrū de acceptis reportet / p̄set. Seru⁹ qui gemmata talēta rettulit a dño laudat. atq̄ ad eternā remunerationē inromittit: cui ei voce dñica dī (Euge seru⁹ bone et fidelis: q̄ supra pauca fuisti fidelis: supra multa te constituiam: intra in gaudiū dñi tui) pauca q̄ppe bona sunt omnibus p̄fite vite quālibet multa eē videant cōparatione retributionis eterne. Sed tunc fidelis seruus supra multa cōstituit qñ deuicta oī corruptiōis molestia / de eternis gaudiis in illa celesti sede glia⁹ tñc ad dñi sui gaudiū p̄fecte inromittit: qñ in eterna illa patria assumpt⁹ / atq̄ angelorū ceteris admixtus sic interius gaudet de munere: vt nō sitiam qđ exteri⁹ doleat de corruptiōe. Seruus autē q̄ operari de talento noluit: ad dñm cū verbis excusationis redit / dicens (Dñe scio qđ hō durus es: metis vbi nō seminasti: et congregas vbi nō sparsisti: et timēs abij / et abscondi talentū tuū dura: ecce habes qđ tuū est) Notandū qđ inutilis seruus durū dñi vocat cui tñ ad lucrū deseruire dissimulat: et timuisse se dicit i lucrū talentū expēdere: qđ hoc solus timere debuerat ne hoc sine lucro ad dñm reportaret. Sit ei pleriq̄ itra sanctam eccliam (quorū iste seru⁹ imaginē tenet) qđ melioris vite vias aggredi metuit: et tñ iacere in sui torporis ignauia qđ melioris vite vias aggredi metuit. Cumq̄ se peccatores considerant: sanctas vias arripere trepidāt: et remanere in suis iniquitatibus non formidant. Quorum bene petrus adhuc in infirmitate posuit speciem tenet: cum viso miraculo pisciū dixit. Exi a me dñe: quia homo peccator sum. Immo si te peccatorem consideras oportet a te dñm non repellas. Sed qui idcirco melioris habitus vias: et rectoris vite apprehendere arēt nolunt: quia infirmos se esse conspiciunt: quasi et peccatores se fatentur / et dñm repellunt: eumq̄ in quo sanctificari debuerant: fugiunt. Et velut in perturbatione cōsiliū nō

Ecclia multos
intra se habet
qđ melioris vi-
te vias aggre-
di metunt.

L. v. b

Homelia. ix. Fo. xxii.

habent: dum moriuntur ⁊ vitam timent. Unde ⁊ huic seruo
protinus respōdetur (Serue male ⁊ piger sciebas qz meto
ubi nō semino: ⁊ congreco ubi non spargo. Oportuit ergo
te dare pecuniā meā nūmularijs: ⁊ ego veniens recepissez
vtiqz qđ meum est cū vsura). Ex verbis suis seruo piger cū
struigitur: cū dñs dicit. (Metō ubi non semino: ⁊ congreco
ubi non sparsi) Ac si aperte dicat. Si iuxta tuam sententiā
⁊ illud exquiro quod non dedi: qđto magis a te exigo quod
ad erogandum dedi. (Oportuerat ergo te dare pecuniā
meā nūmularijs ⁊ ego veniens recepissez vt iqz qđ meū
est cum vsura.) Pecuniā vero dare nūmularijs est eis scien
tias ꝑ edicationis impēdere qui hāc valeāt ⁊ dicis et ope
ribus exercere. Sed sicut nostrū periculū aspicitis si domi
nicam pecuniā teneamus: ita vestrū fratres charissimi solli
cite pensate: qz a vobis cum vsura exigitur: quod auditis.
In vsura quisꝑe pecuniā etiam non data recipitur. Cum
enim ⁊ hoc redditur quod acceptum fuerat: illud etiam sus
per impenditur quod acceptum non est. Pensate ergo fra
tres charissimi/ quia de accepta hac verbū pecuniā vsuras
soluetis ⁊ curate vt ex eo quod auditis: etiā alia studeatis
intelligere que non auditis/ quatenus alia ex alijs colligen
tes: etiam illa discatis ex vobismetipsis agere que necdum
ex predica tois ore didicistis. Pigrum vero seruuꝫ qua sen
tentia fertat: audiamus. (Tollite ab eo talentum: et date
ei qui habet decem talenta). Opportunū valde videbatur
vt cum malo seruo vnum talentum tollitur ei potius qui
duo iꝑs qui quinqz talenta acceperat daretur. Illi enim da
ri debuit qui minus iꝑs qui plus habuit. Sed (sicut superiꝫ
diximus) per quinqz talenta quinqz videlicet sensuum (id est
exteriorum) scientia designatur. Per duo autem intellectꝫ
et operatio exprimitur: plus ergo habuit qđ duo iꝑs qui quin
qz talenta perceperat: quia qui per quinqz talenta exterioru
rum administrationem meruit: ab intellectu quoqz interioru
rum adhuc vacuus fuit: vnum ergo talentum quod intelle
ctum significare diximus: illi dari debuit: qui bene exterioro
ra que acceperat: ministrant. Quod quotidie in sancta cer
ninus ecclesia: quia pleriqz dum bene ministrant exterioro
ra que accipiunt: per adiunctam gratiam ad intellectum

Pecuniā nra
mularijs das
re quid signi
ficat.

talenta duo qđ
accepit plꝫ
buit iꝑs qui qđ
buerat qđqz .

Sancti Gregorii pape.

quoque mysticum perducuntur ut etiam interna intelligentia polleant qui exteriora fideliter administrant. Seneralis etiam mox sententia subditur: qua dicitur. (Omni enim habenti dabitur et habundabit: et autem qui non habet: dabitur et abundabit: quia quisquis charitatem habet: etiam dona alia percipit. Quisquis charitatem non habet: etiam dona que percepisse videbatur amittit. Unde necesse est fratres mei ut per omne quod agitis erga charitatis custodiam vigiletis. Charitas autem vera est et amicum diligere in deo: et inimicum diligere propter deum. Quam quisquis non habet omne bonum amittit quod habet: talento quod acceperat priuatur: et iuxta dominicam sententiam in exteriores tenebras mittitur. Per penam quippe in exteriores tenebras cadet: qui per culpam suam sponte in interiores tenebras cecidit. Illic coactus patitur tenebras visionis: qui hic libenter sustinuit tenebras voluptatis. Sciendum vero est quod nullus piger ab hac talenti acceptione securus est. Nullus namque est qui vere acriter dicat. Talentum minime accepi: non est unde rationes ponere cogat. Talenti enim nomine cuiuslibet pauperi etiam hoc ipsum reputabitur quod vel minimum acceperit. Alius namque acceperit intelligentiam predicationis ministerium debet ex talento. Alius terrenam substantiam acceperit: erogationem talenti debet ex rebus. Alius nec interiorum intelligentiam: nec rerum affluentiam acceperit: sed tamen didicimus artem qua pascitur: ipsa ars ei in talenti acceptione reputatur. Alius nihil horum assecutus est: sed tamen fortasse familiaritatis locum apud diuitem meruit: talentum profecto familiaritatis acceperit. Si ergo nihil ei pro indigentibus loquitur: pro talenti retentione damnatur. habens ergo intellectum: curet omnino ne taceat: habens rerum affluentiam: vigilet ne a misericordie largitate torpescat. habens artem qua regitur: magnopere studeat ut visum atque utilitatem illius cum proximo partiat. habens alio loquendi locum apud diuitem: damnationem pro talento timeat: si cum valet non apud eum pro pauperibus precibus intercedat. Tatum quippe ab uno quoque nos

Charitas vera in duobus consistit.

Talenti qui libet a deo accepit.

Dives debet bene esse liberalis.

Homelia. ix. Fo. xxiiij.

stru v̄turus iudex exigit: q̄tū dedit. Ut ergo de talentis
rationibus redeunte domino quisq; securus sit: cū tremore
penset quotidie quid accepit. Ecce nāq; iā iuxta est: vt ille
qui peregre profect⁹: redeat: quasi quippe peregre abijt:
qui scilicet de hac terra in qua natus est longe discessit: s̄
profecto reuertitur: vt de talentis rationes ponat: quia si
a bona actione totpescimus: de ipsis donis que cōtulit nos
districtius iudicat. Consideremus ergo q̄ accepimus: atq;
in eorum erogatione vigilemus. Nulla nos a spiritali ope
re terrena cura impediat: ne si in terra talentū absconditur:
talenti dominus ad iracundiam prouocetur. Piger etenim
seruus cū iā culpas iudex examinat: talentū de terra leuat.
Quis sunt pleriq; qui tunc se a terrenis desiderijs vel ope
ribus subtrahunt: quando iam per anima ductionem iudicis
ad eternum supplicium trahuntur. Ante ergo de talen
ti nostri ponenda ratione vigilemus vt cum iam iudex ad
feriendum imminet: lucrum nos quod fecim⁹ excuset. Quod
praestet nobis deus qui v̄uit. &c.

Lectio sancti euan- gelij secundum Mattheum.

Capitulo. 8.

Quā natus esset ie-
sus in bethleem iude: in die
bus herodis regis: ecce ma-
gi ab oriente venerunt hie-
rosolimam dicentes Ubi est
qui natus est rex iudeorum? Quidim⁹ ei stel-
lam ei⁹ in oriente: et venimus adorare eum
Audiens autem herodes rex turbatus est: &

Sancti Gregorij pape.
omnis hierosolima cum illo. Et congregas
omnes principes sacerdotum et scribas po-
puli: sciscitabatur ab eis ubi christus nasce-
retur. At illi dixerunt et In bethleem iude.
Sic enim scriptum est per prophetam. Et
tu bethleem terra iuda: nequaquam minima es in
principibus iuda. Ex te enim exiet dux: qui
regat populum meum israel. Tunc herodes
clam vocatis magis diligenter didicit
ab eis tempus stelle que apparuit eis.
Et mittens illos in bethleem: dixit. Ite et in-
terrogate diligenter de puero: et cum inue-
neritis renunciate michi: et ego veniens
adorem eum. Qui cum audissent regem: abie-
runt. Et ecce stella quam viderant in oriente
antecedebat eos: usque dum veniens staret
supra ubi erat puer. Videntes autem stellam:
gausi sunt gaudio magno valde. Et intran-
tes domum: inuenerunt puerum cum ma-
tria matre eius. Et proidentes: adorauerunt
eum. Et apertis thesauris suis: obtulerunt
ei munera: aurum thus et mirram. Et res-
posito accepto in somnis ne redirent ad herode-
m: per aliam viam reuersi sunt in regionem suam.

Homelia. x. Fo. xxiii.

Homelia lectio eiusdem
habita ad populum in ba
silica sancti petri apostoli
in die epyphanie.

Homelia. x.

Sicut i lectione euā

Selica fratres charissimi auditis: celi
rege nato rex terre turbatus est: quis
nimix terrena altitudo confunditur:
cum celsitudo celestis aperitur. Sed
querendum nobis est quid nā sit q̄ re
demptore nato pastorib⁹ in iudea an
gelus apparuit: atq; ad adorandum

hunc ab ori ente magos non angelus: sed stella perduxit.
Quia videlicet iudeis tanq̄s ratione vtentibus rationale
animal (id est angelus) predicare debuit. Gentiles vero: q̄
vti ratione nesciebant: ad cognoscendum dominum non p̄
vocem sed per signa p̄ducitur. Quia et illis propheticā
q̄ fidelibus non infidelibus: et istis signa tanq̄s infidelib⁹
non fidelibus data sunt. Et notandum q̄ redemptorem no
postoli predicant: eumq; paruulum et necdum per huma
ni corporis officium loquentem stella gentibus denunciat:
quia nimirum rationis ordo poscebat: vt et loquentem iam
dominū loquentes nobis predicatores innotescerent: a nec
dum loquentem elementa muta predicarent. Sed in omni
bus signis: que vel nascente domino: vel moriente eo mon
strata sunt: considerandum nobis est quanta fuerit in quo
rūda iudeorū corde duritia q̄ hunc nec p̄ p̄phetie donum:
nec per miracula agnouit. Oīa quippe elemēta auctorem
suum venisse testata sunt. Ut enim de eis quiddam vsu hu
manū venisse testata sunt.

Sēriles ad co
gnitionē doz
mini p̄ signa
sunt p̄ducti.

Elemēta oīa
deum venisse
testata sunt.

ddd. i.

Sancti Gregorii pape.

mano loquar: deum hunc cell esse cognouerunt: quia pios
tinus stellam miserunt Mare cognouit: quia sub plantis
ei⁹ se calcabile p̄buit. Terra cognouit: quia eo morte p̄res
muit: Sol cognouit: quia lucis sue radios abscondit. Sars & pa
rietes cognouerūt: quia tēpore mortis ei⁹ scissa sunt. Infern⁹
agnouit: quia hos q̄s tenebat mortuos reddidit. Et in hunc
quē deum oīa insensibilia elementa senserunt. adhuc infide
lium iudeorum corda deum esse inuime cognoscunt: et deu
riosa saxis scindi ad penitendū nolunt. Eūq̄ cōfiteri ab ne
gant: quem elementa (vt diximus) aut signis/ aut scissis/ aut
bus deum clamant. Qui etiam ad damnationis sue cumu
lū eum quē natum despiciunt: nasciturum longe ante p̄feci
uerunt. Et non solum quia nasceretur nouerant: sed etiam
vbi nasceretur. Nam ab herode requisitū/ locum natiuitatis
eius exprimunt: quem scripture auctoritate didicerant.
Et testimonium proferunt quod bethleem honorari nati
uitate noui ducis ostenditur: vt ipsa eorum gemina scien
tia et illis fieret ad testimonium damnationis: et nobis
ad adiutorium credulitatis. Quos profecto bene isaac cum
iacob filium suum benediceret: designauit: qui et caligantibus
oculis/ et prophetans in presenti filium non vidit: cui tamen
multa in posterum preuidit. Quia nimirum iudaicus pop
ulus prophetie spiritu plenus et cecus/ eum de quo mē
ta in futurum predixit: in presenti positum non agnouit.
Sed natiuitate regis nostri cognita: herodes ad callida re
gumenta conuertitur. Et ne tereno regno priuaretur: res
nunciari sibi vbi puer inueniretur postulat: adorare eum
velle se simulat: vt quasi hunc si inuenire possit extinguat.
Sed quanta est humana malicia contra consiliū diuina
tis? Scriptum quippe est. Non est sapientia: non est p̄u
dentia/ non est consiliū contra dominum: nam ea que ap
paruit stella: magos perduxit. Natum regem reperunt:
sonnis ammonentur. Et ne redire ad herodem debeant: in
des/ inuenire non possit. Cuius persona qui alii q̄ ipocrite
designantur: qui dum sic querunt inuenire dominum
q̄ merentur. ¶ Sed inter hec sciendum est q̄ p̄uicaciam

Gen. xxiij. d.

Puer. xxi. d.

Homelia. x. Fo. xxv.

he heretici nasci vnum quemq; hominem sub constitutioni
bus stellarum putant: et hoc in adiutorium sui erroris assu-
munt: q; noua stella exiit cum dominus in carne apparuit.
Cuius fuisse factum eandemq; apparuit stellam putant.
Sed si euangelij verba pensamus: quibus de eadem stel-
la dicitur. (Usq; dum veniens staret supra vbi erat puer)
dum non puer ad stellam: sed stella ad pueri cucurrit (si dici
liceat non stella fatum pueri: sed fatum stelle is qui appa-
ruit puer fuit. Sed absit a fidelium cordibus vt, aliquid es-
se fatum dicant. Vitam quippe hominum solus hanc con-
ditor qui creauit administrat. Neq; enim propter stellas
homo: sed stelle propter hominem facte sunt. Et si stella fa-
tum hominis dicitur: ipsis suis ministerijs subesse homo
perhibetur. Certe cum iacob de vtero egredies prioris fra-
tris plantam teneret manu: prior perfecte nequaquam egredi
potuit: nisi & subsequens inchoasset: et tamen cum vno tem-
pore eodemq; momento vtrumq; mater fuderit: non vna
virtus vite qualitas fuit. Sed ad hoc solent mathematici
respondere: quia virtus constellationis in ictu puncti est
Quibus e diuerso nos dicimus: quia magna est mota na-
turalitas. Si igitur in ictu puncti constellatio permutatur
necesse iam erit: vt tot dicant fata quot sunt membra na-
scentium. Fateri etiam mathematici solent: q; quisquis si-
gno aquarii nascitur: in hac vita piscatoris ministerium.
Quis ergo dicat quia nemo illic in stella aquarii nascitur
vbi piscator omnino non habetur. Rursum quos nasci signo
libre asserunt: trapezitas futuros dicunt: et trapezitas mul-
tarum gentium prouincie ignotant. Fateantur ergo necesse
est aut hoc in eis signum deesse. aut effectum fata-
lem nullo modo habere. In persarum quoq; francorumq;
terra reges ex genere prodeunt: quibus profecto nascenti-
bus quis estimet quanti eisdem momenti horarum ac tē-
porum ex feruili conditione nascuntur: et tamen regum
filij vno eodemq; sidere cum seruis nati: ad regnum profi-
cunt: cum serui qui secum fuerant geniti: in seruitute
morantur. Hec de stella breuiter diximus ne mathemati-
corum stulticia; indiscussam preterisse videamur. ¶ *W*

Vita huma-
na neq; a stel-
lis neq; a fa-
to admistrat-
tur sed a solo
createore.

Gen. xxv. c.

Piscatores
Getulia non ha-
bet.

Sancti Gregorij pape.

Regi munera
ra xpo oblata
qd significat.

Aurum sapien-
tia significat.
Thus orone
puer. xxi.
ps. cl. b.

Canti. v. b.

Joel. i. d.
Iumenta in ster-
core putresce-
re quid est.

gi vero aurum / thus / et mirrhā de ferunt. Aurum quippe regi cōgruit. Thus vero in dei sacrificium ponit. Mirrhā autem mortuorum corpora conduntur. Eum ergo magis quem adorant: etiam mysticis muneribus predicant: auro regem / thure deum / mirrhā mortalem. Sunt vero nonnulli heretici qui hunc deum credunt: sed vbiq; regnare nequaquam credunt. hi profecto ei thus offerunt: sed offerre ei aurum nolunt. Et sunt nonnulli qui hunc regem existimant sed deum negant. hi videlicet ei aurum offerunt: sed offerre thus nolunt. Et sunt nonnulli qui hunc et deum et regem fatentur: sed assumpsisse carnem mortalem negant. hi nimirum ei aurum et thus offerunt: sed offerre mirrhā assumpte mortalitatis nolunt. Nos itaq; nato domino offerimus aurum: vt hunc vbiq; regnare fateamur. Offerimus thus: vt credamus qd is qui in tempore apparuit: deus ante tempora extitit. Offerimus mirrhā: vt eum etiam in notum in sua diuinitate impassibilem: credamus etiam in nostra fuisse carne mortalem quibus in auro / thure / et mirrhā intelligi aliud potest. Auro namq; sapientia designatur: solumone attestante qui ait. Thesaurus desiderabilis reperi scit in ore sapientis. Thure autem quod deo incenditur: virtus orationis exprimitur. Psalmista testante qui dicit. Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo. Unde mirrhā vero carnis nostre mortificatio figuratur. Per sancta ecclesia de suis operarijs vsq; ad mortem pro deo certantibus dicit. Manus mee distillauerunt mirrhā. Nato ergo regi aurum offerimus: si in conspectu illius claritate superne sapientie resplendemus. Thus offerimus si cogitationes carnis per sancta orationum studia in ara cordis incendimus: vt suauē aliquid deo per celeste desiderium redolere valeamus. Mirrhā offerimus si carnis vitia per abstinentiam mortificamus. Per mirrhā namq; (vt diximus) agitur ne mortua caro putrescat. Mortuum vero carnem putrescere est: hoc mortale corpus fluxu luxurie deseruire / sicut de quibusdam per prophetam quippe in stercore suo putrescere est carnales homines in ferocia luxurie vitam finire. Mirrhā ergo deo offerimus: quando

Homelia. x. Fo. xxvi

hoc mortale corpus a luxurie putredine per condimentum Regionē no-
 continentie custodimus. Magnū vero nobis aliqd magni stram prad-
 ununt: q̄ in regionem suam per aliam viam reuertuntur. sū sc̄z p̄ alias
 In eo naq̄ quod amoniti faciunt: nobis profecto insinuant viā q̄rere des-
 qd faciamus. Regio quippe nostra paradysus est. Ad quā venimus,
 Iesu cognito redire per viam qua venimus phibemur. A
 regione etenim nostra superbiendo/inobediendo: visibilia
 sequendo: cibum veritum gustando: discessimus: sed ad eā
 necess e est vt flendo/obediendo/visibilia cōtēnendo/ atq̄
 appetitum carnis refrenando/ redeamus. Per aliam er-
 go viam ad regionem nostram regredimur: quoniam qui
 a paradysi gaudys per delectamenta discessimus: ad hec
 plamenta reuocamur. An necesse est fratres charissimi vt
 semper pauidi semperq̄ suspecti ponamus ante oculos
 cordis hunc culpas operis: illinc iudicij extreme districtio-
 nis. Pensemus q̄ districtus iudex/ veniat: qui iudicium mis-
 natur et/ later. Terrores peccatoribus intonat: et tñā dicit
 sustinet. Et idcirco venire citius differt: vt minus inueniat
 quod condēnet. Puniamus fletibus culpas: et cum psalmis-
 te voce preuentiamus faciem eius in confessione. Volupta-
 tum nos ergo fallacia nulla decipiat: nulla vana leticia se-
 ducat: in primo namq̄: est iudex qui dixit. Ne vobis qui ri-
 detis nunc: q̄ iugebitis et flebitis. hinc enim salomon ait.
 Risus dolori miscebitur: et extrema gaudij luctus occupat
 hinc iterum dicit. Risum deputant errorem/ et gaudio di-
 cit: quid frustra deciperis. hinc rursus ait. Cor sapientium
 vbi tristitia est et cor stultorum vbi leticia. pertimescam⁹
 ergo precepta dei: sic celebramus veraciter solennitatem
 dei. Stratū naq̄ deo sacrificium est afflictio contra pec-
 catum: psalmista restante qui ait. Sacrificium deo spiritus
 contribulatus. Peccata nostra preterita in baptismatis per-
 ceptione laxata sunt: et tamen post baptismā multa comi-
 mus. Quia ergo et post baptismā inquinauimus vitam:
 baptisemus lacrimis conscientiam quatenus regionem
 nostram per viam aliam reperētes: quia ex ea bonis dele-
 ctari discessimus: ad eam malis amaritati redeamus/ pre-
 staute domino, r̄c,

ps. lxxviii.

Lu. vi.

puer. xlii. b.

Eccl̄s. ij. a.

Eccl̄s. vii. a.

ps. v.

Sancti Gregorij pape.
Lectio sancti euāgelij secū
dum Mattheum.

Matthe. xij

In illo tēpore. Dixit iesus discipu-
lis suis parabolaz hāc. Simile est
regnū celozuz thesauro abscondito
in agro: quē qui inuenit homo abscondit: et
pre gaudio illius vadit: z vendit vniuersa q̄
habet: et emit agrum illū. Iterum simile est
regnum celorum homini negociatori queren-
ti bonas margaritas. Inuēta autem vna pre-
ciosa margarita: abiit z vendidit vniuersa q̄
habuit: z emit eam. Iterum simile est regnū
celorum sagene misse in mare: et ex omni ge-
nere piscium congreganti. Quam cum imple-
ta esset et educētes: z secus littus sedētes ele-
gerunt bonos in vasa sua malos autē foras
miserunt. Sic erit in consummatione seculi
Exibunt angeli z separabunt malos de me-
dio iustoz: et mittent eos in caminum ignis:
ibi erit fletus et stridor dentium. Intellexis-
tis hec omnia? Dicit eis etiā. At illis. Ideo
omnis scriba doctus in regno celoz similis
est homini patrifamilias: q̄ pfert de thesau-

Homelia. xi. Fol. xxvii

ro suo noua et vetera.

Homelia lectionis eiusdez

habita ad populum in basilica sancte agnetis in die natalis eius.

Homelia. xi.

Aloru regnum fratres charissimi idcirco terrenis rebus simile dicitur: vt ex his que animus nouit: surgat ad incognita que non nouit: quatenus exemplo visibiliu se ad inuisibilia rapiat.

Et per ea que visu didicit: quasi cofricatus in arena: vt per hoc qd sit notu diligere: discat et incognita amare. Ecce ei celoz regnu thesauro abscondito in agro conparatur: que qui inuenit ho abscondit: et pre gaudio illius vadit et vendit vniversa q habet et emit agru illum. Quia in re hoc quoq notandu est q inuentus thesaurus abscondit vt seruet: q studiu celestis desiderii a malignis spiritibus custodiendum non sufficit: q hoc ab humanis laudibus non abscondit. In pnti etenim vita quasi inuis sumus: qua ad patriam proximam maligni aut spūs iter nostru quasi qdā latrunculi odiūdet.

Depredari ergo desiderat: q thesauru publice portat in via hoc aut dici non vt primi opera nra bona non vidēat: cui scripsi sic. Videat opa vra bona: et glorificent patre vstru qui in celis est: s; vt p hoc qd agimus: laudes exteri non queramus. Si autē sit op in publico: quatenus in tētio maneat in occulto: vt et de bono opere primis habeant exemplū: et tñ p intentionē qua deo soli placere quimus: semp optem secretu thesaurū aut celeste est desideriu. Ager ho l quo thesaurus abscondit: disciplina studij celestis. Quē pfecto agrus veditis omnibus coparat: qui voluptatiu carnis renūciās cuncta sua terrena desideria per discipline celestis custodia calcant: vt nihil iam quod caro blanditur libeat: nihil quod carnalem vitam trucidat: spiritus perhorrescat. ¶ Rursum celeste regnum negotiatori homini simile dicitur: qui bonas margaritas querit: sed vnā preciosam inuenit: quā videlicet inuētā oia vendēs emit: q celestis vite dulcedine in agru possibilitas admittit pfecte cognouerit: ea que in terra amauerat libēter cuncta derelinquit. In coparatio:

Thesau publice l via portās depredari desiderat. Matth. v. b.

Vite celestis cupidus cuncta terrena facile derelinquit.

ddd. liij.

Gregorius primus

ne eius vilescūt omnia: deserit habita: cōgregata dissipat:
inardescit in celestib⁹ anim⁹: nihil in terrenis libet: de se
me cōspicitur quicquid de terrene rei placebat specie: q̄
sola preciose margarite claritas fulget in mente. De cuius
dilectione recte per salomonē dicitur. Sfortis est v̄ mors v̄
lectio. Quia videlicet sicut mors corpus interimit sic ab
mote rerum corporalium eterne vite charitas occidit. Nam
quem perfecte absorbuerit: ad terrena foris desideria ves
lut insensibilem reddit. Nec enim sancta hec cuius hodie
natalicia celebramus: mori pro deo potuisset in corpore: si
prius a terrenis desiderijs mortua nō fuisset in mente. Ere
ctus namq; in virtutis culmine animus tormenta desepit:
p̄mia calcavit. Ante armatos reges ⁊ p̄sides invicta ste
tit feriente robustior: iudicante sublimior. Quid inter hec
nos barbari et debiles dicemus? qui ire ad regna celestia
puellam per ferrum videmus? Quos ira superat: superbia
inflat: ambitio perturbat: luxuria inquinat: quia si ad ipsa
regna celorum per bella persecutionum non possum⁹: hoc
ipsum nobis turpe sit q̄ deum nolumus saltem per pacem
sequi. Ecce nulli nostrum hoc tempore dicit deus: pro me
morere: sed illicita tantūmodo in te desideria occide. Qui
ergo in pace subigere carnis desideria nolumus: quādo in
bello pro deo ipsam carnem daremus? ¶ Rursus simile est
se regnū celorum sagene in mare misse dicitur: ex omni ge
nere piscium congreganti: que impleta ad litus educitur:
⁊ in vasis boni pisces eliguntur: mali autem projiciunt. Ho
ras. Sancta ecclesia sagene cōparatur: quia ⁊ piscatoribus
est cōmissa: ⁊ per eam quisq; ad eternū regnū a presentia
seculi fluctibus trahitur / ne in eterne mortis profunda mer
gatur. Que ex omni genere piscium cōgregat: quia ad pes
catorum veniam sapientes ⁊ fatuos: liberos ⁊ seruos: divites
⁊ pauperes: fortes ⁊ infirmos vocat. Unde per psalmis
tam deo dicitur. Ad te omnis caro veniet. Que sagena tel
licet ecclesia tunc vniuersaliter repletur: cum in fine suo hu
mani generis summa concluditur. Quas educunt: et secus
littus sedent. Quia sicut mare seculum: ita seculi finem tel
significat littus maris. In quo scilicet fine boni pisces in vas
sis eliguntur: mali autem projiciunt: ⁊ foras: quia ⁊ electi

Can. xviij.

De⁹ nō que
rit q̄ pro eo
moriamur.

Ecclia sage
ne cōparatur

ps. clviij.

Maris litt⁹
seculi finem
significat.

Homelia. xi. Fol. xxviii.

quisq; in tabernacula eterna recipitur: et interni regni luce perdit: ad exteriores tenebras reprobi pertrahuntur. Nunc enim bonos malosq; communiter quasi per mixtos pisces fidei sagena nos continet: sed littus indicat sancte ecclesie sagena quid trahebat. Et quidem pisces q; capti fuerant mutari non possunt. Nos autem mali capimur: sed in bonitate permutamur. Cogitemus igitur in captione: ne diuidamur in littore. Ecce q; grata est nobis hodierna sollemnitas: ita vt se non modicum addicat si cui ex hoc conuentu nostro deesse contingat. Quid ergo in die illa actur' est: qui a conspectu iudicis rapitur: oblectorum societate separatur: qui tenebre fecit a lumine: cruciatur eterna cobustio: ne. Unde et hanc eadem comparisonem dominus sub breuitate aperit cum subiungit. (Sic erit in consummatione seculi. Erubunt angeli: et separabunt malos de medio iustorum: et mittent eos in caminum ignis: ibi erit fletus et stridor dentium.) Hoc iam fratres charissimi tuendum est potius q; exponendum. Aperta etenim voce tormenta peccantium dicta sunt: ne quis ad ignorantie sue excusationem recurreret: si quid de eterno supplicio obscure diceretur. Unde subditur. (Intelleristis hec omnia? Dicunt ei. Utiq; doctrine.) At in conclusione subiungitur (ideo omnis scriba doctus in regno celorum similis est homini patrifamilias proferenti de thesauro suo noua et vetera) Si per nouum et veteris quod dicit: vtrumq; testamētum accipimus: abraham doctum fuisse denegamus: qui noui et veteris testamenti: et si facta noui: minime verba nūciauit. Moysen quoq; doctum patrifamilias comparare non possumus: qui et si testamentum vetus edocuit: noui tamen dicta nō protulit. Dux ergo ab hoc intellectu excludimur: ad aliud vocamur. Sed in eo q; veritas dicit. Omnis scriba doctus in regno celorum similis est patrifamilias: intelligi valet quia non de his q; fuerant: sed de his qui esse in ecclesia potuerūt loquebat. Qui tunc noua et vetera proferunt: cum vtriusq; testamēti precepta et iudicia vocibus et moribus loquuntur. Quod tamen aliter intelligi potest. Vetus quippe humani generis fuit: ad inferni claustra descendere: pro peccatis suis supplicia eterna tolerare. Cui per mediatoris aduentum nouū alt-

Tormenta
peccantium.

Sancti Gregorij pape.

Regni celo-
rum penetra-
re valebit: q̄
hic recte vne
re vnde bit.

quid accessit: vt si hic recte studeat viuere: celorum regni
valeat penetrare. Et homo in terra editus: a corruptibilibus
vita mouatur in celo collocandus. Et vetus itaq; est vt pro
culpa humanum genus in eterna pena intereat: et nouum
vt conuersus in regno viuat. Quod ergo in conclusione lo-
cutionis sue dominus subdit: hoc est vtiq; quod premisit.
Prius enim de regni similitudine thesaurum inuētum: ac
bonam margaritam prouit: postmodum vero inferni pes-
nas de malorum combustionem narrauit: atq; in cōclusionem
subiungit. (Idcirco omnis scriba doctus in regno celoꝝ simi-
lis est patrifamilias proferenti de thesauro suo noua & vete-
ra.) Ac si aperte diceretur. Ille in sancta ecclesia doctus & pre-
dicator est: qui et noua scit proferre de suauitate regni: & ve-
tusta de terrore supplicij: vt vel pena terreat: quos p̄mis-
sa non inuitant. Audiat de regno quod amet. Audiat de sup-
plicio vnusquisq; quod timeat: vt torpentem animū & terre
vehementer inherentem si amor ad regnū nō trahit: vel
timor minet. Ecce enim de gehenne expressionem dicit (ubi
erit fletus & stridor dentium.) Sed quia presentia gaudia
sequuntur perpetua lamenta. Hic fratres charissimi vanā
letitiam fugite: si illic flere formidatis. Nemo etenim po-
test & hic gaudere in seculo: et illic regnare cū christo. Tē-
poralis itaq; leticie fluxa restrigite: carnis voluptates edo-
mate. Quicquid animo ex presenti seculo arridet: ex confi-
deratione eterni ignis amarescat. Quicquid in mente pue-
riliter hilarescit: hoc discipline iuuenilis sensus coherceat:
vt dum sponte temporalia fugitis. eterna gaudia sine labo-
re capiatis prestante domino nostro Iesu christo. &c.

Predicator
q̄n̄ vs doctus

Lamenta se-
quuntur gau-
dia.

Lectio sancti euangelij: se- cundum Mattheum.

Matth. xxv. s.

In illo tēpore. Dixit iesus
discipulis suis parabolam hāc
Simile est regnum celorum decem

Homelia. xi. Fo. xxix.

virginibus: que accipientes lampades suas
exterunt obuiam sponso et sponse. Quinq; au-
tem ex eis erant fatue: et quinq; prudentes.
Sed quinq; fatue: acceptis lampadibus no-
sumpserunt oleum secum. Prudentes vero
acceperunt oleum in vasis suis cum lampa-
dibus. Moram autem faciente sponso: dor-
miserunt omnes: et dormierunt. Media
autem nocte clamor factus est: ecce sponsus
venit: exite obuiam ei. Tunc surrexerunt om-
nes virgines ille: et ornauerunt lampades
suas. Fatue autem sapientibus dixerunt.
Date nobis de oleo vestro: quia lampades
nostre extinguuntur. Responderunt pruden-
tes dicentes. Ne forte non sufficiat nobis:
et vobis: ite potius ad vendentes. et emite vo-
bis. Dum autem irent emere venit sponsus
et que parate erant intrauerunt cum eo ad
nuptias: et clausa est ianua. Nouissime vero
veniunt. et relique virgines dicentes: Domi-
ne domine aperi nobis. At ille respondens:
ait. Amen dico vobis: nescio vos. Vigilate
itaq; quia nescitis diem: neq; horam.
Homelia lectionis eiusdem habita ad po

Sancti Gregorij pape.
pulum in basilica sancte agnetis in die natalis eius.

C Homelia. xli.

Bona agens
nō querat fa-
uorē hūanuz.

Spe, vos fratres charissimi admoneo plana opera fugere: mundi huius inquinamēta deuotare: sed hodierna sancti euāgelij lectione cōpelloz dicere iurē et bona que a gūris cuz māgna cautela timearis: ne per hoc qđ a uobis

recte geritur / fauor aut gratia hūana requiraf. Ne appetitus laudis surrepat: et quod foris ostenditur intus a mercede de vacuetur. Ecce etenim redemptoris uoce decē uirgines et omnes dicunt hōgines: et tamen intra beatitudinis ianuā nō omnes sunt recepte: quia earū quedam dū de hōginitate sua gloriā foris expetit: in uasis suis oleū habere noluerunt. Sed prius querendū nobis est quid sit regnū celoz. Aut cur decē hōginibus cōparet: que etiā hōgines prudentes et fatue dicant. Dum enim celoz regnū constat: qđ reprobū nullus ingreditur: etiam fatuis hōginib⁹ cur ille esse perhibetur. Sed sciendū nobis est qđ sepe in sacro eloquio regnū celozum penitentis temporis ecclesia dicit. De quo alio in loco dominus dicit. Mittet filius hominis angelos suos. et colligent de regno eius omnia scandala. Neq; enim in illo regno beatitudinis in quo pax summa est: inuenti scandala potuerunt que colligantur. Et vnde rursum dicitur. Qui ergo soluerit vnum de mandatis istis minimis: et docuerit sic homines: minimus vocabitur in regno celoz. Qui autē fecerit et docuerit: hic magnus vocabitur in regno celoz. Mandatū quippe soluit et docet: qñ hoc quisq; uoce predicat: quod uiuēdo nō implet. S; ad regnū eterne beatitudinis peruenire nō ualet qui non uult opere implere qđ docet. Quomodo ergo in eo minimus uocabit: qui adhuc nullomō intrare pmitit. Quid itaq; p hanc sententiā nisi p hō ecclia regnū celoz dicit. In qua doctor qđ mandatū soluerit: minim⁹ uocaf: qđ cui⁹ uita despicit: restat⁹ ei⁹ p dicatione pēnat. In qñq; autē corporis sensib⁹ vnusq; sublit: gemiat⁹ ablit qnari⁹ denariū p hōit. Et qđ ex vtroq; sexu fidelitū mult

Regnū celoz
dicit qñq; ec-
clesia.
Matth. xliij. f

Matth. v. c.
Doctor mal⁹
uocatur mini-
mus.

alio in loco dominus dicit. Mittet filius hominis angelos suos. et colligent de regno eius omnia scandala. Neq; enim in illo regno beatitudinis in quo pax summa est: inuenti scandala potuerunt que colligantur. Et vnde rursum dicitur. Qui ergo soluerit vnum de mandatis istis minimis: et docuerit sic homines: minimus vocabitur in regno celoz. Qui autē fecerit et docuerit: hic magnus vocabitur in regno celoz. Mandatū quippe soluit et docet: qñ hoc quisq; uoce predicat: quod uiuēdo nō implet. S; ad regnū eterne beatitudinis peruenire nō ualet qui non uult opere implere qđ docet. Quomodo ergo in eo minimus uocabit: qui adhuc nullomō intrare pmitit. Quid itaq; p hanc sententiā nisi p hō ecclia regnū celoz dicit. In qua doctor qđ mandatū soluerit: minim⁹ uocaf: qđ cui⁹ uita despicit: restat⁹ ei⁹ p dicatione pēnat. In qñq; autē corporis sensib⁹ vnusq; sublit: gemiat⁹ ablit qnari⁹ denariū p hōit. Et qđ ex vtroq; sexu fidelitū mult

Mundo colligitur sancta ecclesia decem virginibus similis designatur. In qua quod malicium bonis et reprobis cum electis admixti sunt: recte similis virginibus prudentibus et factus esse perhibetur. Sunt namque plerique continentibus: qui ab appetitu se exteriorum custodiunt: et spe ad interiora rapiunt: carnem macerant: et toto desiderio ad supernam patriam anhelant: eterna premia expetunt: pro laboribus suis recipere laudes humanas nolunt. Hi nimirum gloriam suam non in ore hominum ponunt: sed intra conscientiam contegunt. Et sunt plerique qui corpus per abstinentiam affligunt: sed de ipsa sua abstinentia humanas fauores expetunt: doctrine inseruiunt: indigentibus multa largiuntur. Sed fatue profecto sunt virginibus: quod sola laudis transitorie retributionem querunt. Unde et apte subditur (Quibus fatue acceptis lampadibus non sumpserunt oleum secum: prudentes autem acceperunt oleum in vasibus suis cum lampadibus). Per oleum quippe nitorem glorie designatur: vascula autem nostra sunt corda in quibus ferimus cuncta que cogitamus. Prudentes ergo oleum in vasibus habent: quod nitorem glorie intra conscientiam retinent. Paulo attestante qui ait. Gloria nostra hec est testimonium conscientie nostre. Fatue autem virgines oleum secum non sumpserunt: quod gloriam intra conscientiam non habent: dum hanc ab ore proximorum querunt. Notandum vero quod omnes lampades habent: sed omnes oleum non habent: quia plerumque bona in se opera cum electis et reprobis ostendunt: sed soli ad sponsum veniunt cum oleo: qui de his que foris egerint: in suis gloriam requirunt. Unde per psalmistam quoque de sanctorum electorum ecclesia dicit. Omnis gloria eius sicut regis ab intus. ps. xliij.

(Mortem autem faciente sponso dormita uerunt omnes et dormierunt) Quia dum venire iudex ad extremum iudicium differt electi et reprobis in mortis sono sopiuntur. Dormire etenim mori est. Ante somnum vero dormire est ante mortem a salute languescere. Quia per pondus egritudinis: puenit ad somnum in mortis. (Media autem nocte clamor factus est ecce sponsus uenite: exite obuia ei). De aduentu sponsi clamor in media nocte fit: quod sic dies iudicii surrepit ut preuideri non valeat: quando ueniet. Unde scriptum est. Dies domini sicut fur in nocte ita ueniet. Tunc omnes uirgines surgunt: quod electi et reprobis a sono

4. Cor. 1.

ps. xliij.

Dormire mori est.

1. Thes. v. 2.

Sancti Gregorii pape.

ſue mortis excitantur. Lampades ornāt: q̄ ſua ſecum opera
numerāt: pro quibus eternā recipere beatitudinē expectāt
Sed lampades fatuarum virginū extinguitur: q̄ earum
opera q̄ clara hoībus foris apparuerant in aduentū iudicis
intus obſcurātur: et a deo retributiōnē non inueniunt: q̄ p̄
eis. receperunt ab hominib⁹ laudes quas amauerūt. Quid
eſt autē qđ tunc a prudentibus oleum petūt: niſi q̄ in aduen-
tu iudicis cum ſe intus vacuas inuenerint/teſtimonium for-
ris querunt: ac ſi a ſua fiducia decepte primis dicant. Q̄
nos quaſi ſine opere repellī conſpiciſtis: dicite de noſtris
operibus quid vidisti. Sed prudentes virginē reſpōdēt
dicentes. (Ne forte non ſufficiat nobis et vobis) In illo enī
die (quod tamen de quibusdam in pace eccleſie quieſcentib⁹
loquor) ſibi metipſi teſtimonium vniuſcuſq̄ ſuis vix ſuffi-
cit: quantum ſibi et proximorū. Unde et profinus per ſi-
crepationem ſubdunt. (Ite potius ad vendētes et emitte vo-
bis) Venditores quippe olei adulatores ſunt. Qui enim
accepta qualibet gratia/vanis ſuis laudibus nitore glorie
offerunt: quaſi oleum vendunt. De quo profecto oleo p̄ſala-
miſta dicit. Oleum autē pctōris nō impinguet caput meum
Principale etenim noſtrum caput eſt. Appellatione aurem
capitis ea q̄ principatur corpori mens vocat. Impinguat
ergo caput oleum peccatoris: cum demulcet mētem fauor
adulātis (Sed cum tēte emere: venit ſp̄ſus) at cum vite
ſue teſtimoniū a proximis querunt iudex venit: qui non ſo-
lū operū: ſed et cordis teſtis eſt. Que autē parate erant in-
trauerunt cū eo ad nuptias: et clauiſa eſt ianua) O ſi ſapere
in cordis palatio poſſit quid admirationis habet. quod bi-
cit venit ſponſus: Quid dulcedinis: intrauerunt cum eo ad
nuptias: Quid amaritudinis: clauiſa eſt ianua: Venit q̄p̄-
pe ille qui aduentu ſuo elementa concutit: in cuius conſpe-
ctu celum et terra contremiſcunt. Unde etiam p̄ prophetā
dicit. Adhuc ſc̄l̄ et ego mouebo/nō ſolū terrā: ſed et celi. Ad
cui⁹ examen oē hūanū gen⁹ deducit: cui ad vindictā ma-
loſū/ remunerationēq̄ bonorū āgeli/ archāgeli/ throni/ pa-
cipatus et dominationes obſequūtur. Penſate fratres cha-
riſſimi ante conſpectū tanti iudicis q̄ in illo die terror erit:
quando iam in pena remediū non erit. Que illa conſuſio

Adulatores
dicuntur olei
venditores.

Ps. cxi.

Aggel. 4. b

Iudicii dies
terribil' erit.

Homelia. xij. Fo. xxxj.

cuī reatu suo exigente contingeret: in conuentu omnīū ange-
lorum: holmūq; erubescere: qui pauor eum quem & tranquil-
lum mens humana capere non valet etiam iratum videre
Quem diem bene ppheta intuens ait. Dies ire dies illa:
dies tribulationis & angustie: dies calamitatis & miserie:
dies tenebrarū & caliginis: dies nebule & turbis: dies tus-
te & clangoris. Pēstate fratres charissimi extremi diem iudicij
super corda reprobatorū: qua asperitate ppheta vidit
amarefcere quem tot appellationibus non vallet explica-
re. Quāta vero tunc erit electorum letitia: qui de eius me-
rentur visione gaudere: de cuius conspectu vident: et elec-
ti: qui et in sponsi nuptijs gaudent: & tamen ipsi sunt spon-
se. Quā in illo eterni regis thalamo visioni nostre deus con-
lingitur: que scilicet visio nunq; iam in perpetuum ab amo-
ris sui amplexibus euellatur. Tunc regni ianua lugenti-
bus claudetur que modo quotidie penitentibus aperitur.
Erit namq; et tunc penitentia: sed fructuosa iam non erit:
quia nequaq; tunc veniam inuenit: qui modo aptum venie-
tēpus perdit. Hinc etenim paulus dicit. Ecce nūc tēpus ac-
ceptabile: ecce nunc dies salutis. Hinc propheta ait. Queri-
te dominum dum inueniri potest: inuocate eum dum pro-
pe est. Unde et easdem virgines fatuas inuocantes domi-
nus non audit: quia interclusa regni ianua is qui nunc et p-
subditiōem prope esse poterat: prope iam non erit. Nam
Domine domine aperi nobis. At illis respondēs ait. Amē
dico vobis nescio vos. Ibi iam a deo non potest mereri
quod petit: qui hic noluit audire quod iussit. Quia qui tem-
pus congrue penitentie perdidit: frustra ante regni ianuā
cum precibus venit. Hinc est enim: quod per salomonem
dominus dicit. Vocauit et renuistis: extendi manum meam
et non fuit qui aspiceret. Desperistis omne consilium meū
et increpationes meas neglexistis: ego quoq; in interitu
vestro ridebo et subsannabo: cum vobis quod timebatis
aduenierit: cum irruerit repentina calamitas: et inte-
ritus quasi tempestas ingruerit: quando venerit super

Soph. l. d.

Paradisus &
tidie peniten-
tibus aperit

q. Cor. vi. a.
Esa. lv. b.

p̄ter. i. c.
P̄ntē tēpus
dentes miras
bilia s̄ba aus
dient a dño.

Sancti Gregorii pape.

vos tribulatio et angustia. Tunc inuocabunt me et non eratis:
dian: mane cōsurgent et non inuentent me. Ecce aperi-
mant: et repulsionis sue dolore compulsi: appellationem
dominantis ingeminant dicentes. (Domine dñe aperi nos
bis.) Preces offerunt: sed nesciuntur: quia tunc velut incognitos
dominus deserit: quos modo suos pro vite meritum non agno-
scit. Ubi apte quoque generalis ad discipulos exhortatio sub-
infertur cum dicitur (Vigilate itaque quia nescitis diem ne-
que horam). Quia post peccata deus penitentiam suscipit.
Si sciret quisque de presenti seculo quo tempore exiret: aliud

penitenti ve-
nitiam sed non
peccanti cras-
strinā promit-
sit deus.

tempus voluptatibus et aliud penitentie aptare potuisset.
Sed qui penitentie ventam spondit peccanti diem cras-
strinum non promisit. Semper ergo extremū diē debemus
metuere: quem nunquam possumus preuidere. Ecce hinc ipsi
diem de quo loquimur: ad inducias conuersionis accep-
imus: et tamen mala que fecimus fieri recusamus. Non so-
lum commissa non plangimus: sed etiā que desistantur aus-
gemus. At sit aliqua nos egritudo corripiat: si signa egritu-
dinis vicinam mortem denūciēt: inducias viuēdi querimus
ut peccata nostra desleamus: et eas cum magno estu desides-
riū petimus: quas acceptas modo pro nichilo habemus.

Crissauri in
extremis de-
mones vidit:
nec inducias
penitēdi obti-
nere potuit.

CRISTIANI fratres charissimi refero quam si intente audire instrui
charitas vestra ex consideratione illius vehementer instrui
tur. Quidam vir nobilis in valeria provincia nomine cris-
saurius fuit: quem lingua rustica populus criscerium voca-
bat vir valde idoneus: sed tantum plenus vitiiis quantum
rebus: superbia tumidus: carnis sine voluptatibus subditus:
in aquirendis rebus auaricie facibus accensus. Sed
cum tot malis dominus sine ponere decreuisset (sicut a reli-
gioso quodam qui nunc superest: propinquo illius didici)
corporis languore percussus est. Qui ad extremū veniens
ea hora qua iam de corpore erat exiturus: apertis oculis
vidit tetros et nigerrimos spiritus coram se assistere et ve-
hementer imminere: ut ad inferni claustra se raperent. Ce-
pit tremere: pallefcere sudare: et magnis vocibus
petere: filiumque suum nomine maximum (quem ipse iam
nachus monachi vidi) nimis et turbatis clamoribus vo-
care dicens. Maxime curre: nunquam tibi aliquid mali feci.

In fidem tuam me suscipe. Turbatus mox maximus effuit
 lugens et perstrepens familia conuenit. Eos autem quos
 ille insistentes sibi grauius tollerabat ipsi malignos spiri-
 tus videre non poterant: sed eorum presentiam in confusio-
 ne in pallore / ac tremore illius qui trahebatur videbant.
 Pauore autem terre eorum imaginis / huc illucq; verteba-
 tur in lectulo. Facebat in sinistro latere: aspectum eorum fer-
 re non poterat: vertebatur ad parietem: ibi aderant. Cuius con-
 strictus nimis relaxare se iam posse desparat: cepit magnis
 uocibus clamare dicens: inducias vel usq; mane: inducias
 vel usq; mane. Sed cum hec clamaret: in ipsis suis uocibus
 de habitaculo sue carnis auulsus est. De quo nimirum constat: quod
 pro nobis ista non pro se uiderit: ut ei uisio nobis perficiat: quos
 adhuc diuina patientia longanimiter expectat. Nam illi tetros
 spiritus ante mortem uidisse: inducias petisse quod profuit: qui
 easdem inducias quas petiit non accepit. Nos ergo fra-
 tres charissimi nunc sollicite ista cogitemus: ne nobis in va-
 dum tempora pereant: et tunc queramus ad bene agens
 cum tempora pereant: et tunc queramus ad bene agens
 mento quid ueritas dicat. Orate ne fiat fuga uestra hye-
 me uel sabbato. Per legis quippe mandatum ambulare lon-
 gius in sabbato non licet: hyems quoque ad ambulandum im-
 pedimentum est quia gressus ambulatum corporis frigoris
 astringit. At ergo. Orate ne fiat fuga uestra hyeme uel
 sabbato. Ac si aperte dicat: uidete ne tunc queratis pecca-
 ta uestra fugere: quoniam iam non licet ambulare. Illuc ergo tempus
 quo fugere non licet: modo debet cogitari dum licet. Illa
 hora nostri, exitus est semper intuentia: ista redemptoris no-
 stri ammonitio ante mentis oculos semper ponenda / qui
 ait: Vigilate itaque: quia nescitis diem neque horam).

LECTIO sancti euangelij

secundum Lucam.

In illo tempore. Dixit Iesus discipu-
 lis suis. Sint lumbi uestri precincti:
 et lucerne ardentes in manibus uestris

Mat. xxiij. b
 fuga nostra
 non fiat in hye-
 me uel sabbato.

Luce. xij.

ecc. i.

Sancti Gregorij pape.

Et vos similes hominibus expectantibus dominum suum qui reuertatur a nuptiis: ut cum venerit et pulsauerit confestim aperiat ei. Beati serui illi: quos cum venerit dominus inuenit vigilantes. Amen dico vobis: qui precinget se et faciet illos discubere: et transiens ministrabit illis. Et si venerit in secunda vigilia et si in tertia vigilia venerit: et ita inuenit: beati sunt serui illi. Hoc autem scitote: quoniam si sciret paterfamilias quia hora fur veniret: vigilaret utique et non sineret perfodis domum suam. Ideo et vos estote parati: quia quia hora non putatis: filius hominis veniet.

Chomelia lectionis eiusdem habita in basilica beati felicii die natalis eius

C Homelia. xlii.

Sancti euangelij fratres: charissimi aperte vobis est lectis recitata. Sed ne aliquibus ipsa eius planities alta fortasse videatur: eam sub breuitate transcurramus: quatenus eius expositio ita nescientibus fiat cognita: ut iam nescientibus non sit onerosa. Quia viris luxuria in umbilico ad beatum Job loquitur dicens. Virtus eius in umbilico eius et fortitudo illius in umbilico ventris eius. A principio igitur sexui lumborum nomine luxuria designatur: cum dominus dicit. (Sunt lumbi vestri precincti) Lumbos enim precingimus: cum carnis luxuriam per continentiam

Luxuria est
viris in lumbis
et feminis in
umbilico.
Job. iij. b.

Homelia. xliij. Fo. xxxi.

coartamus. Sed quia minus est mala non agere: nisi etiam quis
et studeat et bonis operibus insudare: profinus additur.
Et lucerne ar dentes in manibus vestris. Lucernas quip-
pe ar dentes in manibus tenemus: cum per bona opera pro-
fimus nostris lucis exempla monstramus. De quibus pro-
fecto operibus dominus dicit. Lucent lux vestra coram homi-
nibus ut videant opera vestra bona: glorificent patrem vestrum
qui in celis est. Duo autem sunt que iubentur: et lumbos re-
stringere: lucernas tenere: ut et munditia sit castitatis in-
corpore: et lumen veritatis in operatione. Redemptori et
enim nostro vnum sine altero placere nequaquam potest. Si autem
is qui bonus agit adhuc luxurie inquinamenta non deserit
aut is qui castitate preeminet: necdum se per bona opera
exercent: nec castitas ergo magna est sine bono opere: nec opus
bonum est aliquod sine castitate. Sed si utrumque agitur res
stat ut quisquis ille est spe ad supernam patriam tendat: et
nequaquam se a vitis pro mundi huius honestate contineat.
Qui et si quedam bona aliquando pro honestate inchoat:
in eius tamen intentione non debet permanere: nec per bona
opera peritis mundi gloriam querere: sed totam spem in re-
demptionis sui adventum constituat. Unde et profinus sub-
ditur. (Et vos similes hominibus expectantibus dominum suum
qui revertatur a nuptiis) Ad nuptias quippe dominus abiit:
et refugiens a mortuis et ascendens in celum: supernam sibi
angelorum multitudinem novus homo copulavit. Qui tunc
revertitur: cum nobis iam per iudicium manifestatur. Be-
ne autem de servis expectantibus subditur (Ut cum vene-
rit et pulsaverit confestim aperiant ei.) Venit quippe do-
minus cum ad iudicium properat: pulsat vero cum iam peregrin-
tudinibus molestias esse mortem vicinam designat. Cui confestim ap-
pant non vult qui exire de corpore trepidat: et videre eum
quem contempsisse se meminit: indicem formidat. Qui autem de sus-
tinet operatione securus est: pulsantem confestim aperit: quod le-
uerit: de gloria retributionis hilarescit. Unde et profinus sub-
dit. (Beati sunt servi illi: quos cum venerit dominus inuenerit vigilan-
tes) Vigilat qui ad aspectum veri luminis mentis oculos aper-
eet. ij.

Mala agere
non sufficit nisi
etiam fiant
bona.
Mat. v. b.

Dñs qñ ad
nuptias abijt

Dominus qñ
de pulsare.

Sancti Gregorij pape.

1. Cor. xv. e.
Roma. xij. d.

Mat. viij. b.

Job. xix.
Esa. xxyi. b.

Vigilie tres
sunt.

Eccles. xi. d.

tos tenet. Vigilat: qui seruat operando qđ credit. Vigilat
qui a se torporis et negligētie tenebras repellit. Hinc et
paulus dicit. Euigilate insti et nolite peccare. Hinc rurſus
ait. hora est iā nos de somno surgere. Sed veniens dñs qđ
seruis vigilatib⁹ exhibeat audiam⁹. (Amē dico vobis qđ
cinget se. et faciet illos discubere: et transiēs ministrat i
lis) Precinget se idest ad retributionem preparabit. Et fa
ciet illos discubere: idest in eterna quiete refoueri. Discu
bere quippe nostrū in regno quiescer e est. Un rursū dñs vi
cit. Venient ⁊ recumbēt cū abrahā / isaac ⁊ iacob. Trāsiēs
autem dominus ministrat: quia lucis sue illustratione nos
sanat. Trāsiēs vero dicitū est: cum de iudicio ad regnum a
dit. Vel certe dñs nobis post iudiciū transit: qđ ab humani
tatis forma / in diuinitatis sue contemplatione nos eleuat.
Et transire eius est in claritatis sue speculationem erias in di
uinitate post iudiciū videmus. Ad iudiciū quippe veniens
in forma serui oib⁹ apparet qđ scriptū est. Videbunt in quē
transiēserūt. Sed cū reprobi in supplicii corrunt: iusti ad
claritatis ei⁹ gloriā pertrahunt. Sicut scriptū est Tollatur
impius ne videat gloriā dei. Sed quid si serui in prima vi
gilia negligētes existunt. Prima quippe vigilia prime era
tis custodia est. Sz neg sic desperandū est ⁊ a bono opere
cessandū. Nā longanimitatis sue patientiā insinuans dñs
subdit. (Et si venerit in secunda vigilia: et si in tertia v
lia venerit: et ita inuenerit: beati sunt serui illi.) Prima qu
pe vigilia / primeuum tempus est / idest pueritia. Secun
da adolescentia vel iuuentus: que auctoritate sacri eloqui
vnum sunt dicente salomone. Letare iuuentis in adolescenti
tia tua. Tertia autem senectus accipitur. Qui ergo v
re in prima vigilia noluit: custodiat vel secundam: vt qui
cōuertit a prauitatibus suis in pueritia neglexerit: ad vias
vite saltem in tempore iuuentutis euigilet. Et qui eui
gilare in secunda vigilia noluit: tertiē vigiliē remedia non
amittat: vt qui in iuuentute ad vias vite non euigilat: sal
tem in senectute respiscat. Pēstate fratres chariss. m: qđ a
conclusit dei pietas duriciā nostrā. Non est iā quid homo
excusationis inueniat. Deus despicitur: et expectat: com

Homelia. xiiij. Fo. xxxiiij.

tenni se videt: et reuocat. Iniuriam de contemptu suo suscipit et tamen quandoq; reuertentibus etiam premia promittit. Sed nemo hanc eius longanimitatem negligat: quia tanto districtiores iustitia in iudicio exigeret: quanto longiorem patientiam ante iudicium pretergavit. Hinc etenim paulus dicit. Ignoras quoniam benignitas dei ad penitentiam te adducit: secundum autem duritiam tuam: et cor impenitentis thesaurifas tibi iram in die ire et reuelationis iusti iudicii dei. Hinc psalmista ait. Deus iudex iustus fortis et longanimitis. Diciturus quoque longanimum: promittit iustum: ut quem vides peccata delinquentium diu patienter ferre: scias hunc etiam quandoq; districte iudicare. Hinc per quem dam sapientem dicitur altissimus enim est patiens redditor. Patiens enim redditor dicitur: quia peccata hominum non conuersos durius damnat. Ad excutiendam vero mentis nostre desidiam etiam exteriora damna per similitudinem ad medium deducuntur: ut per hec animus ad sui custodiam suscitetur. Nam dicitur (hoc autem scitote: quia si sciret pater familias qua hora fur veniret: vigilaret: utique et nudine etiam perfodi domum suam). Ex qua premissa similitudine etiam exhortatio subinfertur: cum dicitur. (Et vos estote parati: quia qua hora non putatis: filius hominis veniet.) Nesciente enim pater familias: fur domum perfodit: quia dum a sui custodia spiritus dormit: improvisa mors veniens carnis nostre habitaculum irrumpit: et eum quem dominus domus inuenerit dormientem: necat. Quia cum ventura damna spiritus minime preuidet. Hunc mors ad supplicium nescientem rapit. Furi autem resisteret: si vigilaret: quia aduentum iudicis qui occulte animam rapit: precauens: ei penitendo occurreret: ne impenitens periret. Horam vero ultimam dominus noster idcirco voluit nobis esse incognitam: ut semper possit esse suspecta: ut dum illam preuidere non possumus: ad illam sine intermissione ne preparemur. Proinde fratres mei in conditione mortalia: hanc vestre mentis oculos figite: venienti vos iudici per fletus quotidie et lamenta preparate. Et cum certa mors incognita moneat omnes: nolite de temporalis vite prouidentia in-

Ro. ii. a.

Ps. vii.

Eccles. v. b.

Fur domum
perfodit patres
familias nesciente.

horam ultimam
quare dñs voluit
nobis esse
incognitam.

eee. iij.

Sancti Gregorij pape.

certa cogitare. Terrenarum rerum vos cura non aggrauet. Quantilibet enim auri & argenti molibus circumdatur: quibuslibet & preciosis vestibus induatur caro: quid est aliud quam caro. Nolite ergo attendere quid habetis: sed quod estis. Quidis audire quid estis. Prophetas indicat dicens. Vere fenum est populus. Si enim fenum populus non est: ubi sunt illi qui ea que hodie colimus: nobiscum transacto anno beati felicitis natalicia celebrauerunt. O quanta et qualia de presentia vite provisione cogitabant: surripiente mortis articulo: repente in his que prouidere nolebant: inuenti sunt. Et cuncta simul temporalia congregata: que quasi stabiliter tenere videbantur: amiserunt. Sic ergo transacta multitudo generis humani que per natiuitatem in carne post mortem aruit in puluere: velut fenum fuit. Quis igitur momentis suis hanc fugiunt: agite fratres charissimi: ut in boni operis mercede teneantur. Audite quid salomon dicat. Quodcumque poterit manus tua facere: instanter operare: quia nec opus: nec scientia: nec ratio: nec sapientia erunt apud inferos: quo tu pereras. Quia ergo & ventura mortis tempus ignoramus: & post mortem operari non possumus: si perest: ut ante mortem tempora indulta rapiamus. Sic est hic mors ipsa cum venerit vicerit: perit ius quod veniat: si timeat.

Esai. xl. b.
Populus est
fenum.

Eccles. ix. c.

LECTIO sancti euangelij secundum Iohannem.

Job. x. b.

In illo tempore. Dixit iesus discipulis suis Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis. Mercennarius autem et qui non est pastor: cuius non sunt oues proprie: videt lupum venientem: et dimittit oues & fugit: & lupus rapit: & dispergit oues. Mercennarius

Homelia. xliij. Fol. xxxv.

rius autem fugit: quia mercennarius est et non pertinet ad eum de ouibus. Ego sum pastor bonus. Et cognosco oues meas et cognoscunt me mee. Sicut nouit me pater: et ego agnosco patrem: et animam meam pono pro ouibus meis. Et alias oues habeo: que non sunt ex hoc ouili: et illas oportet me adducere: et uocem meam audiunt et fiet unum ouile et unus pastor.

Homelia lectionis eiusdem
habita ad populum in basilica sancti Petri apostoli. Dominica prima post octauas pasche.

homelia. xliij.

Auidistis fratres charissimi ex lectione euangelica eruditionem uestram. Audistis ex lectione euangelica periculum nostrum. (Ecce est is qui non ex accidenti dono sed essentia liter bonus est) dicitis. Ego sum pastor bonus) Atque eiusdem bonitatis formam quam nos uniterur adiungit) dicens. (Bonus pastor animam suam ponit pro ouibus suis) fecit quod monuit: ostendit quod iussit. Bonus pastor pro ouibus suis animam suam posuit: ut in sacramentum nostro corpus suum et sanguinem uerteret: et oues quas redemerat) carnis sue alimento satiaret. Ostensa nobis de contemptu mortis uia quam sequamur: apposita est forma cui imitamur. Primum nobis est exterius in misericorditer ouibus eius impedere. postremum hoc (si necesse sit) etiam mortem nostram pro eis ouibus ministrare. A primo autem hoc ministerio peruenit ad postremum maius. Sed cuius incomparabiliter longe sit melior aia quam uinum: quod terrena substantia quas
ecc. liij.

pastor bonus
duo pro ouibus
impedere debet

Gregorius primus

Oves pascēs
p temporali
mercede non
est pastor.

Lupus quan-
do dicit sup
oues venire.

Eze. x. ij. a.

Dyabolus est
lupus mētes
dilatans.

exterius possidemus: qui non dat pro ouib⁹ substantiā suā
quā p his daturus est aiām suā? Et sunt nonnulli qui dū plus
terrenā substantiā q̄ oues diligunt: merito nomen pasto-
ris perdunt. De quibus protinus subdit. (Mercennari⁹ au-
lupum venientē: et dimittit oues et fugit.) Non pastor symer-
cenarius vocatur: qui non pro amore iustimo oues domini-
cas sed ad temporales mercedes pascit. Mercenari⁹ quis
pe est: qui loci quidē pastoris tenet sed lucra aiā nō que-
rit. Terrenis cōmodis inhīat: honore prelacionis gaudet:
tēporalibus lucris pascit: impensa sibi ab hoibus reuerētia
letat. Iste sunt ei mercedes mercenarij vt p eo ipso quod
in regimine laborat: hic quod querit inueniat: et ab heredita-
te gregis in posterū alienus existat. Utrum vero pastor sit
an mercennarius: cognosci veraciter non potest: si occasio
necessitatis deest. Tranquillitatis enim tempore plerūq̄
ad gregis custodiām sicut verus pastor sic etiam mercena-
rius stat: sed lupus inueniens indicat quo quis animo sup
gregis custodiām stabat. Lupus etenim sup oues venit cū
quilibet iniustus et raptor fideles quosq̄ atq̄ humiles op-
pimit. Sed is qui pastor eē videbatur et nō erat: relinquit
oues et fugit: quis dum sibi ab eo periculum ingeri metuit
resistere eius iniustitie non presumit. Fugit autem non mu-
tando locum: sed subtrahendo solacium fugit: quia iniustitias
vidit et tacuit: fugit. et se sub silentio abscondit: quib⁹ bene
per prophetam dicitur. Non ascendistis ex aduerso: neq̄
opposuistis murum pro domo israel: vt staretis in prelio in
die domini. Et aduerso quippe ascendere: est quibuslibet
potestariibus prauē agentibus rationis libera voce contra-
ire. Et in die domini pro domo israel in prelio stamus: ac
morum opponimus: si fideles innocentes contra peruersos
rum iniustitiam ex iustitie auctoritate vindicamus. Quod
quia mercennarius non facit: cum venientem lupum vides
rit: fugit. Sed est alius lupus qui sine cessatione quorūdie
non corpora sed mentes dilatans: malignus videlicet spiritus
tū: qui causas fidelium insidians circum: et mortem anima-
rum querit. De quo lupo mox subditur. (Et lupus rapit et
dispersit oues) Lupus venit et mercennarius fugit: quis

Homelia. xliij. Fol. xxxvi.

malignus spiritus mentes fidelium in tentatione dilaniat
et is qui locum pastoris tenet: curam sollicitudinis non ha-
bet. Anime pereunt: et ipse de terrenis commodis letatur
lupus rapit et dispergit oves: cum alium ad luxuriam per-
trahit alium in auariciam accendit: alium in superbia er-
sit: alium per iracundiam diuidit: hunc inuidia stimulat:
illum fallacia supplantat. Quasi ergo lupus gregem dissi-
pat: cum fidelium populum dyabolus per tentationes ne-
cat. Sed contra hec mercennarius nullo zelo accenditur:
nullo feruore dilectionis excitatur: quia dum sola extero-
ra commoda requirit: interiora gregis damna negligenter
patitur. Unde et mox adiungitur. Mercennarius autem fu-
git: quia mercennarius est: et non pertinet ad eum de ouib-
us. Sola enim causa est ut mercennarius fugiat: quia mer-
cennarius est. Ac si aperte diceretur stare in periculo ouium
non potest: qui in eo quod ouibus preest: non oues diligit: sed
lucrum terrenum querit. Dum enim honorem amplectitur
dum temporalibus commodis letatur: opponere se contra
periculum trepidat: ne hoc quod diligit amittat. Sed quia
redemptor noster culpas ficti pastoris innotuit iterum for-
mam cui debeamus imprimi ostendit dicens. (Ego sum pa-
stor bonus) Atque subiungit. (Et cognosco oues meas.) Hoc
est diligo (et cognoscunt me mee) Ac si patenter dicat: dilis-
gentes obsequuntur. Qui enim veritatem non diligit: ad
huc minime cognouit. Quia ergo audistis fratres charissi-
mi periculum nostrum: pensate in verbis dominicis etiam
periculum vestrum. Videte si oues eius estis: videte si eus
cognoscitis: videte si lumen veritatis scitis. Scitis autem
dico non per fidem: sed per amorem. Scitis dico non ex cre-
dultate: sed ex operatione. Nam idem ipse qui hoc loqui-
tur iohannes euangelista testatur dicens. Qui dicit se nos-
se deum: et mandata eius non custodit: mendax est. Unde
et hoc in loco dominus protinus subdit (Sicut nouit me pa-
ter: et ego agnosco patrem: et animam meam pono pro ou-
ibus meis) Ac si aperte dicat. In hoc constat: quod et ego agno-
sco patrem et cognoscor a patre: quia animam meam pono
pro ouibus meis. i. ea charitate qua pro ouibus morior: quod
eum patrem diligam ostendo. Quia vero non solam iudea

Mercennarius
in periculo ouium
stare non potest.

i. Joh. ij. a.

Sancti gregorii pape.

Indeam & gē
silitatem ve-
nerat deus re-
dinere.

Eph. ij. c

Pascua ouium
chusti sunt.

sed etiam gentilitatem redimere venerat: adiungit. (Et
alias oues habeo que non sunt ex hoc ouili: et illas opor-
tet me adducere: et vocem meam audient: et fiet vñs ouile
et vnus pastor) Redemptionem nostram qui ex gentili po-
pulo venimus dominus aspererat: cum se adducere et a s-
llas oues dicebat. hoc quotidie fieri fratres aspicitis: hoc
reconsultatis gentibus factum hodie videtis. hodie quasi
ex duobus gregibus vnum ouile efficit: ouis iudaicum et
gentilem populum in sua fide coniungit: paulo attestante
qui ait. Ipse est pax nostra qui fecit vtraq; vnum. Dum enim
ad eternam vitam ex vtraq; natione simplices eligit ad ou-
ile proprium oues deducit. De quibus profecto omnibus rur-
sus dicit. Oves mee vocem meam audiant et ego cognos-
co eas: et sequuntur me: et ego vitam eternam do eis. De
quibus et paulo superius dicit. (Per me si quis introierit.
saluabitur: et ingredietur: et pascua inueniet) Ingridietur
quippe ad fidem: egredietur vero a fide ad speciem: a cre-
dulitate ad contemplationem: pascua autem inueniet: in
eterna refectione. Oves ergo eius pascua inueniet: quia
quisquis illum corde simplici sequitur: eterno viriditate
pabulo nutritur. Que autem sunt istarum ouium pascua nisi
si interna gaudia semper virentis paradisi, pascua nati-
q; electorum sunt: vultus presens dei: qui dum sine defectu
conspicitur: sine fine mens vite cibo satiatur. In istis pas-
scuis de eternitatis satietate letati sunt: qui iam laqueos
voluptuose temporalitatis euaserunt. Ibi hymnidici ange-
lorum chori. Ibi societas supernorum civium. Ibi dulcium so-
lennitas a peregrinationis huius tristi labore redeuntium
Ibi prouidi prophetarum chori. Ibi index apostolorum constan-
menis. Ibi innumerabilem martyrum victor exercitus: esto
illic letior q̄to hic durus afflictus. In confessorum confan-
tia premij sui perceptione consolata. Ibi fideles nō potuit
a virilitatis sue robore voluptas seculi emollire vixerunt. Ibi
Ibi sancte mulieres que cum seculo et serum vixerunt. Ibi
pneri qui hic annos moribus transcederūt. Ibi senes quos
hic et etas debiles reddidit: et virtus operis non reliquit.
Queramus ergo fratres charissimi hec pascua: in quibus
cum tantorum civium folemente gaudemus: ipsa nos leti-

Homelia. xlii. Fo. xxxvii.

tantum festiuitas inuitet. Certe sicubi populus nundinas celebraret: si ad alicuius ecclesie dedicationem denunciat: si ad sollemnitate concurreret: festinaremus omnes simul inuenire: et interesse vnusquisq; satageret: graui se damno afflictum crederet: si sollemnitate communis letitie non videret. Ecce in celestibus electorum cœnium letitia agitur: visum de se omnes in suo conuentu gratulantur: et tamen nos ab amore eternitatis tepidi nullo desiderio ardemus: interesse tante sollemnitate non querimus: periuamur gaudijs et leti sumus. Accendamus ergo animum fratres: recalefaciat fides in id quod credidit: inardescant ad superna nostra desideria: et sic amare iam ire est. Ab interne solennitatis gaudio nulla nos aduersitas renocet: quia si quis ad locum propositum ire desiderat: eius desiderium quelibet vie asperitas non imminuat. Nulla nos prosperitas blandiens seducat: quia et stultus viator est: qui in itinere amena prata conspiciens obliuiscitur ire quo tendebat. Toto ergo desiderio ad supernam patriam animus anhelet: nihil in hoc mundo appetat quod constat quia citius relinquitur: si celestis pastoris veraciter oues sumus: quia in via delectatione non figimur. eternis pascuis in peruentione satiemur. Prestante domino nostro Iesu christo qui viuit et regnat in secula seculorum. Amen.

Populus ad nundinas et sollemnitates libenter pergat.

viatoris stultitia conditio.

Lectio sancti euangelii secundum Lucam.

In illo tempore. Cum turba plurima conueniret ad Iesum: et de ciuitatibus properarent ad eum: dixit per similitudinem. Exiit qui seminat seminare semen suum. Et dum seminat: aliud cecidit secus viam et

Luce. vii.

Sancti Gregorij pape.

conculcatum est: et volucres celi comederunt illud. Et aliud cecidit supra petram: et natum aruit: quia non habebat humorem. Et aliud cecidit inter spinas et simul exorte spine suffocauerunt illud. Et aliud cecidit in terram bonam et ortum fecit fructum centuplum. Hec dicens clamabat. Qui habet aures audiendi audiat. Interrogabant autem eum discipuli eius: que esset hec parabola. Quibus ipse dixit. Vobis datum est nosse mysterium regni dei: ceteris autem in parabolis: ut videntes non videant: et audientes non intelligant. Est autem hec parabola. Semen est verbum dei. Quod autem secus viam: hi sunt qui audiunt: deinde venit dyabolus et tollit verbum de corde eorum: ne credentes salui fiant. Nam qui supra petram hi sunt qui cum audierint: cum gaudio suscipiunt verbum. Et hi radices non habent: quia ad tempus credunt: et in tempore tentationis recedunt. Quod autem in spinis cecidit hi sunt qui audierunt et a sollicitudinibus et diuitiis et voluptatibus vite euntes suffocantur: et non referunt fructum. Quod autem

Homelia. xv. Fo. xxxviii.

cecidit in terram bonā hi sūt qui in corde bo-
no et optimo audientes verbum retinent: z
fructum afferunt in patientia.

Homelia lectionis eius-
dem habita ad populum
in basilica sãcti petri apo-
stoli i sexagesima. Ho. xv.

Actio sancti euangelij

Iquã modo fratres charissimi audistis: expo-
sitione non indiget: sed admonitione. Quam
enim per semetipsam veritas exposuit: hanc
discutere humana fragilitas nõ presumat. Sed est quid sol-
licite in hac ipsa expositione dñica p̄sare debemus. Quia
si nos vobis semen verbum / agrũ mundũ / volucres demo-
nia spinas diuitias significare diceremus: ad credendum
nobis mens forsità vestra dubitaret. Uñ z idem dominus p̄
semetipsum dignatus est exponere quod dicebat: vt sciatis
rerũ significationes querere in his etiã que semetipsum no-
luit explanare. Exponẽdo ergo quod dicit: figurare se loq̄
notuit: quatenus certos vos redderet: cũ vobis nostra fra-
gilitas verborũ illius figuras aperiret. Quis eni mihi vnq̄
crederet: si spinas diuitias interpretari voluissem: Max-
ime cũ ille pungant: iste delectent. Et th spine sunt: quia co-
sitacionum suarũ punccionibus mentem lacerant: z cũ vsq̄
ad p̄ctũ trahunt: quasi inflicto vulnere cruentant. Quas
dñs hoc in loco (alio euangelista testante) nequaq̄ dñs diui-
tias sed fallaces diuitias appellat. Fallaces eni sunt q̄ no-
bis cũ diu pmanere nõ p̄nt. Fallaces sunt q̄ mētis nostre in-
opiã nõ expellũt. Sole aut diuitie verẽ sunt: q̄ nos diuites cu-
pitiõ: veras diuitias amate. Si culmẽ veri honoris q̄ritas

Mat. xxi. c.
Diuitie dicũ-
tur fallaces.

Sancti Gregorii pape.

ad celeste regnum tendite. Si gloriam dignitatum diligitis: in illa superna angelorum curia ascribi festinate: verba dñi q̄ aure percepitis in mente retinere. Cib⁹ ei mētis est sermo dei ⁊ q̄si accept⁹ cib⁹ stomacho lāguēte reuicif: quando auditus sermo in ventre memorie nō tenetur. S; si quis aliena non retinet: huius p̄fecto vita desperatur. Etenim igitur mortis periculum formidate: si cibum quidem sancte exhortationis accipitis: sed verba vite id est alimēta in conscientie in memoria nō tenetis. Ecce trāsit oē quod agitis: ⁊ ad extremum iudicium sine vlla mōmēti interpositione quousque fidie volētes nolētēsq; p̄peratis. Cur ergo amat qd̄ relinquitur. Cur illud negligitur quo peruenitur. Memento qd̄ dicitur (Si quis habet aures audiēdi audiat) oēs enim qui illuc aderant: aures corporis habebant. Sed qui cunctis aureas habētibus si quis h; aures audiēdi audiat dicit⁹: aures p̄culdubio cordis requirit. Curate ergo vt accept⁹ sermo in cordis aure remaneat. Curate ne semen iuxta viam cadat: ne malign⁹ spiritus veniat: ⁊ a memoria verbū tollat. Curate ne petrosa terra semen excipiat: et fructum boni operis sine perseverantie radicibus mittat. Multis enim libet qd̄ audiūt: boni operis initia p̄ponūt: sed mox fatigati aduersitatibus ceperint: inchoata derelinquunt. Petrosa ergo terra humorem non habuit: quia hoc quod germinauerat: ad fructum perseverantie non p̄duxit. Multis itaq; cū verbū contra auariciam audiunt: eandē auariciā detestantur: rerū omni cōtēptū laudāt: sed mox vt viderit aut cum verbum contra luxuriam audiunt: pollutiones carnis nō solum perpetrare non appetunt: sed etiam perpetratas erubescunt: sed mox vt carnis species eorum oculis appareret: sic mens ad desiderium rapitur: ac si adhuc ab ea nihil sit contra hec eadem desideria deliberatum. Damna dicit⁹ agit: qui quicquid egisse se meminit is et ipse dānavit. Sed pe etiam contra culpas cōpungimur ⁊ tñ post fieri ad eandem culpas redimus. Sic balaam israelitici populi tabernaculo cōtēplatus flevit: eisq; se similem fieri in morte venoposcit dicens. Motiatur aia mea morte iustoz: et fiant nouissima mea hoz similia. Sed mox vt hora cōpactionis

Judicium ad
extremum si-
ne intermissio-
ne p̄peram⁹

Nūc. xxv. b.
Balaam pro-
pter auariciā
in populi ne-
cem cōfēnsit.

Homelia. xv. Fo. xxxix.

transiit: in auaricie nequitia exarsit. Nam ppter promissa munera in ei⁹ populi morte cōsiliū dedit: cuius morti se fieri simile in optauit. Et oblitus est qđ plāxerat: cū extingue re noluit quod per auariciam ardebat. Notā dum vero est quod. exponēs domin⁹ dicit: quia sollicitudines et voluptates et diuitie suffocant verbū. Suffocant enim qđ importatis cogitationibus suis: guttur mētis strāgulant: et dum bonum desiderium intrare ad eos non sinūt: quasi aditum flammis vitalis necant. Notandum etiam qđ duo sunt que diuitiis fungit: sollicitudines videlicet et voluptates: quia profecto et per curam mentem opprimunt: et per affluentiā resoluunt: Re enim contraria possessores suos et afflictos et inbricos faciunt. Sed quia voluptas conuenire non potest cum afflictione: alio quidem tempore per custodie sue sollicitudinem affligunt: atq; alio per abundantiam ad voluptates emolluit. Terra autem bona fructum per patientiam reddit: quia videlicet nulla bona que agimus: si non equanimiter etiam proximorum mala toleremus: q̄to enī quisq; altius profecerit: tanto in hoc mundo inuenit quod durius portet. Quia cum a presenti seculo mentis nostre delectatio vel dilectio deficit: eiusdē seculi aduersitas crescit. In hoc est enim qđ plerosq; cernimus et bona agere: et tamen sub graui tribulationum fasce desudare. Terrena namq; iam desideria fugiunt: et tamen flagellis durioribus fatigantur. Sed iuxta vocem dñi fructum per patientiam reddunt: quia cum humiliter flagella suscipiūt: post flagella ad requiē sublimiter suscipiunt. Sic vna calic⁹ tunditur et in vni sapore liquatur. Sic oliua confusionibus expressa amurcā suam deserit: et in olei liquore pinguescit. Sic per trituram aree a paleis grana separantur: et ad horreum purgata perueniunt. Quisquis ergo appetit plene vitia vt cere: studeat humiliter purgationis sue flagella tolerare: vt tanto post ad iudicem mundior veniat: q̄to nunc eius rubiginem ignis tribulationis purgat. ¶ In ea portica que euntibus ad ecclesiam beati clementis est perua: fuit quidam seruolus nomine quem multi vestrum meum nouerūt: rebus pauper meritis diues: quem longa egritudo dissoluērat. Nam a pumeua etate vsq; ad finem vite paralytic⁹

Bonis q̄tis
graves cons
tingunt affli
ctiones.

Seruoli pan
peris roma
patientia fuit
maxima.

Sancti Gregorij pape.

facebat. Quid dicam quia stare non poterat: qui nunquam in lecto suo surgere vel ad sedendum valebat: nunquam manus suam ad eos ducere: nonnunquam se potuit in latus alium declinare huic ad seruiendum mater cum fratre aderat: et quicquid ex elemosina potuisset accipere: hoc eorum manibus pauperibus erogabat. Nequaquam litteras nouerat: sed scripture sacre sibi met codices emerat: et religiosos quosque in hospitalitatem suscipiens: hos coram se legere sine intermissione faciebat. Factumque est ut quantum ad memoriam propriam/plene sacram scripturaz disceret: cum (sicut dixit) litteras funditus ignoraret. Studebat in dolore semper gratias agere: hymnis et laudibus diebus ac noctibus vacare. Sed cum iam tempus esset ut tanta eius patientia remunerari debuisset: membrorum dolor: ad vitalia rediit. Cum se iam morti proximum agnouit: peregrinos viros atque in hospitalitate suscepto ammonuit ut surgerent: et cum eo psalmos pro expectatione exitus sui decantarent. Cumque cum eis et ipse moriens psalleret: voces psallentium repente prescunt: cum terrore magni clamoris dicentes. Tacete nunc quod non auditis quate resonant laudes in celo. Cumque ad easdem laudes quas intus audierat aure cordis intederat: sancta illa anima a carne soluta est. Sed exeunte illic fragrantia odoris aspersa est: ut omnes illi qui aderant: inestimabili suauitate repleverentur. Ita ut per hoc patenter agnoscerent: quod cum laudes quas audierat in celo suscipissent. Cui rei monachus non solum interfuit: qui nunc usque uiuit: et cum magno fletu atque estari solet: quis quousque corpus eius sepulture traderetur. Ecce quo sine ex hac vita migravit: qui in hac vita equanimiter flagella tolerauit. Iuxta uocem ergo dominicam bona terra fructum per patientiam reddidit: que exarata disciplina vomere ad remuneratiōis segetem peruenit. Sed uos rogo fratres charissimi intendite: quod excusatiōnis argumentum in illo districto iudicio habituri sumus nos: qui a bono opere torpentes: et res et manus potuit implere precepta dominica egenus et sine manibus potuit implere. Non contra nos dominus tunc apostolos ostendat: qui ad regnum secum turbas fidelium predicando traxerunt.

Homelia. xv. Fo. xl.

Non contra nos martyres exhibeat: qui ad celestē patriam sanguinem fūdendo peruenerūt. Quid tunc dicturi sumus cū huic de quo locuti sumus seruolam vderimus: cui longus languor brachia tenuit: sed tamen hec a bono opere non ligauit. Hec vobiscum fratres agite: sic vos ad studium boni operis instigate: vt cum bonos vobis modo ad imitandum proponitis: eorum consortes esse valeatis.

Lectio sancti euāgelij secū-
dum Mattheum.

In illo tempore. Ductus est Iesus in desertum a spiritu: vt tentaretur a dyabolo Et cum ieiunasset quadraginta diebus et quadraginta noctibus: postea esuruit. Et ac-

Mat. iij.

cedēs tentat or: dixit ei. Si filius dei es: dic vt lapides isti panes fiant. Qui respondens dixit. Scriptum est. Non in solo pane viuit homo: sed in omni verbo quod procedit de ore dei. Tūc assumpsit eum dyabolus in sanctam ciuitatem: et statuit eū super pīnaculū templi: et dixit ei. Si filius dei es: mitte te deorsum. Scriptū est enim quia āgelis suis mandauit de te et in manibus tollent te: ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. Sic illi Iesus rursūm. Scriptum est. Non tenta-

Deu. viij. 2.

Ps. xc.

Deu. v.

fff. i.

Sancti gregorii pape.

bis dominus deum tuum. Iterum assumpsit eum dyabolus in montem excelsum valde: et ostendit ei omnia regna mundi et gloriam eorum et dixit illi. Hec omnia tibi dabo: si cadens adoraueris me. Tunc dixit ei iesus. Glade sathana. Scriptum est enim. Dominum deum tuum adorabis: et illi serues. Tunc reliquit eum dyabolus et ecce angeli accesserunt: et ministrabant ei.

Deut. vi. b.

Chomelia lectionis eiusdem habita ad populum in basilica sancti iohannis que dicitur constantiniana

Dñica prima i quadragesima. Ho. xvi.

Ies⁹ a spū s⁹ cto duct⁹ est in deser. um.

Dabitari a quibusdā solet a q̄ spū s⁹ cto duc⁹ in desertū: ppter hoc qd̄ subdit. (Assumpsit eū dyabolus in sanctā ciuitatē). Et rursum (Assumpsit eū in montē excelsum valde) Et vere et absq; vlla q̄stione cōueniēter accipitur: vt a sancto spū in desertū ductus credatur: vt illic eius spūs duceret: vbi hunc ad tentandū malignus spūs inueniret. Et ecce est d⁹ deus hōi vel in excelsū mōtē / v⁹ in sanctā ciuitatē a dyabolo assumpt⁹: mens refugit credere: hanc hoc audire aures expauescunt. Qui tñ nō eē incredibilia ista cognoscimus: si in illo et alia factā p̄sam⁹. Certe iniquo⁹ oīn caput dyabol⁹ ad est: hui⁹ capitis mēbra sunt oēs iud⁹. Bn nō dyaboli membrum fuit pylatus. An non dyaboli membra: iudei persequentes: et milites crucifigentes christum

Pylatus fuit membrū dyaboli.

merunt. Quid ergo mirz si se ab illo pmisit in monte duct:
 q se pertulit etiam a mēdis illius crucifigi. Nō est ergo in
 dignum redēptoti nostro q tētari voluit: q venerat occidi
 Justā quippe erat vt sic tētationes nostras suas tentationi
 nibus vinceret: sicut mo itē nostrā venerat sua morte supe
 rare. ¶ Sed sciendum nobis est q̄ tribus modis tētatio agi
 tur: suggestione / delectatione ⁊ consensu. Et nos cum tenta
 mur plerumq; in delectatione / aut etiā in cōsensu labimur
 q; de carnis pctō propāgar: in nobis ipsi etiā gerim⁹: vñ
 de certaminis toleram⁹. Deus vero q̄ in vtero virginis: in
 carnis in mundum sine peccato venerat: nichil cōtradi
 ctionis in semetipso tolerabat. Tētari ergo p suggestione
 potuit: sed eius mētē pcti delectatio nō momordit. Atq; id
 ois dyabolica illa tētatio foris nō intus fuit. S; si ipsum or
 dīnē tētationis ei⁹ aspiciam⁹: p̄sem⁹ q̄ta magnitudine nos
 a tētatiōe liberamur. Antiqu⁹ hostis contra primū hōiem
 parētē nostrum in tribus se tētationib⁹ erexit: q; hūc vide
 licet gustu / vana gloria / et auaricia tentant: sed tentando
 sup̄pauit: q; sibi eum p̄ p̄sensu subdidit. Ex gula quippe tē
 tauit: cum cibum ligni vetiti ostendit: atq; ad comedēdum
 suasisit. Ex vana autem gloria tentauit cum diceret: eritis
 sicut dī. Et ex prouectu auaricie tentauit / cum diceret scie
 tes bonum et malum. Auaricia enim non solum pecunie
 est: sed etiam altitudinis. Recte enim auaricia dicitur: cū
 supra modum sublimitas ambitur. Si enim non ad auari
 ciam honoris rapina pertineret: nequa q̄ paulus de vnige
 nito dei filio diceret. Non rapinam arbitratus est se esse
 equalē deo. In hoc autem dyabolus parētē nostrū ad su
 perbiam traxit: q; eum ad auari ciam sublimitatis excitauit
 Sed quibus modis primum hōiem strauit: eisdem mo
 dis sc̄bo hōi tētator succubuit. Per gulā q̄ppe tētāt cū dicit
 (dic vt lapides isti panes fiant). Per vanā gl̄iam tētāt cum
 dicit: (si filius dei es: mitte te deorsū) / per sublimitatis auari
 ciam tētāt: cū regna oia mūdi ofidit dicens (hec oia tibi dabo
 si p̄cidens adoraueris me) Sed eisdē modis a sc̄bo hōine
 vincit: q; b⁹ primū hōiem se vicisse glo: labatur: vt a nostris
 cordibus ipso aditu captus exeat: quo nos aditu intromis
 ius tenebat. Sed est aliud fratres charissimi quod in has
 fff. ij.

Tentatio tri
 pliciter agit

Adā triplicē
 tentatione tens
 tatus fuit.

Sen. iij. a.

Ad phi. ij. a.

Sancti Gregorii pape.

ſtatione dominica conſiderare debemus: quia tentatus a dyabolo dominus ſacri eloquii precepta reſpondit: et qui eo vero quod erat iſtatorum ſuum inſerere in abyſſum poterat: virtutem ſue potentie non oſtendit. Sola diuine ſcripture precepta edidit: quatenus ſue nobis patientie preberet exemplum: vt quotiens a prauis hominibus aſiquid patientur: ad doctrinam excitentur potius q̄ ad vindictā. Peccata ſua ipſa eſt patientia dei: ſua ipſa patientia noſtra. Nos ſi iniurijs aut aliqua leſione prouocamur: furore permoti: aut poſſimus noſmetipſos viciſſimur: aut quod non poſſimus facere minamur. Ecce aduerſitatem dyaboli dominus tulit: et nihil ei niſi verba manſuetudinis reſpōdit. Poterat quem punire poterat: vt hoc in laudem eius alius crederet: ſi hoſtem ſuum non extingueret: ſed inter impatiens do ſuperaret. Notandum vero quod ſubditur: quia recedente dyabolo angeli miniſtrabant ei. Ex qua re quid aliud vnius perſone vtraque natura oſtenditur. Quia et homo eſt quem dyabolus tentat: et idem ipſe deus eſt cui ab angelis miniſtratur. Cognoscamus ergo in eo naturam noſtram: quia niſi hunc dyabolus hominem cerneret: non tentaret. Veneremur in illo diuinitatem ſuam: quia niſi ſuper omnia deus exiſteret: ei nullo modo angeli miniſtrarent. Sed quia his diebus lectio congruit: nam quadraginta dierum abſtinentiam noſtri redemptoris audiuiſimus: quia quadragageſime tempus inchoamus diſcutiendum nobis eſt cur hec ipſa abſtinentia per quadraginta dierum numerum cuſtoditur. Moyses enim vt legem acciperet ſecundo diebus ieiunauit. Helias in deſerto. xl. diebus abſtinuit. Ipſe autem hominum ad homines veniens in. xl. diebus: nullum cibum ſumpſit. Nos quoque in quantum poſſimus annuo quadragageſime tempore carnem noſtram per abſtinentiam affligere conemur. Cur ergo in abſtinentia quadragenarius numerus cuſtoditur: niſi quia virtus decalogi ſer ductus in quadragenarium ſurgit: quia tunc decalogi mandata perſicimus: cum profecto quattuor libros ſancti euangelii cuſtodimus. Ex qua re ſentiri et aliud poterit. In hoc enim mortali corpore ex quattuor elementis ſi-

homines plurimum ſacrum patientes.

Quadrageſima quare eſt in abſtinentia. xl. dierum.

Ex. xxxiii. d. iij. Reg. xix. b.

Homelia. xvi. Fo. xlii.

stinimus: et per voluptates eiusdem corporis preceptis dominicis contumimus. Precepta autem dominica per decalogi sunt accepta. Quia ergo per carnis desideria decalogi mandata contempnimus: dignum est ut eandem carnem quaterdecies affligamus. Quamvis de hoc quadragesimali tempore est adhuc aliud quod possit intelligi. A presenti etenim die usque paschalis solennitatis gaudia sex hebdomade veniunt. Quarum videlicet dies. xi. sunt. Ex quibus dum sex dies dominici ab abstinentia subtrahuntur: non plus in abstinentia quam triginta et sex dies remanent: dum vero per trecentos et. lxxv. dies annus ducitur: nos autem per triginta et sex dies affligimur: quasi anni nostri deo decimas damus: ut quod nobismetipsis per acceptum annum viximus auctori nostro nos in eius decimis per abstinentiam mortificemur. An fratres charissimi sicut offerre in lege iubemini decimas rerum ita ei offerre contemnite et decimas dierum. Unusquisque in quantum virtus suppetit: carnem maceret. eiusque desideria affligat concupiscentias turpes interficiat: ut iuxta pauli vocem hostia viva fiat. hostia quippe et imolatur: et vivit: et ab hac vita homo non deficit: et tamen se a carnalibus desiderijs occidit. Caro nos leta traxit ad culpam afflictam reducat ad veniam. Auctor etenim mortis nostre per fructum ligni vetiti vite precepta transgressus est. Qui ergo a paradisi gaudijs per cibum cecidimus: ad hoc in quantum possumus per abstinentiam resurgamus. Sed nemo sibi eandem abstinentiam solum credat posse sufficere: cum per prophetam dominus dicat. Nonne hoc est magis ieiunium quod elegi: subiciens. frange esurienti panem tuum: et egenos vagosque induc in domum tuam. Cui videris nudus: operi es: et carnem tuam ne despereris. Illud ergo ieiunium deus approbat: quod ad eius oculos manus elemosinarum levat: quod cum proximi dilectione agit: quod cum pietate conditur. hoc ergo quod tibi subtrahis: alteri largire ut unde tua caro affligitur inde egentis proximi caro reparet. hinc etenim per prophetam dominus dixit. Cum ieiunaretis: plangeretis: nunquid ieiunium ieiunastis mihi. Et cum comeditis et bibitis nunquid non vobis comeditis et vobismetipsis bibitis. Sibi enim comedit et bibit: qui alimenta corporis que sunt communia dona committit.

Levit. xxv. b.
Decimas rerum et dierum demus offerre.

Rom. xij. a.

Esai. lvij.

Zach. viij. b.

Sancti Gregorij pape.

ditioris sine indigentibus percipit. Et sibi quisque ieiunata
si ea que sibi ad tempus subtrahit: non pauperibus tribuit:
sed ventri post modum offerenda custodit. hinc per iohes
lem dicitur. Sanctificate ieiunium quippe sanctificare est
adiunctis bonis alijs dignam deo abstinentiam carnis
ostendere. Cesserit ira. sopiantur iurgia. Incassam enim
caro ateritur: si a prauis suis voluptationibus animus non
refrenatur. Cū per pphetam dominus dicat. Ecce in die
ieiunii vestri inuenitur voluntas vestra. Ecce ad lites et con
tentiones ieiunatis: et percutitis pugno imple: et omnes de
bitores vestros repetitis. Neque enim qui a debitore suo hoc
quod dedit repetit aliquid iniustum facit: sed dignum est
ut quisquis se in patientia macerat: etiam hoc quod sibi in
se comperit interdicit. Sic nobis afflictis et penitentibus
a deo dimititur quod iniuste egimus: si pro amore illius
hoc quod nobis iuste comperit: relaxamus.

Iohel. i. c.
Esaie. lviij. a

Lectio sancti euang gelij secundum Lucam.

Luce. x. a.

In illo tempore. Designauit domi
nus iesus et alios septuaginta duos
et misit illos binos ante faciem suam
in omnem ciuitatem et locum quo erat ipse
veturus: et dicebat illis. Messis quidem mul
ta operari: sunt pauci. Rogate ergo dominum mes
sis: ut mittat operarios in messem suam. Ite. Ecce
ego mitto vos: sicut agnos inter lupos. Non
ite portare sacculum neque pergamenum: neque calciamen

Homelia. xvij. Fo. xliij

ta: et neminē per viam salutaveritis. In quā
cumq; domum intraueritis primum dicite.
Pax huic domui. Et si ibi fuerit filius pa-
cis: requiescet super illum pax vestra. Sin-
aurem ad vos reuertetur. In eadem autem
domo manete: edentes et bibentes: que ap-
illos sunt. Dignus est enim operarius mer-
cede sua. Nolite transire de domo in domū
Et in quācunq; ciuitatem intraueritis et su-
sciperint vos: māducate que apponunt vo-
bis. Et curate infirmos q̄ in illa sunt: et dici-
te illis. Appropinquabit in vos regnum dei.

Homelia lectionis eiusdem
habita ad populum in basilica lateranensi.
De apostolis.

Homelia. xvij.

Dominus et saluator no-

ster fratres charissimi aliquando nos sermo-
nibus: aliquando vero operibus ammonet.
Ipsa etenim facta eius precepta sunt: qz dñs
aliquid tacitus facit. quid agere debeamus
innoscit. Ecce ei binos in predicationē discipulos mittit:
qz duo sunt precepta charitatis: dei videlicet amor et pri-
mi: et min⁹ q̄ inter duos charitas haberi nō potest. Nemo
enim pprie ad semetipsum habere charitatem dicit: sed dis-
lectio in alterū tēdit: vt charitas esse possit. Binos ad pres-
ff. iij.

Domini dis-
uerse sunt am-
monitiones. d

Sancti Gregorii pape.

Alcandrus discipulos dominus mittit: quatenus hoc nobis
facit inuariat: quia qui charitatem erga alterum non ha-
bet predicationis officium suscipere nullatenus debet. Be-
ne autem dicitur quia misit eos ante faciem suam in omni
ciuitatem et locum quo erat ipse venturus. Predicatorum
enim suos dominus sequitur: quia predicatione preuenit: sic
ad mentis nostre habitaculis dominus venit: quoniam uerba ex-
hortationis precurrunt: atque per hoc ueritas in mente suscipi-
tur. Hinc namque eisdem predicatoribus esaias dicit. Parate
uiam domini: et rectas facite semitas dei nostri. Hinc illis psalmi-
sta ait. Iter facite ei qui ascendit super occasum. Super occasum
namque dominus ascendit: quia in passione occubuit: inde maiorem
suam gloriam resurgendo manifestauit. Super occasum uero
delicet ascendit: quia mortem quam pertulit: resurgendo
calcauit. Et ergo qui ascendit super occasum iter facimus:
cum nos eius gloriam uestris mentibus predicamus: ut eam
et ipse post ueniens per amoris sui presentiam illustret. Multi-
tis autem predicatoribus quid dicat audiamus. Messis qui-
dem multa operarij autem pauci. Rogate ergo dominum
messis ut mittat operarios in messem suam. Ad messem non
tam operarij pauci sunt quod sine graui loqui merore non
possumus: quia et si sunt qui bona audiant: defunt qui dicant.
Ecce mundus sacerdotibus plenus est: sed tamen in messe
dei rarus ualde inuenitur operator: quia officium quidem
sacerdotale suscipimus: sed opus officij non implemus. Sed
pensate fratres charissimi pensate quod dicitur. (Rogate
dominum messis ut mittat operarios in messem suam. Nos
pro uobis petite: ut digna uobis operari ualeamus: ne ab
exhortatione lingua torpeat: ne postquam predicationis locum
addicat. Sepe enim pro sua nequitia predicantium lingua
restringitur. Sepe uero ex subiectorum agitur culpa: ut eis
qui presunt predicationis sermo subtrahatur. Ex his quip-
pe nequitia predicantium lingua restringitur sicut psalmi-
sta ait. Peccatori autem dixit deus quare tu enarras iusti-
tias meas? Et rursum ex uicio subiectorum uox predican-
tium subtrahitur: sicut ad ezechielem dominus dicit. Lingua-
quam tuam adhaerere faciam palato tuo: et eris mutus: nec

Esai. xl. s.
Ps. lxxvii.
Dominus
ascendit super
occasum.

Mundus sa-
cerdotibus ple-
nus est.

Ps. xlix.

Ezechie. liij. s.

Homelia. xviij. Fol. xliiij.

quasi vir obiurgans: quia domus exasperans est. Ac si aper
te dicat. Idcirco tibi predicationis sermo tollitur: quia dux
me in suis scribis plebs exasperat: non est digna cui exhor
tatio veritatis fiat. Ex cuius ergo vitio predicatori sermo
subtrahatur: non facile cognoscitur. Quia vero pastoris ta
cituritas aliquando sibi: semper autem subiectis noceat.
certissime scitur. Sed utinam si ad predicationis virtutem
non sufficiam: loci nostri officium in innocentia vite tenea
mus. Nam subditur. Ecce ego mitto vos sicut agnos inter
lupos. Multi autem cum regimini iura suscipiunt: ad la
cerandos subditos inardescunt. Terrorem potestatis exa
hibent: et quibus prodesse debuerant nocent. Et quia cha
ritatis viscera non habent dum videri appetunt: patres se
esse minime recognoscunt: humilitatis locum in elationem
dominationis mutant. Et si quando extrinsecus blandiuntur
intrinsecus seuiunt. De quibus alias veritas dicit. Ve
niant ad vos in vestimentis ovium: intrinsecus autem sunt
lupi rapaces. Contra que omnia considerandum nobis est:
quia sicut agni inter lupos mittitur: vt sensum seruantes
innocentie morsum malicie non habeamus. Qui enim lo
cum predicationis suscipit: mala inferre non debet: sed to
lerare: vt ex ipsa sua mansuetudine iram seuientium miti
get: et peccatorum vulnera in alijs ipse afflictionibus vul
neratus sanet. Quem et si quando zelus rectitudinis exigit
vt erga subiectos seuiat: furor ipse de amore sit: non de cru
delitate: quatenus et iura discipline foris exhibeat: et intus
paterna pietate diligat: quos foris quasi insequendo casti
gat: quod tunc bene rector exhibet: cum seipsus diligere p
amorem priuatum nescit: cum nulla que mundi sunt appes
la supponit. Unde et subditur. Nolite portare sacculus: ne
q; peram: neq; calciamenta: et neminem peruiam salutaue
ritis. Predicatori enim tanta debet in deo esse fiducia: vt
presentis vite sumptus: suis non prouideat: tamen hos si
bi non deesse certissime sciat: ne dum mens eius occupatur
ad temporalia: minus alijs prouideat eterna. Cui etiam p
viam neminem salutare conceditur: vt sub quanta festina
tione iter predicationis pergere debeat: ostendatur. Que

Matth. x.

Matth. vij. c.

Prelatus non
sit crudelis
in subditos.

Sancti Gregorii pape

Ecclesia. xli. c.

si quis verba etiam per allegoriam velit intelligi: in secundo pecunia clausa est. Pecunia vero clausa est sapientia occultata. Qui igitur sapientie verbum habet: sed hoc erogare proximo negligit: quasi pecuniam in sacculo ligatam tenet. Unde scriptum est. Sapientia abscondita et thesaurus occultus: que utilitas in vrisque? Quid vero per peram nisi onera seculi: et quid hoc loco per calciamenta nisi mortuorum operum exempla signantur. Qui ergo officium predicationis suscipit: dignum non est ut onus secularium negotiorum portet: ne dum hoc eius colla deprimit: ad predicanda celestia non assurgat. Nec debet stultorum operum exempla conspiciere: ne sua opera quasi ex mortuis pellibus credit muniri. Sunt etenim multi qui prauitatem suam ex alienis prauitatibus tuent. Qui enim alios talia fecisse considerant: se hec facere licenter putant. Hi quid aliud faciunt nisi pedes suos ex mortuorum animalium muniri pellibus conantur. Omnia vero qui saluat iuia: ex occasione saluat itineris: non ex studio optande eiusdem salutis. Qui igitur non amore eterne patrie: sed premiorum ambitu salutem audientibus predicat: quasi in itinere saluat: quia ex occasione et non ex intentione eterne patrie salutem audientibus exoptat. (Sequitur.) In quacumque domum intraueritis: primum dicite pax huic domui: et si ibi fuerit filius pacis. requiescet super illum pax vestra: sin autem ad vos reuertetur pax que ab ore predicatoris offertur: aut requiescit in domo (si in ea filius pacis fuerit) aut ad eundem predicatorum reuertitur. Quis autem erit quisque predestinatus ad vitam: et celestis verbum sequitur quod audit: aut si nullas audire voluerit: predicator sine fructu non erit: quia ad eius pax reuertetur: quoniam eius a domino pro labore sui operis merces recompensatur. Etsi autem qui peram et sacculum portare prohibuit: sumptus et alimenta ex eadem predicatione concedit. Nam subditur. (In eadem autem domo manete: edentes et bibentes que apud illos sunt. Dignus est enim operarius mercede sua.) Si pax nostra recipitur: dignum est ut in eadem domo maneamus edentes et bibentes que apud illos sunt: ut ab eis terrena stipendia consequantur: quibus premia patrie celestis offerimus. Unde etiam paulus hec ipsa promittit

Salutare in itinere quis dicatur.

Predicator potest petere sumptus et alimenta.

Homelia. xliij. Fof. xlv.

no suscipiens dicit. Si nos vobis spiritualia seminauimus. **1. Cor. ix. b.**
magnum non est si vestra carnalia metamus. Et notaudū
quod subditur (Dignus est mercennarius mercede sua) quā
tam de mercede operis sunt ipsa alimenta sustentationis vt
hic merces de labore predicationis inchoetur: que illic de
veritatis visionis perficitur. Quia in re considerandum est
vt vni nostro operi due mercedes debentur: vna in via / al- **Merces du-**
tera in patria vna que nos in labore sustentat: alia que nos **plex debetur**
in resurrectione remunerat. Merces itaq; que in presenti **vni nro op. a**
accipitur hoc in nobis debet agere: vt ad sequentem mer-
cedem robustius tendatur. Verus ergo quisq; predicator
non ideo predicare debet: vt in hoc tempore mercedem re-
cipiat: sed ideo mercedem recipere: vt predicare subsistat.
Quisquis namq; ideo predicat: vt hic vel laudis vel mane-
ris mercedem recipiat: eterna proculdubio mercede se pri-
uat. Quisquis vero vel ea que dicit ideo placere hominib;
appetit: vt dum placet quod dicitur: per eadem dicta non
ipse sed dominus ametur vel idcirco terrena stipendia in
predicatione consequitur ne a predicationis voce per indi-
gentiam lassetur: huic proculdubio ad recipiendā merce-
dem nihil obstat in patria: quia sumptus sumpsit inuis. **Sz**
quid nos (quod tamen sine dolore dicere non possumus) **pastorū gra-**
quid nos pastores agimus qui et mercedem consequimur **uis error.**
et tamen operari nequaquam sumus: s; fructus quippe sancte
ecclesie in stipendio quotidiano percipimus: sed tamē pro
eterna ecclesia minime in predicatione laboramus. Pen-
semus cuius damnationis sit sine labore hic percipere mer-
cedem laboris. Ecce ex oblatione fidelium viuim;: sed nū-
quid pro animabus fidelium laboramus. Illa in stipendiis
nostrū sumimus: q; p; redimendis peccatis suis fideles ob-
tulerunt: nec tamen contra peccata eadem vel rationis stu-
dio / vel predicationis (vt dignum est) insudamus: vix p; cul-
pa sua quempiam aperta voce reprehendimus: et adhuc
(quod est grauius) aliquando si persona in hoc mundo pos-
tens sit: eius forsitan errata laudamus: ne si aduersetur p;
tracundā mun; subtrahat qd impēdebat. Sz debem; sine
cessatione meminisse qd de quibusdā in osee scriptū est. **Osee. iij. b.**
ppli mei comederūt. Cur autem peccata populi comede-

Sancti Gregorii pape.

re dicuntur: nisi quia peccata delinquentium fouent: ne temporalia stipendia amittant. Sed et nos qui ex oblationibus fidelium viuimus: quas illi pro peccatis suis obtulerunt: si comedimus & tacemus: eorum proculdubio peccata manducamus. Pensemus ergo cuius sit apud deum criminis peccatorum precium manducare: & nihil contra peccata predicando agere. Audiamus quid de talibus beati Job voce dicitur. Si aduersum me terra mea clamat: et cum ipsa sulci eius deflent: si fructus eius comedi absque pecunia. Terra enim contra possessorem suum clamat: quando contra pastorem suum iuste ecclesia murmurat. Cuius etiam sulci deflent: si corda audientium que a precedentibus parata: uidebunt aliquid quod luceant de uita pastoris. Cuius uidelicet terre fructus possessor bonus sine pecunia non manducat: quia discretus pastor prerogat talentum uerbi: ne ad damnationem suam de ecclesia stipendium sumat a limenti. Tunc et de terra nostra cum pecunia fructus comedimus: quando sumentes ecclesiastica subsidia predicatione laboramus: preces nuncque uenturi iudicis sumus. Quis ergo uenturi iudicem nuntiabit: si prece tacet. Proinde et considerandum nobis est: ut in quantum ualet quisque uel in quantum sufficit: ecclesie insinuare contendat. Et quia una: eademque exhortationis uoce non sufficit: simul cunctos admonere debet: singulos in quantum ualet instruere: priuatis locutionibus ediscere: exhortatione simplici fructum in silitorum suorum cordibus querere. Debemus namque pensare continue: quod sanctis apostolis dicitur: et per apostolos nobis. Vos estis sal terre. Si ergo sal sumus: condire mentes fidelium debemus. Vos ergo qui pastores estis: pensate quod dei animalia pastus animalia tua habitabunt in ea. Et sepe uidemus quod petra salis brutis animalibus ponitur: ut ex eadem salis petra lambere debeant: et meliorari. Quasi ergo inter bruta animalia petra salis debet esse sacerdos in populis. Curare namque sacerdoti necesse est. quod singulis dicat. Unumquemque qualiter ammoneat: ut quisquis sacerdoti iungitur: quasi ex salis

Job. xxxi.

Terra quasi dicit clamare contra suum possessorem.

Matth. v. b.

ps. lxxij.

Sacerdos debet esse petra salis in populis

Homelia. xviij. Fo. xlvj.

tactu eterne vite sapore conditur. Sal etenim ferre non sumus: si corda audientium non condimus. Quod profecto condimentū ille veraciter p̄ximo impendit: qui predicationis verbū nō subtrahit. Sed tūc vere alijs recta p̄dicamus: si dicta rebus ostendimus: si nos ipsi diuino amore cōpungimur: ⁊ humane vite (que sine culpa trāsire nequaquam potest) quotidianas lachrymis maculas lauam⁹. Tūc autem de nobis vere cōpungimur: si studiose patrum p̄cedentium facta pensemus vt ex cōspecta illoꝝ glōria in nostris nobis oculis nostra vita sordescat. Tūc vere cōpungimur: cū p̄cepta dñi studiose perscrutamur: et per hoc p̄ficere ipsi cōtendimus: p̄ que iam p̄fecisse nouim⁹ q̄s veneramur. hinc est enī q̄d de moyse scriptū est. Posuit et labrū enesi in quo lauarent aaron et filij ei⁹: cū ingrederent in sc̄tā sc̄tōꝝ: q̄d fecit de speculis mulierum: q̄ excubabant in ostio tabernaculi. Labrū quippe eneam moyses ponit: i quo sacerdotes lauari debeant: ⁊ sancta sc̄tōꝝ ingredi: q̄ lex dei prius nos lauari p̄ cōpunctionē p̄cepit: vt nostra immūdia, ad penitendam secretorum dei mūdiciam non sit indigna. Quod bene labrū de speculis mulierum perhibet factū: que ad tabernaculi ostium indefinenter excubabant. Specula quippe mulierū sunt p̄cepta dei: in quib⁹ se sancte aie semper aspiciūt: ⁊ si q̄ in eis sunt feditatis macule/ deprehendunt. Cogitationū vitia corrigunt: et quasi renitentes vultus velut ex reddita imagine componunt. Quia dum p̄ceptis dñicis sollerter intēdūt: in eis p̄culdubio vel quid in se ceslesti viro placeat: vel quid displiceat: agnoscūt. Que t̄dū in hac vita sūt: in eternū tabernaculū ingredi nequaquam possunt. Sed tamen ad ostium tabernaculi mulieres excubāt: quia sancte anime etiam cum infirmitate adhuc carnis grauantur: amore tamen continuo ingressum eterni introitus obseruant. Moyses ergo labrum sacerdotibus de speculis mulierum fecit: quia lex dei lauacrum compunctionis peccatorum nostrorum maculis exhibet: dum ea per que sancte anime superno sponso placuerunt/ intuenta nobis celestia p̄cepta prebet. Quibus si diligenter intendimus/ in eterne nostre imaginis maculas videmus. Uidentes autem maculas: in penitentie dolore compungimur. Compuncti

Exodi.
xxxvij. b.

p̄cepta dei
parātur spe
culis mulierū

Sancti Gregorij pape.

Amem⁹ nos
et proximos.

Ira sacerdotis
qualis esse
debet et
quid mē
tenda.

Sacerdos sit
seruus et mē
suetus.

vero quasi in labro de speculis mulierum lauamur. Est autem
tem valde necessarium/ vt cum de nobis in compunctione
a ficiamur: etiam commissorum nobis vitam zelemus. Sic
ergo nos amaritudo compunctionis afficiat: vt tamen p
rimorum custodia non aduertat. Quid enim prodest si
amantes nosmetipsos: relinquamus proximos. Vel quid rur
sum prodest si amantes vel zelantes proximos: relinqua
mus nosmetipsos. In ornamento quippe tabernaculi bis
tinctus coccus offerri precipitur: vt ante dei oculos chari
tas nostra dei: et proximi amore coloratur. Ille autem ves
re se diligit: qui pure diligit auctorem. Tunc ergo coccus
bis tingitur: quando erga se et proximum ex amore veritatis
animus inflammatur. Sed inter hec sciendum nobis
est: vt sic exerceatur zelus rectitudinis contra peccata
proximorum: quatenus in feruore distractionis nullo modo
do relinquatur virtus mansuetudinis. Ira etenim sacerdotis
nequaquam debet esse preceps et perturbata: sed magis
ex consilij grauitate mitiganda. Et portare ergo debemus
quos corrigimus et corrigere quos portamus: ne si ex vt ro
qz vnum defuerit: vel in feruore vel in mansuetudine/ actio
sacerdotalis non sit. hinc namqz est qd in tēpli ministerio in
basibus templi sculptorio opere leones et boues et cherubim
bin expressa sunt. Cherubin quippe est plenitudo scientie.
Sed quid est qd in basibus nec leones sine bobus/ nec boues
sine leonibus sunt. Quid enī aliud desināt bases in tēplo: nisi
sacerdotes in ecclesia: qui dū sollicitudinē regiminis totos
lerāt: quasi more basium super impositum onus portant.
In basibus ergo cherubin exprimitur: quia decet nimirum
vt sacerdotum pectora plenitudine scientie sint referta.
Per leones autem terror seueritatis. Per boues vero pas
sentia mansuetudinis figuratur. Itaqz in basibus/ nec leones
sine bobus: nec boues sine leonibus exprimitur: quia
semper in sacerdotali pectore cum terrore seueritatis cus
stodiri debet virtus mansuetudinis: vt et iram mansuetu
do condist: et eandem mansuetudinem (ne fortasse dissolu
ta sit) zelus distractionis accendat. Sed ista cur loquimur
cum adhuc pleroseqz grauari factis atrocioribus videamus
Vobis enim sacerdotibus lugens loquor: quia nonnullos

Homelia. xviij. Fo. xlvij.

vestrum cum premijs facere ordinationes agnouimus spiritali gratiam venderi: et de alienis iniquitatibus cum peccati damno temporalia lucra cumulare. Cum ergo ad memoriam vestram non redit quod vox dominica precipiens dicit. Gratis accepistis: gratis date. Cur non ante mentis oculos reuocatis: quod templum redemptor noster ingressus cathedras vendentium columbas euerit: et nummulariorum effudit es. Qui namque sunt in templo dei hodie qui columbas vendunt: nisi qui in ecclesia precium dei hodie qui columbas vendunt: nisi qui in ecclesia precium dei imposita ne manus accipiunt: per quam videlicet impositione spiritus sanctus celsus datur. Columba ergo venditur: quia manus impositio per quam spiritus sanctus accipitur: ad precium prebatur. Sed redemptor noster cathedras vendentium columbas evertit: quia talium negotiatorum sacerdotium destruet. hinc est enim quod sacri canones simoniam qui de largiendis ordinibus precium querunt. Cathedra ergo vendentium columbas evertitur: quando hi qui spiritalem gratiam venundant: vel ante humanos vel ante dei oculos sacerdotio priuatur. Et quidem multa sunt alia prepositorum mala: que humanos modo oculos latent: et plerumque se pastores sanctos hominibus exhibent atque in oculis suis videri turpes ante interni arbitri oculos non erubescunt. Veniet veniet profecto ille dies nec longe est in quo pastorum pastor appareat: et vniuscuiusque facta in publicum deducat. Et qui modo subditorum culpas per prepositos vinciscitur: tunc prepositorum mala per semetipsum sciens damnat. Unde et ingressus in templum per se et ipsam quasi flagellum de funiculis fecit: de domo dei prauos negotiatores efficiens: cathedras vendentium columbas evertit: quia subditorum quidem culpas per pastores percutit sed pastorum vitia per semetipsum ferit. Ecce modo hominibus negari potest: quod latenter agitur. Ille certe quem venturus est: cui tacendo quisque se non potest celare. quem negando non potest fallere. Est aliud fratres charissimi: quod me de vita pastorum vehementer affigit: sed ne cui hoc iniuriosum videatur fortasse quod assero me quod

Mat. i. b.
Joh. ii. c.

Simoniam dicitur
natur per causas
nones.

prelatos de
punit per se
seipsum.

Sancti Gregorij pape.

pariter accuso. Quāuis barbarici tēporis necessitate cō-
pulsus valde in his laceo intus: ad exteriora enim nego-
cia delapsi sumus: et aliud ex honore suscipimus: atq; aliud
ex officio actionis exhibemus. Ministerium predicationis
relinquimus: et ad penam nostram (vt video) episcopi vos
camur: qui honoris nomen non virtutis tenemus. Relin-
quūt namq; deum hi qui nobis commissi sunt: et tacemus.
In prauis actibus tacent: et correptionis manum non senti-
mus. Quotidie per multas nequitias perebit et eos ad infer-
nam tēdere negligenter videmus. Sed quomō nos vitam
corrigrere valeamus alienā qui negligimus nostrā. Curā
enim secularib; intēti tāto insensibiliores intus efficiuntur.
Isto ad ea, que foris sunt: studiosiores videmur. Vsu quip-
pe cure terrene a celesti desiderio obdurecit anim; et dum
ipso suo vsu durus efficitur per actionē seculi: ad ea emolu-
liri non valet que pertinent ad charitatem dei. Unde bene
sancta ecclesia de mēbris suis infirmantibus dicit. Posuerunt
me custodem in vineis: vineam meam non custodiam.
Vineę qui ppe nostre actiones sunt: quas vsu quotidiani
boris excolimus. Sed custodes in vineis positi nostram vi-
neam minime custodimus: qz dum extraneis actionib; im-
plicamur ministerium actionis nostre negligimus. Nulli
(puto) fratres charissimi ab alijs manus preiudicium: qz
sacerdotibus tolerat deus: quādo eos quos ad aliorū cor-
rectionē posuit: dare de se exēpla prauitatis cernit: quādo
ipsi peccamus: qui compescere peccata debuim;. Plerūq;
quo est grauius) sacerdotes qui propria dare debuerant:
etiā aliena diripiūt. Plerūq; si quos humiliter: si quos cō-
tinenter viuere cōspiciunt: irrident. Cōsiderate ergo quod
de gregibus agatur: quādo lupi pastores fiunt: hi enim cu-
stodiam gregis suscipiūt: qui insidiari gregi dominico non
metuunt: contra quos dei greges custodire debuerūt. Multi
animarum lucra querimus: ad nostra quotidie studia veni-
camus: terrena cōcupiscimus: humi nā gloriā intēta men-
te captamus. Et quia eo ipso quo ceteris prelati sumus: ad
agenda quelibet maiorē licentiam habemus suscepte be-
nedictionis ministerium vertimus ad ambitionis augmentum.
Dei causas relinquimus: ad terrena negocia vacamus.

Canti. l. b.

Sacerdotes,
vitiosi plus p
iudicāt qz qui
cunq; alij.

Pastores lu-
pos fieri peri-
culosū est gre-
gibus.

Homelia. xvij. Fo. xlviij.

Locus sanctitatis accipim⁹: ⁊ terrenis actib⁹ implicamur
Impletum est in nobis profecto quod scriptū est. Et erit si-
cut populus/ sic sacerdos. Sacerdos enim non distat a populo
lo: quando nullo merito vite sue vulgi transcendit actionē.
Imploremus hieremie lachrimas: consideret mortem nos-
tram et deplorans dicat. Quomodo obscuratum est aurū
mutatus est color optimus: dispersi sunt lapides sanctuarij
in capite omnium platearum. Aurū quippe obscuratū est:
q̄ sacerdotum vita quōdam per gloriam virtutum clara
nunc per actiones infimas ostenditur reproba. Color opti-
mus est mutatus: quia ille sanctitatis habit⁹ per terrena
et abiecta opera ad ignominiam despectionis venit. Lapi-
des vero sanctuarij intrinsecus habebantur: nec sumeban-
tur in summi sacerdotis corpore nisi cum sancta sanctorū in-
grediens in secreto sui cōditotis apparebat. Nos ergo fra-
tres charissimi nos sumus lapides sanctuarij: q̄ apparere
semper debemus in secreto dei quos nūq̄ necesse est foris
cōspici id est nūq̄ in extraneis actionibus videri. Sed disp-
si sunt lapides sanctuarij in capite oīm platearum: q̄ hi qui
per vitā ⁊ orationem intus sp̄ esse debuerant: p̄ vitā repro-
bam foris vacant. Ecce iā pene nulla est seculi actio: quam
non sacerdotes administrēt. Dum ergo in sancto habitu cō-
stituti exteriora sunt que exhibent: quasi sanctuarij lapi-
des foris tacēt. Quia enim greca voce platea a latitudine
vocatur: sanctuarij lapides in plateis sūt: cū religiosi quicq̄
lata mundi itinera sectantur. Nec solum in plateis/ sed in
capite platearum dispersi sunt: q̄ ⁊ per desiderium huius
mundi opera peragunt: et tamen de religioso habitu cul-
men honoris q̄runt. In capite ergo platearū dispersi sunt
quia ⁊ iacent per ministerium operis: et honorari volūt de-
imitatione sanctitatis. Quanto autem mundus gladio fe-
riatur: aspiciatis: quibus quotidie percussioibus intereat
populus: videns. Cuius hoc nisi nostro precipue peccato
aḡit. Ecce depopulate vrbes: euerfa castra: ecclesie ac mo-
nasteria destructa: in solitudine agri redacti sunt. Sꝫ nos p̄
eunt populo auctores mortis existim⁹: qui esse debuimus
duces ad vitā. Ex nostro etenim pctō populi turba prostra
ta est: q̄ nra faciēte negligētia ad vitā erudita nō est. Quid
Mundus mul-
tas ex sacer-
dotuz culpis
calamitates
patitur.

Osee. iij. b

Tref. iij. b.

Aurū obsc us-
ratum est.

Sacerdotes
ferme omnes
actiones secu-
li admistrāt.

Sancti gregorii pape.

Mat. 9

aut alias hominum nisi cibum domini dixerim: que ad hoc sunt condite: ut in eius corpore traiciant: id est ut in ecclesie augmentum tendant. Sed huius cibi condimentum nos esse debuimus. Sicut et paulo superius profati sumus: missis predicatoribus dicitur. Vos estis sal terre. Si igitur cibus dei est populus condimentum cibi sacerdotes esse debuerunt. Sed quia dum nos ab orationis et eruditionis sancte christi cessamus: sal infatuatum est condire non valet cibos dei: atque idcirco ab auctore non sumit: quia exigente fatuitate nostra minime condit. Presumus ergo quod vnicuique per linguam nostram conuersus: quod de puero suo ope nostra increpatione correpti penitentiam egerunt: quos luxuria ex nobis eruditione deseruit: quos auaricia: quos superbia declinauit. Presumus quod lucrum deo facimus: nos quod accepto talento ab eo ad negocium missi sumus et tunc dicit. Negociamini dum venio. Ecce iam venit: ecce de vestro negotio lucrum requirit. Quale est aliquid lucrum de nostra negotiatione monstrabimus. Quot eius conspectui animarum manipulos de predicationis nostre segete delaturi sumus. Ponamus ante oculos nostros illum tante destinationis diem: quod iudex veniet rationem cum servis suis quibus talenta credidit: ponet. Ecce in maiestate terribili inter angelorum atque archangelorum choros videbit. In illo tanto examine electorum omnium et reproborum multitudo deducit: et vnicuique quod quid sit operatus ostenditur. Ibi petrus cum iudea conuersa: quam post se traxit: apparebit. Ibi paulus post se acharam (ut ita dixerim) mundum ducens. Ibi andreas post se acharam ibi iohannes asiam: thomas india: in conspectu sui iudicis conuersam ducunt. Ibi omnes domini greges arietes: cum aliis rum lucris apparebunt: qui sanctis suis predicationibus deo post se subditum gregem trahit. Cum igitur tot pastores cum gregibus suis ante eterni pastoris oculos venerint: nos miserum quod dicturi sumus: quod ad dominum nostrum post negocium vacuam redimus: qui pastorem nomen habuimus: et oves quas ex merito nostro debeamus ostendere non habemus. Hic pastorem vocati sumus: et ibi gregem non ducimus. Sed nunquid si nos negligimus: et potentes deserunt oves suas. Nullo modo. Nam ipse eas sicut quod prophetam pollicitus est per semetipsum pascat. Quos quos ordinavit ad vitam flagellorum stimulis compunctos: his spiritu erudit. Et per nos quidem fideles ad sanctum

Luce. xxi. d.

Judicium extreme horrore mirabilis erit ovis pastoribus.

Eze. xxxiii. d.

Homelia. xviij. Fo. xliij.

ptissima veniunt: nostris precibus benedicuntur: per impositionem nostrarum manuum a deo spiritum sanctum percipiunt: atque ipsi ad regnum celorum pertingunt: et eccenost per negligentiam nostram deorsum tendimus. Ingressum electi sacerdotum manibus expiati celestem patriam: et sacerdotes ipsi per vitam reprobandam ad inferni supplicia festinant. Cui ergo rei cui similes dixerim sacerdotes malos: nisi aqua baptismatis: que peccata baptizatorum diluens: illos ad regnum celestem mittit: et ipsa postea in cloacas descendit. Timeamus hec fratres: conueniat actioni nostre ipsam ministerium nostrum. De peccatorum nostrorum relaxatione quotidie cogitamus: ne nostra vita peccato obligata remaneat: per quam omnipotens deus quotidie alios soluit. Consideremus si sine cessatione quid sumus? pensemus negocium nostrum: peccatum pondus quod suscepimus. Faciamus: quotidie nobiscum rationes quas cum nostro iudice habemus. Et sic debemus agere curam nostram: ut non negligamus curam proximi: ut quisquis ad nos iungitur: ex ligue nostre sale conditur. Si vacante quiescit et lubrici videmus: admonendus est ut coniugio frenare studeat iniquitatem suam: quatenus per hoc quod licet: discat superare quod non licet. Cum coniugatum videmus: admonendus est ut sic exerceat curam seculi: ne postponat amorem dei: sic placeat voluntati coniugis: ut non displiceat conditori. Si clerici videmus: admonendus est quatenus sic viuat ut exemplum vite secularibus prebeat. Ne si quid in illo iuste reprehenditur: ex eius vitio ipsa religio: nis nostre estimatio grauetur. Cum monachum videmus: admonendus est ut reuerentiam habitus sui in actu: in locutione: in cogitatione sua semper circumspectat: ut ea que mandata sunt: perfecte deserat: et quod ostendit humanis oculis habitu: hoc ante dei oculos motibus preterdat. Iste itaque iam sanctus est: ammonetur ut crescat. Ille vero qui adhuc in iniquis est: admonetur: ut se corrigat. Quatenus quisquis se ad sacerdotem iunxerit sale sermonis illius conditus recedat. hec fratres vobiscum sollicite cogitate: hec et proximis vestris impeditis: omnipotenti deo fructus vos reddere de ne socio quod accepistis parate. Sed ista que dicimus: melius apud eum orando quam loquendo obtinemus.

Oremus.

ggg. ij.

Sacerdotes
mali sunt sumis
les aque bap
tismatis.

peccatores cuius
libet status
per sacerdotes
sunt admonendi.

Sancti Gregorij pape.

Deus qui nos pastores in populo vocare voluisti pre-
sta quesumus: vt hoc quod humano ore dicimur: in
tuis oculis esse valeamus. Per dominum nostrum iesum.

Lectio sancti euangelij se- cundum Iohannem.

3o. vij. f

Nillo tēpore Dice-
bat iesus turbis iudeorum: et
principib⁹ sacerdotuz. Quis
ex vobis arguet me de pec-
cato. Si veritatem dico vo-
bis: quare non creditis mihi
Qui ex deo est: verba dei audit. Propterea
vos auditis quia ex deo non estis. Respon-
derunt ergo iudei: et dixerunt ei. Nonne be-
nei scimus nos quia samaritanus es tu: et ve-
monium habes. Respondit iesus. Ego ve-
monium non habeo: sed honorifico patrem
meum: et vos inhonorastis me. Ego autem
non quero gloriam meam. Est qui querat et
iudicet. Amen amen dico vobis: si quis ser-
monem meum seruauerit: mortem non vide-
bit internum. Dixerunt ergo iudei. Nūc cog-
nouimus: quia demonium habes. Abrahā
mortuus est et prophete: tu dicis si quis ser-

Homelia. xviii. fo. lii.

monem meum seruauerit: mortem non gustabit in eternū. Nunquid tu maior es patre nostro abraham q̄ mortu⁹ est. Et prophete mortui sunt. Quem teipsum facis. Respōdit iesus. Si ego glorifico meipsum gloria mea nihil est. Est pater meus qui glorificat me quem vos dicitis: quia deus uester est: et non cognouistis eum. Ego autem noui eum. Et si dixerō quia nescio eum: ero similis uobis mendax. Sed scio eum: et sermonem ei⁹ seruo. Abraham pater uester: exaltauit ut uideret diem meum: uidit et gansus est. Dixerunt ergo iudei ad eum. Quinquaginta annos nondum habes: et abraham uidisti. Dixit eis iesus. Amen amen dico uobis: anteq̄ abraham fieret ego sum. Tulerunt ergo lapides iudei: ut iacerent in eum. Iesus autem abscondit se: et exiit de templo.

Homelia lectionis eiusdem habita ad populum in basilica s̄acti petri apostoli. Dñica in passione.

Sancti Gregorij pape.
Homelia. xvij.

Densate fratres charissimi mansuetudinem dei. Relaxare peccata venerat: et dicebat (Quis ex vobis arguet me de peccator?) Non dedignatur ex ratione ostendere se peccatorē nō esse qui ex virtute diuinitatis poterat peccatores iustificare. Sed terribile est valde: quod subditur. (Qui ex deo est: verba dei audit: propterea vos non auditis: quia ex deo non estis. Si enim ipse verba dei audit qui ex deo est: et audiit verba eius non potest quisquis ex illo nō est: in terroret se vnusquisq; si verba dei in aure cordis percipit: et intelliget vnde sit. Celestem patriam desiderare veritas iubet: carnis desideria conteri: mundi gloriam declinare: aliena non appetere: propria largiri. Penset ergo apud se vnusquisq; vestrum si hec vox dei in cordis eius aure conualuit: et quis iam ex deo sit: agnoscit. Nam sunt nonnulli qui precepta dei nec aure corporis percipere dignantur. Et sunt nonnulli qui hec quidem corporis aure percipiunt: sed nullo ea mentis desiderio complectuntur. Et sunt nonnulli qui libenter verba dei suscipiunt: ita vt etiam in seculis iniquitatem redeunt. Hi profecto verba dei non audiunt: qui hec exercere in opere contemnunt. Vitam ergo vestram fratres charissimi ante mentis oculos reuocate: et alta consideratione pertimescite: hoc quod ex ore veritatis sonat (propterea vos non auditis: quia ex deo non estis.) Sed hoc quod de reprobis veritas loquitur: ipsi hoc de semet ipsis reprobi iniquis suis operibus ostendunt. Nam sequitur. (Responderunt igitur iudei et dixerunt ei.) Nonne bene dicimus nos: quia samaritanus es tu: et demonium habes? Accepta autem tanta contumelia: quid dominus respondet: audiamus. (Ego demonium non habeo: sed vos notifico patrem meum: et vos inhonorastis me. Quis enim samaritanus interpretatur custos: et ipse veraciter custos est. De quo psalmista ait. Nisi dominus custodierit ciuitatem in vanū vigilat qui custodit eam. Et cui per esaiam dicit.

Verborū dñi
rum audito-
res sunt i mul-
tiplici differē-
tia.

Samaritanus
custos inter-
pretatur.
ps. cxxxvi.
Esai. xxi. c.

Homelia. xviij. Fol. li.

Custos quid de nocte. Custos quid de nocte. Respondere noluit dominus: et samaritanus non sum: sed ego demonium non habeo: duo enim ei illata fuerunt: vnus negauit: aliud tacendo cōfessit. Custos namq; humani generis venerat et si samaritanum se non esse diceret: esse se custodem negaret. Sed tacuit quod recognouit: et patienter reppulit quod dictum fallaciter audiuit dicēs. (Ego demonium nō habeo.) In quib; verbis quid aliud nisi superbia nostra cōfunditur: que si exagitata vel leuiter fuerit: atrociores iniurias reddit q̄ acceperit. Facit mala que potest minatur: et que non potest facere. Ecce iniuriam suscipiēs dominus non irascitur. Non contumeliosa vba respondit. Qui si eisdem ista dicentibus respondere voluisset: demonium vos habetis: veruz profecto diceret: quia nisi impleti essent de monio: tam peruersa de deo loqui non possent. Sed accepta iniuria: etiam quod verum erat: dicere veritas noluit: ne non dixisset veritatem: sed prouocatus contumeliam red didisse videretur. Ex qua re quid nobis innuitur: nisi vt eo tempore quo a proximis ex falsitate contumelias accepimus: eorum etiam vera mala taceamus: ne ministerius usque correptionis in arma vertamus furoris. Sed quia quisquis dei zelo vtitur: sepe a prauis hominibus dehonestat: in semetipso nobis dominus patientie prebuit exemplum: qui ait. (Sed honorifico patrem meum: et vos inhonorastis me.) Sed quid nobis ad ista faciendum sit: adhuc exēplo nos admonet cum subiungit. (Ego autem non quero gloriam meam. est qui querat et iudicet) Scimus certe quod mens ecce idem filius iniurias accipiens: gloriam suam nō querit. Illatas contumelias patris iudicio reseruat: vt nobis profecto insinuet: quantum nos esse patientes debem; dum adhuc se vlcisci non vult: et ipse qui iudicat. Cum vero malorum peruersitas crescit: non solum predicando frāsi non debet: sed etiam auferri. Quod suo dominus exemplum nos ammonet: qui postq̄ habere demonium dict; est: predicationis sue beneficia largius impendit dicens. (Amen amen dico vobis: si quis sermonem meum seruauerit mortem non videbit in eternū.) Sed sicut bonis necesse est

Patiētia xpi
inestimabilis nos
ad patiētiam
exhortari d;.

Jo. v. d.

ssg. liij.

Sancti gregozij pape.

vt meliores etiam per contumelias existant: ita semper reprobi de beneficio peiores fiunt. Nam accepta predicatione iterum dicit. (Nunc cognouimus: quia demonium habes). Quia enim eterne morti inhererant: et eandem mortem cui inhererant non videbant: dum sola mortem carnis aspicerent: in huiusmodi sermone caligabant dicentes. (Abraham mortuus est: et prophete mortui sunt: et tu dicis. si quis sermonem meum seruauerit: mortem non gustabit in eternis. Unde et ipsi veritati eundem abraham et prophetas quasi si venerantes preferunt. Sed aperta nobis ratione ostenditur: quia qui deum nesciunt: dei quoque famulos falso venerantur. Et notandum quod vidit eos dominus aperta sibi impugnatione resistere: et tamen eis se iterata non desinente predicare: dicens. (Abraham pater vester exultauit ut videret diem meum: vidit et gauisus est.) Tunc quippe dei domini abraham vidit: cuius in figura summe trinitatis tres angelos hospicio recepit: quibus profecto susceptis: sic tribus quasi vni locutus est. Quia et si in personis numerus trinitatis est: in natura vnitas diuinitatis. Sed carnales mentes audientium oculos a carne non subleuant: dum in eo sola carnis etatem pensant: dicentes. (Quinquaginta annos nondum habes: et abraham vidisti: quos benigne redemptor noster a carnis sue intuitu submouet: et ad diuinitatis contemplationem trahit dicens. (Amen amen dico vobis: antequam fieret abraham ego sum.) Ante enim preteriti temporis est: sum presentis, et quia preteritum et futurum tempus diuinitas non habet: sed semper esse habet: non autem ante abraham ego fui: sed ante abraham ego sum. An deus et ad moysen dicitur. Ego sum qui sum: et dices filius israel: qui est misit me ad vos. Ante ergo vel post abraham esse habuit: qui et accedere potuit per exhibitionem presentie et recedere per cursum vite. Veritas vero semper esse habet: quia ei quicquam nec priore tempore incipit: nec subsequenti terminatur. Sed sustinere ista eternitatis verba mentes infidelium non valentes ad lapides currunt. Et que intra furor em lapidantium dominus fecerit: ostenditur cum protinus subinfertur. (Iesus autem abscondit se et exiit de

Dei nescientes: dei famulos falso venerantur.

Genes. viij. a

Exo. iij. d.

Homelia. xlvij. Fol. liij.

templo.) Mirum valde est fratres charissimi cur persecutores suos dominus se abscondendo declinauerit: qui si diuinitatis sue potentiam exercere voluisset/tacito nutu mentis in suis eos actibus ligaret: aut in penam subite mortis obueret. Sed quia pati venerat: exercere iudicium noluit: et certe sub ipso passionis tempore: et tunc poterat ostendit: et tamen hoc ad quod venerat pertulit. Nam cum persecutoribus suis se querentibus diceret. Ego sum: sola hac voce eorum superbiam perculit: et omnes in terram strauit. Qui ergo hoc in loco potuit manus lapidantium non se abscondendo euadere: cur abscondit se: nisi quod homo inter homines factus redemptor: noster alia nobis verbo loquitur: alia exemplo. Quid autem nobis hoc exemplo loquitur: nisi ut etiam cum resistere possumus: iram superbientium humiliter declinemus. Unde et per Paulum dicitur. Date locum ire. Quanta humilitate iram proximi ferre debeat: perpendat homo si furores irascentium abscondendo se declinavit dominus. Nemo ergo se contra acceptas contumelias erigat: nemo consultijs conuictum reddat. Imitatione etenim dei: gloriose est iniuriam tacendo fugere: quam respondendo superare. Sed contra hoc superbia dicit in corde. Turpe est ut accepta iniuria taceas. Quisquis conspicit: quia contumeliam accipis et taces: non putat: quia patientiam exhibes: sed crimina cognoscis. Sed unde vox ista in corde nostro contra patientiam nascitur: nisi quia in imis cogitationem fiximus: et dum in terra gloriae querimus: placere ei qui nos de celo conspicit: non curamus. Accepta ergo contumelia meditemur in opere vocem dei. (Ego non quero gloriam meam: est qui querat et iudicet.) hoc autem quod de deo scriptum est. Abscondit se: intelligi et aliter potest. Dulci quippe iudeis predicauerat: sed predicationis eius verba deridebant. Deteriores quoque ex predicatione facti sunt: et quid abscondendo se dominus significat: nisi quod eis ipsa veritas absconditur: qui eius verba sequi contemnunt. Eam quippe quam non inuenit humilem: veritas fugit mentem. Et quia multi sunt hodie qui iudeorum duritiam detestantur: quia predicationem domini audire noluerunt: et tamen quales illos arguit

Xps si voluisset facile suos persecutores exterminasset

Joh. xlvij. a

Ro. xij. d.

Veritas ipsa absconsa fuit iudeis.

Sancti Gregorij pape.

fuisse ad fidem: tales ipsi sunt ad operationem. Precepta
domini audiunt: miracula cognoscunt: sed conuerti a suis
prauitatibus rennuunt. Ecce vocat et redire nolumus. Es
ce sustinet: et eius patientiam dissimulamus. Dum ergo tē
pus habemus fratres: prauitatem suam nusquisq; deserat:
dei patientiam pertinescat: ne quem nunc tranquillū des
picit: iratum postmodum nequaquā euadere possit.

Lectio sancti euāgelij secūdum Mattheum.

Matth. xx. 8.

In illo tēpore. Dixit
Iesus parabolam hanc.
Simile est regnum celorum
homini p̄familias: qui exiit
primo mane conducere ope
rarios in vineam suam. Conuentione autem
facta cum operariis ex denario diurno: mi
sit eos in vineam suam. Et egressus circa ho
ram tertiam: vidit alios stantes in foro ocio
sos: et illis dixit. Ite et vos in vineam meā:
et quod iustum fuerit dabo vobis. Illi autem
abierunt. Iterum autem exiit circa sextam
et nonam horam: et fecit similiter. Circa vnde
cimam vero horam exiit et inuenit alios itā
tes: et dixit illis. Quid hic statis tota die ocio
si? Dicunt ei. Quia nemo nos conduxit. Dixit

Et illis. Ite et vos in vineam meam. Cum se-
ro autem factum esset: dixit dominus vinee
procuratori suo Uoca operarios: et redde il-
lis mercedem: incipiens a nouissimis usque ad
primos. Cum venissent ergo qui circa unde-
cimam horam venerant: acceperunt singu-
los denarios. Venientes autem et primi: ar-
bitrati sunt quod plus essent accepturi. Accepe-
runt autem et ipsi singulos denarios. Et ac-
cipientes murmurabant aduersus patrefa-
milias dicentes. Hi nouissimi vna hora fece-
runt: et pares illos nobis fecisti: qui portauit
mus pondus diei et estus? At ille respondens
vni eorum dixit. Amice: non facio tibi inlu-
riam. Nonne ex denario conuenisti mecum?
Tolle quod tuum est et vade. Volo autem et
huic nouissimo dare: sicut et tibi: aut non li-
cet mihi facere quod volo? An oculus tuus
nequam est: quia ego bonus sum. Sic erunt
nouissimi primi: et primi nouissimi. Multi enim
sunt vocati: pauci vero electi.

¶ Homelia lectionis eiusdem habita ad po-
pulum in basilica beati Laurentii martyris.
In septuagesima. ¶ Homelia. xix.

Sancti Gregorij pape.

In explanatiōe sua multa ad loquē-
dum sancti euāgelij lectio postulat: quam volo
(si possum) sub breuitate perstringere. ne vos et
extensa processio et proluxa expositio videatur
onerare. Regnum celorum homini paterfamilias simile vi-
ditur: qui ad excolendam vineam suam operarios conducit.
Quis vero paterfamilias similitudinem recte tenet quā cō-
ditos noster qui regit quos cōdidit: et electos suos sic in hoc
mundo possidet: quasi subiectos dominus in domo. Qui hoc
habet vineam vniuersalem scilicet ecclesiam: que ab abel
iusto vsq; ad vltimum electum: qui in fine mundi venturus
est: quot sanctos protulit: quasi tot palmites misit. hic ita:
quā paterfamilias ad excolendam vineam suam mane hora
tertia / sexta / nona / et vndecima operarios conducit: quā mi-
di huius initio vsq; in finem ad erudiendam plebem fide-
lium predicatorum congregare non destitit. Mane etenim
mundi fuit ab adam vsq; ad noe. hora vero tertia a noe
vsq; ab abrahā. Sexta quoq; ab abrahā ad moysen. No-
na autem a moysen vsq; ad aduentum domini. Vndecima
vero ab aduentu domini vsq; ad finem mundi. In qua pre-
dicatores sancti apostoli missi sunt: qui mercedem ergo do-
et tarde venientes acceperunt. Ad erudiendam vineam suam
minus plebem suam quasi ad excolendam vineam suam
nullo tempore destitit operarios mittere: quia et prius per
patres: et postmodum per legis doctores et prophetas:
ad extremum vero per apostolos: dum plebis sue mores
excoluit: quasi per operarios in vinee cultura laborauit:
quibus in quolibet modulo / vel mensura quisquis cum fide
recta bone predicator actionis extitit: huius vinee opera-
rius fuit. Operator ergo mane hora tertia / sexta / et nona /
antiquus ille hebraicus populus designatur: qui in ele-
ctis suis ab ipso mundi exordio: dum recta fide deum ser-
uit colere: quasi non destitit in vinee cultura laborare.
Ad vndecimam vero gentiles vocantur: quibus et prius
acto tam longo mundi tempore pro vita sua laborare
neglexerant: quasi tota die ociosi stabant. Sed pensat

Ecclesia ab a-
bel iusto ince-
pit.

Mundus va-
rias hęc etates

Homelia. xix. Fo. liiij.

le fratres quid inquisiti respōdeāt. Dicit enim (quia nemo nos conduxit) Nullus quippe ad eos patriarcha nullus propheta venerat. Et quid est dicere ad laborē nos nemo conduxit: nisi quia vite nobis vias nullus predicauit. Quid ergo nos a bono opere cessantes in excusationē dicituri sumus: qui pene a matris utero ad fidē venimus: qui verba vite ab ipsis cunabulis audiuim⁹: q̄ ab vberib⁹ sancte ecclesie potē supne predicationis suxim⁹ cum lacte carnis. Postq̄ vero et easdem diuersitates horarū etiā ad vñū quēq̄ hominē p̄ etatū mōmēta distinguere. Mane q̄ppe intellectus nri pueritia est. hora autē tertia adolescentiā intelligit: q̄ quasi iā sol in altū proficit: dū calor etatis crescit. Sexta vero iuuentus est: q̄ velut in cētro sol figit: dū in ea plenitudo roboris solidatur. Nona autē senect⁹ intelligitur: in qua velut sol ab alto axe descendit: quia ea etas a calore iuuentutis deficit. Undecima vero hora ea etas que decrepita vel veterana dicitur. Unde ⁊ greci valde seniores nō gerōtas: sed presbyteros appellāt: vt pl⁹ q̄ senes esse nisi in puericia/alius in adolescentia/alius in iuuentute/alius in senectute/alius in decrepita etate perducitur: quasi diuersis horis operarij ad vineā vocātur. Mores ergo vros fratres charissimi aspiciate: et si iā dei operarij estis videte p̄fer vniūquisq̄ qd̄ agat et consideret in dei vinea laborer. Qui eni in hac vita ea q̄ sua sunt q̄rit: adhuc ad dominicā vineā non venit. Illi nāq̄ dño laborāt: qui nō sua sed lucra dominica cogitant: qui zelo charitatis studio pietatis inseruiunt: animum lucrandis inuigilant: perducere et alios secum ad vitam festinant. Nā qui sibi viuunt: qui carnis sue voluptatib⁹ pascitur: recte ociosus redarguitur: q̄ fructū diuini operis nō sectatur. Qui vero et vsq̄ ad etatem vitam deo viuere neglexerit: q̄ si vsq̄ ad vndecimā ocios⁹ stetit: vnde recte vsq̄ ad vndecimam torpentibus dicitur. (Quid hic stas tota die ociosi.) Ac si aperte dicatur: et si deo viuere in pueritia et iuuentute nolueris: saltem in vltima etate relispicite: et ad vite vias cū iam laboraturus multum non estis: vel sero venite. Et tales ergo patet familias vocat: et plerumq̄ ante remunerantur: quia prius ad re-

Christiani a bono ope castantes vix se excusabunt apud dominū.

Vineā dñi q̄ dicantur recte colere.

Iuuentutē q̄ si ne fructu p̄seriit: saltē in senectute nita bñ viuere.

Sancti Gregorij pape.

gnum de corpore exeunt: & hi qui iam a pueritia vocati
esse videbantur. An non ad vndecimā venit latro: qui et il-
lum non habuit per etatem habuit tamen sero per penam qui
deum in cruce confessus est: et pene cum voce sententie ho-
risu exhalauit vite. A nouissimo autē reddere denarium pa-
terfamilias cepit: qz ad paradisi requiē prius latronem se-
petrum perduxit. Quanti patres ante legem vocati sunt: ad
se fuerunt: & tamen hi qui in dñi aduentum vocati sunt: ad
celorum regnum sine aliqua tarditate peruenerūt. Eundē
ergo denariū acceperunt: qui laborauerunt ad vndecimā
quem expectauerunt toto desiderio qui laborauerunt ad
primam: quis equalem vite eterne retributionē sortiti sunt
cum his qui a mūdi initio vocati fuerāt: hi q̄ in mundi ter-
mino ad dominū venerunt. Vñ et hi qui in labore p̄cesserūt
Murmurātes dicūt. (hi nouissimi vna hora fecerūt et p̄-
res illos nobis fecisti: q̄ portauim⁹ p̄dus diei et estus) p̄-
dus ei diei et estus portauerūt hi q̄s a mundi initio: qz dñi
hic cōtigis viuere: necesse fuit etiā lōgiora carnis tentamē-
ta tolerare. Unicusqz enī p̄dus diei & estus ferre est: p̄ lon-
gioris vite tēpora carnis sue calore fatigari. Sed queri po-
test quōd murmurasse dicuntur: q̄ saltē sero ad regnū vocā-
tur. Celoz etenī regnū nullus murmurās accipit: nullus q̄
accipit murmurare potest. Sed qz antiqui patres vsqz ad
aduētū dñi quātūlibet vixerūt. ducti ad regnū nō sunt: nil-
ille descēderet q̄ paradisi claustra hoib⁹ interpositione sine
mortis aperiret. Lotū ergo hoc ipsū murmurasse ē: qz re-
cte p̄cipiēdo regno vixerūt: & tñ dñi ad p̄cipiēdū regnū
dilatati sunt. Quos enim post peractā iusticiā inferni loca q̄s
uis tranquilla susceperunt: eis profecto et laborasse fuit in
vineis: et murmurasse. Quasi ergo post murmuratiōē de-
nariū accipiūt: q̄ post lōga inferni tēpora ad gaudia regni
peruenerūt. Nos autē q̄ ad vndecimā venimus: post labo-
rē nō murmuramus: et denarium accipimus qz post media-
toris aduentū: in hoc mūdo veniētes ad regnum ducimur.
mox vt de corpore eximus: & illud sine mora percipim⁹.
antiqui patres cum magna percipere dilatione meruerūt.
Unde idē paterfamilias dicit. (Volo & huic nouissimo dare
sicut et tibi) Et qz ipsa regni perceptio eius est bonitas po-

Regnū celo-
rum an possit
dari murmu-
rantibus.

Homelia. xix. Fo. lb.

luntatis: recte subiungit (An non licet mihi quod volo facere) Stulta enim questio est hominis contra benignitatem dei. Conquerendum quippe esset si non daret quod debet: sed non si daret quod debuerit. Unde aperte subditur. (An oculus tuus neque est: quis ego bonus sum.) Nemo autem se de opere nemo de tempore extollat cum hac expleta sententia subsequenter veritas clamat (Sic erunt nouissimi primi: et primi nouissimi.) Ecce enim et si iam sci mus que vel quanta bona egimus: adhuc supernus iudex qua subtilitate hec examinet ignoramus. Et quidem gaudendum cuius summopere est in regno dei esse vel vltimus. Sed post hec terribile est valde quod sequitur. (Multi enim sunt vocati pauci vero electi). Quia ad fide plures veniunt: et ad celeste regnum pauci pducunt. Ecce enim ad hodiernam festiuitatem multi veniunt: ecclesie parietes implemus: sed tunc quos sciat pauci sunt qui in illo electorum dei grege numerantur. Ecce vox omni christum clamat: sed vita omni non clamat. Plerique dei vocibus sequuntur: moribus fugiunt. Hinc etenim paucus ait. Si des sine operibus mortuus est. Hinc per psalmistam dominus dicit. Annunciant et locutus sum multiplicati sunt super numerum. Vocate ei domino super numerum multiplicans fideles: quia non nisi et hi ad fidem veniunt: qui ad electorum numerum non perungunt. Hic enim fidelibus per confessionem admixti sunt: sed propter vitam reprobam illic numerari in sorte fidelium non merentur. Hoc ouile sancte ecclesie hodos cum agnis recipit: sed attestante euangelio cum iudex venerit bonos a malis separatur: sicut pastor segregat oves ab hediis. Neque etenim possunt qui hic carnis sue voluptatibus seruiunt: illic in ouium grege numerari. Illic eos a sorte humilium iudex separatur: qui se hic in superbie cornibus exaltant. Regnum celi percipere nequeunt: qui hic in celesti fide positi toto desiderio terra quunt. Et multos tales intra ecclesiam fratres charissimi cernitis: sed eos nec imitari nec despiciere debetis. Quid enim sit hodie aspiciamus: sed quod cras futurus vnusquisque nescimus. Plerumque et qui post nos venire cernitur per agilitatem nos boni operis antecedit: et vix est cras sequimur: que hodie preire videbamus. Ecce cum stephanus certe per si

Ti. i. d.
Ja. ij. a.
ps. xxxix.

Mat. xxv. c. 7
Regni celorum quibus de negabitur.

Act. vi. 8.

Sancti Gregorij pape.

de morte et saeculus lapidantium vestimenta seruabat. Omnia ergo manibus ipse lapidauit: qui ad lapidandum oēs expe- ditos reddidit: et tñ eundem ipsum in sancta ecclesia laboribus antecessit: quē persequendo martyrem fecit. Duo ergo sunt q̄ sollicitè pensare debemus. Quia enim multi vocati: sed pauci electi sunt. Primum est vt de se quisq; minime presu- mat: quia et si iam ad fidem vocatus est vtrū perhenni res- pino dignus: nescit. Secundum vero est vt vnusquisq; pro- ximum quem fortasse iacere in vitijs conspicit: desperare non audeat: quia diuine misericordie diuitias ignorat. Nē fratres que nuper contigit refero: vt si vos peccatores ex corde esse conspicitis: omnipotentis dei misericordiam am- plius ametis. Presenti āno in monasterio meo quod iuxta beatorum martyrum iohannis et pauli ecclesiam situm est: frater quidam ad conuersionem venit: deuote susceptus est: sed ipse deuotius est conuersatus. Ihunc ad monasterium frater suus corpore non corde secutus est. S; valde cōuer- sionis vitam et habitum detestans: in monasterio vt hospes habitabat: et monachorum vitam moribus fugiens recedes- se a monasterij habitatione nō poterat: quia vel quid age- ret: vel vnde viueret non habebat. Erat eius prauitas cum- ctis onerosa: sed hunc oēs equanimiter p̄ fratris eius amo- re tolerabant. Nam superbus et lubricus: si qua post hoc seculum sequeretur vita: nesciebat. Irridebat vero si quis illi hanc predicare voluisset. Itaq; cum habitu seculari vis- uebat in monasterio: verbis leuibus: nutibus instabilis men- te tumidus: veste incompositus actione: dissipatus. Mense autem iulio nuper elapso huius quam nostris vigeri cepit clade percussus est: qui ad extremum veniens vigeri cepit vt animā redderet. Et vltima iā corporis pte p̄e mortua: vitalis virtus in solo pectore et lingua remanserat. Fratres aderant: eiusq; exitum in quantum deo largiente poterant oratione tuebantur. At ille subito ad deuorandum se dia- conem venire conspicies: magnis quippe vocibus cepit cla- mare dicens. Ecce draconi ad deuorandum datus sum qui p̄pter vestrā presentia deuorare me nō potest. Quid mihi morā facitis: date ei locum vt ei deuorare me liceat. Cūq; hunc fratres vt signum sibi crucis imprimeret admoneret

Exemplū cu-
iusdā peruer-
si qui tandem
bonus effectus
est.

Homelia. xix. Fo. lvi.

videbat virtute qua poterat dicens. Volo me signare: sed
nō possum: quia a dracone premor. Spume oris eius facie
meā linit: guttur meū eius ore suffocat. Ecce ab eo bra-
chia mea cōprimūtur: q̄ iā ⁊ caput meū i suo ore absorbit
Cūq; hoc ille pallens ⁊ tremens ⁊ mortis diceret: ceperūt
fratres vehementius orationib⁹ insistere et oppressum dra-
conis presentia suis precibus adiuuare. Tunc repente li-
beratus magnis cepit vocibus clamare dicens. Deo grās
Ece dicebat: ecce exiit: ante orationes v̄sas fugit draconē
me acceperat. Moras autē seruaturū se deo et esse monachū
deuouit: atq; a tēpore illo nunc vsq; septibus premis: dolo-
ribus fatigatur: morti quidē subtractus est: sed adhuc ple-
nitas vite restitutus nō est. Quia et longis ⁊ diuturnis in-
quietatib⁹ p̄ssus est: lōgo lāguore fatigat ⁊ durum cor ignis
purgationis durior cōcremat: q̄ diuina dispensatione agi-
tur vt prolixiora vitia egritudo prolixior exurat. Quis il-
lum vnq; seruari ad conversionē crederet. Quis tantam
dei misericordiam considerare sufficiat. Ecce iuuenis pra-
uitate draconem vidit in morte: cui seruauit in vita: nec vidit
vt vitā fūditus perderet: sed vt cui seruierat: scieret: sciēdo
resisteret: ipsumq; resistendo superaret: ⁊ eum a quo prius
non vidēs tenebatur: vidit ne postea teneretur. Que ergo
lingua narrare viscera diuine misericordie sufficiat. Quis
spiritus tante pietatis diuitias non obstupescat. Has diui-
ne pietatis diuitias: considerauit psalmista cum diceret.
Adiuuor meus tibi psallā: q̄ deus susceptor meus es: de-
us misericordie mea. Ecce perpendens in quibus laboribus hu-
mana: sit vita constituta: denm appellauit adiutorem: ⁊ q̄
a tribulatione presenti in requiem eternā nos suscepit: ap-
pellat etiam susceptorem. Sed considerans q̄ mala nostra
aspicit et portat: culpas nostras tolerat: ⁊ tamē nos p̄ peni-
tentiā ad premia referat: noluit deū misericordē dicere:
sed hunc ipsā misericordiam vocauit: dicens. Deus meus
misericordia mea. Reuocemus ergo ante oculos mala que
fecimus. Pensemus ex gr̄a dei benignitate tolleramus: cō-
sideremus que sunt pietatis eius viscera: vt non solum cul-
pas indulgeat: sed celeste regnum penitētib⁹ etiam post
culpas promittat. Atq; ex omnibus medullis cordis dicamus

1. 11. 20. 1

Egritudo diu-
tius premis
propter p̄lxi
ora vitia.

ps. lviij.

ps. lviij.

h h h . i .

Sancti gregōrij pape.

ſinguli dicam⁹ omnes deus meus miſericordia mea: q̄ v̄
t̄na et regnas trinus in v̄nitate: et vnus in trinitate: per ſc̄la
ſnita ſecula ſeculorum.

Lectio ſancti euange lij ſecundum Lucam.

Luce. iij. 9.

Eſaie. xl. 3.

Anno quīdecimo imperij ty
berij ceſaris: procuratē pō
tio pylato iudeā: tetrarcha
autē galilee herode: philip⁹
po autem fratre eius tetrar
cha ituree ⁊ tracontidis re
gionis: et liſania abiline re
trarcha: ſub principiſ⁹ ſacerdotū āna ⁊ cap
pha: factum eſt verbum domini ſuper iohan
nē zacharie filium in deſerto. Et venit in om
nē regionem iordanis predicans baptiſmum
penitentie in remiſſionem peccatorum: ſicut
ſcriptum eſt ī libro ſermonum eſaie prophe
te. Vox clamantis in deſerto: parate viam
domini: rectas facite ſemitas eius. Omnis
vallis implebitur: et omnis mons et collis
humiliabitur. Et erunt prauna in directā et
aſpera in vias planas. Et videbit omnis ca
ro: ſalutare dei. Dicebat ergo ad turbas que
extebant vt baptizarentur ab ipſo. Venitū

Homelia. xx. Fo. lviij.

na viperarum quis ostendit vobis fugere a
ventura ira. Facite ergo fructus dignos pe
nitentie: et ne ceperitis dicere patrem habe
mus abraham. Dico enim vobis: quia po
tens est deus de lapidibus istis suscitare fi
lios abrahæ. Jam enim securis ad radicem
arboris posita est. Omnis ergo arbor non fa
ciens fructum bonum excidetur: et in ignem
mittetur. Et interrogabant eum turbe dicē
tes. Quid ergo faciemus. Respondens autē
dicebat illis. Qui habet duas tunicas det
non habēt: et qui habet escas similiter faciat.

Homelia lectionis eius
dem ad populum in basilic
lica sancti iohannis baptiste.
Sabbato quattuor tēporū
ante natale xpi.

Homelia. xx.

Redemptoris nostri precursor quo tempore p̄di
cationis officium acceperit: memorato roma
ne republice p̄cipe et iudee regib⁹: designa
tur: cū dicitur. (Anno quindecimo ioperij ry
berij cesaris pcurate p̄tio pylato iudeas: se
trarcha aut galilee herode: philippo aut fratre eius terrar
tha ituree: thraconitidis regionis: et lisania abiline tetrar
hbb. ij.

Sancti Gregorij pape.

cha sub principibus sacerdotum ana & caipha: factum est
verbum domini super iohannem zacharie filium in deserto
(Quia enim illum predicare veniebat: qui ex iudeis quod
dam multos ex gentibus redempturus erat: per regem ge-
tium & principes iudeorum predicationis eius tempora de-
signantur. Quia autem gentilitas colligenda erat: et iu-
dea pro culpa perfidie dispergenda: ipsa quoque descriptio
terreni principatus ostendit quoniam et in romana repu-
blica vnus presuisse describitur: et i iudee regno per quara-
tam partem plurimi principabantur. Uoce enim nostri re-
demptoris dicitur. Omne regnum in seipsum diuisum deso-
labitur. Liqueat ergo quod ad finem regni iudea peruene-
rat: que tot regibus diuisa subiacebat: aperte quoque non
solum quibus sub regibus: sed etiam quibus sacerdotibus
actum sit demonstrat: ut quod illi iohannes baptista predica-
tionis eius tempora per regnum et sacerdotum designantur.
(Et venit in omnem regionem iordanis predicans baptismum
penitentie in remissionem peccatorum.) Certe legimus liquet:
quod iohannes non solum baptismum penitentie predicauit:
verum etiam quibusdam dedit: sed tamen baptismum sub in remis-
sionem peccatorum dare non potuit. Remissio etenim pecca-
torum in solo nobis baptismum christi tribuitur. Notandum itaque
quod dicitur predicans baptismum penitentie in remissionem pec-
catorum: quoniam baptismum quod peccata solueret quia da-
re non poterat: predicabat: ut sicut incarnatum verbum pas-
tris succurrebat verbo predicationis: ita baptismum peniten-
tie quo peccata soluantur precurreret suo baptismate: quo
peccata solui non possunt. Ut quia eius sermo precurrebat
presentiam redemptoris: ipsum quoque eius baptismum peniten-
cedo fieret umbra veritatis. Sequitur. (Sicut scriptum
est in libro sermonum esaię prophete. Vox clamantis in de-
serto parate viam domini: rectas facite semitas eius.) Idem
verum iohannes baptista requisitus quis esset: respondit
dicens. Ego vox clamantis in deserto. Qui (sicut ante per nos
dicitur) ideo vox a propheta vocatus est: quia verbum pre-
ibat. Quid autem clamaret: aperitur: cum subditur. Parate
viam domini: rectas facite semitas eius). Annis quibus

Luca. xi. c.

Christus fuit
rex et sacer-
dos.

Jo. i. c.
Joannis bap-
tiste clamor.

Homelia. xxviii. Fo. lviij.

idem recta et bona opera predicat: quid aliud quam venienti domino ad corda audientium via parat: ut hec vis gratie penetrat: lumen veritatis illustret: ut rectas deo semitas faciat: dum invidas in alio cogitationes per sermonem bone predicationis format. Ois vallis implebitur: et ois mons et collis humiliabitur. Quid hoc loco vallis nomine nisi humilitas: quid montium et collium nisi superbi homines designantur. In adventu ergo redemptoris: vallis implere: montes vero et colles humiliati sunt: quia iuxta eius vocem. Ois qui se exaltat humiliabit: et ois qui se humiliat exaltabit. Vallis etenim impleta crescit: mons autem et collis humiliatus decrevit. Quia nimirum in fide mediatoris dei et hominis hominis christi iesu et gentilitas plenitudinem gratie accipit: et iudea per errorem perfidie hoc unde tumebat per errorem doctrine eloquio virtutum gratia replebuntur. Juxta hoc quod scriptum est. Qui emittit fontes in conuallibus. Et rursus dicitur. Et conualles abundabunt frumento. A montibus namque aqua dilabitur: quia superbas mentes veritas doctrina deserit. Sed fontes in conuallibus surgunt: quia mentes humilium verbum predicationis accipiunt. Ita vis illorum ora pabulo veritatis impleta sunt: qui invidas ac similes huic mundo despicabiles esse videbantur. Ipsum quoque iohannem baptistam quia mira sanctitate predictum populus viderat: illum hunc esse singulariter celsum ac solitum erit: credebat. De quo scriptum est. In nouissimo die domus domini preparatur in vertice montium. Nam hunc esse christum putabat: sicut per euangelium dicitur. Estimante autem populo et cogitantibus omnibus in cordibus suis de iohanne ne forte ipse esset christus quem et requirebant dicentes. Nunquid christus es tu. Sed nulli idem iohannes apud se vallis esset: repletus gratie spiritu non fuisse. Qui ut hoc quod erat ostenderet dixit. Venit fortior me post me: cuius non sum dignus soluere corrigiam calceamenti eius. Et rursus ait. Qui habet sponsam: sponsus est: amicus autem sponsi qui stat et audit eum: gaudio gaudet propter vocem sponsi: hoc autem gaudium meum im-

Luce. xvij. c.
ps. xliij.
ps. xliij.

Michee. iij.

Mat. iij.
Jo. i. c.

Mat. iij.
Jo. iij. d

hij. iij.

Sancti Gregorii pape.

pletum est. Illud oportet crescere: me autem minui. Ecce cum pro mira operatione virtutum talis esset ut Christus esse crederetur: non solum Christum non se esse respondit: sed etiam coram rigiam calciamenti eius solvere: id est incarnationis eius mysterium perscrutari non se dignum esse perhibuit. Eius esse sponsam ecclesiam credebant qui hunc Christum esse existimabant. Sed ait. Qui habet sponsam sponsus est. Ac si diceret. Ego sponsus non sum: sed amicus sponsi sum. Nec propter vocem suam sed in voce sponsi se gaudere perhibebat. Quis non ideo letabatur in corde: quoniam a populis humiliter audiebatur loquens: sed quis ipse veritatis vocem audiebat intus ut loqueretur foras. Quod bene gaudium impletum dicit: quia quisquis de sua voce gaudet: plenum gaudium non habet. A quo et subditur. Illud oportet crescere: me autem minui. Quis in se querendum est in quo creuit Christus: in quo iam minutus est Iohannes: nisi quod populus Iohannis abstinentiam videns: remotum hunc ab hominibus esse conspiciens eum esse Christum putabat: Christum vero cum publicanis comedentem: inter peccatores ambulans intuens eum non Christum sed esse prophetam credebatur. Sed dum per accessum temporis et Christus qui propheta esse putabatur et Iohannes qui Christus esse putabatur propheta esse innotuit impletum est quod de Christo suus precursor predixit. Illud oportet crescere: me autem minui. In estimatione quippe populi et Christus creuit: quia agnitus est quod erat: et Iohannes decreuit: quia cessavit dici quod non erat. Igitur cum et Iohannes Iohannes ideo in sanctitate perstitit: quia in cordis humilitate perduravit: et multi idcirco ceciderunt: quia apud se metipsum elata cognitione tumuerunt: dicant recte. (Ois valetis iplebitur: et omnis mons et collis humiliabitur) et humiles donis accipiunt quod a se corda superbientium repellunt. Sequitur. Et erunt prava in directa: et aspera in vias planas) prava in directa fiunt: cum maiorum corda per iniustitias devota ad iusticie regulam diriguntur. Et aspera in vias planas immutantur: cum limites atque iracunde mentes infusionem supne gratie ad lenitatem mansuetudinis redeunt. Quando enim verbum veritatis ab iracunda mente non recipitur: quasi asperitas itineris gressu percutis repella-

Christus creuit: et Iohannes minutus est.

Ioh. iij.

Esa. xl.

lit. Sed cū mens iracunda per acceptā māsuetudinis gra-
 nam correptionis vel exhortationis verbū recipit: tibi pla-
 nam viam predicator inuenit: vbi p̄i^s pro asperitate irine
 ris pergere. i. predicationis gressum ponere non valebat.
 Sequitur. (Et videbit omnis caro salutare dei.) Quia om-
 nis caro a accipitur omnis homo: salutare dei videlicet x̄ps
 in hac vita omnis homo videre nō potuit. Ubi ergo in hac
 sententia propheta p̄phetie oculū nisi ad extremū iudiciū
 dicente tendit: vbi cū apertis celis: ministrantibus angelis
 cōsidentibus ap̄tis in sede maiestatis sue x̄ps apparuerit
 omnes hūc & electi & reprobi pariter videbūt: & iusti de-
 munere retributionis sine sine gaudeant: & iniusti in vltio-
 ne supplicij imperpetuū gemāt. Nā q̄ ad hoc ista sententia
 tendit q̄ in extremo examine ab omni carne videbit: recte
 subiungitur. (Dicebat autem ad turbas que exibat v̄t ba-
 ptizarentur ab eo. Genimina viperarū quis ostendit vo-
 bis fugere a ventura ira?) Ventura enim ira est animad-
 versio vltionis extreme quā tunc fugere peccator non va-
 let: qui nunc ad lamenta penitentie non recurrit. Et nota-
 dum q̄ male soboles malorum parentum acionem imitā-
 tes genimina viperarū vocant: quia per hoc q̄ bonis imi-
 dent: eosq̄ persequuntur: q̄ quibusdam mala retribuunt:
 q̄ lesiones proximis exquirunt: q̄m in his omnibus priorū
 suorum carnalium vias sequuntur: quasi venenati filij de
 venenatis parentibus nati sunt. Sed quis iam peccantū
 quia v̄tū male consuetudinis inuoluti sumus: dicat quid no-
 bis faciendum sit vt fugere a ventura ira valeamus. Se-
 quitur. (Facite ergo fructus dignos penitentie) In quibus
 verbis notandum est q̄ amicus sponsi nō solum fructū pe-
 nitentie: sed dignos fructus penitentie ammonet esse faciē-
 dos. Aliud nāq̄ est fructum facere. aliud dignū penitentie
 fructum facere. Ut ei s̄m dignos penitentie fructus loqua-
 mur: sciendū est q̄ quisq̄ v̄tatur: sicq̄ pietatis opera faciat: vt
 conceditur: vt licitis v̄tatur: sicq̄ pietatis opera faciat: vt
 tamen si voluerit: ea que mundi sunt non relinquat. At si
 quis in fornicationis culpam vel fortasse (q̄ est grauius)
 in adulterium lapsus est: tanto a se licita debet abscinde-
 re: q̄to se meminit & illicita perpetrassē. Neq̄ eīn par fru-

Salutare
 dei videbit
 ois caro qua
 liter itelligit

Viperarū ge-
 nimina vocāt
 male soboles

Fructū face-
 re & dignū pe-
 nitentie fructū
 facere: sunt
 diuersa.

Gregorius primus

- ctus boni operis esse debet eius qui minus et eius qui amplius deliquit: aut eius qui nullis et eius qui in quibusdam facinoribus cecidit: et eius qui in multis est lapsus. Per hoc ergo quod dicitur: facite dignos fructus penitentie vniuersi cuiusque conscientia conuenitur: ut tanto maiora acquirat bonorum operum lucra per penitentiam: quanto grauiora scelerum intulit damna per culpam. Sed iudei de generis nobilitate gloriantes: idcirco se agnoscere peccatores nolebant: quod de abrahe stirpe descenderant. Quibus recte dicitur: Quod ne ceperitis dicere patrem habemus abraham: dico et vobis quod potens est dominus de lapidibus istis suscitare filios abrahe. Quid enim lapides nisi corda gentilium fuerunt ad intellectum domini omnipotentis insensibilia. Sicut etiam quibusdam ex iudeis dicit. Auferam cor lapideum de carne vestra. Nec immerito lapidum nomine significati sunt: quia lapides et coluerunt. Unde scriptum est. Siles illis fiant qui faciunt eis: et omnes qui confidunt in eis. De quibus nimirum lapidibus abrahe suscitati sunt: quod dum dura corda gentilium in abrahe semine. id est in christo crediderunt. et filii facti sunt cuius semini vniti: vni et eisdem gentilibus per egregium predicatorum dicit. Si autem vos christi: ergo abrahe semen estis. Si igitur non per fidem christi abrahe iam semine existimatis: iudei propter perfidiam abrahe filii esse desierunt. Quia vero in illo tremendo exitu minis die pariter boni malis filiis prodesse non possunt: restatur propheta qui dicit. Noe daniel et iob si fuerint in medio eorum: vno ego dicit dominus deus: quod sicut et filia non liberabunt: sed ipsi in sua iustitia liberabunt alas suas. Et rursum quod boni filii nihil malis pariteribus proficiunt: sed ad reatum potius malorum pariterum proficiat bonitas filiorum: ipsa per se veritas non creditur iudeis dicit. Si ergo in beelzebuth eijcitur. Si enim nra filii vestri in quo eijcunt. Ideo iudices vestri erunt. Secus arbor non faciens fructum bonum excidetur: et in ignem mittitur. Arbor huius mundi est vniuersum genus humanum. Secus vero est scilicet redemptor noster: qui velut ex manubrio et ferro tenetur ex humanitate: sed incidit ex diuinitate. Quis videlicet securis iam ad radicem arboris posita est: quis si per patientiam expectat: videtur tamen quid factura est.
- Matth. iij.**
- Eze. xl. d.**
- ps. cxliij.**
- Ad gal. iij. d.**
- Ezech. xliij. e.**
- Lu. xi. c.**
- Redemptor noster sicut securis.**

Homelia. xx. Fol. lr.

Omnia enim arbor non faciens fructum bonum excidetur: et in ignem mittetur: quia unusquisque peruersus paratam citius gelbenne concremationem inuenit: qui hic fructum boni operis facere contemnit. Et notandum quod securum non iuxta ramos positam sed ad radicem dicit. Cum enim malorum filij tolluntur: quid aliud quam rami infructuose arboris abscinduntur. Cum vero tota simul progenies cum parente tollitur: infructuosa arbor a radice abscissa est: ne iam remaneat: unde praua iterum soboles crescat. In quibus Iohannis baptiste verbis constat quod audientium corda turbata sunt: cum protinus subinfertur. (Et interrogabam estis turbe dicentes. Quid ergo faciemus.) Percussit enim terrore fuerant: que consilium querebant. Sequitur. (Responsdens autem dicebat illis. Qui habet duas tunicas det non habenti: et qui habet escas similiter faciat.) Per hoc quod tunica plus est necessaria vsui nostro quam pallium: ad fructum dignum penitentie pertinet ut non solum exteriora queque minus necessaria: sed ipsa valde nobis necessaria diuide re cum proximis debeamus: scilicet vel escam qua carnaliter viuimus: vel tunicam qua vestimur. Quis enim in lege proximum amare conuincitur qui non cum eo in necessitate illius etiam ea que sibi sunt necessaria partitur. Idcirco ergo de diuidendis cum proximo duabus tunicis datur preceptum: quia hoc de vna dici non potuit: quoniam si non diuidatur: nemo vestitur. In dimidia quippe tunica et nudus remanet qui accipit: et nudus qui dedit. Inter hoc autem sciendum est quantum misericordie opera valeant: cum ad fructus dignos penitentie ipsa pre ceteris precipiuntur. Hinc etiam per semetipsum veritas dicit. Date elemosinas et ecce omnia munda sunt vobis. Hinc rursus ait. Date et dabitur vobis. Hinc scriptum est. Ignem ardentem extinguit aqua: et elemosina resistit peccatis. Hinc iterum dicitur. Conclude elemosinam in sinu pauperis: et hec pro te exorabit. Hinc bonus pater innocentem filium ammonet dicens. Si multum tibi fuerit: abundanter tribue: si exiguum fuerit: etiam exiguum libenter stude impartiri. Ut autem quanta esset virtus in continetia et susceptione indigentium

Arbor non faciens fructum in ignem mittetur.

Matt. xxij. d
Leuit. xvi. d

Lu. xi. f.
Luce. vi. f.
Ecclia. iij. d.
Ecclia. xix. c.
Ecclia. xxix. c.
Thob. iij. b.

Sancti Gregorii pape.

Matth. x. d.

redemptor noster ostenderet: dicit. Qui recipit prophetas in nomine prophete: mercedē pphete accipiet: & qui recipit iustum in nomine iusti: mercedē iusti accipiet. In quibus uerbis notandū est. quia non ait mercedem de propheta uel mercedem de iusto: sed mercedē prophete: atq; mercedem iusti accipiet. Aliud est em̄ merces de ppheta / aliud

Mercedē pphete & mercedē de ppheta recipere differunt.

merces pphete / atq; aliud merces de iusto / aliud merces iusti: Quid est em̄ dicere mercedē pphete accipiet: nisi qd is qd pphetam sua largitate sustēt: & quia ipse pphetiam nō habeat: apud omnipotentē tñ dñm pphete premia habebit. Iste em̄ fortasse iustus est: & q̄to in hoc mundo nihil possidet: tanto loquendi pro iustitia fiduciam maiorem habet: hunc dum ille sustentat: qui in hoc mundo aliqd possidet: & fortasse adhuc pro iustitia loqui libere non presumit: iustitie illius libertatem sibi participem facit: ut cui eo pariter iustitie premia recipiat: que sustentando adiuuit quatenus eandem iustitiam libere loqui potuisset. Ille pphete spiritu plenus est: sed tamen corporeo eget alimento: & si corpus non reficitur: certum est qd uox ipsa subtrahatur.

Corpus si nō reficitur uox ipsa subtrahit̄

Qui ergo alimentum prophete propter hoc qd propheta est tribuit: prophetie illius uires ad loquendum dedit. Cū ritū prophetie plenus non fuit: hoc tamen ante oculos dei exhibuit quod habuit. hinc est qd de quibusdam peregrinantibus fratribus caro per iohannem dicitur. Pro nomine enim christi profecti sunt: nihil accipientes a gentibus. Nos ergo debemus suscipere huiusmodi: ut cooperatores simus ueritatis. Qui enim spiritualia dona habentibus: temporalia subsidia tribuit in ipsis donis spiritualibus cooperatores existit. Nam cum pauci sunt: qui spiritualibus cooperantur: & multi qui rebus temporalibus abundant: per hoc se diuites uirtutibus pauperum inserunt quo eisdem sanctis pauperibus de suis diuitijs solaciantur. Unde cum per esaiē uocem derelictę dominus gentilitati: id est sanctę ecclesie spiritualium uirtutum merita tenē deserto arbulis desertum in stagna squarum: et terram inuam in riuos & in

Job. iij. d.

Dona spūalia p̄cipiuntur a paucis.

quarum: dabo in solitudine cedrum: & spinam: mirram: & li

gnium oliue: ponam in deserto abietem: vinum et buxum simul: vt videant et sciant et recogitent et intelligant pariter. Desertum quippe dominus in stagna aquarum posuit: et terram inuam in riuos aquarum: quia gentilitati que prius per ariditatem mentis nullos bonorum operum fructus ferebat: fluentia sancte predicationis dedit: et ipsa ad quam prius pro asperitate sue siccitatis vira predicato-
 ribus non patebat: doctrine postmodum riuos emanauit. Cui adhuc ex magno munere promittitur: dabo in solitudine cedrum et spinam. Cedrum quia magni odoris est: atq; imputribilis nature: iure accipimus in promissione. De spina vero cum peccanti homini dictum sit. Terra tua spinas et tribulos germinabit tibi: quid mirum si sancte ecclesie illud promittitur: quod peccanti homini pro pena spinam multiplicatur. Sed cedri signantur nomine hi qui virtutes et signa exhibent in sua operatione: qui dicere cum paulo valent: christi bonus odor sumus deo. Quorum corda ita interno amore solidata sunt: vt eandem iam terram a mortis putredo nulla corrumpat. Per spinam vero signati sunt doctrine spiritalis viri: qui dum de peccatis ac virtutibus differunt: et modo celestis regni gaudia promittunt: corda audientium pungunt: sicq; mentem dolore concussionis perforant: vt ab eorum oculis nisi quidam sanguis anime lachryme decurrant. Virtus vero temperationis est: ita vt dissoluta membra temperando constringat. Qui itaq; per mirtum nisi hi signati sunt: qui afflictionibus proximorum compati sciunt: eorumq; tribulationem per compassionem temperat. Juxta hoc quod scriptum est. Gratias autem deo qui consolatur nos in omni tribulatione nostra: vt possimus et ipsi consolari eos qui in omni pressura sunt. Qui dum afflictis proximis verbum vel operum consolationis ferunt: eos proculdubio ad statum rectitudinis restringit: ne immoderata tribulatione in desperationem soluantur. Quos autem per oliuam nisi misericordes accipimus. Quia et grece oleos misericordia vocatur: et quia oliue liquor ante omnipotentis dei oculos misericordie fructus lucent. Cui adhuc in promissione subiungitur. Ponam in deserto abietem: vinum et buxum simul.

Esaie. xli. e.

Desertu dñs
i stagna aqua
rum posuit

Gen. iij. e.

Cedr^o quos
signat.

ij. cor. ij. d.

Predicatores
sunt spine dici

ij. Cor. i. a.

Oliua miseris
cordes nota e

Esaie. xli. e

Sancti gregorii pape.

**Abies quos
representat.**

**Ulmus quos
designat.**

**Buxus quos
designat.**

Qui per abietem que valde crescēdo ad aeris alta subtol-
litur: nisi hic designati sunt qui intra sanctam ecclesiam
adhuc in terrenis corporibus positi iam celestia cōtemplā-
tur: Et quibus nascendo de terra exierunt: cōtemplādo ca-
men iam iuxta ethera verticem mentis extollunt. Et quid
per ulmum nisi secularium mentes expresse sunt: que dum
terrenis adhuc curis inferuiunt: nullum virtutis spiritualiū
fructum ferunt. Sed et si fructū ppriū ulmus nō habet: por-
tare tñ vitem cū fructu solet: quia et secularis viri intra san-
ctam ecclesiam quibus spiritualium virtutum dona non habeant:
dum tamen sanctos viros donis spiritualibus plenos sua lar-
gitate sustentant: quid aliud quā vitē cum botris portāt. Bu-
xus autem quos alios designat: quā in altū non tñ proficit: et
quibus fructum nō habeat: viriditatē habet: nisi eos qui in-
tra sanctā ecclesiam adhuc ex etatis infirmitate bonis opera-
ferre nō valent: sed tñ parentū fidelis credulitatē sequen-
tes fidem perpetue viriditatis tenent: Post que oīa apte
inhibingitur. Ut videant: et intelligant: et sciant: et recogitent
pariter. Ad hoc ei cedrus in ecclesia ponitur vt quisquis a
proximo odoramina virtutum spiritualium trahit: ipse quo-
q; in terrene vite dilectione non torpeat: sed ad donorum
celestium desideria ignescat. Ad hoc spina ponitur: vt qui
predicationis eius verbo compunctus fuerit: ipse quoq; ex
plo illius discat corda sequentium predicationis verbo cō-
pungere. Ad hoc myrtus ponitur: vt qui in ardore tribula-
tionis ab ore vel opere proximi cōpatientis temperamēto
tum consolationis acceperit: ipse etiam discat quemadmo-
dum afflictis proximis sue consolationis temperamētum
proferat. Ad hoc oliua ponitur: vt qui aliene misericordie
opera cognoscit: discat quemadmodum debeat indigenti
proximo et ipse misereri. Ad hoc abies ponitur: vt quisquis
vīm cōtēplationis ei agnouerit: ipse quoq; ad cōtemplā-
da eterna premia succēdat. Ad hoc ylmus ponit: vt quisquis
intuetur eum qui habere virtutum fructū spiritualium nō va-
let: sed tñ et eos qui spiritualibus donis pleni sunt sustentat:
ipse quoq; sanctorum vite quā valet largitate inferuiat: ce-
lestium bonorum botros quos gignēdo non valet sustinen-
do ferat. Ad hoc buxus ponit vt qui habere multos adhuc

Homelia. xx. Fo. lxxij.

In infirmitate positos videre fidei viriditate considerat: etiam esse ipse infidelis erubescat. Bene ergo descriptis prius arboribus dicitur: vt videant/ sciāt/ et recogitent/ intelligāt vbi et apte subiungitur pariter: quia cum intra sanctā ecclesiam diuersi hominum mores/ diuersi sint ordines: necesse est vt omnes simul discāt dum in ea spirituales viri diuersae qualitatis/ etatis/ et ordinis ad imitandum simul videntur. Sed ecce nos dum monstrare vnum querimus per multa arbuta longius euagati sumus. Ad hoc itaq; propter quod prophete testimonium protulimus reuertamur. Qui recipit prophetam in nomine prophete: mercedē prophete accipiet. Quia et si fructum vniuersi non habet: vitē tamen cum fructibus portans: hic ipsa sua efficit: qui bene insistentia aliena. Quia vero ad magna nos opera iohannes affirmat dicens. (Facite fructus dignos penitentie) et rubet eicas similiter faciat iam patenter datur intelligi quid est quod veritas dicit. A diebus iohannis baptiste vsq; nunc est regnum celorum vniuersi patitur: et violenti rapiunt illud. Que supne verba sententię nobis sunt magnopere perscrutanda Nam quod erendum est quod vniuersi perpeti regnum celorum possit. Quis enim celo violenti irrogat. Et rursū quod erendum est: si patitur vniuersi regnū celorum potest et violenti rapiunt illud: cur eandē vim a diebus iohannis baptiste et nō etiā ante protulerit. Sed cum lex dicat. Si quis hec vel illa fecerit/ morte moriantur: cunctis legētib; liquet: quia peccatores quosq; pena sue severitatis percussit: nō autem per penitentiā ad vitam reduxit. Cui vero iohannes baptista redemptoris precurrens/ penitentiā predicat: vt peccatori qui ex culpa mortuus est/ per conversionē viuat: perfecto a diebus iohannis baptiste regnum celorum vniuersi patitur. Quid est autem regnum celorum nisi locus iustorum. Solis enim iustis celestis patrię premia debentur: vt humiles/ casti/ mites atq; misericordes ad gaudia superna perueniant. Cum quis vero vel superbia tumidus/ vel carnis facinore pollutus/ vel trucundia accensus/ vel crudelitate impius post culpas ad penitentiā redit: et vitam eternā percipit: quasi in locū peccatoris intrat alieni. A diebus ergo iohannis baptiste regnum celorum vniuersi patitur.

Mat. i. d.

Mat. xi.
Regnū celorum vniuersi patitur.

Regnū celorum est locus iustorum.

Sancti Gregorii pape.

Violenti rapi-
unt celum.

Latro bonus
magnas pre-
stat peccato-
ribus venie si
ductam.
Luc. xxiij. f.

Deo quibus san-
ctos electos la-
bi permittit.
Marci. xvi.

tur: et violenti rapiunt illud: quia qui penitentiam peccato-
ribus indixit: quod aliud quam regno celorum fieri violentiam do-
cuit. Recogitemus ergo fratres carissimi mala que fecimus: et
nosmetipsos assidue lamentis atteramus. hereditatem in-
storum quam non tenuimus per vitam: rapimus per penitentiam.
Vult a nobis omnipotens deus tale violentiam per penitentiam
perpeti. Nam regnum celorum rapi vult nisi fiat: quod nostris
meritis non debet. A spei et certitudine nulla nos malorum
nostrorum qualitas: nulla quantitas frangat. Prestat magnam
venie fiduciam latro ille venerabilis: qui non inde venerabilis
est: unde latro: nam latro ex crudelitate: venerabilis ex pietate
sione. Cogitate rogo cogitate que sint incomprehensibilia in-
omnipotenti deo misericordie viscera. Latro iste crucis mani-
bus abstractus a fauce itineris: suspensus est in patibulo cru-
cis: ibi confessus: ibi sanatus est: ibi audire meruit. Vobis
mecum eris in paradiso. Quid est hoc. Quis tanta bonitate
dei dicere que estimare sufficiat. De ipsa pena criminis per-
uenit ad premia virtutis. Idcirco ante omnipotentis deus ei et co-
suos in quibusdam lapsibus cadere permisit: ut alijs in culpa in-
centibus: si toto ad eum corde consurgant: spem venie reddat
et eis per lamenta penitentie viam pietatis aperiat. Exerceamus
ergo nosmetipsos in lamentis: eringamus fletibus
et dignis penitentie fructibus culpas que fecimus: ad indulgentiam
nobis reposita indulta non pereant. Quia qui multis a suis
iniquitatibus iam sanatos aspiciamus: quod aliud quam supernam
misericordie pignus tenemus. Adiuuat ipse quem amamus
Iesus Christus dominus noster. Qui cum patre et spiritu sancto vi-
uit et regnat deus per omnia secula seculorum. Amen.

Finis prima pars homeliarum beati Gregorii.
Incipit secunda.

Lectio sancti euangelij secundum Marcum.
In illo tempore Maria magdalene
et maria iacobi et saleme emerunt
aromate: ut venientes ungerent ie-
sum. Et valde mane vna sabbatorum veniunt

Homelia. xxi. fo. lxxii.

ad monumentum: orto iam sole. Et dicebant adinuicem. Quis reuoluet nobis lapidē ab ostio monumenti. Et respicientes viderunt reuolutum lapidem. Erat quippe magnus valde. Et introeuntes in monumētum viderunt iuuenem sedentem in dextris cooperatum stolla candida et obstupuerunt. Qui dixit illis. Nolite expauescere. Jesum queritis nazarenam crucifixum. Surrexit non est hic. Ecce locus vbi posuerūt eū. Sed iste discite discipulis ei⁹ et petro: quia pcedet vos in galileā. Ibi eū videbitis: sicut dixit vobis.

Homelia lectionis eiusdem habita ad populū in basilica beate marie die sc̄to pasche. Ho. xxi.

Multis vobis lectionib⁹ fratres charissim⁹ dictatum loqui consuevit: sed quia lacessente stomacho ea que dictauerat legere ipse nō possunt: et quosdam vestrum minus libeter audientes intueor: vnde nunc a memetipso erigere contra morem volo: vt inter sacra missarum solennia lectionem sancti euangelij non dictando sed colloquendo edisseram. Sic excipiantur vt loquimur: quia collocutio nis vox corda torpētia plusq̄ sermo lectionis excitat: quā si quadam manu sollicitudinis vt euigilent pulsat. Et quis dem ad hoc opus me sufficere posse non video: sed tamen vires quas imperitia denegat: charitas ministrat. Scio nāq̄ qui dixit. Aperi os tuum: et ego adimplebo illud. **Bo**

**Vox pl⁹ exci
tat q̄ lectō.**

Sancti Gregorij pape.

num ergo opus nobis in voluptate sit. Nā ex diuino aucto-
torio erit in perfectione. Dat loquendi ausum ipsa etiam
resurrectionis dominice tanta solemnitas: quia & indignum
valde est: ut eo die laudes debitas taceat lingua carnis.
quo videlicet die caro surrexit auctoris. Audistis fratres:
charissimi & sancte mulieres que dominum fuerant secute:
cum aromatibus ad monumentum venerunt: et ei quem vi-
uentem dilexerant: etiam mortuo studio humanitatis ob-
sequuntur. Sed res gesta aliquid in sancta ecclesia signat
gerendum. Sic quippe necesse est ut audiamus que facta
sūt quatenus cogitem⁹ etiam que nobis sint ex eorū imita-
tione faciēda. Et nos ergo in eum qui est mortu⁹ credentes
si odore virtutum referti cū opinione bonorum operum do-
minū querimus: ad monumentum profecto illius cum aro-
matibus venimus. Ille autem mulieres angelos vidēt:
que cum aromatibus venerunt: quia videlicet ille montes
supernos ciues aspiciunt: que cum virtutum odoribus ad
dominū per sancta desideria pfiscuntur. Notādam ve-
ro nobis quid nā sit & in dextris sedere angelus: certatur.
Quid nāq; per sinistrā nisi vita presens quid vero per dex-
tram nisi perperam vitā designantur. Unde in canticis cāti-
corū scriptū est. Leua eius sub capite meo: et dextera illi⁹
amplexabitur me. Quia ergo redēptor noster iā presens per
vitę corruptionē transierat: recte angelus qui nūciare per
hennem eius vitam venerat: in dextera sedebat: qui stola
cādida coopert⁹ apparuit: quia festiuitatis nostre gaudia
nūciauit. Tandem etenim vestis splendorem nostre demeruit
solēnitatis: Nostre dicamus an sue: Sed ut fatemur veri⁹
et sue dicamus et nostre. Illa quippe redēptoris nostre re-
surrectionis: et nostra festiuitas fuit: quia nos ad immortalē
reduxit: et angelorū festiuitas extitit: quia nos reuocando
ad celestis: eorū numerū impleuit. In sua ergo ac nostra
festiuitate angelus in albis vestibus apparuit: quia dum
nos p resurrectionē dominicā ad superna reducimur: celestis
stis patrie dāna reparantur. Sed qd adueniētes feminas
affatur: audiamus. (Nolite expauescere) Ac si apte dicat
um: Perstimescant qui carnalibus desiderijs pressi ad eorū

Mulieres do-
minū viderūt
q̄ cum aroma-
tibus venerūt

Cāti. ij. b.

Resurrectio
redēptoris fe-
stiuitas chri-
stianorū & an-
gelorum.

Homelia. xxi. Fol. liii.

se societatem ptingere posse desperant. Vos autem cur per
timefatis. que vestros cōcines videtis. Unde et mattheus
angelū apparuisse describēs ait. Erat aspectus eius sicut ful-
gur et vestimenta eius sicut nix. In fulgore etenim terror fi-
moris est: in nive autem blandimentum cādoris. Quia ve-
rus omnipotēs deus et terribilis p̄ctōibus/ blādus est iustis
recte testis resurrectionis eius angelus et in fulgore vultus
et in candore habitus demonstratur: vt de ipsa sua specie et
ferretur reprobos et mulceret pios. Vñ recte quoq; popu-
lū per desertā gradientem/ columna ignis in nocte et colū-
na nubis preibat in die. In igne enim terror est in nube au-
tem visionis leue blandimentum: dies vero vita iusti: et
nox accipitur vita peccatoris. Unde et cōnuerſis p̄ctōibus
paulus dicit. Fruistis aliquando tenebre: nunc autem lux in
domino. In die ergo per nubem colūna mōstrata est: et in
nocte per ignem: quia omnipotens deus et blādus iustis/ et
terribilis apparebit iniustis. Istos in iudicio veniens per
lenitatis mansuetudinem demulcet: illos vero per iusticie
districcionem terret. Sed in quid angelus subſigat audia-
mus. Iesum queritis nazarenum. Iesus latino eloquio sa-
lutaris (id est saluator) interpretatur. At vero multi tunc
iesus dici poterant: non tamen substantialiter sed nūcupa-
tue. Ideo et locus subiungitur/ vt de quo iesu dictum sit
manifestetur nazarenum. Et causam p̄tinus subdit cruci-
fixum. Atq; addidit. (Surrexit non est hic.) Non est hic d̄
fentiam maiestatis. (Sed ite dicite discipulis eius et petro
quia procedet vos in galileam.) Querendum nobis est cur
nominatis discipulis/ petrus designatur ex nomine. Sed
si hunc angelus nominatim nō exprimeret/ qui magistrum
negauerat: venire inter discipulos non auderet: vocatur
ergo ex nomine: ne desperaret ex negatione. Quia in re-
considerandum nobis est cur omnipotens deus eum quem
eunice ecclesie p̄ferre disposuerat: ancille vocem perti-
mescere: et seipsum negare permisit. Quod nimirum ma-
gne actum esse pietatis dispensatione cognoscimus: vt is
qui futurus erat pastor ecclesie: in sua culpa disceret: qua-
liter alijs misereri debuisset. Prius itaq; eum ostendit: si-

Matth. xxiij. a.

Exod. xiiij. v.
Columna
ignis et nubis
quare popu-
lum israeliti-
cum preibat.
Eph. v. b.

Deus est vbi
q; p̄ p̄sentias
maiestatis.

Petrus q̄re p̄
missus ē d̄m̄s
negare.

Sancti Gregorii pape.

Galilea trans-
migratio in-
terpretatur.

Thimo. ij. a.

prima questio de
dysibus hmo

Mat. xxvij. f.

bi: et tunc preposuit ceteris: ut ex sua infirmitate cognosce-
ret: quod misericorditer aliena infirma toleraret. Bene autem
de redemptore nostro dicitur. (Precedet vos in galileam:
ibi eum videbitis sicut dixit vobis.) Galilea namque transmi-
gratio facta interpretatur. Jam quippe redemptor noster
a passione ad resurrectionem: a morte ad vitam: a pena ad
gloriam: a corruptione ad incorruptionem transmigravit:
rat: et prius post resurrectionem in galilea bene a discipulis
videtur: quod resurrectionis eius gloriam post letum videbitur
si modo a vitis ad virtutum celsitudinem transmigravit.
Qui ergo in sepulchro nunciatur: in transmigratio ostē-
ditur: quod is qui in mortificatione carnis agnoscit: in transmi-
gratione mentis videtur. Hec etenim fratres charissimi per
santa dei solennitate dilectionis evangelice expositione atque
transcurramus: sed libet ut de hac eadem solennitate aliquid
subtilius loquamur. Due etenim vite erant. Quarum una
nonivus: alteram nescimus. Una quippe mortalitatis est: al-
tera immortalis. Una corruptionis: alia incorruptionis.
Una mortis: alia resurrectionis. Sed venit mediator dei
hominum homo christus iesus suscepit unam et ostendit alteram.
Unam pertulit moriendo: et ostendit alteram resurgendo.
Si ergo nobis mortalem vitam scientibus resurrectionem
promitteret carnis: et tamen hanc visibiliter non exhibe-
ret: quis eius promissionibus crederet. Factus itaque homo
apparuit in carne: mori dignatus est ex voluntate: sed
surrexit ex potestate: et ostendit exemplum quod nobis promissum
in christo. Sed fortasse aliquis dicat. Jure ille surrexit: quod
deus esset teneri a morte non potuit. Ad instruendum ergo
ignorantiam nostram: ad roborandam infirmitatem nostram:
et resurrectionis exemplum nobis sufficere noluit: solus in ipso
illo mortuus est: et tamen solus minime resurrexit. Non solum
ptum est. Multa corpora sanctorum que dormierunt: resurrexerunt.
Abiata ergo sunt omnia argumenta perfidie. Ne quis enim dicat
sperare de se non debet homo quod in carne sua exhibuit
deus homo. Ecce cum deo homines resurrexerunt: cognoscimus
et quos puros homines fuisse non dubitamus. Si ergo
membra nostri redemptoris sumus: presumamus in nobis
quod gestum constat in capite. Si multum nos abdicamus

Homelia. xxi. Fo. lxx.

esperare in nobis debemus nos membra vltima quod de
membris superioribus audiuimus. Ecce vero ad memoriam
redit: quod crucifixo dei filio iudei insultantes dicebant
S rex israel est: descendat de cruce: et credimus ei. Qui si
de cruce tunc descenderet: nimirum insultantibus cedens: **Mat. xxv. e**
virtutem nobis patientie: non demonstraret. Sed expectas
uit paululum: tolerauit opprobria: irrisiones sustinuit: ser
uauit patientiam: distulit admirationem. Et qui de cruce
descendere noluit: de sepulchro surrexit. Plus igitur fuit **Surgere de**
de sepulchro surgere: quam de cruce descendere. Plus fuit mori **sepulchro pl**
tem resurgendo destruere quam vitam descendendo seruare. **fuit: quam de cru**
Sed cum iudei hunc ad insultationes de cruce descendere **ce descendere**
minime cernerent: cum morientem viderent eum se vicisse
crediderunt: nomen illius se quasi extrinxisse gauisi sunt. **Sz**
ecce clarificatum de morte nomen eius per mundum cre
uit: et qua hunc infidelis turba extrinxisse se credidit. **Et**
suam gloriam cognoscit peruenisse per penam. Quod be
ne libro iudicum sanfon illius facta significant: qui cum gas
jam ciuitatem philistinorum fuisset ingressus philistei in
gressum eius protinus cognoscentes: ciuitatem repente
obsidionibus circumdederunt: custodes deputauerunt: et
quid sanfon fecit: agnouimus. Media nocte portas ciuita
tis abstulit: et montis verticem ascendit. Quem fratres
sanfon fortissimum se iam comprehendisse gauisi sunt. Sed **S san xpi re**
charissimi hoc in facto quem nisi redemptorem nostrum **surreccionem**
designat. Quid per philisteos nisi iudeorum perfidia de **figurauit.**
monstratur: qui cum mortuum domuum viderent: eiusque **Saza ciuitas**
corpus in sepulchro iam positum: custodes illico deputas **infernus desis**
uerunt: et eum qui auctor vite claruerat: inferni claustris **gnat.**
retentum quasi sanfonem in gaza se deprehendisse letas
ti sunt. Sanfon vero media nocte non solum exiit: sed et ipsa
portas tulit: quia videlicet redemptor noster ante lucem
resurgens: non solum liber de inferno exiit: sed et ipsa
etiam inferni claustra destruxit: portas tulit: et montis
verticem subijt: quia resurgendo claustra inferni abstu
lit. Et ascendendo celorum regna penetrauit.

Sancti Gregorij pape.

hanc ergo resurrectionis eius gloriam fratres charissimi que et prius demonstrabatur ex signo et post patuit ex facto: tota mente diligamus: pro eius amore moriamur. Ecce enim in resurrectione auctoris nostri ministros eius angelos concives nostros agnouimus. Ad horum ergo angelorum illam frequentem solemnitatem festinemus. His cum necesse est visionem possimus: desiderio et mente iungamur. Transmigremus ad virtutes de vitijs: ut in galilea redemptorem nostrum videre mereamur. Adiuuet omnipotens deus ad vitam desiderium nostrum: qui pro nobis in mortem dedit unicum filium suum dominum nostrum iesum xpm: qui cum eo vivit et regnat in unitate spiritus sancti deus: per omnia secula seculorum. Amen.

Lectio sancti euangelij secundum Iohannem.

Joh. 20.

In illo tempore Una sabbati maria magdalene venit mane cum adhuc tenebre essent ad monumentum: et vidit lapidem sublatum a monumento. Lucurrat ergo et venit ad simonem petrum et ad alium discipulum quem diligebat iesus: et dixit eis. Tulerunt dominum de monumento: et nescimus ubi posuerunt eum. Existit ergo petrus et ille alius discipulus: et venerunt ad monumentum. Currebant autem duo simul: et ille alius discipulus precucurrat citius petro: et venit primus.

Homelia. xxij. Fo. lxxvi.

ad monumentū. Et cū se inclinasset vidit lintheamina posita: non tamen introiuit. Venit ergo simon petrus sequens eū est introiuit in monumentū. Et vidit lintheamina posita: et sudariū quod fuerat super caput eius: nō cū lintheaminib⁹ positum sed separatim iolutum in vnum locum. Tunc ergo introiuit et ille discipul⁹ q̄ venerat prim⁹ ad monumentū et vidit et credidit. Nondū eī sciebāt scripturas: quia oportebat eū a mortuis resurgere.

Homelia lectionis eiusdē habita ad populum in basilica beati Johānis: que appellatur constantina. Sabbato pasche. Homelia. xxij.

Hatres lōga molestia stomach⁹ dñi me charitati vestre lectionis euangelice expositio: ne loq̄ phibuit. Vox nāq; ipsa clamoris virtute succubuit: et q̄ a multis audiri nō valeo loq̄ (fateor) inter multos erubescō. Sed hanc in me verecundiā et ipse reprobando. Quid enim. Nūq̄d si multis nequeo predesse ne paucis curabo. Et si ex messe portare manipulos multos nō possum: nunq̄d nā debeo ad arēā vacuus redire: quibus enī quātos debeo ferre non valeo: certe vel paucos: certe vel duos certe vñ vnū ferā. Habet nāq; ipsa infirmitatis intētio mercedis sue certitudinē

Utilitatē etiā paucorum p̄ curare debemus.

Sancti Gregorii pape

et supinus arbiter noster et si pōdus cōsiderat in retributio-
ne tñ vires pensat in pōdere. Lectio sancti euāgelij quam
mō fratres audistis: valde in superficie hystorica ē apta: s;
ei⁹ nobis sunt mysteria sub breuitate requirenda. (Maria
magdalene cū adhuc tenebræ essent venit ad monumētū).
Juxta hystoriā notatur hora. Juxta intellectū vero mysterij
cum requireris signa intelligētia. Maria enī auctore omniū
quē i carne viderat mortuū querebat in monumēto: et quia
hunc minime inuenit: furatū credidit. Adhuc ergo erant
tenebræ: cum venit ad monumentum. Cucurrit citius: disci-
pulis nunciavit: sed illi pte ceteris cucurrerunt: q̄ pte ceteris
amauerunt: videlicet petrus et iohānes. Currebant au-
tem duo simul: sed iohānes precucurrit citius petro venit
prior ad monumentum: et ingredi nō presumpsit. Venit ve-
ro posterior petrus: et intravit. Quid fratres! quid cursum
iste significat. Nunquid nam hec tam subtilis euāgelij
descriptio a mysterijs vacare credēda est. Minime. Neg-
enim se iohannes et preisse et non intrasse diceret: si in ipsa
sua trepidatione mysterium aliquid defuisse credidisset.
Quid ergo per iohannem nisi synagoga: quid per petrum
nisi ecclesia designatur. Nec mirum esse videatur q̄ per iu-
niorē synagoga: per seniorē vero ecclesia signari perhibet.
Quia et si ad dei cultum prior est synagoga q̄ ecclesia sē-
tium: ad usum tamen seculi prior est multitudo gentium:
q̄ synagoga. Paulo attestante qui ait. Quia non prius
quod spiritale est: sed quod animale. Per seniorē ergo
petrum significatur ecclesia gentium. Per iuniorē vero
iohānem synagoga iudeorum. Currunt ambo simul: quia
ab ortu sui tempore vsq; ad occasum pari et communi via:
et si non pari et communi sensu gentilitas cum synagoga
cucurrit: venit synagoga prior ad monumentum: sed mini-
me intravit: quia legis quidem mādāta percepit: propheta-
ria de incarnatione ac passione dominica audiuit: se dēre
de in mortuum noluit. Vidit enim iohannes postea iun-
theamina: non tamen intravit: quia videlicet synagoga et
scripture sacre sacramenta cognouit: et tamen ad fidē pas-
sionis dominice credendo intrare distulit. Quem diu ioh-
se lateq; prophetam: presentem vidit et recipere renouit

**Apłoz cur⁹
ad monumen-
tum nō vacat
a mysterio.**

i. Cor. xv. f.

**Johannes ci-
tius petro ad
monumentū
currens syna-
gogā respēn-
tavit.**

Homelia. xxij. Fo. lxxvij.

hominem esse desperxit: deum carne mortalem factus cre-
dere noluit. Quid ergo est nisi quia et citius cucurrit: et ta-
men ante monumentum vacua stetit. Venit autem simon monumētum
petrus sequens eum: et introiuit in monumentum: quia se-
cunda posterior ecclesia gentium mediator dei et homi-
num: hominem Iesum christum et cognouit carne mor-
tuum: et uiuentem credidit deum. Uidit lintheami-
na posita: et sudarium quod fuerat super caput eius: non
cum lintheaminibus positum: sed separatim inuolutum in
vnum locum. Quid esse fratres credimus: quod sudarium cas-
pium domini cum lintheaminibus non inuenitur in monu-
mento: nisi quia paulo attestante caput christi deus: et di-
uinitatis incomprehensibilia sacramenta ab infirmitatis
nostre cognitione disiuncta sunt: eiusque potentia creature
transcendit naturam. Et notandum quod non solum separa-
tum: sed et inuolutum inueniri dicitur in vnum locum.
Lintheum quippe quod inuolutum: eius nec initium: nec
fines aspicitur. Recte ergo sudarium capitis inuolutum in-
uenitum est: quia celsitudo diuinitatis nec cepit esse: nec de-
luit: nec per initium nascitur: nec termino coangustatur.
Bene autem additur in vnum locum: quia in scissura mens-
tum deus non est. Deus quippe in unitate est: et illi eius
habere gratiam merentur: qui se abinuicem per sectarum
scandala non diuidunt. Sed quia solet per sudarium labo-
rantium sudor detergi: potest etiam sudarii nomine expris-
mi labor dei: qui in se quidem semper quietus: atque in-
commutabilis permanet: sed tamen laborare se denun-
ciat: cum duras hominum prauitates portat. Unde et per
prophetam dicit. Laboraui sustinens. Deus autem appa-
ruit in carne: laborauit ex nostra infirmitate. Quem labo-
rem passionis eius dum increduli viderunt: eum veterari
noluerunt. Quem enim videbant carne mortalem: dedis-
gnati sunt credere immortalem esse diuinitate. Unde et
iam hieremias ait. Reddes eis vicem domine: iuxta opera
manuum suarum: dabis eis scutum cordis laborem tuum. Ne
enim predicationis specula eorum corda penetrarent: di-
uinitatis eius laborem dedignati sunt: quasi eundem labo-
rem illius proscuto tenuerunt: ut eo ad se transire ei⁹ vera-

1. Cor. xi. 9.

hiere. vlc.
Tre. iij. 8.

iii. iij.

Sancti Gregorii pape.

Passio xpi lo
ge distat a
nostra.

ba nō permittet: quo eū laborare vsq; ad mortē uideret.
Quid autem nos nisi nostri capitis. i. dei membra sumus?
per lintheamina itaq; corporis laborū lamenta signatur.
que nunc electos omnes id est eius membra. construngunt.
Sudarū ergo quod super caput eius fuerat. seorsum inue
nitur: q; ipsa redēptoris nostri passio longe a nostra passio
ne disiuncta est. Quoniam ipse sine culpa pertulit: qd nos
cum culpa toleramus. Ipse spōte morti succumberē uoluit:
ad quā nos inuiti uenim⁹. Sequitur. (Tunc ergo introiit
et ille discipulus qui uenerat primus ad monumentū.) Post
q; intrauit petrus ingressus est et iohānes. Posterior intra
uit: qui prior uenerat. Notandū fratres est q; in fine munda
di ad redemptoris fidem etiam iudea colligebat: paulo atte
stante qui ait. Donec plenitudo gentium intraret: et sic ois
israel saluus fieret. Et uidit et credidit. Quid fratres que
est mandus est credidisse? Nūquid q; dñs fur rex erat que
querebat. Nō utiq; q; adhuc tenebre erant ad monimen
tum: et subiuncta quoq; vba cōtradiciunt cum dicit. (Non
dum enim sciebant scripturas: q; oportet et eum a mortuis
resurgere.) Quid ergo uidit: et qd credidit: uidit linthea
mina posita: et credidit quod mulier dixerat de monumentis
to dominum fuisse sublatum. Qua in re diuine dispensatio
nis magnitudo pensanda est q; discipulorum corda et accē
duntur ut querant: et differunt ne inueniant: quatenus in
firmitas a nimi ipso suo merore cruciamenta: et purgatio
ad inueniendum fiat: et tanto validius teneat cum inuenie
rit: q̄to tardius inuenit quod querebat. hec sub breuitate
fratres charissimi de euangelica lectione transcurramus.
Nunc restat ut de ipsa tante solennitatis nobilitate aliquid
loquamur. hanc enim recte nobilitatem solennitatis dicā
quia solennitates ceteras antecedit: sicut enim in sacro elo
quio sancta sanctorū uel cantica canticorū pro sui magnitudi
dine dicuntur: ita hec festiuitas recte dici potest solennitas
solennitatum. Ex hac quippe solennitate exemplum obis
resurrectionis datum est: spes celestis patrie aperta: fa
cta superni regni iam presumptibilis gloria. Per hanc ele
cti qui quis in tranquillitatis sinu: tamē apud inferni clau
stra tenebatur: ad paradisi amena reducti sunt. Quod au

Rom. xi. c.

Joh. xx.

paschalis so
lennitas dis
citur solenni
tas solennitatu

Homelia. xxij. Fol. lxxvij.

te passionem dixit: in resurrectione sua dominus implevit,
Si exaltatus fuero (inquit) a terra omnia traham ad me.
Omnia etenim traxit: qui de electis suis apud inferos nullis
reliquit. Omnia abstulit: utique electa. Neque etenim infide-
les quosque et pro suis criminibus eternis supplicijs deditos
adveniam dominus resurgendo reparavit: sed illos ex in-
ferni claustris rapuit: quos suos in fide et actibus recogno-
uit. Unde recte etiam per oseam dicit. Ero mors tua o mors
ero mortuus tuus inferne. Id namque quod occidimus: agi-
mus ut penitus non sit. Ex eo etenim quod mordemus: Christus fuit
partem abstrahimus: partemque relinquimus. Quis ergo mors mortis
in electis suis funditus occidit mortem: mors mortis extitit
et morsus in-
ferni. Quia vero ex inferno partem abstulit: et partem reliquit: feni.
non occidit funditus: sed in mordit infernum. At ergo ero
mors tua o mors ac si aperte dicat. Quis in electis meis
te funditus perimo: ero mors tua. Ero mortuus tuus infer-
ne: quia sublatis eis te ex parte transfigo. Que est ergo ista
solemnitas que inferni claustra destruxit: et ianuas nobis
regni celestis aperuit. Inquiratur subtilius nomen eius: res-
quiratur egregius predicator. Videamus quid de eius est
matione denunciet. At enim. Etenim pascha nostrum im-
molarus est christus. Si ergo pascha christus: pensandum
nobis est quid de pascha lex loquitur: ut indagemus subti-
lius an de christo dicta videntur. Moyse quippe ait. Sus-
ment de sanguine agni: ac ponent super vtrumque postem: et
in superliminaribus domorum in quibus comedent illum: et
edent carnes nocte illa assas igni: et azimos panes cum la-
cruca agrestibus: non comedetis ex eo crudum quid: nec
coctum aqua: sed assum tantum igni. Caput cum pedibus
etis et intestinis vorabit: nec remanebit ex eo quicquam vsque
mane. Si quid residuum fuerit: igne comburetis. Ubi et ad-
ditur. Sic autem comedetis illum. Renes vestros accinge-
tis: calciameta habebitis in pedibus: tenentea baculos in
manibus: et comedetis festinantes. Que videlicet cuncta ma-
gnam nobis edificationem pariunt: si fuerint mystica inter-
pretatione discussa. Quid namque sit sanguis agni non iam
audiendo sed bibendo didicistis. Qui sanguis super vtrumque
postem ponitur: quando non solum ore corporis: sed etiam

Jo. xij. e.

Osee. iij. d.
Christus fuit
mors mortis
et morsus in-
ferni.

i. Cor. v. q.

Exod. xij. b.
Agni pascha
est comestio.

Sancti gregozii pape.

ore cordis hauritur. In utroque etenim postea sanguis agni est positus: quando sacramentum passionis illius cum ore ad redemptionem sumitur: ad imitationem quoque intenta mente cogitatur. Nam qui sic redemptoris sui sanguinem accipit: ut imitari passionem illius necdum velit: in vano potest sanguinem posuit. Qui etiam in superluminariis domo ponendus est. Quid enim spiritualiter domus nisi menses nostras accipimus in quibus per cogitationem habitamus. Quis ius domus superluminare est ipsa interior: que preeminet actioni. Qui ergo interiorum cogitationis sue ad imitationem officii passionis dirigit: in superluminari domus agni sanguinem ponit. Vel certe domus nostre ipsa sunt corpora: in quibus quousque vivimus habitamus. Et in superluminari domus agni sanguinem ponimus: quia crucem passionis illius in fronte portamus. De quo adhuc agno subditur. Et edent carnes nocte illa assas igni. In nocte quippe agnum comedimus: quia in sacramento modo dominicum corpus accipimus: adhuc ab invicem nostras conscientias non videmus. Que tamen carnes agni assande sunt quia nimis dissolutis ignis carnea quas aqua coxerat: quas vero ignis sine aqua excoquit/roborat. Carnes itaque agni nostri ignis excoriat: quod cum ipsa vis passionis illius ad resurrectionem roboravit. Qui enim ex morte convaluit: videlicet carnes illius ab igne duraverunt. Unde etiam per psalmistam dicit. Exaruit velut testis virtus mea. Quid namque est testis ante ignem nisi molle lutum? Sed ei ex igne additur: ut solidetur. Virgo ergo huiusmodi virtutis eius velut testis exaruit: quod ab igne passionis nostri virtutem incorruptionis crevit: sed sola redemptionis non percepta sacramenta ad veram solemnitatem mentis non sufficiunt nisi eis quoque et bona opera ungantur. Quid enim prodest corpus et sanguinem illius ore percipere: et per universis moribus contrariis. Unde bene adhuc ad comedendum subditur. Et azimos panes cum lactucis agrestibus. Panes quippe sine fermento comedit: qui recta opera sine corruptione vane glorie exercet. Qui mandata miserie pietatis: quod quasi recte dispensat. Hoc quoque peccati fermenti

Domus nostre quod spiritualiter representat.

Agni pascha se comedimus in nocte.

ps. xxi.

Panes azimos que comedere dicit.

Homelia. xxii. Fol. lxxi.

in bone sue actioni misceant: quib⁹ pphete uoce p incre-
pationem dominus dicebat. Venite ad bethel & impie agi-
te. Et q³ post pauca. Et sacrificate de fermētato laudē. De
fermētato nāq³ laudē immolat: qui deo sacrificiū de rapis-
na parat. Lactuce hō agri estes valde amare sunt. Carnes
ergo agni cum lactucis agrestib⁹ sunt edende: vt cū corp⁹
redēptoris accipimus: nos p peccatis nostris in fletib⁹ as-
tigamus: quatenus ipsa amaritudo penitencie: abstergat
a mētis stomacho peruerse humorē uite. Ubi & subdit. Nō
comedetis ex eo crudū quid nec coctū aqua. Ecce iam nos
ipsa uerba hystorie ab intellectu hystorico repellunt. Nū-
quid fratres charissimi israheliticus ille populus in egypto
cōstitutus comedere agnum crudū cōsueuerat: vt & lex dis-
cat. Nō comedetis ex eo crudum quid. Ubi & additur. nec
coctū aqua. Sed quid aqua nisi humanā scientiā designat
iuxta hoc quod per salomonē sub hereticorum uoce dicitur
Aque furtiue dulciores sunt. Quid crude agni carnes nisi
incōsideratam ac sine reuerentia cogitationis relicta illi⁹
humanitatem significant. Omne enī quod subtiliter cogi-
tamus: quasi mēte coquim⁹. Sed agni caro nec cruda edē-
da est: nec aqua cocta. quia redēptor noster nec purus hō
mo estimāndus est: neq³ per humanā sapientiā qualiter in-
carnari de⁹ potuit cogitāndus. Ois enim qui redemptorem
nostrum purum hominem credit. Quid iste aliud q³ agni
carnes crudas comedit: quas uidelicet coquere per diuini-
tatis eius intelligentiam noluit. Omnis uero qui incarnas-
tionis eius mysteria iuxta humanam sapientiam discute-
re conatur: carnes agni aqua uult coquere: id est dispensa-
tionis eius mysteria per dissolutam uult scientiam penetra-
re. Qui ergo paschalis gaudij sollemnitate celebrare de-
derat: agnum nec aqua coquat: nec crudum comedat: vt
neq³ per humanam sapiētiam profunditatem illius incar-
nationis penetrare appetat: neq³ in eum tanq³ in hominē
purum credat: sed assas igni carnes comedat: vt dispensa-
re omnia per sancti spiritus potentiam sciat: de quo ad-
huc recte subiungitur. Caput cum pedibus: et intestinis
uorabitis. Sicut iam p̄diximus fratres: paulo attestante
didicimus: q³ caput xp̄i deus est. Quis redēptor noster est

Amos. iij. b

p̄uer. ix. b

Agnum nec
aqua coqua-
mus: nec cru-
dum comeda-
mus.

i. Cor. xi.

Sancti Gregorii pape.

1. 11. 11. 11. 11

**Agni intesti-
na vorare. qd
est.**

**Eloquiū omne
sacri intelli-
gere difficulti-
mum est.**

Ps. liij.

Job. xl.

**Matth. vij. b
Calciamēta
habeamus in
pedibus quā-
do agnuz pa-
schalem come-
demus.**

alpha et o. deus videlicet ante secula: et homo in fine seculi
lozum. Caput ergo agni vorare est diuinitatem illius fide
pcipere. Pedes ho agni vorare est vestigia humanitatis
ei? amādo et imitando perquirere. Quid ho sunt intestina
nisi verborum illius occulta et mystica mandata? Que tunc
voramus: cum verba vite cum auditate sumimus. In quo
deuotionis verbo quid aliud q̄ pigricie nostre torpor re-
prehenditur. Quia eius verba ac mysteria et per nosmet
ipso nō requirimus: et dicta ab alijs audimus inuiti. Non
remanebit ex eo quicq̄ vsq̄ mane: quia eius dicta magna
sunt sollicitudine discutēda: quatenus priusq̄ dies resurre-
ctionis appareat: in hac presentis vite nocte oia illi? man-
data intelligēdo et operando penetrēt. Sed q̄ valde est
difficile est vt omne sacrum eloquiū possit intelligi: et om-
ne eius mysterium penetrari: recte subsigitur. Si quid au-
tem remāserit: igne comburetis. Quod ex agno remanet
igne comburimus: quando hoc quod de mysterio incarna-
tionis eius intelligere et penetrare non possumus: potestas
ei sancti spiritus humiliter referuamus vt non superbe
audeat vel contemnere vel denunciare quod nō intelligit
sed hoc igni tradit: cuz sancto spiritu referuat. Quia ergo
qualiter edendum sit pascha cognouimus: nunc a qualibet
edi debeat agnoscamus. Sequitur. Sic autem comedens
illum. Renes vestros accingetis. Quid in renibus nisi diles-
ctio carnis accipit. Unde et psalmista postulat dicens. Cre-
renes meos. Si enim voluptatem libidinis in renibus esse
nesciret: eos vti minime perisset. Unde quia potestas vna
bolt in humano genere maxime per luxurias preualuit: de
illo voce dhica dr. Potestas eius in lumbis ei?. Qui ergo
pascha comedit. habere renes accinctos dr: vt qui solennis
tatem resurrectionis atq̄ incorruptionis agit: corruptio-
nem iam per vitia nulla subiacet: voluptates edomet: car-
nitatem a luxuria restringat. Neq̄ enim cognouit que sit sol-
ennis incorruptionis: qui adhuc per incontinentiam consti-
ptioni subiacet. Hec quibusdam dura sunt: sed angusta por-
ta est que ducit ad vitam. Et habemus iam multa exēpla
continentium. Unde bene adhuc subditur. Calciamēta ha-
bebitis in pedib?. Quid sunt etenim pedes nostri: nisi ope

Homelia. xxij. Fo. lxx.

ra: quid vero calciamēta nisi pelles mortuorum animalū: Quā agnū ps
Calciamēta sūt pedes muniant. Que vero sunt mortua schalē comes
animalia ex quorum pellibus nostri muniantur pedes: ni- demus.
si antiqui patres qui nos ad eternam patriā precesserunt.
Quorum dum exempla conspiciamus: nostri operis pedes
munimus. Calciamēta ergo in pedibus habere / est mor-
tuorum vitam conspiciere: et nostra vestigia a peccati vulne
recustodire. Tenentes baculos in manibus. Quid lex per
baculum nisi pastorem custodiam designat. Et notandū
q̄ prius precipimur renes accingere: postmodum baculos
tenere. Quia illi debent curam pastorem suscipere: q̄ tā
in suo corpore sciunt fluxa luxurie domare: vt cum alijs for-
tita predicant ipsi desiderijs mollibus eneruiter non succi-
bant. Bene autem subditur. Et comederis festinantes. No-
tate charissimi fratres: notate q̄ dicit festinantes. Manda-
ta dei / mysteria redemptoris / celestis patrie gaudia / cum
festinatione cognoscite: et precepta vite cum festinatione
implere curate. Quia enim adhuc hodie licet bene agere:
scim⁹: vtrum cras liceat: ignoramus. Festinantes ergo pa-
trē comedite id est ad solēnitatē patrie celestis anhelate.
Nemo in huius vite itinere torpeat: ne in patria locum p-
dat. Nemo moras ad appetenda studia innectat: ne mini-
me liceat implere quod inchoat. Si ad amorem dei pigri-
non sumus adiuuat ipse quem amamus iesus xps domin⁹
noster. Qui viuit et regnat. cum patre in vnitate spiritus
sancti deus per omnia secula seculorum Amen.

Celeritas
seu festinatio
commendat.

Lectio sancti euange- lij secundum Lucam.

Luce. xxij.

In illo tempore Duo ex
discipulis iesu ibant ipsa die in ca-
stellum quod erat in spacio stadio

Sancti Gregorii pape.

rum sexaginta ab hierusalem nomine emaus
et ipsi loquebantur ad inuicem de omnibus
his que acciderant. Et factum est dum fabu-
larentur et secum quererēt: et ipse iesus ap-
propinquans sibat cum illis. Oculi autem il-
lorum tenebantur ne eum agnoscerent. Et
ait ad illos. Qui sunt hi sermones quos con-
fertis ad inuicem ambulantes et estis tris-
tes? Et respondens vnus cui nomen cleo-
phas dixit ei. Tu solus peregrinus es i hie-
rusalem: et non cognouisti ea que facta sunt
in illa his diebus? Quibus ille dixit. Que?
Et dixerunt. De iesu nazareno: qui fuit vir
propheta potens in opere et sermone coram
deo et omni populo. Et quomodo tradide-
runt eum summi sacerdotes et principes no-
stri in damnationem mortis: et crucifixerunt
eum. Nos autem sperabam⁹ quia ipse esset
remptrurus israel. Et nunc super hec omnia
tertia dies est hodie & hec facta sunt. Sed
et mulieres quedam ex nostris terruerunt
nos: que ante lucem fuerunt ad monumen-
tum; et non inuento corpore eius: venerunt

Homelia. xxiij. Fo. lxxj.

dicentes se etiam visionem angelorum vidisse: qui dicunt eum viuere. Et abierunt quedam ex nostris ad monumentum et ita inuenerunt sicut mulieres dixerunt: ipsum vero non inuenerunt. Et ipse dixit ad illos. O stulti et tardi corde ad credendum in omnibus que locuti sunt prophete. Nonne hec oportuit pati christum: et ita intrare in gloriam suam. Et incipiens a moyse et omnibus prophetis: iter perstabatur illis in omnibus scripturis que de ipso erant. Et appropinquauerunt castello quo ibant. Et ipse finxit se longius ire. Et coegerunt illum dicentes. Mane nobiscum domine quoniam aduesperascit: et inclinata est iam dies. Et introiuit cum illis. Et factum est dum recumberet cum eis accepit panem et benedixit ac fregit: et porrigebat illis et statim aperti sunt oculi eorum et cognouerunt eum et ipse euanuit ab oculis eorum. Et dixerunt ad inuicem. Nonne cor nostrum ardens erat in nobis de iesu dum loqueretur nobis in via: et aperiret nobis scripturas. Et surgentes eadem hora regressi sunt in

Sancti Gregorij pape.
Iherusalem: et inuenerunt congregatos vi-
decim et eos qui cum ipsis erant dicentes:
q̄ surrexit dominus vere et apparuit simo-
ni. Et ipsi narrabant que gesta erant in via:
et quomodo cognouerunt eum in fractione
panis.

Homelia eiusdē lectio-
nis habita ad populum i
basilica bti petri apostoli.
In crastino pasche.

Homelia. xxiij.

In quotidiana nobis solemnitate laborantibus
pauca loquēda sunt: et fortasse hęc vtilius pro-
derunt quia sepe et alimenta que minus suffi-
ciunt: auidius sumuntur. Lectionis ergo euan-
gelice summam sensum statui non per lingu-
sa verba discutere: ne dilectionē vestram valeat sermo pe-
lixior: expositionis onerare. Ecce audistis fratres charissi-
mi: quia duobus discipulis ambulanti-
bus in via non per se loquentibus: dominus
apparuit: sed eis speciem quam recognoscerent non ostē-
dit. hoc ergo egit foris dominus in oculis corporis: quod
apud ipsos agebatur intus in oculis cordis. Ipsi namq̄ a-
pud semetipos intus et amabant / et dubitabant. Eis autē
sem dominus foris et presens siderat: et quis esset: nō ostē-
debat. De se ergo loquentibus presentiam exhibuit: sed
de se dubitantibus cognitionis sue speciem abscondit: vter

Homelia. xxiiij. Fo. lxxij.

ba quidem cōstat: duritiā intellectus increpauit. Sacre
scripture mysteria q̄ de se ipso erāt/aperuit: et tñ q̄ adhuc
in eorum cordibus peregrinus erat a fide: se ire longius
fecit. Frangere namq; componere dicimus: vnde et compo-
sitores luti figulos vocamus. Nichil ergo simplex veritas
per duplicitem fecit: sed talem se eis exhibuit in corpore
quālis apud illos erat in mente. Probandi autem erant: si
hi qui cum et si necdum vt deūm diligere: saltim vt per-
eſtinam amare potuissent. Sed quia esse extranei a chari-
tate non poterant: hi cum q̄ons veritas gradiebatur: eum
ad hospitium quasi peregrinum vocāt. Cur autem dicim⁹
vocat: cum illic scriptum sit (et coegerunt eum) Ex quo ni-
mirum exemplo colligitur: quia peregrini ad hospitium non
solum inuitandi sunt: sed etiam trahendi. Mensam ponunt
et panes/cibosq; offerunt: et deūm quem scripture sacre ex-
positione non cognouerant: in panis fractione cognoscunt.
Audiedo q̄ p̄cepta dei illuminati nō sūt faciēdo illuminati
sunt: q̄ scriptū est. Nō auditores legis iusti sunt apud deū:
s; factores legis iustificabūtur. Qui ergo vult audita intel-
ligere festinet ea q̄ iā intelligere potuit/opere implere. Ecce
dominus nō est cognitus/dū loq̄. eretur: et dignatus est
cognosci dum pascitur. Hospitalitatem ergo fratres chari-
tati diligite: charitatis opera amate. hic enim per paulū
dicitur. Charitas fraternitatis maneat in vobis et hospiti-
tatem nolite obliuisci. Per hanc enim placuerunt q̄dam
angelis hospitio receptis. hinc petrus ait. Hospitales inui-
tem sine murmuratione. hinc ipsa veritas dicit. Hospes sur-
rum nobis relaxatione tradita. Quidam pater familias cū
tota domo sua magno hospitalitatis studio seruiebat. Cum
q̄s quotidie ad mensam suam peregrinos susciperet: quodā
die peregrinus quidem inter alios aduenit: ad mensā di-
cens est. Dumq; pater familias ex humilitatis consuetudi-
ne a quā vellet in eius manibus fundere: conuersus viceuz
accepit: sed repente eum in cuius manibus aquam funde-
re voluerat: non inuenit. Cumq; hoc factum secum ipse mi-
raretur: eadem nocte ei dominus per visionem dixit. Cete-
ra diebus me in membris meis/hesterno autem die me in

kkk. l.

Figere quid
significat.

peregrini sūt
ad hospitium
trahendi.

Ad ro. ij. d.

Ad hebre.
Eiij. a.
i. pe. iij. b.
Mat. xxy. d.

Sancti Gregorii pape

Mat. xxy. b.

Hospitē susci-
piens suscipit
xp̄m.

memetipso suscepisti. Ecce in iudicijs veniens dicit. Quod
vni ex minimis meis fecistis / mihi fecistis. Ecce ante iudi-
cium cum per membra sua suscipitur / susceptores suos etiam
per semetipsum requirit: et tamen nos ad hospitalitatis
gratiam pigri sumus. Pensate fratres ista hospitalitatis
virtus sit. Ad mensas vestras christum suscipite: vt vos ab
eo suscipi ad cōiuijs eterna valeatis. Prebete modo pere-
grino christo hospitium: vt vos in iudicio non quasi peregrini
nos nesciat: sed vt p̄rios recipiat ad regnum: ipso adiur-
uante qui viuit et regnat deus in secula.

Lectio sancti euangelij se- cundum Iohannem.

Jo. xxi.

In illo tēpore. Ma-
nifestauit se iterum iesus di-
scipulis suis ad mare tyber-
riadis. Manifestauit autem
sic. Erant autē simul symon
petrus et thomas qui dicitur
didimus: et nathanael q̄ erat a chana galilee
et filii zebedei et alij ex discipulis eius duo.
Dicit eis symon petr⁹. Glado piscari. Dicis
ei. Venimus et nos tecū. Et exierunt et ascē-
derunt in nauē: et illa nocte nihil prēdiderūt.
Mane autem iā facto stetit iesus in littoꝝ:
nō tamen cognouerūt discipuli: qz iesus est
Dicit ergo eis iesus pueri nunquid pulmen

Homelia. xxiiij. Fo. lxxiiij.

tarium habetis? Responderunt ei. Non. Et dixit eis Mittite in dexteram nauis rhebe et inuenietis. Miserunt ergo: et iam non valebant illud trahere pre multitudine piscium. Dicit ergo discipulus ille quem diligebat Iesus petro. Dominus est. Symon ergo petrus cum audisset quia dominus est: tunica succinxit se. Erat enim nudus: et misit se in mare. Alii autem discipuli nauigio uenerunt. Non enim longe erant a terra: sed quasi cubitis ducentis trahentes rete piscium. Et ergo descenderunt in terram uiderunt prunas positas: et piscem suppositum et panem. Dixit eis Iesus. Afferte de piscibus quos predicastis nunc. Ascendit symon petrus: et traxit rete in terram plenum magnis piscibus. Et cum scibus cetum quinquaginta tribus. Et cum tanti essent non est scissum rete. Dixit eis Iesus. Venite prandete. Et nemo audebat discumbentiam interrogare eum tu quis es: scientes: quia dominus est. Et uenit Iesus et accepit panem et dabat eis: et piscem similitur. Hoc iam tertio manifestatus est Iesus discipulis suis cum surrexisset a mortuis.

kkk. ij.

Sancti Gregorij pape.
Homelia lectionis eiusdem
habita ad populum in
basilica beati laurentij. fe-
ria quarta pasche.

Homelia. xliij.

Lectio sancti euangelij que modo in auribus ue-
stris lecta est fratres in ei questione, animus
pulsat: sed pulsatione sue vim discretionis
dicat. Queri etenim potest: cur petrus con-
uersionem ad piscationem rediit: et cum ueritas retro-
mo mittens manum suam ad aratrum et aspiciens retro-
aptus est regno dei: cur repetit quod dereliquit. Si uim
discretionis inspicitur: cito uidetur: quod nimirum nego-
cium quod ante conuersionem sine peccato exitit: hoc
etiam post conuersionem repetere culpa non fuit. Nam pi-
scatorem petrum / matheum uero thelonearium scimus.
Et post conuersionem suam ad piscationem petrus rediit.
Matheus uero ad thelonei negociu non rediit. Quia aliud
est victu per piscationem querere: aliud autem thelonei lu-
cris pecunias augere. Sunt enim pleraque negocia: que si-
ne peccatis exhiberi aut uix aut nullatenus possunt. Cuius
ergo ad peccatum implicat: ad hec necesse est ut post con-
uersionem animus non recurrat. Queri etiam potest: cur
discipulis in mari laborantibus / post resurrectionem suam
dominus in littore stetit: qui ante resurrectionem suam
ram discipulis in fluctibus maris ambulauit. Cuius resur-
rectio festine cognoscitur: sit ipsa que tunc merat causa: petrus
casu in fluctibus / et uindis uite corruptibilis illidit. Quis
ratur. Quia ergo discipuli adhuc fluctibus moralis uite in erro-
re mari laborabant: Quia autem redemptor noster iam correptione carnis

Luce. ix. 8

Petrus quare
post conuersio-
nem suam ad
piscationem re-
diit: matheus
autem ad officiu
suum non re-
uersus est.
Mat. xliij. c.

Homelia. xxiii. Fo. lxxiii.

cesserat: post resurrectione sua illi ore stabat. Ac si ipsu
 resurrectionis sue mysteriu reb⁹ discipulis loqueret dicea
 ra vobis in mari non appereo: qz vobiscu in pturbationis
 fluctibus non sum. hinc est quod alio in loco post resurre-
 ctionem sua eisdem discipulis dicit. hec sunt verba que locu
 tus sum ad vos: cum adhuc essem vobiscum. Neqz enim est
 ipis non erat: quibus presens corporaliter apparebat: sed
 tamen iam esse cum ipsis denegat: a quorum mortali cor-
 pore carnis immortalitate distabat. Quod illic cum ipsis
 positus fatetur no se esse cum ipsis hoc quoqz hic situ cor-
 poris indicat: cum adhuc eis nauigantibus esse se ia in lit-
 tore demonstrat. Facta est autem discipulis piscationis
 magna difficultas: vt magistro veniente heret admiratio
 nis magna sublimitas. Qui ptinus dicit. (Mittite in dexte-
 ram nauigij rhete: et inuenietis). Bis in sancto euangelio
 legitur quia dominus iussit vt ad piscandum rhetea mitte-
 rentur: ante passionem videlicet et post resurrectionem.
 Sed priusqz redeptor noster pateretur et resurgere: mit-
 ti quidem rhete ad piscandum iubet: sed vtrum in dexte-
 ra an in sinistra mitti debuisset no iuby. Post resurrectione
 vero discipulis apparēs mitti rhete in dexteram iubet. In
 illa piscatione tanti capti sunt vt rhetea ruperentur. In ista
 autem et multi capti sunt: sed rhetea rupta non sunt. Quis
 vero nesciat bonos dextra et malos sinistra figurari. Illa
 re debeat non iubetur: presentem ecclesiam designat que
 bonos simul ac malos colligit: nec eligit quos trahat: quia
 et quos eligere possit: ignorat. hec autem piscatio post do-
 mini resurrectionem facta in solam dexteram iussa est: quia
 ad videndam claritatis eius gloriam sola electorum eccle-
 sia pertingit: que de sinistro opere nihil habebit. In illa pi-
 scactione pre multitudine piscium rhete ruperunt: quia nunc
 ad confessionem pre multitudinem electis reprobi tanti in-
 trant: qui ipsam fidei etiam cum electis reprobi tanti in-
 ista vero piscatione et multi pisces et magni capiunt: et
 rhete non rumpitur: quia sancta electorum ecclesia in con-
 stantia auctoris sui pace requiescens nullis iam dissensio-
 nibus dilan iatur. Captis autem tam magnis piscibus:

Luce. xxiii. f

piscari seu ad piscandū rhe-
tia mitti bis dominus les-
gatur iussisse.

Sancti Gregorij pape.

scendit symon petrus: et traxit rhete in terram. Jam credo q̄ vestra charitas aduertat: quid est q̄ petr⁹ rhete ad terrā trahit. Ip̄si q̄ppe facta ecclesia est: missa ip̄i q̄ppe specialiter dicitur. Symon iohannis amas me: p̄isce oues mess. Quod ergo postmodum aperitur in voce: hoc nunc signatur in opere. Quis ergo p̄dicator ecclesie est vt rhete p̄lidi huius fluctibus separat: nimirū necesse est vt rhete plenū piscibus petrus ad terram ducat. Ip̄se enim p̄sces ad soliditatē sitrozis pertrahit: quia sancte predicationis voce stabilitatem eterne patrie fidelibus ostendit. hoc egit verbis: hoc ep̄istolis: hoc agit quotidie miraculose signis. Quotiens per eum ad amorem dētis eterne conuertitur: q̄d quotiens a terrenarum rerum tumultibus separatur: q̄d aliud q̄ missi intra rhete fidei vt p̄sces ad littus trahimur. Sed cum rhete magnis piscibus plenum dicitur: additur et quantis scilicet centum quinquaginta tribus. In magno mysterio numerus nō vacat. Sed intentos vos tanti mysterij profunditas expectat. Neq̄ enim quantitatis summi solerter euangelista exprimeret: nisi hanc sacramento plenam esse indicasset. Scitis nāq̄ q̄ in veteri testamento omnis operatio p̄ decalogi mandata precipitur: in nouo autem eiusdem operationis virtus per septiformē gratiam sancti spiritus multiplicatis fidelibus datur: quem propheta denunciāns dicit. Spiritus sapientie et intellectus: spiritus consilij et fortitudinis: spiritus scientie et pietatis: et repleuit eum spiritu timoris domini. Sed ille in hoc spiritu operationē percipit: qui fidem trinitatis agnoscat: vt et patrem et filium et eundem spiritum sanctū vnus virtutis credat: vnus substantie esse fateatur. Quia ergo septem (que superius diximus) per nouum testamentum lastra virtus et operatio per decem et septem potest plenē comprehendī. Ducamus ergo per trigonum decem et septem et veniant quinquaginta vnū. Qui profecto numerus a magno mysterio non vacat: quia in testamento veteri legimus: q̄ annus quinquagesimus iubilus vocari iussus est. In quo videlicet cunctus populus ab omni operatione quiesceret. Sed vera requies in vnitate est. Diuidi

Jo. xxi. d.]

Rhete: petri
plenum fuit
clij. piscibus
quare hoc.

Isa. xli. a,

Leui. xxv. b.
Ann⁹ quinquagesimus
voca-
tur iubilus.

Homelia. xxiiiij. Fo. lxxv

quippe vnum non potest: vbi eniz scissura diuisionis est: ve-
ra requies nō est. Ducamus ergo per trigonum quinquas-
ginta & vnum: & sunt, ciiij. Quia ergo et omnis nostra ope-
ratio in fide trinitatis exhibita ad requiem tendit: decem
& septem ter ducimus: vt ad quinquaginta & vnum venire
debeamus. Et quia vera nostra requies tunc est: cū ipsam
tam claritatem trinitatis agnoscimus: quam in vnitare di-
uinitatis esse certū tenemus. Quinquaginta & vnum ter du-
cimus: & electorum summā in superna patria quasi centum
quinquaginta trilum piscium numeri tenemus. Post resur-
rectionem ergo domini missum rhete dignum fuit vt tot pi-
sces caperent: quot solimodo electos ciues superne patrie
designarent. Inter hoc vero et hesternā sancti euangelij
lectio: et hodierna nos ammonet: vt vigilanter debeamus
inspicere: cur dominus et redemptor noster post resurrectio-
nem suā piscem assum legitur comedisse. Nō enim vacat a
mysterio: quod iterat in facto. In hac etenim lectioe panem
& assum piscem: in illa vero que hesternō die lecta est: cum
asso pisce etiaz fauum mellis comedit. Quid autem signa-
re piscem assum credimus: nisi ipsuz mediatorē dei & ho-
minum passum: ipse em latere dignatus est in aquis gene-
ratione assatus est: capi voluit laqueo mortis nostre: & quasi tribu-
latione assatus est tēpore passionis sue. S; qui piscis assus
heri dignat⁹ est in passiōe: fauus mellis nobis extitit in re-
surrectione. Aliqui in pisce asso figurari volunt tribulatio-
ne passionis sue: in fauo ei mellis vtrāq; naturā exprimere
voluit p̄sone sue. Fauus quippe mel in cera est. Mel hō in
cera est diuinitas in hūanitate: q̄b ab hac quoq; lectioe nō
discrepat: nā piscē comedit & panē. Qui em assari vt piscis
potuit ex humanitate: pane nosr̄ eicit ex diuinitate. Qui
ait. Ego suz panis viuus q̄ de celo descendi. Assuz ergo pi-
scem comedit & panē. vt ipse suo cibo nobis ostenderet: q; &
passionem ex nostra humanitate pertulit: & refectionē no-
stram ex sua diuinitate procurauit. Quod si vigilanter in-
spicimus: nobis quoq; qualiter ad imitandum congruat vi-
demus. Sic enim sua facta redemptor indicat vt imitatio-
nis viam nobis sequentibus sternat. Ecce in cibo suo do-
minus noster pisci asso coniungere fauum voluit: quia vt

Joh. xxi.
Luce. xxiiij.

Joh. vi. e.

pisci asso q̄re
dñs fauum cō
iunxit.

Sancti Gregorij pape.

delicet illos in suo corpore ad eternam quietem suscipit: quia cum hic tribulationes pro domino sentiat: ab amore inter se ne dulcedinis non recedunt. Cum asso pisce fauus sumitur quia qui hic afflictionem pro veritate suscipiunt: illic dulcedine vera satiantur. Notandum quoque quod vltimum conuiuium dominus cum septem discipulis habuisse describitur. Petrus namque et thomas/nathanael filij zebedei et alij ex discipulis et duo in eo fuisse memorantur. Cur cum septem discipulis vltimum conuiuium celebrat: nisi quod eos tantummodo qui septiformi gratia sancti spiritus pleni sunt: futuros se cum in eterna refectione denunciat. Septem quoque perfectione hoc tempus euoluitur: et sepe septenario numero perfectionis designatur. Illi ergo vltimo conuiuium de presentia veritatis epulantur: qui nunc perfectionis studio terrena transcedunt: quos mundi huius amor non ligat: quibus et si vltimus per tentamenta obstrepit: cepta tamen eorum desideria non recondit. De hoc extremo conuiuium alias per iohannem dicitur. Beati qui ad cenam nuptiarum agni vocati sunt. Idcirco enim non ad prandium sed ad cenam vocatos narrat: quia nimirum in fine diei conuiuium cena est. Qui ergo finito presentis vite tempore ad refectionem supreme contemplationis veniunt: non ad agni prandium sed ad cenam vocantur. Quo videlicet cena hoc vltimo conuiuium exprimitur: cui septem discipuli adesse memorantur: quia illi septiformi gratia in amore spiritus anhelant: hoc ergo vltimo conuiuium repletur: qui pleni desiderate. Quid vos sequi in futuro possit: ex presenti perpendite: pensate si hoc spiritu pleni estis et nostis si ad illud conuiuium peruenire valeatis. Quisquis namque ille est quem nunc spiritus iste non reparat: perfecto ab illa eterna conuiuium refectione seignat. Memento quid de eodem spiritu paulus dicat. Si quis spiritum christi non habet: hic non est eius. Quasi quidam titulus diuine possessionis est iste spiritus amoris. Nunquid nam spiritum christi habetis cuius mentem odia dissipant: elatio inflat: ira vsque ad diuisionem mentis exasperat: auaricia cruciat: luxuria enervat. Pensate quis sit spiritus christi. profecto ille qui facit amicos et

Conuiuium domini
vltimum fuit
cum septem disci-
pulis.

Apoca. lxi. b.

ad rom. viij. b.

Spiritus christi in
quibus non est

Homelia. xxiiii. Fol. lxxvi

Inimicos diligi terrena despici: pro celestibus estuari: car-
nem propter vitia conteri: mentem a concupiscentiis fren-
nari. Si ergo vultis ius cognoscere possessionis dei per vos
nam perpendite possessoris vestri. Ecce enim quod diximus
voce viridica paulus clamat. Si quis spiritum xpi non habet: ad rom. viij. b
bet: hic non est eius. Ac si aperte dicat. Qui nunc deo in ha-
bitante non regitur: de diuine claritatis specie. postmodum
non letatur. Sed nos tamen qui ad hec que dicta sunt in-
firmamur nec dum culmen perfectionis attingimus: in via
dei quotidie sancti desiderii gressus ponamus. Cōsolatur
nos veritas que per psalmistam dicit. Imperfectum meum ps. cxxxviii.
viderunt oculi tui: et in libro tuo omnes scribentur. Nō omni-
no erit nobis noxia nostra imperfectio: si in dei itinere con-
stituti ad transacta nō respicimur: et ad ea que restant: trāsire
festinamus. Nam qui perfectorum desideria dignāter inflā-
mat: hec quandoque ad perfectionem roborat: per dominum
nostrum iesum christum qui cum eo viuit et regnat deo in
unitate spiritus sancti per omnia secula seculorum amen.

Lectio sancti euangelij se- cundum Johannem.

In illo tēpore. Maria stabat ad mo- Johan. xx. c.
numētū foris plorans. Dum ergo
fleret inclinauit se: et prospexit in mo-
numētū. Et vidit duos angelos in albis se-
dentes: vnum ad caput: et vnus ad pedes vbi
positum fuerat corpus Iesu. Dicunt ei illi.
Mulier quid ploras? Dicit eis. Quia tulerunt
dominum meum: et nescio vbi posuerunt
eum. Hec cum dixisset cōuersa est retro: et
vidit iesum stantē et nesciebat quod iesus est

Sancti Gregorij pape

Dicit ei iesus. Mulier quid ploras? Quem queris? Illa existimans quia hortulanus esset dicit ei. Domine si sustulisti eum: dicitote mihi ubi posuisti eum: et ego eum tollam. Dicit ei iesus Maria. Conuersa illa dicit ei. Rabboni: quod dicitur magister. Dicit ei Iesus. Noli me tangere: nondum enim ascendi ad patrem meum. Uade autem ad fratres meos et dic eis. Ascendo ad patrem meum et patrem vestrum: deum meum et deum vestrum. Venit ergo maria magdalene annuncians discipulis: quod uidi dominum: et hec dixit mihi.

Homelia lectionis eius scilicet habita ad populum in basilica sancti Iohannis que appellatur constantiniana. Feria. v. pasche.

Homelia. xxv.

Maria magdalene que fuerat in ciuitate peccatrix: amando ueritatem/ lauit lachrimis maculas criminis: et uocata peccatrix remanserat: postmodum amando fornicatorem non inuenit: sublatum credidit: atque discipulis nunciavit: que uenientes uiderunt: atque ita esse ueritatem crediderunt. Et de eis protinus scriptum est. Abierunt

Luce. viij. g.
Ioh. vi.

Homelia. xxv. Fo. lxxvij.

ergo discipuli ad semetipsos. Ac deinde subiungitur (Ma-
ria autem stabat ad monumentū foris plorans.) Quia in re
pensandum est huius mulieris mentē traxit amoris accē-
derat: que a monumento domini etiā discipulis recedētib⁹
non recedebat. Exquirebat quē nō inuenerat flebat inqui-
rendo: et amoris sui igne succensa: eius quem ablatum cre-
didit ardebat desiderio. Unde cōtigit vt eum sola tunc vi-
deret: que remanserat vt quereret. Quia nimirū virt⁹ bo-
ni operis p̄seuerātia est. Et voce veritatis dicitur. Qui au-
tem p̄seuerauerit vsq; in finē hic salu⁹ erit. Et precepto
legis cauda hostie i sacrificio iubet offerri. In cauda quip-
pe finis est corporis et ille bene immolat: qui sacrificiū bo-
ni operis vsq; ad finē debite perducit actiōis. hinc ioseph
inter reliquos fratres talarem tunicam habuisse describitur.
Tunica quippe vsq; ad talū est opus bonū vsq; ad con-
summationē. Sed maria cū fletet inclinavit se: et prospexit
in monumentū. Certe iam monumentū vacuum viderat: iā
sublatū dñm nūciauerat. Quid est q; se iterū inclinat: iterū
videre desiderat? Sed amanti semel aspexisse nō sufficit. Que-
situs amoris intentionē multiplicat inquisitionis. Que-
rit ergo pus et minime inuenit: p̄seuerauit vt quereret
vnde et contigit vt inuenerit. Actiq; est vt desideria dilata
crescerent: et crescētia caperent qd̄ inuēissent. hinc est em̄
qđ de eodē sponso ecclia in canticis cānticoꝝ dicit. In lectu-
lo meo p̄ noctes quesiui quē diligit aīa mea: quesiui illum
et nō inueni. Surgā et circūdo ciuitatē per vicos et plateas
et queram quem diligit anima mea. Que defectum quoq;
intentionis ingeminat dicens: quesiui illum et non inueni
Sed quia diu inuentio se non elongat: si inquisitio non de-
sistat adiungit. Inuenerunt me vigiles qui custodiunt ciui-
tatē. Num quē dilexit anima mea vidistis? paululum cur-
pertransissem eos: inueni quē diligit anima mea. Dilectū
namq; in lectulo querimus: quando in presentis vite aliquā
noctē requie redemptoris nostri desiderio suspiramus. Per
hoc querimus: qđ et si iam mens in illo vigilat: tamen ad-
strat vt surgat: ciuitatē circūeat. i. sanctam electoꝝ ecclēsiā
mente et inquisitione p̄curat: p̄ vicos cum et plateas que

Magdalenā
maxima vis
amoris accē-
dit.

Matth. xij.
xxij. leui. ij. c
Exo. xx.

Gen. xxxvij.

Amor multa
plicat inquisi-
tionem.

Can. iij. a.

Ibidem.

Dilectum qñ
dicamur in le-
ctulo q̄rere.

Sancti Gregorij pape.

Patres sancti ecclesie statu custodiunt

rat. i. per angusta & lata gradus aspicit: ut si qua in nire in eis valeat: eius vestigia exquirat. Quia sunt nonnulli etiam vite secularis: qui imitandum aliquid habent de actione virtutis: querentes autem nos vigilantes custodiunt civitatem: quia sancti patres qui ecclesie statum custodiunt: bonis nostris studiis occurrunt: ut suo vel verbo inuenimus quem diligimus. Quia redemptor noster & si humilitate homo inter homines: diuinitate tamen super homines fuit. Cum ergo transeuntes vigilantes dilectus inuenit: quia cum prophetas & apostolos infra ipsum esse conspiciamus: illi qui natura deus est: esse supra homines consideramus. Prius ergo non inuenimus querit: ut post inuenit strictius teneat. Sancta ei desideria (ut praediximus) dilutione crescunt. Si autem dilutione desideria non fuerint. Hoc amore arsit: quisquis ad veritatem pertingere potuit. Hinc namque dicitur: Situit anima mea ad deum vivum: quoniam veniam & apparebo ante faciem dei. Hinc nos admonet dicens. Querite faciem eius semper. Hinc propheta ait. Anima mea desideravit te in nocte: sed & spiritu meo in precordiis meis: de mane vigilabo ad te. Hinc et iterum ecclesia in canticis canticorum dicit. Vulnerata charitate ego sum. Iustus quippe est: ut ex visione medici pingat ad salutem: que per estum eius desiderii vulnera amovet: potest in pectore. Hinc rursus ait. Anima mea liquefacta est: ut diligenter queritis male dura est: quia si semetipsa remanet frigida. Et si ardere iam ex desiderio ceperit ad sequendum quem diligit: liquefacta per ignem amoris currit. Fit desiderio anxius: viles sunt in seculo cuncta que placebant: nihil est quod extra cordem rem libeat: & que prius delectabant animum: sunt postmodum vehementer onerosa. Nil eius mestitiam consolatur: quousque adhuc qui desideratur non aspicitur. Meret mens. Lux ipsa fastidio est. Talius igne in mente decoquitur rubicundam culpam: & succensus animus quasi suri more: quia per usum speciem perdidit: per incendium clarescit. Ista itaque que sic amat: que se ad monumentum quod perspererat iterum inclinat: videamus quo fructu vis amoris in ea ingemina opus inquisitionis. Sequitur (Uidit duos angelos in albis sedentes

ps. xli.
ps. ciiij.
Esaie. xvi. b
Can. iij. a

Can. v. b.

Homelia. xxv. Fo. lxxviii.

tes vnum ad caput: et vnum ad pedes: vbi positum fuerat corpus iesu. Quid est q̄ in loco dominici corporis duo angeli videntur: vnus ad caput: atq; alius ad pedes sedens: nisi quia latina lingua angelus nuncius dicitur: et ille ex passione sua nunciandus erat: qui et deus est ante secula: et homo in fine seculorū. Quasi ad caput sedet angelus: cū per apostolum iohannē predicatur: quia in principio erat verbum et verbum erat apud deum: et deus erat verbum. Et quasi ad pedes sedet angelus cum dicit: verbum caro factum est: et habitauit in nobis. Possumus etiā per duos angelos duo testamenta cognoscere vnum prius: et aliud sequens. Qui videlicet angeli per locum dñici corporis sibimet sunt cōiuncti: quia nimirum vtraq; testamenta dñi pari sensu incarnatum et mortuum: ac resurrexisse dominum denūciāt: quasi testamentum prius ad caput: et testamentū posteri⁹ ad pedes sedet. Unde et duo cherubin que propiciatorium tenent sese inuicem aspiciunt versus vultibus in propiciatorium. Cherubin quippe plenitudo scientie dicitur. Et quid pro duo cherubin nisi vtraq; testamenta signantur. Quid vero pro propiciatorium: nisi incarnatus dñs figuratur. De quo iohannes ait. Ipse est enim propiciatio pro peccatis nostris. Et dñi testamentū vetus hoc faciendum denūciat: quod testamentū nouū de dño factum clamat: quasi vtraq; cherubin se inuicem aspiciunt: dñi vultus in propiciatorio vertunt. Quia dñi inter se positū incarnatū dominum vident: a suo aspectu non discrepant: que dispensationis eius misterium concorditer narrant. Requiritur mariam angeli dicentes. Mulier quid ploras. Et dixit eis. Quia tulerunt dominum meum: et nescio vbi posuerunt eum. Ipsa namq; sacra eloquia que in nobis lachrymas amoris excitant: easdem lachrymas cōsolant: dñi nobis redēptoris nr̄i speciem pmittunt. Sed notādū iuxta historiam est: q̄ mulier non ait. Tulerunt corpus dñi mei. sed tulerunt dominum meum. Usus nāq; sacri eloqui est vt aliqui ex parte totum: aliquādo vero ex toto partē significet. Ex parte etenim totū signat: sicut de iacob si lū scriptum est. Quia descendit iacob in egyptū in animabus septuaginta. Neq; enim in egyptum anime sine corporibus descenderunt: sed per solam animam totus

Angelus dicitur nuncius.
Ioh. i. a

Exodi. xxv. b

Cherubi plenitudo scientie dicitur.

Scriptura sacra aliqui ex parte totum significat.
Gen. c. xlv. c.

Sancti Gregorij pape.

homo significatur: quia ex parte totum exprimitur. Et so-
lum dominicum corpus in monumento iacuerat: et maria
non corpus domini: sed sublatum dominum querebat: vide-
licet ex toto significans patrem (hec cum dixisset: conuer-
sa retrosum vidit Iesum stantem: et nesciebatque Iesus esset).
Notandum quod maria que adhuc de domini resurrectione
dubitabat: retrosum conuersa est ut videret Iesum: quia
videlicet per eandem dubitationem suam quasi tergum in
domini faciem miserat: quem resurrexisse minime crede-
bat. Sed quia amabat et dubitabat: videbat: et non agno-
scebat: eumque illi et amor ostenderat: et dubietas abscon-
debat. Cuius adhuc ignorantia exprimitur: cum inferunt
Et nesciebat quia Iesus esset. Qui dixit ei. (Mulier quid
ploras. Quem queris.) Interrogatur doloris causa: et au-
geatur desiderium: utatenus cum nominaret quem que-
reret: in amore eius ardentius estuaret. (Illa existimans: quod
hortolanus esset: dixit ei. Domine: si tu sustulisti eum: dicit
tuo michi ubi posuisti eum: et ego eum tollam.) Fossitas nec errado
hec mulier errauit: que Iesum hortolanum credidit: et
et spiritualiter hortolanus erat: qui in Iesus pectore per amo-
ris sui semina virtutum virentia plantabat. Sed quid est
quod viso eo quem hortolanum credidit: cui nec dum dixerat
quam querebat: ait: Domine si tu sustulisti eum. Quasi enim
iam dixisset: ex cuius desiderio plangeret eum dicit quem
non dixerat. Sed vis amoris hoc agere solet: in ante
mo: ut quem ipse semper cogitat: nullum alium ignorare
credat. Recte et hec mulier quem querit non dicit: et eam
men dicit si sustulisti eum: quia alteri non putat incognis-
tum: quem sic ipsa continue plangit desiderio. (Dixit ei Ie-
sus. Maria) Postquam eam communi vocabulo appellauit ex
sexu agnitus non est vocat eam ex nomine. Ac si ei aper-
te dicat. Recognosce eum a quo recognosceris. Perfectio
quoque viro dicitur. Noui te ex nomine. Quia homo com-
mune omnium nostrum vocabulum est: moyses vero pro-
prium cui recte dicitur: quia ex nomine scitur. Ac si ei aper-
te dominus dicat. Non te generaliter ut ceteros sed specialiter
scio. Maria ergo quod vocatur ex nomine cognoscit aucto-
re: atque eum primum rabboni id est magistrum vocat: quod ipse

Magdalena
putans xpm
hortolanum non
errabat.

Exo. xxxij. c

Homelia. xxv. Fo. lxxix.

erat: quærebatur exterius: et ipse qui eâ interiorius ut quæreret: docebat. Jam vero ab euangelista nō subditur quid mulier fecit: sed ex eo innuitur quod audiuit. Cui dicitur. (Noli me tangere: nondum enim ascendi ad patrem meum.) In his namq; verbis ostenditur: q̄ maria amplecti voluit eius vestigia: quem recognouit. Sed ei magister dicit (noli me tangere) non: quia post resurrectionem dominus tunc cum re inuit feminarum: cum de duabus ad sepulchrum eius venientibus scriptum sit. Accesserunt et tenuerunt pedes eius. Sed cur tangi non debeat: ratio quoq; additur cum subinfertur. (Nondum enim ascendi ad patrem meum.) In corde etenim nostro tunc iesus ad patrem ascendit: cum equalis creditur patri. Nam quisquis eum equalis patri non credit: adhuc in eius pectore ad patrem dominus non ascendit. Ille ergo iesum veraciter tangit: qui patri filium coeternum credit. In corde etenim pauli iam ad patrem iesus ascenderat: cum idem paulus dicebat. Qui cum in forma dei esset: non rapinam arbitratus est esse se equalem deo. Unde iohannes quoq; redemptorem nostrum manu fidei tetigit: qui ait. In principio erat verbum: et verbum erat apud deum: et deus erat verbum: hoc erat in principio apud deum: omnia per ipsum facta sunt. Tangit ergo dominum: qui eum patri eternitate substantie equalem credit. Sed fortasse aliquis tacita questione pulsatur: quomodo filius patri esse equalis possit. Quia in re humana natura quod admirando comprehendere non valet: restat ut hoc sibi esse credibile ex admiratione alia sciat: habet namq; quod ad hec sibi sub benedictione respiciat. Constat enim: quia ipse creauit matrem: in cuius utero ex humanitate crearetur. Quid ergo mirum si equalis est patri: qui prior est matre. Paulo quoq; attestante didicimus christum dei virtutem: et dei sapientiam. Qui ergo filium minorem putat: patri specialiter derogat: cuius sapientiam esse ei inaequalem fatetur. Quis etenim homo potēs equanimitē ferret si quis ei diceret. Magnus quidem es: sed tamen sapientia tua te minor est. Ipse quoq; dominus dicit. Ego et pater vnum sumus. Et rursus ait. Pater maior me est: de quo etiā scri-

Rabboni in
terpretat ma
gister.

Matthel.
xxvii. b.

Ad phil. ii. s

Jo. i. a.

Redemptor
creauit matrē
qua crearet.
i. Ad co. i. d.

Joh. i. f.
Jo. xiiij.

Sancti Gregorij pape.

ptum est: quia subditus erat parentibus suis. Quid ergo
mirum si ex humanitate sua minorem se patre asserit in ce-
lo: ex qua subiectus erat etiam parētibus in terra. Et qua
hūanitate nunc marie dicit: (Vade ad fratres meos & dic eis.)
Ascēdo ad patrē meū: & patrē v̄r̄z deū & deū meū v̄r̄z. Quis
meū dicat & vestrū: cur nō cōmuniter dicit nostrum sub di-
stincte loquens indicat: quia eundem patrem et deum disti-
milititer habeat ipse q̄ nos. Ascēdo ad patrem meum v̄r̄z
licet per naturam: et patrem vestrū per gratiam. Ad deū
meum q̄ descendit: ad deum vestrū: q̄ ascendit. Quis
enim et ego homo deus mihi est. Quia vos ab errore liber-
rati: deus est vobis. Distincte ergo mihi & pater & deus: est
quia quem ante secula deum genuit: hominem in fine se-
culorum me mecum creauit. (Venit maria magdalena an-
nunciāns discipulis quia vidit dominum) et hec dixit mihi.
Ecce humani generis culpa ibi ascinditur: vnde processit.
Quia enim in paradiso mulier viro propinavit mortem: in
sepulchro mulier viris annunciat vitam. Et dicta sui vi-
uificatoris narrat: que mortiferi serpentis verba narrauit
rat. Ac si humano generi non verbis dominus: sed rebus
dicat. De qua manu vobis illatus est potus mortis de ipsa
euangelice succincte transcurramus: nec opitulante eodem
de quo loquimur domino: et resurrectionis eius gloriā
et pietatis eius viscera consideremus. Citius enim a mor-
te voluit resurgere: ne nostra diu anima infidelitatis mor-
te remaneret. Unde bene quoq; per psalmistā dicitur. De
torrēte in via bibit: propterea exaltabit caput. In humano
quippe genere ab ipso mundi initio torrens mortis et sus-
perat: sed de hoc torrente dominus in via bibit: q̄ mortem
in trāsitu gustauit. Atq; ideo exaltauit caput: q̄ hoc quod
mordendo in sepulchro posuit: resurgendo super angelos
elevant. Et inde antiquum hostem in eternū percussit: per-
fuit contra se manus persequentium temporaliter per-
misit. Quod aperte dominus beato iob indicat dicens. Qui
quid capies leuiatam hamo. Per leuiatham quippe quod
additamentum eorum dicitur: vetus ille denota tor humani
ni generis designatur. Qui dum se diuinitatē hominū ad

ni modo
huiusmodi
v. 1112

Jo. 11. 11
d. 1112

o. 1112

Mulier viro
ppiauit mor-
tem mulier vi-
ris annunciat
vitam.

ps. cix.
Dns de torrē
te in via bibit.

o. 1112

Job. xl. d.
o. 1112

Homelia. xxb. Fo. lxxx.

dere spondit: mortalitatem sustulit. Qui per uariationis
quoque culpam quam primo huius precipitavit: dum se sequeretur pessimi
ma persuasionem multiplicat: penas eis sine cessatione coacer
nat. In hamo autem esca ostenditur: aculeus occultatur. Hic
ergo pater omnipotens hamo cepit: quod ad mortem illius unigeniti
filium incarnatus misit. In quo et caro passibilis videri pos
set: et diuinitas impassibilis videri non posset. Cuius in eo
serpens iste per manus persecutorum escam corporis momo
dit: diuinitatis illum aculeus perforauit. Prius vero eum in
miraculis dei cognouerat: sed de cognitione sua ad dubi
tationem cecidit: quoniam hic passibilem vidit. Quasi hamus er
go fauces glutiens tenuit: dum in illo esca carnis patuit:
qua deuorator appeteret: et diuinitas passionis relatuus
que necaret. In hamo eius incarnationis captus est quod dum
in illo appetit escam corporis: transfixus est aculeo diuini
tatis. Vbi quippe inerat humanitas que ad se deuoratozem
duceret. Vbi diuinitas que perforaret. Vbi aperta infirmitas
que puocaret. Vbi oculata virtus que raptoris faucem trans
figeret. In hamo ergo captus est: quod inde iterit: vni momo
dit. Et quos tenebat mortales iure perdidit: quod eum in quo
suis non habuit: morte appetere immortalem presumpsit.
Tunc est etiam quod hec ipsa de qua loquimur maria viuit: quod
ille pro humano genere qui morti nihil debebat occubuit.
Tunc est quod nos quotidie ad vitam post culpas reuertimur:
quia ad penam nostram conditor sine culpa descendit. Et
se iam antiquis hostis ea que de humano genere ceperat
spolia amisit: supplicationis sue victoria perdidit. Quotidie
precibus ad veniam veniendo a sua potestate recedunt: quoti
die de eius faucibus redemptoris manu rapiuntur. Unde
bene quoque ad beatum iob voce dominica iterum dicitur.
Aut armilla perforabis maxillam eius. Armilla vbi poni
tur: abiendo constringit. Quid ergo per armillam nisi cir
cumplectens nos diuina misericordia designatur. Que le
uitam istius maxillam perforat: dum nobis post perpe
trata que prohibuit adhuc penitentiae remedium ostendit.
Armilla dominus maxillam leuitam perforat: quia ipse
ineffabilis misericordie sue potentia: sic malicie antiqui hostis
obuiat: ut aliquando eos etiam quos iam cepit: amittat.

III. i.

Leuitam
hamo cepit
pater omnis
potens.

Reuertimur
quotidie ad vis
tam post cul
pas.

Job. xl.
Armilla quid
signat.

Sancti Gregorij pape.

Mat. xxvi. 8.
q. Reg. 4.

**Redemptori
multa debe-
mus.**

Luce. vii. f.

**miseri cordia
conditoris no-
stri est immē**

Et quasi ab ore illius cadunt: qui post perpetratas culpas
ad innocentiam redeunt. Quis enim ore illius semel raptus
maxillam eius euaderet: si perforata non esset. An non in
ore petrum tenuit cum negauit. An non in ore dauid tenuit
cum in tantam se luxurie voragine mersit. Sed dū ad vi-
tā vterq; p penitētiā rediit leuiathā iste eos aliquo modo
quasi p maxille sue foramē amissit. Per foramē ergo mari-
le ab ei^o ore subtracti sūt q̄ post pperationē tante nequicie
penitēdo redierūt. Quis autē hōim leuiathā istius os ena-
dat: vt illicita nulla cōmittat. Sed hinc cognoscim⁹ quātū
redēptori humani generis debitores simus: q̄ non solū nos
in ore leuiatham ire prohibuit: sed ab ore eius redire con-
cessit. Qui spem peccatori non abstulit: quia maxillā eius
vt euadendi viam tribueret: perforauit. Saltem post mor-
tur. Vbiq; ergo nobis occurrūt supna medicina: quia ⁊ des-
dit homini precepta nec peccet: ⁊ tamē peccati dedit reme-
dia ne desperet. Unde cauendum summo opere est ne quis
delectatione peccati leuiathā istius ore rapiatur: ⁊ tamē si
raptus fuerit non desperet: quia si peccatum perfecte las-
seat: adhuc foramen in maxilla eius inuenit: p quod eua-
dat. Adest testis diuine misericordie: hec ipsa de qua lo-
mur maria: de qua phariseus dum pietatis fontem vellet
obstruere: dicebat. hic si esset propheta: sciret vtiq; que es
qualis est mulier q̄ tēgit es: q; peccatrix ē. Si lauit sacho-
mis maculas cordis ⁊ corporis: ⁊ redemptoris sui vestigia
terisit: q̄ sua itinera praua derelinquit. Sedebat ad pedes
iesu: verbūq; de ore illius audiebat. Vniēti adhefere: motu
tuum querebat: viuente repperit: quē mortuum quesiuit.
Tantumq; apud eum locum gratie inuenit: vt hunc ipsa
quoq; ap̄lis eius videlicet nūcūs ipsa nunciaret. Quid ita
q; fratres quid in hac re debemus aspicere: nisi immentem
miseri cordiam cōditoris nostri: qui nobis velut in signo ad
exemplum penitentie posuit eos quos per penitentiā ui-
uere post lapsum fecit. Perpendo enim petrum: confide-
ro latronem: aspicio sacheum intueor mariam: et nisi in
his aliud video: nisi ante oculos nostros posita spei et pen-
nitentie exempla. Forasse enim in fide lapsus est aliquis

Homelia. xxv. Fo. lxxxj.

aspiciat petrum: q̄ amare fleuit: q̄ timide negauerat. Ali⁹. Mat. xxvi. g.
Cōtra proximum suum in malicia crudelitatis exarsit: aspi homines va-
cias latronem: qui et in ipso mortis articulo ad vite premia rj varijs in-
penitendo peruenit. Alius auaricie estibus anhelans a- uoluntur vs
liena diripuit: aspiciat zacheum qui si quid alicui abstulit: tjs.
quadruplum reddidit. Alius libidinis igne succensus car-
nis mundiciam perdidit: aspiciat mariam que in se amo-
rem carnis igne diuini amoris excoxit. Ecce oēs deus vbi
oculis nostris quos imitari debeamus obijcit: vbiq; exē
pla sue mie opponit. Mala ergo iam displiceant: vel exp-
ta. Libenter obliuiscitur oēs deus q̄ nocentes suim⁹: pat⁹
est penitentiā nostrā nobis ad innocentiā deputare. Inq̄na
ti post aquas salutis renascamur ex lachrimis. Itaq; iuxta
p̄mi pastoris vocē sicut mō geniti isantes lac cōcupiscite
Redite q̄ puili filij ad sinum matris vestre eterne sapiētie
ingrite larga vbera pietatis dei transacta plangite immi-
nētia vitate. Redemptor noster momentaneos fletus no-
stros eterno consolabitur gaudio: qui v̄iuit et regnat cum
deo patre in v̄nitate spiritus sancti deus: per omnia secul-
la seculorum. Amen.

Lectio sancti euangelij se- cundum Johannem.

In illo tempore. Cū esset sero die
illa vna sabbatorum: et fores essent
clausę vbi erant di scipuli congre-
gati ppter metū iudeorū: venit iesus et stetit
in medio eorū et dixit eis. Pax vobis. Et cū
hoc dixisset oñdit eis man⁹ et lat⁹ Gauissi sūt
ergo discipuli viso domino. Dixit ergo eis
iterum. Pax vobis. Sicut misit me p̄r: et ego
mitto vos. Hec cum dixisset insufflauit: et di-

ll. ij.

Sancti Gregorij pape.

xit eis. Accipite spiritum sanctum. Quorum
remiseritis peccata: remittitur eis. Et quo-
rum retinueritis retenta sunt. Thomas autē
vnus de duodecim qui dicitur didimus non
erat cum eis: quando venit iesus. Dixerunt
ergo ei alii discipuli. Vidim⁹ dominū. Ille
autem dixit eis. Nisi videro in manibus eius
fixurā clauorū: et mittam digitum meū in lo-
cum clauorum: et mittā manum meā in latus
eius: non credam. Et post dies octo iterum
erant discipuli eius intus: et thomas cū eis
Venit iesus Ianuis clausis: et stetit i medio:
et dixit eis. Pax vobis. Deinde dicit thome:
Infer digitum tuū huc ⁊ vide manus meas:
et affert manū tuam et mitte in latus meū:
noli esse incredulus sed fidelis. Respondit
thomas: et dixit ei. Dñs me⁹: ⁊ deus meus:
Dixit ei iesus. Quia vidisti me thoma credi-
disti. Beati qui non viderunt: et crediderūt.
Multa quidē et alia signa fecit iesus in con-
spectu discipulorū suorum: que non sunt scri-
pta i libro hoc. Hec autē scripta sunt vt cre-
dentes vitam habeatis: in nomine eius.

Homelia. xxvi. Fo. lxxxij.

Homelia lectionis eiusdem habita ad populum in basilica beati iohannis quae dicitur constantiana In octava pasche.

Homelia. xxvi.

Prima lectionis hu

ius euangelice questio animum pulsat: quomodo post resurrectionem corpus dominicum verum fuit quod clausis ianuis ad discipulos ingredi potuit Sed sciendum nobis est quod diuina operatio si ratione comprehenditur: non est admirabilis. Nec fides habet meritum cui humana ratio prebet experimentum. Sed hec

di nequaquam possunt: ex alia eius operatione pensanda sunt: ut rebus mirabilibus fidem prebeant facta mirabiliora. Illud enim corpus domini intrauit ad discipulos ianuis clausis: quod videlicet ad humanos oculos per naturam suam clauso erit vtero virginis. Quid ergo mirum si clausis ianuis post resurrectionem suam in eternum iam victurus intrauit: qui moriturus veniens non aperto vtero virginis eruit. Sed quis ad illud corpus quod videri poterat fides inuentum dubitabat: ostendit eis protinus manus et latera: palpanda carnem prebuit: quam clausis ianuis introduxit. Quia in re duo mira et iuxta humanam rationem sibi valde contraria ostendit: dum post resurrectionem suam corpus suum incorruptibile et tamen palpabile demonstrauit. Nam corrupti necesse est: quod palpat: et palpari non potest.

fides non habet meritum cui humana ratio prebet experimentum Corpus domini quomodo potuit ad discipulos clausis ianuis intrare.

III. ij.

Sancti Gregorii pape

quo non corrumpitur. Sed miro modo atq; inestimabili redemptor noster et incorruptibile post resurrectionem: et palpabile corpus exhibuit: vt et monstrando incorruptibile mutaret ad premium: et prebendo palpabile formaret ad fidem. Et incorruptibilem se ergo et palpabilem demonstrauit: vt profecto esse post resurrectionem ostenderet corpus suum eiusdem nature / et alterius glorie. Dixit eis. (Pax vobis. Sicut misit me pater: et ego mitto vos) id est sicut misit me pater deus deum: et ego mitto vos homo hominibus. Pater filium misit: qui hunc pro redemptione generis humani incarnari constituit. Quem videlicet in mundum venire ad passionem voluit: sed tamen amauit non ad passionem misit. Electos vero apostolos dominus non ad mundi gaudia: sed sicut ipse missus est / ad passionem in mundum mittit. Quis ergo et filius amatur a patre: et tamen ad passionem mittitur: ita et discipuli a dño amantur: qui tñ ad passionem mittuntur in mundum. Itaq; recte dicitur. Sicut misit me pater: et ego mitto vos id est ea vos caritate diligo cum inter scandala persecutorum mitto: quas me charitate pater diligit quem venire ad tollerandas passiones fecit: Quis mitti etiam iuxta naturam diuinitatis possit intelligi. Eo enim ipso a patre filius mitti dicitur: quo a patre generatur. Nam sanctum quoq; spiritus q̄ cum sit coequalis patri et filio: non tamen incarnatus est: isdem se filius mittere perhibet dicens. Cum venerit paracletus quem ego mitto vobis a patre. Si enim mitti solum modo incarnari deberet intelligi: sc̄tis p̄culdubio sp̄s nullo modo diceretur mitti: qui nequa q̄ incarnatus est. Sed eius missio ipsa processio est: qua de patre p̄cedit et filio. Sicut itaq; spiritus mitti dicitur: qz p̄cedit: ita et filius nō incōgrue mitti d̄f: quia generatur (hec autem cum dixisset: insufflauit eis et dixit eis. Accipite spiritum sanctum). Querendum nobis est: quid est q̄ spiritum sanctum dominus noster et semel dedit in terra consistens: et semel celo presidens. Neq; enim alio in loco datus spiritus sanctus aperte monstratur: nisi nunc cum per insufflationem percipitur: et postmodum cum de celo veniens in linguis varijs demonstratur. Cur ergo prius in terra discipulis datur: postmodum

Mitto vos si
cut misit me
pater qualif
intelligitur.

Joh. xv. d.

Sp̄s sanctus
quare dedit
dñs semel in
t̄ra consistens
et semel in celo
presidens.

Homelia. xxvi. Fo. lxxxiii

de celo mittitur: nisi q̄ duo sunt precepta charitatis: dile-
ctio videlicet dei et proximi. In terra datur spiritus: vt di-
ligatur proximus. Et celo datur spiritus: vt diligatur deus.
Sicut ergo vna est charitas et duo precepta: ita vnus spi-
ritus et duo data. prius a cōsistente dño in terra: postmo-
dum e celo q̄ in primi amore discitur: qualiter p̄ueniri
debeat ad amorē dei. Unde et idē iohannes dicit. Qui non
diligit fratrem suum quē videt: dominū quē non videt: quō
pōt diligere. Et ante quidē discipulorū mentibus isidē spi-
ritus sanctus inerat ad fidem: sed tñ manifesta datione non
nisi post resurrectionē datus est. Unde et scriptur est. Non
dum erat resurrectio datus quia iesus nondū fuerat gloria-
tus. Unde etiam per moysen dicit. Suxerunt mel de petra
et oleum de firma petra. Neq̄ em̄ quicq̄ tale iuxta hysto-
riam legit: si tota testamēti veteris series recēseat. Quisq̄
de petra mel: nisiq̄ oleum ille populus suxit. Sed q̄ iuxta
pauli vocē. Petra erat christus: mel de petra suxerūt. qui
eiusdem redēptoris nostri facta et miracula viderūt. Oles
vero de firma petra suxerūt: quia effusioe sancti sp̄s post
resurrectionem eius vngi inuerunt. Quasi ergo in firma
petra mel dedit: qñ adhuc mortalis dominus miraculorū
suorum dulcedinē discipulis ostēdit. Sed firma petra oles
fudit: q̄ post resurrectionem suam factus iam impassibilis
per afflictionem spirit⁹ donum sancte vnctionis emanauit.
De hoc oleo per prophetam dicitur. Conputrescet iugum
a facie olei. Sub iugo quippe tenebamur demoniace do-
minationis: sed vncti sum⁹ oleo spiritus sancti. Et quia nos
gratia libertatis vnxit: dominationis demoniace iugum
putruit: paulo attestante qui ait. Ubi spiritus domini: ibi
libertas. Sciendum vero est q̄ hi qui prius spiritum san-
ctum habuerunt: vt et ipsi innocenter viuerent: et in predi-
catione quibusdam prodesse: idcirco hunc post resurre-
ctionem domini patēter acceperūt: vt prodesse nō paucis
sed pluribus possent. Unde et in hac ipsa datione spiritus
dicitur. (Quorum remiseritis peccata remittuntur eis. Et
quorum retinueritis: retenta sunt.) Libet intueri illi disci-
puli ad tanta onera humilitatis vocati: ad quantū culmen
glorie sint perducti. Ecce nō solum de semet: ipsi securi sūt:

i. Joh. iij. d.

Joh. vii. f.

Deu. xxxij. b

i. Cor. x. a.

Esai. x. f.

ij. Cor. iij. d.

Discipulorum
xpi mirabilis
dignitas.

Sancti gregoriipape:

sed etiam aliene obligationis potestate relaxationis acci-
piunt: principatumq; superni iudicii sortiuntur: vt vice dei
quibusdā peccata retineant: quibusdā relaxent. Si sic eos
deo decebat erigi: qui tñ pro deo cōsenserant humiliari.
Ecce qui districtū dei iudicium metuunt: animarū iudices
fiunt. Et alios damnant vel liberant: qui semetipfos dāna-
ri metuebant. horum profecto nunc in ecclia epi locū tenēt
ligandi atq; soluēdi auctoritatē suscipiunt: qui gradū regu-
minis sortiunt. Grandis honor: sed graue pondus istius est
honoris. Durū quippe est vt qui nescit tenere moderamē-
na vite sue: iudex vite fiat aliene. Et plerū cōtingit vt hū-
iudicij locum teneat cui ad locum vita minime concordat.
Ac puide sepe agitur vt vel damnet immeritos: vel alios
ipse ligatus soluat. Sepe in soluendis ac ligandis subditis
sue voluntatis motus nō autem causarū merita sequit. Cui
de sit vt ipsa hac ligandi ⁊ soluēdi potestate se priuēt qui
hanc pro suis voluntatibus ⁊ non pro subiectoꝝ moribus
exercet. Sepe fit vt erga quēlibet proximū odio vel gratis
moueat pastor. Iudicare autē de subditis digne neque de
qui in subditorum causis suis vel odia vel gratiam sequuntur.
Unde recte per propheta. n dicitur. Mortificabant ani-
mas que non moriuntur: et viuificabant animas que non
viuunt. Non morientem quippe mortificat: qui iustum dā-
nat. Et non victurum viuificare nititur: qui reum a suppli-
cio soluere conatur. Cause ergo pensande sunt ⁊ tunc ligā-
di atq; soluēdi potestas exercēda. Videndum est que cui
pa: aut que sit penitentia secuta post culpam: vt quos om-
nipotens deus per compunctionis gratiam visitat: illos pa-
storis sententia absoluat. Tūc enim vera est absolutio pre-
sidentis: cum eterni arbitrium sequitur iudicis: quod bene-
demonstrat: qz prius mortuum dominus vocauit: et viuif-
cauit dicens. Lazare veni foras: et postmodum is qui vi-
uens egressus fuerat: a discipulis est solutus: sicut scriptū
est. Cum egressus esset qui fuerat ligatus instris: tunc dis-
cipulis. Soluite eum: et sinite abire. Ecce illū disci-
puli iam viuētem soluunt: quem magister iam resuscita-
uerat mortuum. Si enim discipuli lazarus mortuum solue-

Epōꝝ gran-
dis est honor
sed graue est
pondus hui⁹
honoris.

Eze. xij. d.

Absolutio qñ
dicitur vera.

Joh. xi. f.

Homelia. xxvi. Fo. lxxxiii

rent: ferotem magis ostenderent q̄ virtutem. Ex qua cōsi-
deratione intuendum est q̄ illos nos debemus per pastora-
lem auctoritatē soluere: quos auctore nostrū cognoscimus
per suscitantē gratiam viuificare. Que nimirū viuifica-
tio ante operationem rectitudinis in ipsa iam cognoscit cō-
fessione peccati. An̄ ⁊ huic ipsi mortuo lazaro nequāq̄ dici-
tur reuiuiscere: sed veni foras. Ois quippe peccator dum cul-
pam suam intra cōscientiā abscondit: introitus latet in suis
penetrabilibus occultat. Sed mortuus venit foras: cū pecca-
tor nequicias suas sponte cōfiteat. Lazaro ergo dicit veni fo-
ras: ac si aperte cuilibet mortuo in culpa diceret. Cur rea-
tionem tuam intra cōscientiam abscondis. foras iam per con-
fessionem egredere: q̄ apud te interius per negationem la-
tes. Veniat itaq̄ foras mortuus. i. culpaz cōfiteat peccator
Veniētē foras soluant discipuli: vt pastores ecclesie ei pe-
nam debeant amouere quā meruit: qui nō erubuit cōfite-
ri quod fecit. Hec de solutionis ordine breuiter dixerim: vt
sub magno moderamine pastores ecclesie vel soluere studeāt
vel ligare. Sed vtrū iuste an iniuste obliget pastor: pasto-
ris in sententia gregi timenda est: ne is qui subest: et cum
iniuste forsitan ligatur: ipsam obligationis sue sententiam
ex alia culpa meretur. Pastor ergo vel absoluere indiscre-
te timeat vel ligare. Is autem qui sub manu pastois est li-
gari timeat vel iniuste nec pastois sui iudiciuz temere re-
prehendat: ne et si iniuste ligatus est: ex ipsa timide repre-
hensiois superbia: culpa que nō erat fiat. ¶ Sed q̄ hec bre-
uiter ⁊ excessum dixim⁹ ad expositionis ordinē redeam⁹.
(Thomas autē vnus ex. xij. qui dicit didimus: nō erat cuius
eis quando venit iesus.) Iste vnus discipulus defuit: reuer-
sus q̄ gestum est audiuit audita credere rēruit. Venit ite-
rum dominus: ⁊ nō credenti discipulo latus palpandu pre-
buit: manus ostendit: ⁊ ostensa suozum cicatrice vulnerum
infidelitatis illius vulnus sanauit. Quid fratres charissimi
quid inter hec ansmaduertitis. Nunquid casu gestum cre-
ditis: vt electus ille discipulus tunc deesset: post autem ve-
niens audiret: audiens dubitaret: dubitans palparet: pal-
pans crederet. Non hoc casu: sed diuina dispensatione ge-
stus est. Eḡit namq̄ miro modo superna clemētia: vt disci-

Peccatori et
lazaro dicens
dum est veni
foras.

Senia pasto-
ris siue iusta
siue iniusta et
timenda est.

Sancti Gregorii pape.

Thome icre
dullitas vul-
nera infideli-
tatis sanauit.

Marie spon-
sus ad ei⁹ nu-
prias nō per-
uenit.

Ad heb. xi. 2.

Ad titum. i. d.
Jaco. ij. d.

Job. xl.

pulus ille dubitans: dum in magistro suo vulnera palpa-
ret carnis: in nobis vulnera sanaret infidelitatis. Plus eni-
nobis thome infidelitas ad fidem q̄ fides credentium dis-
cipulorum profuit. Quia dum ille ad fidem palpando res-
dncitur / nostra mens (omni dubitatione postposita) in fide
solida tnr. Sic quippe discipulum domin⁹ post resurrectione des-
nem suam dubitare permisit: nec tamē in dubitatione des-
seruit: sicut ante nstuitatem suam habere mariam spon-
sum voluit: qui tamen ad eius nuptias non peruenit. Quis
ita factus est discipulus dubitans & palpans testis vere re-
surrectionis: sicut sponsus matris fuerat custos integerris-
me virginitatis. palpauit autem et exclamauit. (Domine
meus: deus meus: dicit ei iesus. Quia vidisti me credi-
didisti.) Cum paulus a postolus dicat. Est autem fides spe-
randarum substantiarum argumentum non apparentium est:
perfecto liquet: quia fides illarum rerum argumētum est:
que apparere non possunt. Que etenim appareant iam fide-
dem non habent: sed agnitionem. Duz ergo vidit thomas
duz palpauit: cur et dicitur. quia vidisti me credidisti. Sed
aliud vidit: aliud credidit. A mortali quippe homine diu-
nitas videri non potuit. hominem ergo vidit: et deum con-
fessus est dicens. Dominus meus: et deus meus. Videndo
credidit: quia considerando verum hominem hunc deum
quem videre nō poterat exclamauit. Letificat valde quod
sequitur. (Beati qui non viderunt et crediderunt.) In qua
nimfrum sententia nos specialiter signati sumus: qui eam
quem carne non vidimus: mente retinemus. Nos etenim
sum⁹: sed si fidem nostram operibus sequimur. Ille etenim
vere credit: qui exercet operando quod credit. Quo con-
tra: de his qui fidem nomine tenus retinent: paulus dicit.
Contententur se nosse deum: factis autem negant. Hinc ias-
cobus ait. Fides sine operibus mortua est. Hinc ad beatus
Job de antiquo hoste generis humani dominus dicit. Abi-
sorbebit flumem & non mirabitur: et habet fiduciam q̄ flus
fluat iordanis in os eius. Quis enim per flumem designa-
tur: nisi humani generis fluxus: quod videlicet genus ab
ortu ad finem defluit: et quasi aque more vsq; ad cōpeten-
tem terminum ex carnis liquore percurrit. Quid per iob

Homelia. xxvi. Fo. lxxxv

danem: nisi baptizatorum forma signatur? Quia eni in ior-
danis flumine ipse auctor redemptionis nostre baptizari
dignatus est: recte iordanis nomine eorum multitudo ex-
primitur: qui intra sacramentum baptizatiis continentur
Antiquus ergo hostis generis humani fluvium absorbu-
it qui a mundi origine vsq; ad redemptoris aduentum (vir
paucis electis euadentibus) in ventrem sue malicie genus
humanum traxit. De quo recte dicitur. Absorbebit fluu-
is et non mirabitur: quia pro magno non habet: cum infide-
les rapit. Sed graue est valde quod subditur. Et habet si-
duciam q; inluat iordanis in os eius. Quia postq; infide-
les quosq; a mundi origine rapuit: adhuc se posse decipe-
re etiam fideles presumit. Nam ore pestifere persuasio-
nis eos quotidie deuorat: in quibus a confessione fidei res-
tota vita discordat. hoc ergo fratres charissimi tota in-
tentione pertumescite. hoc apud vos sollicita mente cogi-
tate. Ecce paschalia solennia egimus: sed ita videndum est
nobis vt peruenire ad eterna festa mereamur: Transeunt
cuncta que temporaliter festiu a celebrantur. Curate qui
his solennitatibus interestis: ne ab eterna solennitate se-
paremini. Quid prodest interesse festis hominum: si de-
esse contingat festis angelorum. Umbra ventura solennita-
tis est solennitas presens. Idcirco hanc annue agimus: vt
ad illam que non est annua / sed continua perducamur.
Cum hec statuto tempore geritur: ad illius desiderium
memoria nostra figatur. frequetatione ergo gaudij tem-
poralis ad eterna gaudia mens incalescat et ferueat: vt
ex veritate leticie perfrustur in patria: quod de umbra
gaudij meditatur in via. Vitam ergo vestram fratres mo-
resq; componite. Is qui mitis resurrexit: ex morte: q; di-
stricus in iudicio veniat / preuidete. Certe in die tremen-
di examinis sui cum angelis / cum archangelis / cum thyo-
nia: cum dominationibus: cum principatibus et pote-
statibus apparebit celis / ac terris ardentibus: cunctis
videlicet elementis in sui obsequij terrore commotis in
hunc ergo tanti pauoris iudicem ante oculos ponite: hunc
venturum timeate: vt hunc cum venerit: non timidi: sed le-
cari videatis. Timendus ergo est: ne timeatur. Terror ei⁹

Diabolus est
fluvium ab-
sorbuisset.
Job. xl. e.

Festa hoium
ita celebrent
vt festa ange-
lorum non pda.

Christus mitis
resurgendo di-
stricus erit iu-
dicando.

Sancti Gregorij pape.

Judicium hu
manū si tāto
pere timeat:
longe magis
timēdum est
diuinum.

Resurrectio
nis possibilis
tas multis of
ditur modis.

Miracula ex
assiduitate vi
lescunt.

nos ad vsum bone operationis exercent: metus illius vlti
nostram a prauitate compescat. Mihi fratres credite: quā
tanto tunc erimus securi de eius presentia: quanto nūc eis
se fatagimus suspecti de culpa. Certe si aliquis vestrum cui
suo aduersario causas diciturus in meo iudicio die crastino
esset exhibendus: totā fortasse noctem insomnem duceret:
quid sibi dici posset: quid obiectionibus responderet: lectū
solicita mente et estuante versaret: ne me inueniret asperū
vehemēter metueret: ne apud me appareret: noxiū post se
daret. Et quis ego aut quid ego: nimirū non longe post hū
turus post hōiem vermis: atq; post vermē puluis. Si ergo
tanta cura ptimefcit iudiciū pulueris: qua intēriore cogitā
dum est: qua formidine puidendū: tante iudiciū maiestas
tis. Sed quia sunt nōnulli qui de resurrectione carnis incer
ti sunt: et hanc hūc rectius docemus: si etiā cotiduum vestro
rū questionibus occultis occurram: pauca nobis de ipsa re
surrectionis fide loquenda sunt. Multi etenim de resurre
ctione dubitantes (sicut et nos aliquando fuim⁹) dux carne
in putredinem: ossaq; in puluerē redigi per sepulchris conti
spiciunt: reparari ex puluere carnem et ossa diffidit. Sicq;
ap̄ se quasi ratiocinātes dicūt. Quando ex puluere homo
reducit: qñ agit vt cinis animet: Quib⁹ breuiter respōde
mus: q; longe min⁹ est deo reparare q̄ fuit: q̄ creasse q̄
non fuit. Aut quid mirū si hōiem ex puluere reficit: qui li
mal oīs ex nihilo creauit. Mirabilis nāq; est celū et terrā
ex nullis existētibus cōdidisse: q̄ ipm hōiem ex terra repa
rare. Sed cinis attendit: et in carnem redire posse despera
tur: et diuine operationis h̄tus cōprehendi quasi ex ratione
querit. Qui scy hec idcirco in suis cogitationib⁹ dicūt: quia
eis quotidianis dei miracula ex assiduitate viliuerūt. Nam
ecce in vno grano paruissimi seminis latet tota que nascitur
bet arboris mirā magnitudinē. Cogitemus vnde oriēdo
cepit: q̄ ad tantā molē crescēdo puenit. Inuenim⁹ pculū
bio eius originē paruissimū semen. Cōsiderem⁹ nūc vbi in
illo paruo grano seminis latet fortitudo ligni: asperitas
corticis: saporis: odorisq; magnitudo: vbertas fructuum:
viriditas foliorum. Contrectatum namq; seminis granum

Homelia. xxvi. Fo. lxxxvi.

Non est validum. Unde ergo processit ligni duricia. Non est
asperum: unde aperitas corticis erupit. Non est saporum:
unde sapor in fructibus. Olfactum nil redolet: unde odor
in fructibus fragrat. Nihil in se viride ostendit: vñ foliorum
viriditas exiuit. Cuncta ergo in semine simul latent: q̄ tamē
non simul ex semine p̄ oducantur. Ex semine quippe pro-
ducitur radix. Ex radice p̄cedit virgultū. Ex virgulto ori-
tur fructus: in fructu etiam p̄ducitur semē. Ad damus ergo
quia ⁊ semen latet in semine. Quid igitur mirū/ si ossa/ner-
uos/carnē/capillosq̄ reducat ex puluere: q̄ lignū/fructus/
folia/ ⁊ magna mole arboris ex paruo q̄tidie semine restau-
rat. Cum ḡ dubitās anim⁹ de resurrectionis potētia ratio
nē q̄rit: earū rerū ei q̄stiones inferēde sunt q̄ ⁊ incessanter
flunt: ⁊ tamen ratione cōprehendī nequaquā p̄nt. Ut dū non
valeat ex visione rei penetrare q̄d aspicit: de p̄missione di-
uine potētie credat q̄d audit. Illa ergo nobiscū fratres ch̄s-
tissimi p̄missa cogitate: q̄ p̄manent: q̄ vero cum tempore
transseunt: velut iam dimissa despiciate. Ad huius resurre-
ctionis gloriā quā in se veritas ostendit: tota intentione
festinate. Terrēna deside-
rite. Quia tanto altius ad conspectum dei omnipotentis
amatis. Qui v̄iuit ⁊ regnat cum patre in vnitate spiritus
sancti deus: per omnia secula seculorum. Amen.

Lectio sancti euange- lij secundum Johānem.

Joh. xv. b.

In illo tempore. Dixit iesus discipu-
lis suis. Hoc est preceptum meum
vt diligatis inuicem: sicut dilexi vos
Patorem hac dilectionem nemo habet: vt
animam suam ponat quis pro amicis suis.
Vos amici mei estis: si feceritis q̄ ego pre-

Sancti Gregorij pape.
ciplo vobis. Jam non dicam vos seruos:
quia seruus nescit quid faciat dñs ei⁹. Vos
autem dixi amicos: qz omnia que cumq; audi
ni a patre meo nota feci vobis. Nō vos me
elegistis: sed ego elegi vos: et posui vos vt
eatis: et fructum afferatis: et fructus ves
ter maneat. Et quod cumq; petieritis patre
in nomine meo det vobis.

Homelia lectionis eius
dem habita ad populum in
basilica sãcti Pãcratij die
eius natiuitatis.

Homelia. xxvij.

Mandatum
omne ē de so
la dilectione

Aum cuncta sacra eloquia dñicis plena sūt pre
ceptis: qd est qz dilectione quasi de singulas
ri mandato dñs dicit. (hoc est preceptū meū
vt diligatis inuicē) nisi qz omne mādātū de
sola dilectione est: et oia vnū pceptū sunt. Et
quicquid precipit: in sola charitate solidatur. Ut eni multi
arboris rami ex vna radice pdesūt: sic mltę virtutes ex vna
charitate generātur. Nec habet aliqd viriditatis ram⁹ bo
ni operis: si nō manet in radice charitatis. Precepta ergo
dominica et multa sunt et vnum: mltā per diuersitatē ope
ris: vnum in radice dilectionis. Qualiter autem ista dilec
tio tenenda sit: ipse insinuat qui i plerisq; scripture sue sen
tentijs et amicos iubet diligi in se: et inimicos propter se.
Ille enim veraciter charitatem habet: qui et amicū diligit
in deo: et inimicū diligit ppter deū. Nā sūt nonnulli qd vult

Homelia. xxvij. Fo. lxxxvij.

que primos: sed p affectu cognationis ⁊ carnis. Quib⁹ ta-
men in hac dilectione sacra eloquia ne cōtradiciunt. Sed a-
liud est quod sponte impenditur nature: aliud: quod prece-
ptis dominicis ex charitate debetur obedientie. hi nimis
tam et proximum diligunt: et tamen illa sublimia dilectio
nis premia non assequuntur: quia amorem suum non spiri-
tali: sed carnaliter impendunt. Proinde cum dominus
diceret. hoc est preceptum meum vt diligatis inuicem pro-
ximate: ad quod amari vos. Ac si aperte dicat. Ad hoc
solenter intuendum est: q̄ antiquus hostis dum mentem
nostram ad rerum tempo: alium dilectionem trahit: infir-
mitas auferre molitur. Nec curat antiquus hostis hec fas-
ciens vt terrena tollat: sed vt charitatem in nobis feriat.
Nam in odium repente exardescimus: et dum fois inuicti
esse cupimus: intus grauius ferimur: dum parua fois de-
fendimus: intus amittimus maxima. Quia dū rem diligi-
mus temporalem: veram amittimus dilectionem. Omnis
quippe q̄ nostra tollit: inimicus est. Sed si odio habere ce-
perimus inimicum: int⁹ est qd̄ perdimus. Cum ergo aliqd̄
exterius a pximo patimur: cōtra occultū raptorē interius
vigilemus: q̄ nūq̄ melius vicitur: nisi cum raptor exterior
amatur. Una quippe et summa est probatio charitatis: si
et ipse diligitur / qui aduersatur. hunc est q̄ ipsa veritas et
crucis patibulum sustinet: ⁊ tamē ipsis suis persecutoribus
affectū dilectionis impedit: dicens. pater ignosce illis: q̄
nesciunt quid faciūt. Quid ergo mirum si inimicos diligat
cū discipuli dum viuunt: qm̄ ⁊ tunc inimicos diligit magister
sua. Maiorem hac dilectionem nemo habet: q̄ vt animā
suam ponat pro amicis suis. Non etiam pro inimicis
dominus venerat: ⁊ tamen positurum se animam pro ami-
cis dicebat: vt profecto nobis ostenderet: quia dum dilige-
re lucrum facere de inimicis possumus: etiam ipsi amici
sunt: qui persequuntur. Sed ecce nos vsq̄ ad mortem ne-
mus in inuicem. Sed est quod in pace sancte ecclesie sic

Joh. xij.

Charitatem in
nobis ferire
querit hostis
antiquus

Luce. xxiij. e

Amici possunt
dici etiam q̄ p
sequuntur.

Sancti gregoris pape.

1. Joh. iij. d.

Luce. iij. b.

Holm dignitas magna ē q̄ amici dei vocantur.

Mat. xx. c.
Dulcis non meruit q̄ non gustauit amara.

psal. cxxxvij

ri debeat: vnde clarescat: in persecutionis tempore mori se dilectione valeamus. Certe idem iohannes dicit. Qui habuerit substantiam mundi huius: et viderit fratrem suum necessitatem habere: et clauerit viscera sua ab eo: quomodo charitas dei manet in eo. hinc etiam iohannes baptista ait. Qui habet duas tunicas det non habenti. Qui ergo tranquillitatis tempore non dat pro deo tunicam suam: quando in persecutionis tempore daturus est animam suam: Virtus ergo charitatis vt inuicta sit in perturbatione: multiplicatur per misericordiam in tranquillitate. Quatenus omnipotenti deo primum discat sua impendere: postmodum se. Sequitur. (Vos amici mei estis) O ista est misericordia conditoris nostri. Serui digni non sumus: et amici vocamur. Quanta est dignitas hominum esse amicos dei. Sed audistis gloriam dignitatis: audite: et laborem certaminis. (Si feceritis que ego precipio vobis: amici mei estis si ea que precipio vobis facitis. Ac si apte dicat. Gaudeatis de culmine: pensate quibus laboribus peruenitur ad culmen. Certe dum filij zebedei interueniente matre quererent: vt vnus a dextris dei et alius a sinistris sedere debuissent: audierunt. Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum. Jam locum celsitudinis que rebant: ad vltimam illos veritas reuocauit per quam ad celsitudinem venirent. Ac si dicatur. Jam locus delectat celsitudinis: sed prius via exerceat laborum per calicem pertingitur ad maiestatem. Si mens vestra appetit quod demulcet: prius bibite quod dolet. Et sic per amarum poculum confessionis: peruenitur ad gaudium salutis. (Jam non dicam vos seruos: quia seruus nescit quid faciat dominus eius: vos autem dixi amicos: quia omnia que audiuistis a patre meo: nota feci vobis.) Que sunt omnia que audiuistis a patre suo: que nota fieri voluit seruis suis: nisi vt efficere amicos suos: nisi gaudia interne charitatis: nisi vt la festa superne patrie / que nostris quotidie mentibus per aspirationem sui amoris imprimat. Dum enim apud istos per celestia amamus: amata iam non inuis: quia amore ipse noticia est. Omnia ergo eis nota facerat: quia a terrenis desiderijs imutatis amoris: summi facibus ardebat. Istos vero amicos dei aspexerat propheta: cum dicebat. Vili aut nite

Homelia. xxvij. Fo. lxxxvij.

in honore sunt amici tui deus. Amicus enim quasi ami-
cus mi custos vocatur. Et ergo psalmista prosperit electos dei
a mundi huius amore separatos: custodire in mandatis ce-
lestibus voluntatem dñi: miratus est amicos dei dicentes
Dñi autem nimis honorificati sunt amici tui deus. Et tan-
tū ab eo ptinus causas honoris tanti nobis insinuari que-
reremus: illico adiunxit: nimis confortatus est principatus
eorum. Ecce electi dei carnem domāt: spiritus robotāt: de-
monibus imperant: virtutibus coruscant: pñtia despiciūt:
eternam patriam cum voce et motibus predicant: eā etiā
motiendo diligunt: atq; ad illam per tormenta pertingunt
Occidi pñt: et flecti nequeunt: nimis q̄ confortat⁹ est pñcipa-
tus eorum. In ista ipsa passione qua ceciderunt in mortem
carnis: videte q̄tū fuerit culmē mētis. Unde hoc nisi q̄ cō-
fortatus est principat⁹ eorū. S; sic magni fossitā pauci sunt
labiunt. Dinumerabo eos: et sup harenā multiplicabunt
Totū mundum fratres aspiciat: martyribus plenus est. Jā
pene tot qui videamus non sumus: quod veritatis testes
habuimus. Deo ergo nūerabiles: nobis super harenā mul-
tiplicati sūt q̄ quāti sūt: a nobis pprehēdi nō possunt. Sed
quisq; ad hanc peruenit dignitatē vt amic⁹ vocei dei: sese
in se cōspiciat: dona autē q̄ percepit super se: nihil suis meri-
tis tribuat: ne ad inimicicias erūpat. Un̄ et subditur. (Non
vos me elegistis: sed ego elegi vos: et posui vos: vt eatis: et
fructū afferatis) Posui ad gratiam: plantaui: vt etatis volē-
do fructū afferatis operando. Eat is enim volendo dixi: qz
velle aliquid facere iam mente ire est. Qualē vero fructū
offerre debeant: subditur. (Et fructus vester maneat om-
ne quod secundum presens seculum laboramus: vixistis ad
mortem sufficit. Mors namq; interueniens fructum nostri
laboris abscindit: quod vero pro eterna vita agitur: etiam
post mortem seruetur: et tunc apparere incipit: cum labo-
rum carnalium fructus ceperit non videri. Jbi ergo illa re-
tributio inchoat: vbi ista terminat. Quisquis ergo iā eter-
na cognouit: ap̄ eius animū iā temporales fruct⁹ vilescāt
Quales fruct⁹ operemur: qui maneant: tales fructus ope-
remur: qui cum mors cuncta inferunt: ipsi exordiu a mor-
te sumant. Nam qz a morte incipiat fructus dei: testatur

Amicus anis
mi custos vos
catur.

psal. cxxxvij

Morte nō erit
pitur qd̄ pro-
pter etnā vis-
tā agitur

mm. i.

Sancti Gregorii pape

Psal. cxxvi.

propheta qui dicit. Cum dederit dilectis suis solum: hec est hereditas domini. Omnis q̄ dormit in morte perdit hereditatem: sed cum dederit dilectis suis solum: hec est hereditas domini. Quis electi dei postq̄ peruenierint ad mortem tunc inueniunt hereditatem. Sequitur. (Ut quodcumq̄ petieritis patrem in nomine meo det vobis. Ecce hic dicit: quodcumq̄ petieritis patrem in nomine meo det vobis.

Joh. xiiij. e.

Rursum alibi per eundem euangelistā: dicit. Si quid petieritis patrē in nomine meo dabit vobis: vsq̄ mō nō petistis quicq̄ in nomine meo. Si omē q̄ petimus in nomine filij dat nobis pater: q̄d ergo est q̄ paulus ter dñm rogauit: et exaudiri nō meruit: sed dictum est illi. Sufficit tibi gratia mea: nam virtus in infirmitate perficitur. Nunquid ille tā egregius predicator in filij nomine non petijt. Quare autem nō accepit quod petijt. Quomodo ergo verū est: quia quid petierimus patrem in nomine filij dat nobis pater: si

ij. Ad. cor. xij. c.

aufferi a se angelum sathane petijt apostolus in nomine filij: et tamen quod petijt non accepit. Sed quia nomen filij iesus est: iesus autem saluator vel etiam salutaris dicitur: ille ergo in nomine saluatoris petijt: q̄ illud peti quod ad veram salutē pertinet. Nā si id q̄ non expeōt petitur nō in nomine iesu petitur pater. Un̄ et eisdē apostolis ad huc infirmantibus dominus dicit. Usq̄ modo non petistis in nomine saluatoris: q̄ nescitis querere eternā salutem: et est q̄ et paul⁹ nō exaudif: q̄ si liberaretur a tēratione: et nō pdesset ad salutē. Ecce vidim⁹ fratres charissimi q̄ multi ad solennitatē martiris uenistis: genus flectitis: pecora tunditis: voces orationis ac confessionis emititis: facies lacrimis rigatis. Sz pensate q̄so petitiones uestras: videte si in nomine iesu petitis idest si gaudia salutis eterne postularis. In domo enī iesu/iesum nō queritis si interitans tēplo impoꝛtune pro tēporalibus oratis. Ecce alius in oratione querit vxorem: alius petit villā: alius postulat vestem alius dari sibi deprecatur alimentum. Et quidem cum habebimus q̄ ex mādato eiusdem nostri redemptoris accepimus. Querite primum regnum dei et iusticiā eius: et hoc

Jes⁹ saluator vel salutaris dicitur.

Joh. xvi.

est q̄ et paul⁹ nō exaudif: q̄ si liberaretur a tēratione: et nō pdesset ad salutē. Ecce vidim⁹ fratres charissimi q̄ multi ad solennitatē martiris uenistis: genus flectitis: pecora tunditis: voces orationis ac confessionis emititis: facies lacrimis rigatis. Sz pensate q̄so petitiones uestras: videte si in nomine iesu petitis idest si gaudia salutis eterne postularis. In domo enī iesu/iesum nō queritis si interitans tēplo impoꝛtune pro tēporalibus oratis. Ecce alius in oratione querit vxorem: alius petit villā: alius postulat vestem alius dari sibi deprecatur alimentum. Et quidem cum habebimus q̄ ex mādato eiusdem nostri redemptoris accepimus. Querite primum regnum dei et iusticiā eius: et hoc

Matth. vi. d.

mus. Querite primum regnum dei et iusticiā eius: et hoc

Homelia. xxvij. Fo. lxxxix.

omnia adiucientur vobis. Et hec itaq; a iesu petere nō est errare: si tñ non nimie petantur. Sed adhuc qđ est: graui⁹ alius postulat mortem inimici: eumq; quem gladio non p̄t p̄sequitur oratiōe. Et viuit adhuc qđ maledicitur et tñ is qđ maledicit: iā de morte illius reus tenet. Iubet autē deus vt diligatur inimicus: et tñ rogat de⁹ vt occidat inimicum. Quis itaq; sic orat: in ipsis suis p̄cib⁹ p̄tra cōdito rē pugnat. Unde ⁊ sub iude specie dicit. Fiat oratio ei⁹ in peccatū. Oratio aut̄ in peccatū est illa petere que phibet ipse qui petitur. Hinc veritas dicit. Cum statis ad orandū remittite si quid habetis in cordibus vestris. Quam virtutem remissionis apertius oñdimus: si vnū testimoniū testamenti veteris p̄feramus. Certe cū iudea conditoris sui in sticiam culpā erigētib⁹ offendisset: p̄phetā suū ab oratione dñs prohibet dicēs. Nō assumes laudē ⁊ orationem p̄ eis. Si moyses ⁊ samuel steterit corā me: nō est aīa mea ad populū istum. Quid est qđ intermissis: relictisq; tot patrū rum mira obrinendū virtus ostenditur: dum nec ipsi posse intercedere dicuntur. Ac si aperte dominus dicat: nec illos audio quos propter magnum petitionis sue meritum minime contemno. Quid ergo est qđ moyses et samuel ceteris patribus in postulatione preferuntur: nisi qđ hi duo tantūmodo in cuncta testamēti veteris serie etiam p̄ inimicis suis leguntur exorasse. Unus a populo lapidib⁹ impetit: et caput deicitur: ⁊ tñ petitus vt exoraret fatetur dicēs. Ab sit a me hoc peccatū in dño: qđ min⁹ cessem orare p̄ vobis. Si moyses ⁊ samuel steterit corā: me nō est aīa mea ad populū istum. Ac si aperte dicat. Nec illos modo pro amicis audio quos magne virtutis merito orare et pro inimicis scio. Virtus ergo vere orationis est celsitudo charitatis. Et tūc quisq; quod recte petit: adipiscitur: cum eius anim⁹ in peccatione: nec inimici odio fuscat. S; plerūq; reluctatē animū vincimus sed etiam p̄ inimicis oramus. Effudit oēs pro aduersariis precē: sed vtiā cor teneat: amorē. Nā sepe ⁊ orationē p̄ inimicis n̄ris ipedim⁹: s; hāc ex preceptione potissimum qđ ex charitate. Nāz vitā inimicorū petim⁹: ⁊ tñ nem m m. ij.

Mat. v. g.

ps. cvij.

Ma. xi. d.

hiere. viij. d.

Moyse ⁊ samuel soli leguntur in veteri testamento, pro inimicis orasse.

Sancti Gregorij pape.

Iudex inter:
nus mētē po:
tius conside:
rat q̄ verba

Mat. vi. b.

exaudiamur timemus. Sed q̄ intern⁹ iudex mētē port⁹
q̄ verba cōsiderat: pro inimico nil postulat: q̄ p̄ eo ex cōp⁹
ritate non orat. Sed ecce in nos grauit̄ inimicus deliq̄
dāna intulit: iuuantes lesit: amantes persecutus est. Re-
tinenda hec essent: si remittenda nobis delicta non essent.

Aduocatus enim noster precem nobis in causa nostra p̄o-
suit et ipse eiusdem iudex est: qui aduocatus. precī autem
quam composuit: conditionem inseruit dicens. Dimitte no-
bis debita nostra. &c. Q̄ ergo ipse iudex venit q̄ aduoca-
tus extitit: ipse precem exaudit qui fecit. Aut ergo nō facie-
tes dicim⁹: dimitte nobis debita nostra: sicut: & nos dimit-
timus debitoribus nostris: et nosmetipsos hoc dicendo am-
plius ligamus. Aut fortasse conditionem hanc in oratione
intermittimus: & aduocatus noster precem quam cōposuit
non recognoscit: atq̄ apud se p̄tinus dicit. Scio q̄ monui
non est ipsa oratio quam fecit. Quid ergo agendum est no-
bis fratres: nisi vt vere charitatis affectū ipendamus fra-
tribus: nulla in corde malicia: maneat. Cōsiderat oportet
deus erga p̄ximū charitatem nostrā: vt nostris impēdat
iniquitatibus pietatem suam. Wemento q̄ monemur. Wis-
mitite: et dimittetur vobis. Ecce debetur vobis: & debet
mus. Dimittamus ergo quod debet nobis: vt dimittatur
quod debetur a nobis. Sed ad hoc mens renititur: et vult
implere q̄ audit: & tñ reluctat. Ad martyris t̄bam confisi-
mus: q̄ ad celeste regnum ex qua morte peruenerit: scimus.

Charitatis
vere affectū
fratribus im-
pendere des-
bemus.

Luce. vi. f.

Nos si pro xp̄o corpus non ponimus: saltem animū vincas-
mus. Placatur deus isto sacrificio: approbati in iudicio pie-
tatis sue: victoriam pacis nostre. Certamen enī nostri cot-
dis aspicit: et q̄ post vincētes remunerat: nunc decertantes
iuuat iesus christus dominus noster: qui viuit et regnat in
v̄nitate spiritus sancti deus. Per omnia secula seculorū.

Lectio sancti euangelij secundum Iohannem.

Joh. iiii.

In illo tempore. Erat quidem regu-
lus cuius fili⁹ infirmabatur caphar-
naum. Hic cum audisset quia iesus

Homelia. xxviii. Fo. xc.

venire a iudea in galileam abiit ad eum: et rogabat eum: ut descenderet et sanaret filium eius. Incipiebat enim mori. Dixit ergo iesus ad eum. Nisi signa et prodigia videritis: non crederis. Dicit ad eum regulus. Domine descende prius quam moriatur filius meus. Dixit ei iesus. Glade filius tuus vivit. Credidit homo sermoni quem dixit iesus: et ibat. Jam autem eo descendente serui occurrerunt ei: et nunciauerunt dicentes: quia filius eius viveret. Interrogabat autem horam ab eis in qua melius haberat. Et dixerunt ei. Quia hodie hora. vii. relinquit eum febris. Cognouit ergo pater: quia illa hora erat in qua dixerat ei iesus filius tuus vivit. Et credidit. ipse et domus eius tota.

Homelia lectionis eiusdem habita ad populum in basilica sanctorum nerei et archilei die natalis eorum.

Homelia. xxviii.

lectio sancti euangelii quam modo fratres audistis expositione non indiget. Sed ne hac tacite preterisse videamur exhortando: potius quam exponendo in ea aliquid loquamur hoc autem solum modo de expositione video esse requirendum curis
mm. iij.

Sancti Gregorii pape

q̄ ad salutē filio petēdā venerat/audiuit. Nisi signa ⁊ p̄digia videritis nō credetis (Qui ei salutē filio q̄rebat: p̄culis dubio credebat. Neq̄ ei ab eo quereret salutē quē nō crederet saluatorē. Quare ergo dī/nisi signa ⁊ p̄digia viderit a: nō credetis q̄ ante credidit q̄ signa videret. S; memē tote q̄d petūt ⁊ apte cognoscetis: qz in fide dubitauit: popo scit nāq; vt descēderet: ⁊ sanaret filiū eius. Corporalē ergo p̄sentia dñi querebat: q̄ per sp̄ritum nūq; deerat. X̄pus itaq; in illo credidit: quē nō putauit posse salutē dare: nisi p̄sens esset ⁊ corpore. Si enī p̄fecte credidisset p̄culdubio scīret: qz nō esset locus vbi non esset deus. Ex magna ergo parte diffusus est: quia virtutem non dedit maieitati: sed p̄sentie corporali. Et salutem itaq; filio petūt: et tamē in fide dubitauit: quia eum ad quem venerat et potentem ad curandum credidit: et tamen morienti filio esse absentem putauit. Sed dominus q̄ rogatur vt vadat: qz nō desit vbi inuitat: indicat. Solo iussu salutē reddidit: q̄ voluntate oia creauit. Qua in re hoc est nobis solerter intuendū: q̄ sicut euāgelista alio testante didicimus: cēturio ad dñz venit dī: cēs. Dñe puer me⁹ iacet paralitic⁹ in domo: ⁊ male torquetur. Cui a iesu p̄tinus respondet. Ego veniā ⁊ curabo eum. Quid est q̄ regul⁹ rogat vt ad ei⁹ filiū veniat ⁊ tamen ire corporaliter recusat: ad seruū vero cēturionis nō inuitatur ⁊ tamen se corporaliter ire pollicetur. Reguli filio per corporalem p̄sentiam non dignatur adesse cēturionis seruo dignatur occurrere. Quid est ergo hoc nisi q̄ superbia nostra reconditur: qui in hominibus non naturam qua ad imaginem dei facti sunt: sed honores ⁊ diuitias veneramus. Cūq; p̄sam⁹ q̄ circa eos sūt: negligim⁹ p̄sare ipsos eo p̄fecto q̄ interiora minime prouidem⁹: dñi ea cōsideram⁹ q̄ i corporib⁹ despecta sūt negligim⁹ p̄sare quot sūt. Redēptor vero noster vt ostēderet: qz q̄ alta sūt hoīz sancti despicēda sunt: ⁊ q̄ despecta sunt holim⁹ despicēda nō sunt: ad filiū reguli ire noluit: ad seruū cēturionis ire paratus fuit. Inrepatā est q̄ superbia n̄ra: q̄ nescit pensare hoīes p̄pter hoīes. Sola (vt dixim⁹) q̄ circūstāt hoībus p̄sare: naturam non aspicit honorem dei in hominibus non agnoscit. Ecce ire non vult filius dei ad filium reguli: tamen veni-

Dens est vbi
q̄.

Mat. viij. a.

Honores ⁊ diuitias veneramus potius q̄ hoīes ipsos. Supbia n̄ra increpat per hoc q̄ redēptor seruū cēturionis p̄sonaliter visitauit.

Homelia. xxviii. Fo. xci.

re paratus est ad salutem serui. Certe si nos cuiuspiam ser-
uis rogaret: vt ad eum ire deberemus: protinus nobis no-
strasi perbia in cogitatione tacita responderet dicens: non
eas: quia temetipsum degeneras: honor tuus despicitur:
loco tu^o vilescit. Ecce de celo venit: qui seruo in terra occur-
rere non despicit et tamen humiliari in terra contemnim⁹
qui de terra sumus. Quid vero apud deus vilis: quid de-
spectius esse potest: q̄ seruare honorem apud homines: et
interni testis oculos non timere. Unde et in sacro euange-
lio ad phariseos dominus ait. Vos estis qui iustificatis vos
coram hominibus: deus autem nouit corda vestra: q̄ quod
hominibus altum est: abhominabile est apud deum. No-
tate fratres: notate quod dicitur. Si enim quod hominib⁹
altum est: abhominabile est apud deum. cordis nostri co-
gitatio tanto apud deum in imo est: quanto ab hominibus
in alto. Et humilitas cordis nostri tanto apud deum in al-
to est: quanto ab hominibus in imo. Despiciamus ergo si
quid boni gerimus: nulla nos nostra fiet operatio: non re-
rum abundantia: non gloria extollat. Si quibuslibet bonis
assuetibus intus intumescimus: deo despecti sumus. Quo-
contra psalmista de humilibus dicit. Custodiens paruulos
dominus. Qui quia paruulos humiles appellat: post q̄ sen-
tentiam protulit: consilium subiungit. Nam quasi querem⁹
quid ipse ad hoc faceret adiunxit: humiliatus sum et libe-
rauit me: hec ergo cogitate fratres: hec tota intētionē pē-
sare. Nolite in proximis vestris mundi huius bonavenera-
ri. Hoc propter deum honorate in hominibus in quibus ta-
men commissi non estis: q̄ facti sunt ad imaginem dei. Quod
nunc proximis vere seruatis: si apud vosmetipsos prius in
corde nō intumescitis. Nam qui se adhuc pro rebus trans-
itorijs extollit: nescit in proximo venerari quod maneat.
Nolite ergo intra vosmetipsos pensare quod habetis: sed
quid estis. Ecce mundus qui diligitur fugit. Sancti isti ad
despectu calcauerunt. Erat vita longa: salus continua:
opulenta in rebus: fecunditas in propagine: tranquillitas
in diuturna pace: et tamen cum in seipso floretet: iam in
eorum cordibus mundus aruerat. Ecce iam mundus in

Luce. xvi. d.

ps. cxliij.

Ibidem
homines qua-
re honorare
debemus.

mm. iij.

Sancti Gregorij pape.

seipso aruit: et adhuc in cordib⁹ nostris floret. Ubiq³ mors
vbiq³ luctus: vbiq³ desolatio vndiq³ pœnitimur: vndiq³ carni-
ritudinibus replemur: et tamen ceca mente carnalis
piscencie ipsas eius amaritudines amamus: fugientem se-
quimur: labenti inheremus. Et quia labentem retinere nō
possumus: cum ipso labimur: quem cadentē tenemus. Ali-
quando nos mundus delectatione retrahit a deo: nunc tūc
tis plagis plenus est: vt ipse nos iam mūdus inuitet ad vo-
minum. Pensate ergo quia nulla sunt temporaliter currū.
Finis temporalium ostendit: q³ nihil sit quod transire po-
tuit. Casus rerum indicat: quia res transiens: et tunc pro-
pe nihil fuit: cum stare videretur. hoc ergo fratres charis-
simi sollicita consideratione pensate: in eternitatis amore
ueniatis ad gloriā quam per fidem tenetis: per dominū
nostrum Iesum christum.

Lectio sancti euangelij se- cundum Marcum.

Marci vltio.

N illo tēpore. Re-
cūbētibus vndecim discipulis
apparuit ei iesus expro-
brauit incredulitatem eorum
et duritiam cordis: quia hīs
qui viderant eum resurrex-
it se non crediderunt. Et dixit eis. Euntes in
vn̄uersum mundum predicate euangelium
omni creature. Qui crediderit ⁊ baptizatus
fuerit: saluus erit. Qui vero non crediderit
condemnabitur. Signa autem eos qui cre-

Homelia. xxix. Fo. xcij.

disiderint hec sequentur. In nomine meo demonta elicient: linguis loquentur nouis: serpentes tollent. Et si mortiferum quid biberint: non eis nocebit. Super egros manus imponent: et bene habebunt. Et dominus quidem iesus postquam locutus est eis. Assumptus est in celum et sedet a dextris dei. Illi autem perfecti predicauerunt ubique domino cooperante: et sermonem confirmante sequentibus signis.

Homelia lectionis eiusdem
habita ad populum in basilica beati petri in ascensione domini. **Homelia. xxix.**

Quod resurrectione

dominica; discipuli tarde crediderunt non tam illorum infirmitas quam nostra (ut ita dicam) futura firmitas fuit. Ipsa namque resurrectio illis dubitationibus multa argumenta monstrata est: quod dum nos legere agnoscimus: quid aliud quam de illorum dubitatione solidamur? Minus

Magdalena
cito credens
minus nobis
psitit quam thomas
mas diu durans.
Act. ix. 9
Ibidem.

enim mihi maria magdalene prestite que citius credidit: quam cito credens
thomas qui diu dubitauit. Ille etenim dubitandovulnerum cicam
trices tetigit: et de nostro pectore dubitationis vulnere ampu
tauit. Ad insinuandam quoque veritatem dominice resurrectionis
nie notandum nobis est quid lucas referat dicens. Conuersens
ca. uidentibus illis eleuatus est: et nubes suscepit eum ab
oculis eorum. Notate verba signate mysteria. Conuersens
eleuatus est comedit et ascendit: ut videlicet per effectum

Sancti gregozij pape.

comestionis vitas patesceret carnis. Marcus vero prius
celi dñs ascēdat eū de cordis atq; infidelitatis duricia in-
crepasse discipulos memorat. Qua in re quid cōsiderandū
est/ nisi q; idcirco dominus tunc discipulos increpauit: eos
eos corporaliter reliquit: vt verba que recedēs diceret: in
corde auditiū arctius impressa remanerēt. Incepata er-
go eorū duritia quid ammonēdo dicat/ audiamus. (Etes
in mundū vniuersum: predicate euangeliū omni creature
Nunquid fratres mei sanctū euangeliū vel insensatis re-
bus/ vel brutis animalibus fuerat predicandū: vt de eo dis-
cipulis dicatur predicate omni creature. Sed omnis creature
nomine signat homo. Sunt nāq; lapides: sed nec viuūt: nec
sentiuūt. Sunt herbe ⁊ arbusa: viuunt quidem sed nō sen-
tiunt: viuunt dico nō per animā sed per viriditatē. Quia
paulus dicit. Insuper tu quod seminas non viuificat: nisi
prius moriat. Viuit ergo quod morit. vt viuificet. Lapidēs
itaq; sunt/ sed nō viuūt arbusa etiā sunt viuūt sed nō sentiūt.
Bura autem alia sunt viuunt: sentiūt/ sed nō discernunt.
Angeli etenim sunt/ viuunt: sentiunt discernunt. Omnia au-
tem creature aliquid habet homo: habet nāq; cōmune esse
cum lapidibus/ viuere cum arboribus/ sentire cū animalibus/
intelligere cū angelis. Si ergo cōmune habet aliquid
cum omni creatura homo: iuxta aliquid omnis creatura est
homo. Omni ergo creature predicatur euangeliū cum ho-
li homini predicatur: quia ille videlicet docet propter quod
in terra cuncta creata sunt: ⁊ a quo omnia per quādam simi-
litudinem aliena nō sunt. Potest etiam omnis creatura no-
mine omnis nationis designari. Ante etenim dicitur predi-
cate omni creature: vt scilicet prius a iudea apostolorum
repulsa predicatio: tunc nobis in adiutorius fieret cū hanc
illa ad damnationis sue testimonium superba repulisset:
sed cū discipulos ad predicandū veritas mittit: quid aliud
in mundo facit nisi grana seminis spargit. Et pauca grana
mittit in semine: vt multarum messium fruges recipiat es-
se nostra fide. Neq; etenim in vniuerso mundo tanta lem-
tam illa electi grana predicantium non venissent: sequitur

**Euangelium
qualiter pōt
predicari om-
ni creature.**

1. Cor. xv. e.

**hō potest dis-
ci omnis crea-
tura.**

Matth. x. a.

Homelia. xxix. Fol. xciiij.

(Qui crediderit & baptizatus fuerit: saluus erit: qui vero non crediderit: condemnabitur.) Fortasse vnusquisq; apud semet ipsum dicat. Ego iam credidi: saluus ero: verum dicit: si si dem operibus teneat: vera etenim fides est que in hoc quod verbis dicit: moribus non contradicit. Hinc est enim quod de quibusdam falsis fidelibus paulus dicit. Qui confitentur se nosse deum: factis autem negant. Hinc iohannes sit. Qui dicit se nosse deum: et mandata eius non custodit mendax est. Quod cum ita sit: fidei nostre veritatem in vite nostre consideratione debemus agnoscere. Tunc enim veraciter fideles sumus: si quod verbis promittimus: operibus complemus. In die quippe baptismatis omnibus nos antiqui vestris operibus: atque omnibus vestrum ad considerationem misimus. Itaque vnusquisq; vestrum ad considerationem suam mentis oculos reducat: et si seruat post baptismum quod ante baptismum spondit certus iam (quia fidelis sed gaudeat. sed ecce si quod promisit minime seruauit: sed exercenda praua opera ad concupiscendas mundi pompas dilapsus est videamus si iam scit plangere quod errauit. Apud namque miser icordem iudicem nec ille fallax habebitur: qui a d veritatem reuertitur: etiam postquam mentis tor. Quia omnipotens deus dum libenter nostram penitentiam suscipit: ipse suo iudicio hoc quod errauimus abscondit: sequitur. (signa autem eos qui credituri sunt: hec sequentur. In nomine meo demonia eicient: lingua loquetur non eis nocent: super egros manus imponet & bene habebunt) Nunquid nam fratres mei quia ista signa non facitis: minime creditis: sed hec necessaria in exordio ecclesie fuerunt ut enim fides cresceret: miraculis fuerat nutrienda. Qui et nos cum arbuta plantamus: tam siu eis aquam fundimus quousque ea in terra iam valuisse videamus. At si semel radicem fixerint: irrigatio cessabit. Hinc est enim quod paulus dicit. Lingue in signum sunt non fidelibus: sed infidelibus. habemus de his signis atque virtutibus que adhuc subtilius considerare debeamus: sancta quippe ecclesia quoties spirititaliter facit quod tunc per apostolos corporaliter faciebat. Na sacerdotes eius cum per exorcismi gratiam manu

Ad titum. l. d
i. Joh. ij. a.

fideles veraciter sunt qui quod verbis promittunt operibus complent

Miracula fuerunt in exordio ecclesie necessaria.

i. Cor. xliij. d
Sacerdotes etiam hodie demonia possunt eijcere.

Sancti Gregorij pape

credentibus imponunt: et habitare malignos spiritus in
eorum mente contradicunt: quid aliud faciunt nisi demonia
ejiciunt. Et fideles quique in istis vite veteris secularia
verba derelinquunt: sancta autem mysteria insonant: condito
toris sui laudes et potentiam christi prevalenti narrat: quid
aliud faciunt: nisi novis linguis loquuntur? Qui dum bonis
suis exhortationibus malitiam de alienis cordibus auferunt:
serpentes tollunt. Et dum pestiferas suasiones audiunt:
sed tamen ad operationem pravam minime pertrahunt: mortu-
rum quidem est quod bibunt: sed eis non nocet. Qui quoties pro-
phetas suos in bono opere infirmari conspiciunt: dum eis totam
virtute concurrunt: et exemplo sue operationis illorum vitam roborem
qui in propria actione titubant: quod aliud faciunt nisi super egros
manus imponunt ut bene habeant? Que nimirum miracula tam
non maiora sunt: quanto spiritalia tanto maiora sunt: quanto
non corpora sed anime suscitant. Hec itaque signa fratres charissimi
simi auctore deo si vultis vos facitis. Ex illis enim exterioribus
signis obtineri vita ad hec operantibus non valet. Nam
corporalia illa miracula ostendunt aliqui sanctitatem: non autem
tamen faciunt. Hec homo spiritalia que agunt in mente: virtutem vite non
ostendunt: sed faciunt. Illa habere et mali possunt: ista autem
profrui nisi boni non possunt. Unde de quibusdam scripturas dicit. Multi-
tudo mihi dicet in die illa. Domine domine nonne in nomine tuo virtutes
virescimus: et in tuo nomine demonia eiecimus: et in nomine tuo vos-
tes multas fecimus? Et tunc confitebor illis quod non novimus
discidite a me que operamini iniquitatem. Nolite ergo fratres
charissimi amare signa que possunt cum reprobis habere communi-
sed hec que modo diximus: charitatis atque pietatis miracula
amate: que tanto securiora sunt: quanto ex occultis: et de quibus
apud dominum eo maior sit retributio: quo apud homines minus
est gloria. Sequitur. (Et dominus quidem Jesus postquam
catus est eis: assumptus est in celum: et sedet a dextris dei.)
In veteri testamento cognovimus: quod helyas sit raptus in
celum. Sed aliud est celum etherium: aliud aereum. Celum
quippe aereum terre est proximum. Unde et aves celi dicimus
quod eas volitare in aere videmus. In celum itaque aereum helyas
repente duceretur: ubi in magna iam carnis et spiritus que

Miracula sancti-
tatem ostendunt:
sed non faciunt.
Matth. vij. c.
ps. vi.

lij. Reg. ij. b

Celum est et
ethereum et
aereum.

Homelia. xxviii. Fo. xciii.

le viueret: quousq; ad finem mudi redeat: et mortis debit si
soluat. Ille etenim mortem distulit: non euasit. Redemptor
autem noster q; non distulit: superauit: eaq; resurgendo co-
lumpfit: et resurrectionis sue gloriam ascendendo declara-
uit. Notandum quoq; est q; helyas in curru legitur ascen-
disse: vt vcz aperte demonstraretur/q; ho purus adiutorio
sunt adiuuenta: q; nec ad celu quide aereu p se ascendere
poterat: quem nature sue infirmitas grauabat. Redemptor
aut noster no curru/non angelis subleuat? legit: q; qui ses
reuertebatur vbi erat: et inde redibat vbi remanebat. Qz
cum p humanitatem ascenderet in celum: p diuinitate sua
et terram pariter continebat/et celum. Sicut autem ioseph
a fratrib; venditus venditione redemptoris nri figurauit:
sic enoch trāslatus atq; ad celum aereum helyas subleua-
tus/ascensionem dñicam designauit. Ascensionis ergo sue
dñs ptenuncios et testes habuit: vnum ante legem alium
sub lege: vt qñs veniret ipse qui veraciter celos penetrare
potuisset. Unde et ipse ordo in eorum q; vtrosq; subleua-
tus/ p quedā incrementa distinguitur. Nā enoch transla-
tus/helyas vero ad celum transuectus esse memotatur: vt
veniret postmodum qui nec translatus/nec transuectus ce-
lum ethereum sua virtute penetraret. Qui nobis in se cre-
dentibus/ quia carnis sue quoq; mundiciam largiretur: et
screret: in ipsa quoq; eorum translatione qui ascensionem
ad celum ascendit: dominus ostendit. Nam enoch quidem
uxorem et filios habuit. helyas vero neq; uxore/neq; filios
legitur habuisse. Pensate ergo quō per incrementa crene-
rit mundicia sanctitatis/ quod et per translatos famulos et
per ascendētis domini personam patenter ostēditur. Trāsl-
atus nāq; est enoch: et per coitum genitus: et per coitum
generans. Raptus est helyas per coitum genitus: sed nō
tam per coitum generans. Assumptus vero est dominus
neq; per coitum generans/neq; per coitum generatus.
Considerandum vero nobis est: quid est quod marcus ait.

helyas in ce-
lus aereu sus-
bleuatus est.
iiij. Reg. ij.

Seci. xxvij. f

Seci. v. d.
Ascensionis
sue dñs pñun-
cios habuit.
Seci. v.

Enoch in ce-
lu trāslatus.
uxore et filios
habuit.

Sancti Gregorij pape.

Mar. xv. d.
Actus. vij. g.

Redemptor
quare descri-
bitur sedens a
marco quem
th statem ste-
phanus testa-
status est.

Act. i. a.

Domino ascē-
dente quare
apparent an-
geli in albis
vestibus: non
autem eo na-
scente.

Sedet a dextris dei: et stephanus dicit. Uideo celos aper-
tos/et filium hominis stantem a dextris dei. Quid est quod
hunc marcus sedentem stephanus vero stantem se videre
testatur. Sed scitis fratres quia sedere iudicantis est: stan-
te vero pugnantis vel adiuuantis. Quia ergo redemptor
noster assumptus in celum: et nunc omnia iudicat: et ad ce-
lestrem iudex omnium veniet: hunc post assumptionem marcus
sedere describit quia post ascensionis sue gloriæ iudex in
ne videbitur. Stephanus vero hunc in labore certamine
positus/stantem vidit/ quem adiutorem habuit: quia vi-
ste in terra persecutorum infidelitatem vincere: pro fide
cui predicauerunt vbiq; domino cooperante: et sermonem
confirmante sequentibus signis. Quid in his consideran-
dum est quid memorie commendandum: nisi quod preceptum
obedientia/obedientiam vero signa secuta sunt. Sed quia
auctore deo breuiter lectione in euangelicam exponendo
transcurramus: restat vt aliquid de ipsa tante consideratio-
ne solennitatis dicamus. hoc autem nobis exponere
dum est: quid nam sit quod nato domino apparuerunt angeli:
th non leguntur in albis vestibus apparuisse. Ascendente
autem domino missi angeli in albis leguntur vestibus appa-
ruisse. Sic enim scriptum est. Uidentibus illis eleuatus est: et
nubes suscepit eum ab oculis eorum. Cumq; intueretur in ce-
lum euntem illi: ecce duo viri steterunt iuxta illos in vesti-
bus albis. In albis autem vestibus gaudium et solennitas
mentis ostenditur. Quid est ergo quod nato domino non in al-
bis vestibus: ascendente autem domino in albis vestibus
angeli apparent: nisi quod tunc magna solennitas angelis fa-
cta est: cum celum deus homo penetravit. Quia nascere deo
videbatur diuinitas humiliata: ascendente vero domino
est humanitas exaltata. Albe etenim vestes exaltationis
magis congruunt quam humilitioni. In ascensione ergo eliu-
angeli in albis vestibus videri debuerunt. Quia qui in na-
tuitate sua apparuit deus humilis: in ascensione sua ostendit
sua est homo sublimis. Sed hoc nobis magnopere fratres
charissimi in hac solennitate pensandum est quia delectum
est hodierna die cyrographum damnationis nostre: immo

Homelia. xxix. Fo. rcb.

tata est sententia corruptionis nostre. Illa enim natura cui
 dictum est terra es et in terram ibis: hodie in celum iuit.
 pro hac ipsa namque carnis nostre subleuatione per figura
 ram beatus iob dominum aueque vocat. Quia enim ascensio
 nis eius mysterium iudeam non intelligere conspexit: de
 infidelitate eius sententiam protulit dicens. Semitam igno
 rauit auis. Auis enim recte appellatus est dominus quia
 corpus carnis ad ethera liberauit. Cuius auis semitam
 ignorauit quisquis eum ad celum ascendisse non credidit.
 De hac solentate per psalmistam dicitur. Eleuata est ma
 gnificencia tua super celos. De hac rursus ait. Ascendit
 deus in subilatione: et dominus in voce tube. De hac ite
 rum dicit. Ascendens in altum: captiuam duxit captiuita
 tem: dedit dona hominibus. Ascendens quippe in altum
 captiuam duxit captiuitatem: quia corruptionem nostram
 virtute sue incorruptionis absorbuuit dedit vero dona ho
 minibus: quia missio de super spiritu alij sermonem sapiencie: alij ser
 monem scientie alij gratiam curationum alij gratiam linguarum
 alij interpretationem sermonum tribuit. Dedit ergo dona ho
 minibus. De hac ascensionis eius gloria etiam abacuch ait. Eleuat
 est sol et luna stetit in ordine suo. Quis enim solis nomine
 est sol et luna stetit in ordine suo. Quis enim solis nomine
 nisi dominus et que lune nomine nisi ecclesia designat. Quomodo
 enim dominus ascendit ad celos: sancta eius ecclesia aduersa muni
 di omnimodo formidauit. Ac postquam eius ascensione roborata
 est: aperte predicauit quod occulte credidit. Eleuatus est ergo
 sol: et luna stetit in ordine suo: quia cum dominus celum petiit: san
 cta eius ecclesia i auctoritate predicationis excreuit: hinc
 eiusdem ecclesie per salomonem dicitur. Ecce iste ve
 nit saluens in motibus et transfiliens colles. Considerauit
 namque tantorum operum culmina et ait. Ecce iste venit sa
 luens in montibus. Veniendo quippe ad redemptionem nos
 tram quosdam (vt ita dicam) saluus dedit. Vultis fratres
 charissimi ipsos eius saluus agnoscere. De celo venit in vte
 rum: de vtero venit in presepe: de presepe venit in cruce
 de cruce venit in sepulchrum de sepulchro redit in celum.
 Ecce vt nos post se currere faceret: quosdam pro nobis sal
 uos manifesta per carnem veritas dedit. Quia exultauit
 vt gressus ad currendum viam: vt nos ei diceremus ex cota

Sen. iij. d.

Job. xxviij. a.

ps. viij.
ps. xvi.
ps. lxxij.

i. Cor. xij.
Abac. iij. c.

Sol eleuatus
est: et luna ste
tit in ordine suo

Canti. ij. b.

ps. xvij.

Sancti Gregorij pape.

de: trahere nos post te curremus in odore vngue totum tuum. Unde fratres charissimi oportet: vt illuc sequamur corde: vbi eum corpore ascendisse credimus. Desideria terra fugiamus: nihil nos iam delectet in infinis: qui patrem habemus in celis. Et hoc nobis: est magnopere pendendum: quia is qui placidus ascendit: terribilis redit: et quicquid nobis cum mansuetudine precepit: hoc a nobis cum districtione exiget. Nemo ergo indulta pietate tempora parumpendat: nemo curam sui dum valet agere: negligat. Quia redemptor noster tanto tunc in iudicio districtior veniet: quanto nobis ante iudicium magnam patientiam prerogauit. hec itaq; vobiscum fratres agite: hec in mente sedula cogitatione versate. Quamuis adhuc resum perturbationibus animus fluctuet: iam tamen spes vestre anchoram in eternam patriam figite: intentionem vestris in vera luce solidate. Ecce ad celum ascendisse dominum audiimus. hoc ergo seruemus in meditatione: quod credimus. Et si adhuc hoc tenemur infirmitate corporis: lesamur tamen eum passibus amoris. Non autem desiderium nostrum ipse qui dedit iesus christus noster. Qui viuit et regnat cum deo patre in vnitate spiritus sancti deus. per omnia secula seculorum.

Redemptor
sequitur passi
bus amoris.

Lectio sancti euangelij secundum Iohannem

In illo tempore. Dixit iesus discipulis suis Si quis diligit me sermonem meum seruabit. Et pater meus diliget eum: et ad eum veniemus: et mansionem apud eum faciemus. Qui non diligit me sermones meos non seruat. Et sermonem quem audistis non est meus: sed eius qui misit me.

Joh. xiiii. c.

Homelia. xxx. Fo. xcvi.

patris. Hec locutus sum vobis apud vos manens. Paraclitus autem spiritus sanctus quem mittet pater in nomine meo: ille vos docebit omnia: et suggeret vobis omnia quecumque dixero vobis. Pacem relinquo vobis: pacem meam do vobis. Non turbetur cor vestrum: neque formidet. Audistis: quia ego dixi vobis: vado et venio ad vos. Si diligeritis me: gauderetis utique: quia vado ad patrem: quia pater maior me est. Et nunc dixi vobis: ut cum factum fuerit credatis. Jam non multa loquar vobiscum. Venit enim princeps mundi huius: et in me non habet quicquam. Sed ut cognoscat mundus quia diligo patrem et sicut mandatum dedit mihi pater sic facio.

Homelia lectionis eiusdem habita ad populum in basilica sancti petri die sancto penthecostes.

Homelia. xxx.

nnn.

Sancti Gregorii pape.

Habet fratres charissimi

mi euangelice verba lectionis sub breuitate transcurrere: vt post diuini l'ceat in contemplatione solemnitate immolari. Hodie nam q̄ spiritus sanctus repentino seruitu super discipulos venit mentesq̄ carnalium in sui amore mutauit. Et foris apparentibus linguis igneis intus facta sunt corda flammantia: quia dum deus in ignis visione susceperunt: p̄ amorem suauiter arserunt. Ipse namq̄ spiritus sanctus amor est. Vñ ⁊ iohannes dicit. Deus charitas est. Qui ergo mēte integra deus desiderat: profecto isq̄ habet quē amat. Neq̄ eni quisq̄ posset deum diligere: si eum quē diligit non haberet. Sed ecce si vnusquisq̄ vestrum requiratur: an diligit deum: tota fiducia ⁊ secura mente respondet diligo. In ipso autem lectionis exordio audistis qd̄ veritas dixit. (Si quis diligit me sermonem meum seruet. ⁊ probatio ergo dilectionis: exhibitio est operis. hinc in epistola sua idē iohannes dicit. Qui dicit diligo deum: et mandata eius non custodit: mendax est. Vere enim diligimus: si ad mādāta eius a nostris nos voluptatibus coartamus. Nam qui adhuc per illicita desideria desiliit: profecto deum non amat: quia ei in sua voluntate contradicit. (Et pater meus diligit eum: et ad eum veniemus: et mansionem apud eum faciemus.) p̄ se te fratres charissimi quanta sit ista solēnitas habere in cordis hospitio aduentum dei. Certe. si domum nostram quisq̄ diues aut prepotens amicus intraret omni festinantia: domus tota mundaretur: ne quid fortasse esset quod oculis amici intrantis offenderet. Tergat ergo sordes prauis operis: qui deo prepatat domum mentis. Sed videte quid veritas dicat. Veniem⁹ et mansionem apud eum faciem⁹. In quorundam etenim corda venit: et mansionem non facit: quia per compunctionem quidam dei respectum percipiunt: sed tentationis tempore hoc ipsum quo compuncti fuerant: obliuiscuntur. Sicq̄ ad perpetranda peccata redeunt: ac si hec minime planuissent. Qui ergo deum vere diligit: qui eius mandata custodit: in eius corde domus

i. Joh. iij. d.

i. Joh. iij.

Domum meam
tis preparet:
qui dominus
digne recipere
re volet.

Homelia. xxx. Fo. xcviij.

Aus et venit et mansionem facit: quia sic eum diuinitas
fili amor penetrat: ut ab hoc amore tentationis tempore
non recedat. Ille ergo vere amat: cuius videlicet mentem
delectatio praua ex consensu non superat. Nam tanto quis
q̄ a superno amore disungitur: q̄to inferius delectatur.
Unde et adhuc subditur. (Qui non diligit me: sermones
meos non seruat.) Ad vosmetipsos ergo fratres charissimi
mi introitus redite: si deum vere amatis exquirite. Nec ta-
men sibi aliquis credat: quicquid sibi animus sine operis
attestatione responderit: de dilectione conditoris lingua
mens et vita requirantur. Nunq̄ est dei amor ociosus. O-
peratur etenim magnus si est: si vero operari renuit: amor
non est. (Et sermonem quem audistis non est meus: sed ei⁹
qui misit me patris.) Scitis fratres charissimi quia ipse
qui loquitur vniuentus filius verbum patris est: et qui a se
ipso non loquitur. Ideo sermo quem loquitur filius: non est
filij sed patris: quia ipse filius verbum est patris. (hec lo-
tus sum vobis apud vos manens). Quando non maneret
apud eos: qui ascensus celum promittit dicens. Ecce
ego vobiscum sum omnibus diebus vsq̄ ad consummatio-
nem seculi. Sed verbum incarnatum et manet: et rece-
dit. Recedit corpore: manet diuinitate. Apud eos ergo
tunc se mansisse perhibet: quia is qui inuisibili semper po-
tesstate presens erat: corporali iam visione recedebat. (Pa-
raclitus autem spiritus sanctus quem mittet pater in nomi-
ne meo: ille vos docebit omnia: et suggeret vobis omnia
quae cumq̄ dixero vobis.) Nostis plurimum fratres mei q̄
græca locutione paraclitus: latina aduocatus dicitur: vel
consolator. Qui idcirco aduocatus dicitur: quia pro errore
delinquentium apud iusticiam patris interuenit. Qui vni-
substantie cum patre et filio exorare pro delinquentibus
perhibet: q̄ eos q̄s repleuerit exorâtes facit. Vñ ⁊ paulus
dicit. Ipse ei sp̄s postulat p̄ nobis gemitib⁹ inenarrabili-
bus. S; diceret q̄s. Minor est qui postulat q̄ postulat⁹
quomodo ergo spiritus postulare dicitur: qui minor non
est. Sed ipse spiritus postulat: quia ad postulandum eos
quos repleuerit inflammat. Consolator autem idem spi-
ritus vocatur: quia de peccati perpetracione merentibus consolator

Amor defuit
q̄ est ociosus

Mat. xvij. d.

Ad ro. viij. c.

Spiritus san-
ctus vocatur

Sancti Gregorij pape.

Doctoris lin-
gua in vacuis
laborat nisi in
tus sit qui do-
ceat.

1. Joh. ij. d.

Gen. iij. b.

Actu. ij. a.

Gene. xi. b.

dum spem venie preparat: ab afflictione tristitie mentē les-
uat. De quo recte promittit. (Ipse vos docebit omnia) Quia
nisi idē spiritus cordi assit audietis: ociosus est sermo docto-
ris. Nemo ergo docenti homini tribuat: qđ ex ore docētis
intelligit. Quia nisi intus sit qui doceat doctoris lingua
exterius in vacuum laborat. Ecce vnam loquentis vocem
omnes pariter auditis: nec tamen pariter sensū audite vo-
cis percipitis. Cū ergo vox dispar non sit: cur in cordib⁹ ve-
stris disparē vocis intelligentia: nisi quis p hoc quod vox
loquentis comuniter admonet est magister interior: qui de
vocis intelligentia quosdam specialiter docet. De hac vnc-
tione spiritus rursus per iohannē dicit. Sicut vinctio eius
docet vos de oibus. Per vocem ergo nō instruit: qñ mens
per spiritū nō vngitur. Sed cur ista de doctrina hominum
loquimur quando et ipse conditor non ad eruditionem ho-
minis loquitur: si eidem homini p vinctiōē spūs nō loquat
Certe cayn p̄miss⁹ fratricidii ope p̄petraret: audiuit: pec-
casti: q̄sece: sed qz culpis suis exigentibus voce est ammoni-
tus non vinctiōe audire verba dei potuit: sed feruare con-
tempnit. Requirendum vero nobis est: cur de eodem spiri-
tu dicatur: suggeret vobis omnia: cū suggerere solet esse
minoris. Sed quia suggerere aliquando dicimus submini-
strare: inuisibilis spirit⁹ suggerere dicitur: nō q nobis scie-
tiam ab imo inferat: sed ab occulto (Pacem relinquo vobis
pacem meam do vobis) hic relinquo: illic do. Sequentis
bus relinquo peruenientibus do. Ecce fratres charissimi
verba sacre lectionis sub breuitate discussimus: nunc in cō-
templationem tante festiuitatis animum transferamus.
Sed quia cum lectione euangelica vobis est etiam ac-
tus apostolorum lectio recitata: ex ea ergo aliquid in vbi
nostre contemplationis trahamus. Audistis etenim quia
spiritus sanctus super discipulos in igneis linguis apparuit
omniumqz linguarum scientiam dedit. Quid scilicet hoc
miraculo designat: nisi q̄ sancta ecclesia eodem spiritu re-
pleta omnium gentium erat voce locutura. Qui vero con-
tra deum turrim edificare conati sunt: communionē vnius
lingue perdidit. In his autem qui deum humiliter me-
tuebant: lingue omnes vnite sunt. hic ergo humilitas virtus

Homelia. xxx. Fo. xcviij.

tutem meruit: illic superbis confussionem. Sed querendus est nobis fratres dilectissimi cur spiritus sanctus patri et filio coeternus: in igne apparuit: cur in igne simul et linguis: cur aliquando in columba: aliqui vero in igne monstratur: cur super unigenitum filium apparuit in columbe specie: et super discipulos in igne: ita ut neque super dominum veniret in igne: neque super discipulos monstraretur in columba. Per quatuor itaque hec proposuimus: soluendo redeamus. Patri namque et filio coeternus spiritus in igne monstratur: quia incorporeus / ineffabilis / atque inuisibilis ignis est deus: quia attestante paulo. Deus noster ignis consumens est. Deus quippe ignis dicitur: quia per hunc peccatorum rubigo consumitur. De hoc igne veritas dicit. Ignem veni mittere in terram et quid volo nisi ut ardeat. Terra enim vocata sunt corda terrena: quae dum spiritus in se cogitationes congerit: a malignis spiritibus conculcantur. Sed ignem dominus in terram mittit: cum afflatu sancti spiritus corda carnalium incendit. Et terra ardet: cum cor carnale in suis prauis voluntatibus frigidum / relinquit concupiscentias presentis seculi: et inceditur ad amorem dei. Bene ergo in igne apparuit spiritus: quia ab omni corde quod replet: torporem frigoris excutit et hoc in desiderio sue eternitatis accendit. In ignis autem linguis monstratus est: quia idem spiritus coeternus est filio: et habet cognationem maximam linguam cum verbo. Verbum quippe patris est filius. Et quia una est spiritus et verbi substantia: idem spiritus monstrari debuit in lingua. Vel certe quia per linguam procedit verbum: in lingua apparuit spiritus: quia quisquis sancto spiritu tangitur: dei verbum id est unigenitum dei filium confitetur. Et negare dei verbum non valet: quia iam sancti spiritus linguam habet. Vel certe in linguis ignis apparuit spiritus: quia omnes quos repleuerit: ardentem pariter et loquentes facit. Linguas igneas doctores habent: quia dum deum amando predicant: corda audientium in flammant. Nam et ociosus est sermo doctoris: si prebere non valet incendium amoris. hoc doctrine incendium ab ipso veritatis ore conceperant: qui dicebant. Nonne cor nostrum ardens erat in nobis cum loqueretur in via: et aperit

Spūs sanctus
quare sub di-
uersis figuris
apparuisse se
situr.

Ad he. xij. g.

Luce. xij. f.

Spūs sanctus
in igne appa-
ruit et in lin-
guis igneis.

Luce. ultimo. e

ii n n. ij.

Sancti Gregorii pape

ret nobis scripturas. Et audito quippe sermone inardescit animus: torporis frigus recedit: fit mens in superno desiderio anxiosa concupiscentijs terrenis aliena. Amor vero qui hanc repleverit: fletibus cruciat: sed dum tali ardore cruciatur: ipsis suis cruciatibus pascitur. Audire ei libet precepta celestia: et quot mandatis instruitur: quasi tot facibus inflammatur: et que torpebat prius per desideria: ardet postmodum per verba. Unde bene per moysen dicitur. In dextera eius ignis lex. In sinistra quippe reprobi. Qui et ad sinistram ponendi sunt. Dextera autem dei appellantur electi. In dextera ergo dei ignea lex est: quia electi mandata celestia nequaquam frigido corde audiunt: sed ad hec amoris intimi facibus inardescunt. Secundo ducitur ad aurem: et mens eorum subinet trara: lex interne dulcedinis flamma concrematur. In columba vero spiritus sanctus et in igne monstratus est: quia omnes quos repleverit simplices et ardentes facit. Simplices puritate: ardentes emulatione. Neque enim placere deo aut simplicitas sine zelo: aut zelus sine simplicitate potest. Hinc ipsa veritas dicit. Estote prudentes sicut serpentes: et simplices sicut colube. Quia in re notandum est quod discipulos suos nec de coluba sine serpente: nec de serpente sine columba voluit dominus ammonere quatenus et columbe simplicitatem astutia serpentis accenderet: et serpentis astutiam colube simplicitas temperaret: hinc paulus ait. Nolite pueri effici sensibus. Ecce prudentiam serpentis audivimus: nunc de simplicitate colube moneamur. Sed malicia parvuli estote. Hinc de beato iob dicitur. Erat vir simplex et rectus. Que est autem rectitudo sine simplicitate: aut que simplicitas sine rectitudine. Quia ergo et rectitudine docet iste spiritus: et simplicitate: et in igne monstrari debuit: et in columba: quatenus omne cor quod eius gratia tingitur et mansuetudinis lenitate tranquillum: et zelo in stitit accensum fiat. Ad extremum vero querendum est cur in ipso redemptore nostro mediatore dei et hominum per columbam apparuit: in discipulis vero per ignem. Certe vniuersi dei filius iudex est generis humani. Sed quis ei iustitiam ferret si prius nos per mansuetudinem colligeret et culpas nostras per zelum rectitudinis examinare potuisset. Pro

ben. xxxij. a.

Spiritus sanctus replet simplices facit et ardentes. Mat. 7.

i. Ad cor. xliij. d.
Job. i. a.

Spiritus sanctus quare apparuit si redemptor est in eos dei filius iudex est generis humani. Sed quis ei iustitiam ferret si prius nos per mansuetudinem colligeret et culpas nostras per zelum rectitudinis examinare potuisset. Pro

Homelia. xxx. Fo. xcix.

mo ergo pro hominibus factus mitem se hominibus prebuit
 Noluit peccatores ferire: sed colligere. Pius voluit man-
 suete corripere: vt haberet quos postmodum in iudicio sal-
 uaret. In columba ergo super eum apparere debuit spiri-
 tus qui non ueniebat vt peccata iam per zelum percuteret
 sed adhuc per mansuetudinem toleraret. At contra super
 discipulos in igne debuit spiritus sanctus demonstrari: vt
 qui erant simpliciter homines atq; ideo peccatores eos co-
 tra semetipfos spiritualis feruor accenderet: & peccata qui-
 bus deus per mansuetudinem parceret: ipsi in se per peni-
 tentiam punirent. Nec ipsi quippe esse poterant sine pec-
 cato: qui adhibebant celesti magisterio: iohanne attestan-
 te qui ait. Si dixerimus quia peccatum non habemus: nos-
 metipfos seducimus: et veritas in nobis non est. In igne er-
 go venit in hominibus: in columba vero apparuit in domi-
 no: quia peccata nostra quem pie dominus per mansuetu-
 dinem tolerat: nos per zelum rectitudinis debemus cau-
 te conspicere: et ardore semper penitentie cremare. Igitur
 per columbam spiritus in redemptore monstratus est: per
 ignem vero in hominibus: quia quanto nobis nostri iudicis
 facta est seueritas temperata: tanto erga se debet fieri no-
 stra infirmitas accensa. Quattuor itaq; propositioinum ex-
 pleta ratione: ad dona eiusdem spiritus contemplan-
 damus. De isto quippe spiritu scriptum est. Spiritus eius or-
 nauit celos. Ornamenta enim celorum sunt virtutes predica-
 tum. Que videlicet ornamenta paulus enumerat dicens.
 Alij datur per spiritum sermo sapientie: alij sermo scien-
 tie secundum eundem spiritum: alteri fides in eodem spiri-
 tu: alij gratia sanctorum in vno spiritu. alij operatio virtu-
 tum: alij prophetia: alij discretio spirituum: alij genera lin-
 guarum: alij interpretatio sermonum. hec autem omnia
 operatur vnus: atq; idem spiritus: diuidens singulis prout
 vult. Quot ergo sunt bona predicantium tot sunt ornamen-
 ta celorum. hinc rursus scriptum est. Verbo domini celi fir-
 mati sunt. Verbum enim domini filius est patris. Sed eos-
 dem celos videlicet sanctos apostolos: vt tota simul sancta
 trinitas ostendat operata: cuius firmauerit: repete de
 sancti spūs diuinitate adhibet. Et spūs orīs ei⁹ orīs orū.

i. Job. i. c.

Job. xxvi. d.

1 ad cor. xii d
Spūs sancti do-
na varia sunt

ps. xxxij.

Ibidem.

ann. iiii.

Sancti Gregorij pape:

Celorum ergo virtus de spiritu sumpta est: quia mundi huius potestatibus contraire non presumerent: nisi eos sancti spiritus fortitudo solidasset. Quales namque doctores sancte ecclesie ante aduentum huius spiritus fuerint: scimus, et post aduentum illius cuius fortitudinis facti sunt: concipimus. Certe iste ipse pastor ecclesie ad cuius sacratissimum corpus sedemus: quante debilitatis / quanteque fortitudinis ante aduentum spiritus fuerit: ancilla ostiaria requisita dicat. Una enim mulieris voce percussus / dum mori timuit: vitam negauit. Et pensandum quia eum comprehensum petrus negauit in terra: quem suspensum latro confessus est in cruce. Sed vir iste tante fortitudinis / qualis post aduentum spiritus existat / audiamus. Fuit conuentus magistrat⁹ atque senatorum: cesis denunciatur apostolis ne in nomine iesu loqui debeant. Petrus magna auctoritate respondit. Obediendum oportet deo: magis quam hominibus. Et rursus. Si iustus est in conspectu dei vos potius audire quam deum: iudicate. Non enim possumus que vidimus et audiimus / non loqui. Et illi quidem ibant gaudentes a conspectu concilij: quoniam digni habiti sunt pro nomine iesu contumeliam patiri. Ecce gaudet petrus in verberibus: qui ante in verbis timebat. Et qui prius ancille voce requisitus timuit: post aduentum sancti spiritus vires principum cesus premit. Libet oculos fidei in virtutem opificis huius attollere: atque ipsarum patrum testamenti noui ac veteris considerare. Ecce apertis eiusdem oculis fidei Dauid / Amos / Daniele / Petrus / Paulum / Mattheum intueor: et sanctus iste spiritus qualis sit artifex considerare volo: sed in ipsa mea consideratione deficio. Implet namque citharedum puerum / et psalmistam facit. Implet pastorem armentarium sicomoros vel licantem: et prophetam facit. Implet abstinentem puerum / et iudicem finem facit / implet piscatorem / et predicatorem facit: implet persecutorem / et doctorem gentium facit. Implet publicanum et euangelistam facit: o qualis est artifex iste spiritus: nulla ad dicendum mors agitur in omne quod voluerit. Mox enim ut tetigerit / mentem docet solumque tetigisse docuisse est. Nam humanum animum subito ut illustrat immutat: abnegat hoc repente quod non erat exhib-

Mat. xvi. g.

Luce. xxi. f.

Act. v. g.

Petrus spiritus sancto recepto gaudebat in verberibus: qui prius timebat in verbis.

i. Reg. vi. c.
Amos. vi. d.
Daniel. xii. f.
Matth. iii. d.
Act. ix. o.
Luce. v. f.

bet repente quod non erat. Pensemus sanctos predicatorum nostros quales hodierna die repperit quales fecit. Certe qui in vno conclauo pro iudeorum metu residebant: natiuitatis sue singuli linguam nouerant: et tamen nec ea ipsa lingua quam nouerant: aperte christum loqui presumebant. Venit spiritus: et in ore eos per diuersitatem linguarum docuit. In mente autem ex auctoritate roborauit. Ceperunt et in aliena christum eloqui: qui de illo prius et in sua lingua loqui metuebant. Inflammatum etenim cor desperet tormento corporis: que ante metuebat. Uicivim carnalis formidinis pre amore conditoris. Et qui prius suis aduersarijs succumbent formidine: eis iam preerant auctoritate. Qui cum in tante eos celsitudinis culmen erexit quid aliud dixerim: nisi quod mentes terrenorum hominum celos fecit: pensate fratres charissimi post incarnationem vniuersi geniti filij dei qualis sit hodierna solennitas de aduentu spiritus sancti. Sicut enim illa: ita quoque et hec est honorabilis. In illa quippe deus in se permanens suscepit hominem in illa vero homines venientem de super susceperunt deum. In illa deus naturaliter factus est homo in illa homines facti sunt per adoptionem dei. Si ergo remanere carnales in morte nolumus. hunc fratres charissimi viuificationem spiritum amemus. Sed quia caro spiritum nescit: dicat fortasse carnali cogitatione apud se aliquis: quomodo diligere valeo: quem ignoro. Hoc et nos concedimus: quia mens visibilibus intenta videre nescit inuisibilia. Nulla enim nisi visibilia cogitat: eaque et cum non agit eorum imagines intro sua trahit: dumque in imaginibus corporis iacet: surgere ad incorporea non valet. Unde fit: vt tanto deterius creatoris nesciat: quanto in cogitatione sua familiarius corpoream creaturam portat. Sed cum deum videre non possumus: habemus aliquid quod agamus: vnde iter fiat: quo ad eius nostre intelligentie oculus veniat. Certe quem in se videre nullo modo valeamus: hic in seruis suis videre iam possumus. Quos dum mira conspiciamus agere: certum nobis fit in eorum mentibus deum habitare. In re autem incorporea a rebus corporalibus vsum trahamus. Nemo etenim nostrum orientem clare solem in spheram illius intendendo

Pentecostes solennitas est valde honorabilis. Atque metipsum curauit hominem.

Mens visibilibus intenta videre nescit inuisibilia.

Solem recte inspicere nemo valet.

Sancti gregorii pape.

valet conspicerere: qz teni in eius radijs oculi reuerberabatur. Sed sole illustratos montes aspicimus: et quia iam sol ortus est: videmus. Quia ergo solem iustitie in seipso videre non possumus illustratos montes claritate illius videamus sanctos videlicet apostolos: qui virtutibus emicant: miraculis coruscant: quos nati solis claritas perfudit: et cum in seipso sit inuisibilis: per eos nobis quasi per illustratos montes se visibilem prebuit. Virtus enim diuinitatis in se quasi sol in celo est. Virtus diuinitatis in hominibus sol in terra. Solem ergo iustitie intueamur in terra quem videre non possumus in celo. Ut dum in offenso pede operis per hunc gradimur in terram: ad intuedum illum quasi dogos oculos et in celum leuemus. Sed in offenso pede iter nostrum in terra agitur: si deus ac proximus integra mente diligatur. Nec eni dominus vere sine proximo: nec proximus vere diligitur sine deo. hinc est qz sicut in alio sermone iam diximus: idem spiritus secundo legitur discipulis datus: prius a domino in terra degente: postmodum a domino celo presidente. In terra quippe datur: vt diligatur proximus. Et celo verovt diligatur deus. Sed cur prius in terra: postmodum e celo: nisi qz patenter datur intelligi quia iuxta iohannis vocem qui fratrem non diligit quem videt: deum quem non videt: quomodo potest diligere? Diligamus ergo proximum fratres: amemus eum qui iuxta nos est: vt peruenire valeamus ad amorem illius qui supra nos est. Meditetur mens in proximo quod exhibeat in deo vt perfecte mereamur in deo gaudere cum proximo. Tunc ad illam superne frequentie leticiam perueniemus de qua nunc sancti spiritus pignus accepimus. Ad istum finem toto amore tendamus: in quo sine fine letabimur. Ibi supernorum ciuili societas sancta. Ibi sollemnitas certa. Ibi requies segura. Ibi pax vera que nobis iam non relinquitur: sed datur per dominum iesum christum.

Jo. iiii.

Proxim^o est
amatus si ad
deum pueni-
re velimus.

Lectio sancti euangelij se- cundum Lucam.

D In illo tēpore. Dicebat iesus turbis similitudinē hanc. Arborē ficī habebat quidā plantatā in vinea sua: et venit querens fructū in illam: et nō inuenit. Dicit autē ad cultores vinee. Ecce anni tres sunt ex quo venio querēs fructum in ficulnea hac: et non inuenio. Succide ergo illam. Ut quid etiam terras occupat? At ille respondens dixit illi. Domine dimitte illam et hoc anno vsq; dum fodiā circa illam: et mittam ster cora. Et si quidem fecerit fructum: sin autē in futurū succides eam. Erat autem docēs in sinagoga eorum sabbatis. Et ecce mulier que habebat spiritū infirmitatis annis decem et octo: et erat inclinata: nec omnino poterat sursum respicere. Quam cum videret iesus: vocauit eam ad se et ait illi. Mulier dimissa es ab infirmitate tua. Et imposuit illi manus: et cōfestim erecta est: et gloriificabat deum. Respondēs autē archisynagog⁹ indignās qz sabbato curasset ies⁹ dicebat turbe. Sex dies sunt in quibus op⁹ operari. In his ergo venite et cura

Sancti Gregorij pape

mini et non in die sabbati. Respondens autem ad illuz iesus dixit. Hypocrite vnus quisq; vestrum sabbato non soluit bouem suum: aut asinum a presepio: et ducit ad aquare? Hanc autem filiam abrahe quam alligauit sathanas: ecce decem et octo anni sunt: nonne oportuit solui a vinculo isto die sabbati. Et cum hec diceret: erubescabant omnes aduersarii eius. Et omnis populus gaudebat in vniuersis que gloriose fiebant ab eo.

Homelia lectionis eius de sabita ad populum in basilica sancti Laurentii martyris. Sabbato quattuor temporum.
Homelia. xxxi.

Omnis et redemptor noster per euangelium suum aliqui verbis/aliqui rebus loquitur/aliqui quod aliud verbis/atque aliud rebus. Aliis quando autem hoc verbis/quod rebus. Duas etenim res ex euangelio fratres audistis: ficulneam infructuosam: et mulierem curuam: et utriusque rei est preteritas impensa. Illud autem dixit per similitudinem: istud egit per exhibitionem. Si hoc significat ficulnea infructuosa: quod mulier inclinata: et hoc ficulnea reseruat: quod mulier erecta. Dominus vinee tertio venit ad ficulneam: et fructum minime inuenit: et mulier que erecta est: decem et octo annis fuerat curua: hoc autem decem et octo annorum numero signatur: quod tertio dominus vinee ad ficul-

Homelia. xxxi. Fo. cij.

neam infructuosam venisse perhibetur. Quia ergo p̄mittēdo
 summam totum p̄stringimus: iam p̄ electionis ordinē sin-
 gula differam. (Arborē fici habebat quidam plantatam
 in vinea sua: et venit quere nō fructum in illa: et nō inuenit.)
 Quid arbor fici nisi humanā naturam designat. Quid mu-
 lier inclinata nisi eandē naturā significādo denūciat. Que
 et bene plātata est: sicut ficus: et bene creata sicut mulier:
 s; in culpam propria sp̄ōte lapsa neq; fructū seruat opera-
 tionis neq; statū rectitudinis. Ad peccatū quippe ex volū-
 tate corruēs q; fructū obedientie ferre noluit: statum recti-
 tudinis amissit: q̄ ad dei similitudinē cōdita: dum in sua di-
 gnitate non p̄stitit: q; plātata vel creata fuerat: seruare cō-
 tēpsit. Tertio domini vinee ad ficulneā venit: q; naturam
 generis humani h̄e legē / sub lege / sub gratia expectādo /
 ammonēdo / visitādo requisit. Dixit ad cultorē vinee. (Ec-
 ce anni tres sūt ex quo venio fructū querēs in ficulnea hac
 et non inuenio.) Venit ante legē: q; per naturālē intellectū
 quid vnusquisq; exemplo sui qualis erga primū agere de-
 buisset: innotuit. Venit i lege: q; p̄cipiēdo docuit. Venit post
 legē p̄ gratiā: q; pietatis sue p̄sentā exhibēdo mōstrauit.
 S; tñ in trib⁹ annis fructū se nō inuenisse cōquerit: q; quo-
 rēdā prauorū mentes nec inspirata lex naturalis corrigit:
 nec p̄cepta erudiūt: nec incarnatiōis ei⁹ miracula p̄uertūt.
 Quid vero p̄ cultorē vinee nisi p̄positoꝝ ordo exprimitur.
 Quid dū p̄sunt ecclesie: nimirū dñice vinee curā gerūt. Iu-
 tus ei vinee prim⁹ cultor: petrus apostolus extitit. Hūc nos
 indigni sequimur: in q̄tū pro eruditione vestra docēdo / p̄di-
 cando / increpando laboramus. Sed cum magno iam timo-
 re audiendū est: q̄s cultori vinee de infructuosa arbore dis-
 citur. (Succide eam vt quid etiam terram occupat.) Vnus-
 quisq; iuxta modū suum in q̄tum locum vite presentis te-
 net: si fructū bone operationis nō exhibet: velut infructuo-
 sa arbor terrā occupat: q; in eo loco in quo ipse est et alijs
 operandi occasionem negat. Sed in hoc seculo potens qui
 libet si fructum non habet operationis bone: etiam impe-
 dimentum prestat ceteris: quia quicumq; sub ipso sunt: exē-
 plo, prauitatis illius quasi ymbra peruersitatis eius p̄ter-
 muntur. Stat de super arbor infructuosa: et i subter terra

Ficulnea et
 mulier curus
 humanay nas-
 turam repres-
 sentat.

Domīnus ve-
 nit ante legē:
 in lege et post
 legem

Arbori infrus-
 tuose cōpa-
 ratur: q̄ bone
 operationis
 fructum non
 exhibet.

Sancti gregori pape.

sterilis facit. Infructose arboris desuper umbra densatur
et solis radius ad terram descendere nequāq̄ permittitur:
quia dum subiecti quilibet patroni perversi perversa exens
pla conspiciunt: ipsi quoq̄ infructuosi remanentes verita
tis lumine privantur: et pressi umbra calorem solis nō asp
ciunt: quia inde remanent adeo frigidi: unde in hoc seculo
male proteguntur. Sed de hoc perverso quolibet et potē
te / penē tā requisito deo non est. Postq̄ enim se perdidit:
querendum solummodo est cur et alios premit. Unde be
ne eiusdem vinee dominus dicit / vt quid etiam terram oc
cupat. Terram quippe occupat: qui mentes alienas gra
nat. Terram occupat: qui locum quem tenet: in bonis ope
ribus non exercet. Sed tamen nostrum est pro talibus de
precati. Nam cultor vinee quid dicat audiamus. (Domine
ne dimitte illam et hoc anno vsq̄ dum fodiā circa illā).
Quid est circa ficulineam fodere: nisi infructuosas mentes
increpare. Omnis quippe fossa in imo est. Et nimirū incre
patio dum mentem sibi demonstrat / humiliat. Quotiens
ergo aliquem de peccato suo corripimus: quasi ex cultore
debito circa infructuosam arborē fodimus: post fossionē
vero quid dicatur audiamus. (Et mittam cophinum ster
coris). Quid est cophinus stercoris: nisi memoria peccato
ris. Pctā etenim carnis stercora vocantur. Unde et p̄ p̄phe
tam dicitur. Cōpueruerit iumenta in stercore suo. Iumen
ta quippe in stercore suo cōputrescere: est carnales quosq̄
in fetore luxurie vitam finire. Nos itaq̄ quotiens carna
lem mentem de suis peccatis discrepamus: quotiens ad ei
memoriam vitia antea reducimus: quasi infructuose
arborē cophinum stercoris versamus: vt malorum que egit
memoriam recolat: et ad compunctionis gratiam quasi de
fetore pinguetat. Mittitur ergo cophinus stercoris ad ra
dicem arboris: quando prauitatis sue conscientia tangit
tur memoria cogitationis. Cumq̄ se per penitentiam ad
lamenta mens excitat. Cumq̄ ad bone operationis gra
tiam reformat: quasi per tactum stercoris redit ad secundi
tatem operis radix cordis. Plangit quod fecisse se memi
nit. Displicet sibi qualem fuisse se recolit. Intentionem cō
tra se dirigit: atq̄ ad meliora animum accendit. Ex fetore

Prelatorum
peruersa exē
pla subditos
corumpunt.

Stercoris co
phin⁹ est me
moriam pecca
torum.
Joel. i. d.
Iumenta in
stercore pu
trescere qd ē

Homelia. xxxi. Fo. clij.

ergo ad fructuum renouiscit arbor: quia de consideratione peccati ad bona se opera resuscitat animus. Et sunt plerique qui increpationes audiunt: et tamen ad penitentiam redire contemnunt: et infructuosi deo in hoc seculo virides stant. Sed audiamus quid ficulnee cultor adiungat. (Si quidem fecerit fructum: sin autem in futuro eam succides) Quia profecto qui hic non vult ad fecunditatem pinguescere per increpationem: illic cadet vnde iam resurgere per penitentiam non valet: et in futuro succidetur. Quis hic sine fructu viridis stare videatur. (Eratautem docens in synagoga eorum sabbatis. Et ecce mulier que habebat spiritum infirmitatis annis decem et octo.) Paulos nunc iam diximus: quia hoc erat trinus aduentus domini ad infructuosam ficulneam quod decem et octo annorum numerus ad curam mulierem signat. Sexto enim die homo factus est: atque eodem sexto die opera domini cuncta perfecta sunt: fenarius autem numerus in trigonum ductus decem et octo facit. Quia ergo homo qui sexta factus est: perfecta opera habere noluit: sed ante legem sub lege atque in exordio inchoantis gratie infirmus extitit: decem et octo annis curua fuit mulier. (Et erat inclinata: nec omnino poterat sursum respicere). Omnis peccator terrena cogitans: celestia non requirit: sursum respicere non valet: quia dum desideria inferiora sequitur: a mentis sue rectitudine curuatur: et hoc semper videt quod sine cessatione cogitat. Ad corda vestra fratres charissimi redite: quod huius omnibus in cogitationibus vestris voluatis semper aspiciate. Alius de honoribus: alius de pecunijs: alius de prediorum ambitu cogitat. Hec cuncta in imo sunt: et quoad mens talibus implicatur: ab status sui rectitudine flectitur. Et quod ad celeste desiderium non assurgit: quasi mulier inclinata sursum respicere nequaquam potest. Sequitur: hac cum vidisset iesus vocauit ad se et ait illi. Mulier dimissa es ad infirmitate tua: et imposuit illi manum et confestim erecta est. Vocauit et erexit: quod illuminauit ipsam mulierem: et adiuuit. Vocatis non erigit: quod quidem per gratiam illuminatur: sed exigentibus nostris meritis adiuuare non possit.

Arbor renouiscit ac fructum ex fetore suscit.

homo sexto die factus est.

Terrena efficiunt animas curuas.

Sancti Gregorii pape.

sumus. Plerumque enim videmus que agenda sunt: sed opere non implemus. Nitimur et infirmamur: meritis iudicium rectitudinem conspicit: sed ad hanc operis fortitudo succumbit: quia nimirum iam de pena peccati est ut ex dono quidem possit bonum conspici: sed tamen ab eo quod aspicit: contingat per meritum repelli: visitata etenim culpa obli- gat mentem: ut nequaquam surgere possit ad rectitudinem. Con- statur: et labitur: quia ubi sponte diu perstitit: ibi et cum nolue- rit coacta cadit. Bene de hac nostra incuruatione ex typo humani generis per psalmistam dicitur. Incuruatus sum et humiliatus sum usque usque. Contemplatus namque quod ad supernam lucem intuendam homo conditus fuerat: sed peccatis exte- gentibus foras missus mentis sue tenebras seculi portat: super- na non appetit: in huius intendit: celestia nequaquam deside- rat: terrena semper in animo versat. hoc quod de suo ge- nere doluit: in seipso exclamavit dicens. Incuruatus sum et humiliatus sum usque usque. Contemplationem namque cele- stium perdens: si sola carnis necessaria homo cogitaret: incuruatus et humiliatus esset: sed tamen usque usque non esset. Quem ergo a supernis cogitationibus non solis neces- sitas delicit: sed etiam voluptas illicita sternit: non solum incuruatus: sed usque usque incuruatus est. Hinc alius pro- pheta de immundis spiritibus dicit. Qui dixerunt anime tue incuruare ut transeamus. Recta quippe stat anima: cum superna desiderat: et nequaquam flecitur ad ima. Sed maligni spiritus cum hanc in sua rectitudine stare conspi- ciunt: per eam transire non possunt. Transire namque eorum est immunda illa desideria spargere: dicit ergo incuruare ut transeamus: quia si ipsa se ad ima appetenda non delicit con- tra hanc illorum perversitas nullatenus conualescit. Et transire per eam nequeunt: quam contra se rigidam in super- na intentione pertinent. Nos ergo fratres charissimi viam malignis in nobis spiritibus damus: cum terrena concupiscimus: cum ad temporalia appetenda curamur. Pu- deat ergo terrena concupiscere: et docta mentium ascendere tibus aduersariis prebere. Terram semper intuetur qui cur- uus est: et quo premisso sit redemptus non meminit: quia ima querit. Hinc etiam per moysen dicitur. Et qui gibbo pre-

ps. cx.

Esa. li. g.
Anima quan-
do dicitur
esse recta: quoniam
curua.

Curu⁹ semp
terrā intuet.
Leuit. xxi. d.

Homelia. xxxi. Fo. ciii.

mitur nequaquam ad sacerdotium prouehatur. Et quotquot christi sanguine redempti sumus: membra eiusdem summi sacerdotis efficimur. Unde nobis per petrum dicitur. Vos autem *i. Petri. ij. b.*
genus electum: regale sacerdotium. Sed qui gibbus tolerat: ima semper intuetur. A sacerdote ergo repellitur: quia quisquis solis terrenis intentus est: ipse sibi festus est: quod membrum summi sacerdotis non est. Hinc rursus pisces qui pennulas non habent: ab esu fidelis populi prohibentur. Pisces quippe qui pennulas habent: dare etiam saltus super aquas solent. Qui ergo pennatis piscibus nisi electe anime figurantur. Que profecto sole in celestibus nisi electe anime transeunt: que modo virtutum pennulis saltus dare per celeste desiderium sciunt: ut superna per contemplationem appetant: quis in se iterum ex mortali carne relabatur. Si ergo iam bona celestis patrie agnouimus: displiceat nobis fratres charissimi: quod curui sumus. Ponatur ante oculos mulier curua: et arbor infructuosa. Reminiscamur mansosum que fecimus: mittamus ad radicem cordis cophinum stercoris: ut tunc in retributionis fructu pinguescat quod nobis hic per penitentiam fetebar. Et si virtutum summa operari non possumus: ipse deus nostro gaudet lamento. Ex ipsa enim eius iusticie inchoatione placebimus: qui iniusta quam fecimus punimus. Nec mora erit in steribus quia tergent citius transeuntes lachrymas gaudia mensura. Per dominum nostrum Amen.

Leuit. xi. b.

Lectio sancti euangelij secundum Mattheum.

In illo tempore Dixit iesus discipulis suis. Si quis vult venire post me: abneget semetipsum et tollat crucem: suam: et sequatur me. Qui enim voluerit animam suam saluam facere: perdet eam. Qui autem perdidit animam suam *Matthe. xvi. d. et. Lu. ix. c.*

000. i.

Sancti gregoris pape.

propter me: inueniet eam. Quid enim pdest homini si vnuerfum mundū lucretur: anime vero sue detrimentum patiatur. Aut quam dabit homo commutationem pro anima sua. Filius enim hominis venturus est in gloria patris sui cum angelis suis: et tunc reddet vnicuiq; secundum opera sua. Amē dico vobis: sunt quidā de hīc stantibus qui non gustabunt mortem: donec videam filium hominis venientem in regno suo.

Homelia lectionis eiusdem habita ad populum in basilica scōrum pcessi & martini. Anī⁹ marty. Ho. xxxij.

Quia dominus ac redemptor noster nouus homo venit in mundum: noua precepta edidit mūdo: vnde etiam nostre veteri in vitis enutrite contrarietatem opposuit nouitatis suar: nisi sua retinere: aliena rapere si posset: concupiscere si non posset. Sicut celestis medicus singulis quibusque vitis obuia dedit remedia adhibet medicamenta. Nam sicut arte medicine calida frigidis: frigida calidis curat ita dominus noster contraria opposuit medicamenta peccatis vt lubricis continentia tenacibus largitatem tractandis mansuetudinem: elatis preberet humilitatem. Certe cum se sequentibus noua mandata proponeret dixit. Nisi quis renunciauerit omnibus que possidet: non potest meus esse discipulus. Ac si aperte dicat: qui per vitam veterem aliena con-

precepta non
pa dedit re-
demptor no-
uus homo.

Luce. xliij. g.

Homelia. xxxij. Fo. cv.

cupiscitis: per noue conuersationis studij: et uestra largis
 mini. Quid uero in hac lectione dicat: audiamus. (Qui uult
 post me venire: abneget semetipsum). Ibi dicitur ut abnege
 mus nostra: hic dicitur ut abnegemus nos. Et fortasse labo-
 riosum non est homini relinquere sua: sed ualde laboriosum
 est relinquere semetipsum. Minus quippe est abnegare quod
 habet: ualde enim multum est: abnegare quod est. Ad se autem
 nobis uenientibus dominus precepit: ut renunciemus no-
 stris: quod quicumque ad fidei agonem uenimus: lucramen-
 tra magnos spiritus sumimus. Nil autem maligni spiritus
 in hoc mundo proprium possident: nudi ergo cum mundo
 luctari debemus. Nam si uestitus quisque cum nudo luctat:
 citius ad terram desicitur: qui habet uen teneatur. Quid est
 sunt terrena omnia: nisi quedam corporis indumenta. Qui er-
 go contra dyabolum ad certamen properat: uestimenta ab-
 ijciat: ne succumbat. Nil in hoc mundo amando possideat:
 nullas rerum labentium delectationes requirat: ne uen ad
 uolus regit: ad casum inde teneat. Nec si sufficit nostra relin-
 quere: nisi relinquamus et nos. Quid est quod dicimus: relinqua-
 mus et nos. Si ei nosmetipsos reliquimus: quod ibidem extra nos:
 uel quis est qui uadit: si se deseruit. Sed aliud sumus per pec-
 catum lapsi: aliud per naturam conditi aliud quod fecimus:
 aliud quod facti sumus. Relinquamus: nosmetipsos qua-
 les peccando nos fecimus: et maneamus nosmetipsi qua-
 les per gratiam facti sumus. Ecce etenim qui superbum fuit:
 si conuersus ad christum humilis factus est: semetipsum relinquit.
 Si luxuriosus quisque ad continentiam vitam mutauit: ab-
 negauit utique quod fuit. Si auarus quisque ambire iam desuit: et
 lagiri didicit propria: qui prius aliena rapiebat: proculdu-
 bio semetipsum reliquit. Ipse quidem est per naturam: sed
 non est ipse per maliciam. Hinc enim scriptus est. Uerte im-
 pios: et non erunt: conuersi namque impiorum non erunt: non quis
 non erunt oino in essentia: sed scilicet non erunt in impietatis
 culpa. Tunc ergo nos semetipsos relinquitur: tunc nos
 abnegamus: cum uitamus quod per uetustatem fuimus: et
 ad hoc nitimur quod per nouitatem uocamur. Pensemus quomodo se
 paulus abnegauerat quod dicebat. Uuo autem iam non ego.
 Extinctus quippe fuerat suus ille persecutor: et uiuere

Christus se
 uolens abne-
 get semet
 ipsum.

Relinquere
 nosmetipsos
 qualiter potest
 hoc fieri.

puer. xij. b. j

Ad gal. ij. d.

Sancti Gregorij pape.

ceperat pius predicator. Si enim ipse esset: pius profecto non
esset. Sed qui se vivere denegat: dicat unde est quod sanc-
ta verba per doctrinam veritatis clamant: protinus sub-
dit. Unus verum in me xps. Ac si aperte dicat. Ego quidem a
memetipso extinctus sum: quia carnaliter non vivo: sed tamen
essentialiter mortuus non sum: quia in xpo spiritualiter vivo. **Di-**
cit ergo veritas. (Si quis vult post me venire: abneget se-
metipsum). Quia nisi quis a semetipso deficiat: ad eum qui
super ipsum est: non appropinquat: nec valet apprehendere
quod ultra ipsum est: si nescierit mactare quod est. Sic oleæ
plante transponunt: ut proficiant: atque (ut ita dixerim) eras-
dicant: ut crescant. Sic rerum semina in terre admixtione sui
generis uberius assurgunt. Unde enim videntur perdidisse quod
erant: inde accipiunt hoc apparere quod non erant. Sed
qui se a vitijs abnegat: exquirende ei virtutes sunt in qui-
bus crescat. Nam cum dictum est qui vult post me venire
abneget semetipsum: prius additur. (Et tollat crucem
suam quotidie: et sequatur me) Duobus etenim modis crux
tollit: cum aut per abstinentiam afficitur corpus: aut per com-
passionem proximi affligitur animus. Pensemus qualiter
utroque modo paulus crucem suam tulerat: qui dicebat.
Castigo corpus meum et in servitutem redigo: ne forte a-
liis predicans ipse reprobus efficiar. Ecce in afflictione cor-
poris audimus crucem carnis: audiamus nunc in com-
passione: proximi crucem mentis. At enim. Quis infirma-
tur et ego non infirmor. Quis scandalizatur et ego non vrot-
tus: perfectus quippe predicator ut exemplum daret abstinē-
tie: crucem portabat in corpore. Et quia in se traherat dā-
na infirmitatis alienæ: crucem portabat in corde. Sed quia
ipsis virtutibus quedam vitia mixta sunt: dicendum nobis
est quod vitium abstinentiam carnis: et quod obsideat cor-
passionem mentis. Evicinus namque abstinentiam carnis
nonnunquam vana gloria obsidet: quia dum tenuitatem in corpo-
re: dum pallor in vultu respicitur: virtus patefacta lauda-
tur: et tanto se celerius foras fundit: quanto ad humanos ocu-
los per ostensum pallorem extitit. Et plerumque fit: ut hoc quod
causa dei agi creditur: pro solis humanis favoribus agatur.
Quod bene simon ille significat qui inuērus in itinere cru-

homo nō va-
let apprehen-
dere quod ul-
tra ipsum est
si nescierit ma-
ctare quod ē.

i. ad Cor. ix.
d.
ii. ad cor. xi.
s.

Mat. xxvi. d.
Crucē domi-
ni portavit si-
mon in āgaria

Homelia. xxxij. Fo. c. vi.

tem dominicam in angaria portat. Aliena quippe onera in angaria portantur: non per vanitatis studium aliquid geritur qui ergo per simonem designantur: nisi abstinentes et arrogantes: qui per abstinentiam quidem carnem afficiunt: sed fructum abstinentie intus non requirunt. Crucem ergo domini in angaria simon portat: quia cum ad opus bonum ex bona voluntate non ducitur: rem iustam sine fructu peccator operatur. Unde idem simon crucem portat: sed non motitur: quia abstinentes et arrogantes per abstinentiam quidem corpus afficiunt: sed per desiderium vane glorie in mundo viuunt. Compassionem vero animi plerumque laeenter obsidet pietas falsa: ut hanc nonnunquam usque ad condescendum vitijs pertrahat dum ad culpas quisque non debeat compassionem exercere sed zelum. Compassio quippe homini et rectitudo vitijs debetur: ut in vno eodemque homine et diligamus quod factus est: et persequamur mala que fecit: nedum culpas incaute remittimus non tam per charitatem compati: sed per negligentiam concidisse videamur. Sequitur. (Qui enim voluerit animam suam saluam facere perdet eam: et qui periderit animam suam propter me: saluam eam faciet.) Sic dicitur fidei: qui voluerit animam suam saluam facere: perdet eam: et qui periderit propter me: saluam faciet eam. Ac si agricole dicatur. Frumentum si seruas perdis: si seminas: renouas. Quis enim nesciat quod frumentum cum in semine mitritur: perit ab oculis: in terra deficit. Sed inde putrescit in puluere: inde virescit in renouatione. Quia vero sancta ecclesia aliud tempus habet persecutionis: atque aliud pacis: redemptor noster ipsa eius tempora distinguit in preceptis. Nam persecutionis tempore ponenda est anima: pacis autem tempore ea que amplius dominari possunt: frangenda sunt desideria terre. Unde et nunc dicitur. (Quid enim proficit homini: si lucret totum mundum: se autem perdat: et detrimentum sui faciat) Cum persecutio ab aduersariis deest: valde vigilantius eorum custodiendum est. Nam paci s tempore quia licet viuere licet etiam ambire. Que profecto auaricia bene comperitur si ipse status ambientis sollicitè consideretur. Nam cur in ster ad colligendum: quando stare non potest ipse qui colligit.

o o o. ij.

Frumentum
perditur ser-
uando sed re-
nouatur semi-
nando.

Mundum to-
tum lucrari et
se perdere in
hi proficit.

Sancti Gregorii pape

Bona tempo
ralia timere
ne desint: va-
nus est timor

Cursum ergo suum quisq; consideret: et agnoscat sibi posse
sufficere parua que habet. Sed fortasse metuit ne in huius
vite itinere: sumptus desit: longa nostra desideria increpat
via brevis. Incassum multa portantur: cum iuxta est quo p-
gitur. Pleruq; autem auariciam vicimus: sed adhuc obstat
q; vias rectitudinis minori tenemus custodia perfectionis.
Nā sepe labentia cuncta despiciamus: sed tamen adhuc hu-
mane verecundie vlu prepedimur: vt rectitudinem quā ser-
uamus in mente: nondum exprimere valeamus in voce. Et
tanto dei faciem ad iustitie defensionem negligimus: q̄to
humanas facies contra iusticiam veremur. Sed huic quos
q; vuluerit cōgruum subiūgitur medicamentū cū dominus
dicit. (Quisne erubuerit meos sermones: hunc filius ho-
minis erubescet cum venerit in maiestate sua: et patris: et
sanctorum angelorum.) Sed ecce nunc apud se homines
dicunt: nos iam dominum et sermones eius non erubesci-
mus: quia eum aperta voce p̄fitemur. Quibus ego respō-
deo: q; in hac plebe christiana sunt nonnulli qui xpm ideo
conhrentur: quia cunctos christianos esse conspiciūt. Nam
si nomen xpi in tanta hodie gloria non esset: tot professores
xpi sancta ecclesia non haberet. Nō ergo ad probationē f̄i
dei vox sufficit p̄fessionis: quā defendit a verecūdia p̄fessio
generalitatis. Et tamen vbi se quisq; interroget: vt in con-
fessione christi se veraciter probet: si non iam nomen eius
erubescit: si plena virtutis mentis humanum pudorem sub-
dit. Certe enim perfecationis tempore erubescere pote-
rant fideles substantijs nudari: de dignitatibus deiici ver-
beribus affligi. Pauci autem tempore: quia hec a nostris
persecutionibus desunt: est aliud vbi ostendamus nobis.
Veremur sepe a proximis despici: dedignamur iniurias
verbi tolerare. Si contingat iurgij fortasse cum proximo:
erubescimus priores satisfacere. Cor quippe carnale dum
huius vite gloriam querit: humilitatem respuit. Et plerūq;
q; ipse homo qui irascitur: discordanti sibi reconciliari ap-
petit: sed ire ad satisfaciendum prior erubescit. Pensemus
facta veritatis: vt videamus quo taceant nostre prauitatis
actiones. Si enim membra summi capitis sumus: imitari
eum cui connectimur debemus. Quid nāq; ad nostrē erū

Iniurias ver-
bi dedigna-
mur tolerare
supbia elati.

Homelia. xxxij. fol. c. vij.

ditionis exemplum. Paulus egregi⁹ predicator dicit. Pro christo legatione fungimur: tanq̄ deo exhortante per nos obsecramur pro christo: recōciliamini deo. Ecce inter nos & deum discordiam peccando fecimus: et tamē ad nos de⁹ suos legatos prior misit: vt nos: p̄si qui peccauimus: ad pacem dei rogati veniamus. Erubescat ergo humana superbia: confundatur quisq; si nō satisfaciat prior proximo: quādo post culpā vt nostram ei reconciliari debeamus: et ipse qui offensus est: legatis interuenientibus obsecrat deus. Sequitur. (Dico autem vobis. Vere sunt aliqui hic stantes qui non gustabunt mortem donec videāt regnum dei.) Regnum dei fratres charissimi non semper in sacro eloquio venturum regnum dicitur: sed nonnunq̄ presens ecclesia vocatur. Unde scriptum est. Mittet filius hominis angelos suos: et colligent de regno eius omnia scandala. In illo quippe regno scandala non erunt: vbi profecto reptobi non admittūtur. Quo videlicet exemplo colligitur: q̄ hoc loco regnum dei presens ecclesia vocatur. Et quis nonnulli, ex discipulis vsq; adeo in corpore victuri erant: vt ecclesiam dei constructam conspicerent: et contra mundi huius gloriam erectam: consolatoria promissione nunc dicitur. (Sunt quidam de hic stantibus qui non gustabunt mortē: donec videant regnum dei.) Sed cum tanta dominus sub eunde mortis precepta ederet: quid nec essarium fuit vt ad hanc subito promissionem veniret. Quod si tubiliter attēdamus: quanta dispensatione pietatis agatur: agnoscim⁹. Discipulis enim rudibus etiam de presenti vna aliquid promittendum fuit: vt possent robustius in futura solidari. Sic israelitico populo ex egypti terra liberando re promissionis terra promittitur: et cum vocandus esset ad dona celestia: terrenis promissionibus suaderetur. Cur hoc: vt dum esset aliquid quod de vicino perciperet: illud iam fidelius crederet: quod de longinquo audire potuisset. Carnalis etenim populus si parua non acciperet: magna non crederet. Omnipotens ergo deus largiendo terrena: suadet ad celestia vt percipiens quod videret: sperare disceret quod minime videbat. Et tanto solidior de inuisibilib⁹ speret: quāto eū ad spei certitudinē visibilia p̄missa fulciet.

ij. ad cor. v. d

Matth. xij. f

Ecclesia presens vocatur regnum dei.

Poplo israelitico promittitur terra re promissionis quare hoc.

Sancti gregozij pape.

ps. ciii.

Unde recte quoq; per psalmistaz dicitur. Dedit eis regiones gentium: et labores populorum possederunt: vt custodiant iustificationes eius: et legem eius requirant. Sic ergo hoc loco rudibus discipulis veritas loquens videndum regnū celorum promittit in terra: vt hoc ab eis fidelius celo presumatur. Ex ipso itaq; regno quod iam videmus in mundo esse sublimatum: speremus regnū quod in celo cre-

Christiani dūmus percipiendum. Nam sunt nonnulli qui christianitas multi sunt no- tis nomine censentur: sed christianitatis nō habent fidem. mine: sed non fide.

Exemplum. Sola esse visibilia estinant: inuisibilia non appetunt: quia nec esse suspicantur. Ad sanctorum martyrum corpora consistimus fratres mei. Nunquid isti carnem suam in mores darent: nisi eis certissime cōstitisset esse vitam pro qua mori debuissent. Ecce qui ita crediderunt: miraculis coruscant ad extincta namq; eorum corpora: viuentes egri veniunt & sanantur. Periuri veniunt: et a demonio verantur. Demoniaci veniunt: et liberantur. Quo ergo viuunt illic: vbi viuunt: si in tot miraculis viuunt hic: vbi mortui sunt? Rem fratres dico breuem verbo sed non parnam merito: quam religiosis quibusdam senioribus narrantibus agnouit. Sosthorum tempore marrona quedaz fuit religiosa: que ad horum martyrum ecclesiam crebro veniebat. Quadaz die dum ex mote ad orandum venisset: egrediens duos stantes sub peregrino habitu monachos suenit. Peregrinos credidit: dari eis aliquid elemosine precepit. Sed priusq; eius erogator eis ad largiendum elemosinam propinquasset: astiterunt illi vicinius & dixerunt. Tu nos modo vultas: nos te in die iudicii requirimus: et quicquid possumus prestabimus tibi. Quo dicto ab oculis eius ablati sunt. Territa illa ad orādum redijt: seseq; in lachrymis prolixius effudit. Et facta est post hoc tanto instantior in prece: quāto certior de promissione. Si autem iuxta pauli vocem. Est fides sperandarum substantia rerum argumentum non apparentium: nequaquā iam dicimus vt venturam vitam credatis: quia ecce ipsi qui in illa viuunt: humanis obtutibus visibiliter prestantur. Quod enī videri potest: melius dicitur sciri q̄ credi. Venturam ergo vitam nos dominus magis voluit scire q̄ credere: qui eos quos inuisibiliter recipit: apud se viues

Ad heb. xi. a.

Homelia. xxxij. Jo. c. viij.

re nobis etiam visibiliter ostendit. hos ergo fratres charissimi in causa vestri examinis quam cum districto iudice haberis: patronos facite. hos in die tanti terroris illi defensores adhibete. Certe si apud quendam magnum iudicem causa quelibet vestra esset die crastino ventilanda: totis hodiernis dies in cogitatione duceretur: patronum vestra fraternitas quereret magnis precibus ageret: ut apud tantum iudicem sibi defensor veniret. Ecce districtus iudex iesus venturus est: tanti illius angelorum archangelorumque concilii terror adhibetur: in illo conventu causa nostra discutitur: et tamen nos patronos modo non requirimus: quos tunc defensores habeamus. Assunt defensores nostri sancti martyres: rogari volunt. atque (ut ita dixerim) querunt ut queantur. hos ergo adiutores vestre orationis querite. hos protectores vestri reatus inuenite: quia ne punire peccatores debeat: rogari vult et ipse qui iudicat. Unde etiam longo tempore comminatur iram: et tamen misericorditer expectat. Sic autem nos et misericordia eius refoueat: ut nullo modo negligentes reddat. Sic peccata nostra perturbent: ut in desperatione non prouar. Quia et si presumentes metumus: et metuentes speramus: eternum regnum cum adepturi sumus: per eum qui vivit et regnat cum patre in unitate spiritus sancti deus: per omnia secula seculorum. Amen.

Lectio sancti euangelij secundum Lucam.

In illo tempore. Rogabat Iesus quidam phariseus: ut manducaret cum illo. Et ingressus domum pharisei discubuit. Et ecce mulier que erat in ciuitate peccatrix: ut cognouit quod Iesus accubuit in domo pharisei attulit

Lu. viij. f.

Sancti Gregorij pape.

lit alabastrum vnguenti: et stans retro secus pedes eius: lachrymis cepit rigare pedes eius: et capillis capitis sui tergebat. Et osculabatur pedes eius: et vnguento vngebat. Videns autem phariseus qui vocauerat eum ait intra se dicens. Nunc si esset propheta: sciret utique que et qualis est mulier que tangit eum: quia peccatrix est. Et respondens iesus dixit ad illum. Simon habeo tibi aliquid dicere. At ille ait. Magister dic. Et respondens iesus dixit. Duo debitores erant cuiusdam feneratoris: vnus debebat denarios quingentos: alius quinquaginta. Non habentibus illis unde redderent: donauit utrisque. Quis ergo eum plus diligit? Respondens simon: dixit. Estimo quia is cui plus donauit. At ille dixit ei. Recte indicasti. Et conuersus ad mulierem dixit simoni. Vidēs hanc mulierem? Intraui in domum tuam: aquam pedibus meis non dedisti: hec autem lachrymis rigauit pedes meos: et capillis suis tersit. Osculum mihi non dedisti: hec autem ex quo intraui: non cessauit osculari pedes meos. Oleo caput meum non unxisti: hec autem un-

Homelia. xxxiij. Fo. cix

quæto vixit pedes meos. Propter quod dico tibi, Remittuntur ei peccata multa: quoniam sciam dilexit multum. Cui autem minus dimittitur: minus diligit. Dixit autem iesus ad illam. Remittuntur tibi peccata tua. Et ceperunt qui simul discumbebat: discere intrase. Quis est hic etiam qui peccata dimittit? Dixit autem ad mulierem. Fides tua te saluam fecit. Glade in pace.

Homelia lectionis eiusdem
habita ad populum in basilica sancti clementis. Feria. vi. quattuor tēporum Septēbris.

Homelia. xxxiii.

Mogitāti mihi de marie magdalene penitētia flere magis libet q̄ aliqd̄ dicere. Cuius em̄ vel saxei pectus iste huius peccatricis lachryme: ad exemplū penitēdi nō emolliāt? Cōsiderāuit nā q̄ qui fecit: et noluit moderari qd̄ faceret. Super cōiuentes ingressa est: nō iussa venit: inter epulas lachrymas obtulit. Discite quo dolore ardet: q̄ flere et inter epulas nō erubescit. Hanc hō quā lucas peccatricē mulierē iohannes mariā notauit: illā esse mariā credim⁹: de qua marcus. vii. demonia eiecta fuisse testat. Et quid p̄ septē demonia: nisi vniuersa vitia designāt? Quia ei omne tēpus septē dieb⁹ cōprehendit: recte septenario nūmero vniuersitas signat. Septē ergo demonia maria habuit: q̄ vniuersis vitijs plena fuit. Sed ecce q̄ turpitudinis sue macu

Magdalena
habuit septem
demonia.

Sancti gregozij pape.

Magdalene
penitētia fuit
perfecta.

los aspexit: lauanda ad fontem misericordie cucurrit: contu-
nantes non erubuit. Nam quia semetipsas grauiter eru-
bescebat intus: nihil esse credidit quod verecundaretur fo-
ris. Quid ergo miramur fratres mariam venientem an do-
minū suscipientē: dicā suscipientē an trahentē: Meli⁹ tra-
hentem ⁊ suscipientē. Quia nimirū ipse eam per misericor-
diam traxit intus: qui mansuetudinen: suscepit foris. Sed
iam textum sancti euangeliū percurrentes: ipsum quoq; or-
dinem quo venerit sananda videamus. (Attulit alabastrū
vnguenti: ⁊ stans retro secus pedes iesu) lachrymis cepit ri-
gere pedes eius: et capillis capitis sui tergebat: et oscula-
batur pedes eius: et vnguento vngēbat.) Liqueat fratres q̄
illicitis actibus prius mulier intenta vnguentū sibi p̄ odo-
re sue carnis adhibuit. Quod ergo sibi turpiter exhibue-
rat: hoc iam deo laudabiliter offerēbat. Oculis terrena cō-
cupierat: sed hos iam per penitētiā conterēs flebat. Cas-
pillos ad cōpositionem vultus exhibuerat: sed iam capil-
lis lachrymas tergebat. Ore superba dixerat: s; pedes do-
mini osculās: hoc in redēptoris sui vestigia figēbat. Quot
ergo in se habuit oblectamenta: tot de se inuenit holocaus-
ta. Conuertit ad virtutū numerū: numerū criminū: vt to-
pserat in culpa. Sed hoc phariseus intuens despicit: ⁊ non
solum venientem peccatricem mulierem: sed etiam susci-
pientem dominū reprehendit: dicens intra se. (Vt si es-
set propheta: sciret vtiq; que ⁊ qualis esset mulier que tan-
git eum: quia peccatrix est.) Ecce phariseus veraciter ap̄
se superbus: et fallaciter iustus. Egrā reprehendit de egrit-
udine: medicum de subuentione: qui ipse quoq; de elatio-
nis vulnere egrotabat et ignorabat. Inter duos autem e-
gros medicus aderat: sed vnus eger in febre: integrū sen-
sum tenebat. Alter vero in febre carnis: et sensum perdidit
mentis. Illa quippe flebat quod fecerat: phariseus au-
tem de falsa iustitia elatus: vim sue validitudinis exagger-
bat. In egritudine ergo et sensum perdiderat: qui hoc ip-
sum quoq; q̄ a salute longe esset: ignorabat. Sed inter hec
nos gemit⁹ cogit quosdā nostri ordinis viros intueri: q̄ sa-
cerdotali officio p̄diti si quid fortasse iuste exterius vel se

Homelia. xxxiiij. Fo. cr.

mulier egerint: prius subiectos despiciunt: et peccatores quosq; in plebe positos dedignatur eisq; cōpari culpā suā confidentibus nolunt: ac velut pharisei more a peccatrice muliere tangi despiciūt. Que profecto mulier si ad parisei pedes venisset: nimirum calcibus repulsa descenderet. Inq; nari enim se alieno peccato crederet. Sed quia hunc vera sua iusticia non replebat: de alieno vulnere egrotabat. Unde semp̄ necesse est: vt cū peccatores quosq; cōspicim⁹: nos metipfos prius in illorū calamitate desicemus. Quia forsasse in similibus aut lapsi sumus: aut labi possimus: si lapsi nō sumus. Et si censura magisterij debet semp̄ virtute discipuline vitia persequi: oportet tamen vt sollicitè discernam⁹ qz distinctionē debemus vitij: cōpassionē nature. Si enī ferid⁹ est peccator: nutriēdus est. prim⁹. Cū vero iā p̄ penitentia percutit ipse quod fecit: iam noster. prim⁹ peccator nō est: quia cū dei iusticiā contra se dirigit: et hoc in se punis qd̄ iusticiā diuinā reprehēdit. Sed iam iste supbus ⁊ arrogans qua sentētia cōuincat: audiam⁹. De duob⁹ quippe ei debitorib⁹ paradigma opponit: quotū vn⁹ min⁹ ⁊ alius amplius debet: vt rotūq; debito dimisso q̄s amplius largiatōre debiti: diligit: interrogatur. Quibus verbis prius ille respondit. (Ille plus diligit: cui pl⁹ dimittitur.) Quo in re notandum est quia dum sua sententia phariseus comūtur: quasi freneticus funem portat vnde ligetur. Enumerantur ei bona peccatrice mulieris: et enumerantur mala falsi iusti: cum dicitur. (Intraui in domum tuam aquam pedibus meis non dedisti. hec autem lacrimis rigauit pedes meos: et capillis suis tersit. Osculum mihi non dedisti: hec autem ex quo intraui nō cessauit osculari pedes meos. Oleo caput meum non unxi: hec autē unxit vnguēto pedes meos.) Post enumerationē vero subinfertur sententia. (Propter quod dico tibi. Remittuntur ei pctā multa: qm̄ dilexit multum.) Quid fratres mei esse dilectionem credim⁹ nisi ignem: et quid culpā nisi rubiginem. Unde nunc dicitur Remittuntur ei peccata multa: quia dilexit multum. Ac si aperte diceretur. Incendit plene peccati rubiginem: quia ardet valide per amoris ignem. Tanto nāq; amplius peccati rubigo consumitur: quanto peccatoris cor magno cha:

Sacerdotes et iaz insti subiectos non de spiciant.

Pctōres dus spicim⁹: nos metipfos desicemus.

Dilectio est ignis: et culpa rubigo.

Sancti gregozij pape.

ritatis igne concrematur. Ecce ea que ad medicum venes-
rat egra sanata est: sed de salute eius adhuc alij egrotant.
Nam simul discumbentes conquesti sunt intra se dicentes
(Quis est hic qui etiam peccata dimittit.) Sed celestis me-
dicus egros non despicit: quos etiam de medicamento fie-
ri deteriores videt. Eam quam sanauerat per pietatis sue
sententiam confirmat dicens (Fides tua te saluam fecit: vs
de in pace) fides etenim saluam eam fecit: quia hoc quod pes-
tuit: posse se accipere non dubitauit. Sed ipsam quoque spes
certitudinem iam ad illo acceperat: a quo per spem etiam
salutem querebat. In pace autem ire precipitur: ut a veri-
tatis itinere in viam scandali ulterius non diriuetur. Unde
et per zachariam dicitur. Ad dirigendos pedes nostros in
viam pacis. Tunc enim gressus nostros in viam pacis diri-
gimus: quando per illud actionis iter pergimus: in quo ab
auctoris nostri gratia non discordamus. Allegorice hec itaq;
ffes charissimi hystorica expositione transcurramus: nunc ve-
ro si places ea que dicta sunt: mystico intellectu differamus.
Quem namque phariseus de falsa iusticia presumens: nisi iudais
cum populum: quem peccatrix mulier ad vestigia domini ve-
niens et plorans: nisi conuersam gentilitate designat. Que cum
slabaastro venit: unguentum fudit: retro secus pedes domini ste-
tit: lachrymis pedes rigauit: capillis tersit: eosdemque que infu-
debat et tergebat pedes osculari non desit. Nos ergo illa
mulier expressit: si toto corde ad dominum post peccata redeas-
mus: si eius penitentie luctus imitemur. Quid namque ungue-
to nisi bonus odor opinionis exprimitur: unde. Paulus dis-
cit. Christi bonus odor sumus deo in omni loco. Si ergo ve-
sta opera agimus: quibus opinionis bone odor ecclesiam re-
spergamus: quid in domini corpore nisi unguentum fundimus.
Sed secus pedes iesu mulier stetit. Contra pedes enim do-
mini stetimus: cum in peccatis positus eius itineribus reni-
tebamur. Sed si ad veram penitentiam post peccata con-
uertimur: iam retro secus pedes stamus: quia eius vestigia sequi-
mur: quem impugnabamus. Lachrymis mulier pedes eius ter-
sit: quod nos quoque veraciter agimus: si quibuslibet vltimis
morbis domini per passionis affectum inclinemur: si sanctis eius in
tribulatione copiamur: si eorum tristitiam nostram putamus. Cas

Luce. i. g.

ij. Cor. ij. d.

Homelia. xxxiii. Fo. cxi.

Nullis mulier pedes quos rigauerat: tersit. Capilli quippe
superfluunt corpori. Et quid abundans terrena substantia:
huius capillorum speciem tenet. Que dum ad usum necessita-
tis superfluit: et iam abscessa non sentitur. Capillis ergo pe-
des domini tergitur: quando sanctis eius quibus ex charitate
te copatimur etiam ex his que nobis superfluunt: miseremur
Quaremus sicut mens per compassionem doleat: ut etiam lar-
ga manus affectum doloris ostendat. Rigat namque lachry-
mis redemptoris pedes sed capillis non tergit: qui utcum-
que proximorum dolori compatitur: sed tamen eis ex his que se-
bi superfluunt: non miseretur. Plorat et non tergit: qui ver-
ba quidem doloris tribuit: sed non ministrando que defunt-
ium doloris minime abscedit. Osculari mulier pedes quos
tergit. Quod nos quoque plene agimus si studiose diligimus:
quos ex largitate continemus: ne grauis nobis sit necessi-
tas proximi: ne ipsa nobis eius indigentia que sustentatur.
fiat onerosa. Et cum manus necessaria tribuit: ammissa a di-
lectione torpescat. Porro quoque per pedes ipsum mysterium
incarnationis eius intelligi: per quod diuinitas terram te-
tigit: quia carnem sumpsit. Verbum enim caro factum est:
et habitauit in nobis. Osculamur ergo redemptoris pedes
cum mysterium incarnationis eius ex toto corde diligimus
Unguento pedes unguimus: cum ipsam humanitatis eius
potentiam sacri eloquii bona opinione predicamus. Sed hoc
phariseus videt: et inuidet: quia cum iudaicus populus ge-
nuitat: deum predicare conspicit: sua apud se malicia tabe-
scit. Sed redemptor noster facta eiusdem mulieris quasi bo-
na gentilitatis enumerat: ut in quo malo iudaico populus ia-
ceat: agnoscat. Nam sic phariseus retunditur: ut per eum
(sicut diximus) perfidus ille populus ostendatur. (Intraui
in domum tuam: aquam pedibus meis non dedisti. Hec au-
tem lachrymis rigauit pedes meos.) Aqua quippe extra
nos est: lachrymarum humor intra nos. Quia videlicet in-
fidelis ille populus: nec ea que extra se erant: unquam pro do-
mino tribuit: conuersa autem gentilitas pro eo non solum
rerum substantiam dedit: sed etiam sanguinem sudit. (Osculum mihi
non dedisti: hec autem ex quo intraui: non cessauit osculari pe-
des meos.) Osculum quippe dilectionis est signum. Et infides

Capilli deno-
tant abundan-
tem terrenam
substantiam.

Joh. i. b.

Pedes redem-
ptoris quam di-
murmur osculari.

Sancti gregori pape.

Cañi. i. a.

I. Cor. xi. a.

Redemptor apud phariseu fuit pastus in tus et foris.

Can. i. b.
Cervoz hñ nulus appel latur dominus

Luce. i. b.

lis ille populus deo osculum non dedit: qz ex charitate eñ amare noluit: cui ex timore servavit. Vocata autem genti litas: redemptoris sui vestigijs osculari non cessat: quia in eius amore continuo suspirat. Unde et sponse voce de eodẽ redemptore suo in canticis canticorum dicitur. Obsculetur me osculo oris sui. Osculum recte cõditoris sui desiderat: q se ei obsequi per amorem parat. (Oleo caput meum nõ vñ xisti). Si pede domini misterium incarnationis eius accis pinus cõgrue per caput illius ipsa divinitas designatur. Unde et p paulum dicitur. Caput xpi deus. In deo qppe et non in se quasi in homine credere iudaicus populus fatebat. Sed phariseo dicitur. Oleo caput meum non vñ xisti: quia ipsam quoqz divinitatis eius penitentiam in qua se iudaicus populus credere sponõdit: digna laude pdicare negli git. (hec autem vnguento vñxit pedes meos) ar dum incar nationis eius mysterium gentilitas credidit: summa laus de etiam eius ima predicavit: sed iã redemptor noster enu merata bona concludit: per sententiaz subdit. (Propter qd dico tibi: remittuntur ei peccata multa qm dilexit multus). Ac si apte dicat. Et si duru est valde quod coquit: abũdat tñ amotis ignis q etiam dura fuman. Libet inter hec cõ siderationẽ tãte pietatis intueri: peccatricis mulieris ope ra: sed penitentis qua estimatione veritas apud se servat. que eius aduersario sub tanta distributione enumerat. Ad pharisei pãdũ dñs discubebat: sed apud penitentẽ mulie rem mentis epulis delectabatur. Apud phariseu veritas pascebatur foris: apud peccatricem mulierem (sed tamen cõuersam) pascebatur intus: vnde et ei sancta ecclesia quã sub specie hinnuli cervorum qrit: in canticis canticorum di cit. Indica mihi quem diligit anima mea: vbi pascas: vbi cubes in meridie. Cervorum quippe hinnulus dominus ap pellatur: iuxta assumptam carnem antiquoru filius patris. sferuentior vero in meridie estus ardefcit: et umbroru locu hinnulus qrit: que estus igne non afficit. In illis ergo cor dibus dñs requiescit: q amor presentis seculi non incendit: q carnis desideria non exurunt: que in censa suis anxietati bus in huius mundi concupiscentiis non arescunt. Unde et marie dicitur: spiritus sanctus superueniet in te: et virtus

Homelia. xxxiij. Fo. crif.

altissimi obumbrabit tibi. Umbrosus ergo loca i meridie ad
pascendum hinnulus querit: quia talibus mentibus domi-
nus pascitur: q̄ per respectu gratie temperate corporalib⁹
desiderijs non vultur plus ergo penitēs mulier pascibat
intus q̄ phariseus dominum pascibat foris: quia ab estu
carnalium quasi hinnulus redemptor noster ad illius men-
tem fugerat: quam post vit iotum ignem penitētie umbra
temperabat. Pensemus quante pietatis fuerit: peccatricē
mulierem non solum ad se admittere: sed ei etiam ad tan-
gendum pedes prebere. Cōsideramus gratiam misericor-
dię dei: ⁊ dānemus multitudinem reatus nostri. Ecce pec-
catores videt et sustinet: ⁊ resistentes tolerat: et tamē quo-
tidie per euangelium clemēter vocat. Confessionē nraꝝ ex
puro corde desiderat: ⁊ cūcā q̄ deliq̄m⁹ i relaxat. Tēpera-
uit nobis restrictionem legis misericordia redēptoris. In
illa q̄ ppe scriptū est. Si quis hec vel illa fecerit: lapidibus
obruatur. Appuit cōditor n̄ in carne: cōfessionē peccōꝝ non
penam sed vitam promittit: mulierē sua vulnera cōfitentē
suscipit: et sanam dimittit. Inflexit q̄ ad miam duriciam le-
gis: q̄ quos iuste illa dānat: ipse misericorditer liberat. Un̄
bene quoq̄ in lege scriptū est: q̄ manus moysi erāt graues
sumentes ergo lapidem posuerunt subter in quo sedit. A-
arō a sit ⁊ vi sustentabāt man⁹ eius. Moyses q̄ppe sedit in
lapide: cū lex reſeuit in ecclesia. Sed hec eadem lex man⁹
graues habuit: quia peccantes quosq̄ nō misericorditer p-
tulit: sed seuera distinctione percussit. Baro vero mons for-
titudinis: v̄ autē ignis interpretat. Quē itaq̄ iste mons for-
titudinis signat: nisi redēptorem nostrum. De quo per p-
phetam dicitur. Erit in nouissimis diebus preparat⁹ mos
dom⁹ dei i h̄ice mōtib⁹. Aut q̄s p ignē nisi sp̄s sanct⁹ signa-
tur: de q̄ idē redēptor dicit. Ignē veni mittere i terra Baro
ergo ⁊ vi graues man⁹ moysi sustinet: atq̄ sustentādo leuis
res reddūt: q̄ mediator dei et hoīm cū igne sancti spiritus
ueniens: mandata legis grauis: q̄ dū carnaliter tenerētur
portari non poterant: tolerabiliora nobis per spiritalē in-
telligentiam ostendit. Quasi enim manus moysi leues red-
didit: quia pondus mandatorum legis ad virtutem con-
fessionis retorsit. hanc nobis sequentem misericordie p̄os-

ppp. i.

Peccatores deo
minus videt
⁊ sustinet.

Exodi. xix. ⁊
Leuiti. xx.

exodi. xvij. e.

Esa. ij. s.

Luce. xij. f.

Sancti Gregorius pape.

Ezechie.
xvii. g.
hiere. iij. a.

missionem inuit: cum per prophetam dicit. Nolo mortē peccatoris: sed vt conuertatur et viuat. Hinc iterum sub illa specie vnicuique peccatrici anime dicitur. Si dereliquerit vir vxorē suā: et illa recedēs duxerit virū alterū: nūquā reuertetur ad eam vltra: nunquid poluta et contaminata erit mulier illa. Tu autē fornicata es cū amatoribus multis verūtamē reuertet ad me dicit dñs. Ecce paradigma turpis mulieris dedit. Quid dicit qd post turpitudinē recipi non possit. S; ergo ipsū paradigma qd ptulit p misericordiam vincit: cū dicit fornicantē mulierē recipi nequāq; posse: et tamē ipse fornicantē animā vt recipiat expectat. Pensate fratres pondus tante pietatis. Dicit quod fieri non potest et demōstrat qd hoc ipse facere etiā cōtra morem pōt. Ecce vocat: et quos indignatos denunciat: hos etiam amplecti qd vocat: nemo oblata remedia diuina pietatis abiiciat. Ecce superna benignitas auersos nos reuocat: et nobis reuertētib; sue clemētie sinū aperit. Unusquisq; ergo penset quod debito constringitur: quando illū deus expectat ne cōreptus exasperetur. Qui ergo pmanere noluit: redeat: qui stare cōtempserit: salte p se lapsum surgat. Quāto nos amore conditor noster expectat insinuat: cum p pphetā dicit. Attendite et auscultate: nemo qd bonum est loquitur. Non est qui recogitet in corde suo et dicat: quid feci. Certe nunq; cogitare mala debuim;. S; q; cogitare recte voluim;: ecce ad huc sustinet vt recogitemus. Videte tātē pietatis sinū pderate aptū vobis misericordie gremium. Quos male cogitantes pdit: bñ cogitantes qrit. Ad vos fratres charissim; ad vos oculos mētis reducite: et penitentem peccatricem mulierem in exemplum vobis imitationis ante fert. Quecunq; nos in adolescētia qcunq; in iuuentute deliquisse meministis: deserte: moruz operisq; maculas lachrymis tergite. Amemus iam redemptoris nostri vestigia: que peccando contempsimus. Ecce (vt diximus) ad recipiendos nos supeme pietatis sinus aperitur: nec maculosa vita in nobis contemnitur. Per hoc quod iniquationem nostram perhorrescimus: interne iam mundicie concordamus. Reuertentes nos dominus clementer amplectitur: quis pecc

Misericordie
die tēpus nemo perdat

hiere. viij. e.

Adolescētie et iuuentutis peccata desicemus.

Homelia. xxxliij. Fo. cxliij.

catorum vita et esse indigna iam non potest qui fletibus la-
tiatur in christo iesu domino nostro. Qui uiuit et regnat
cum patre deus. in unitate sancti spiritus: per omnia secula
seculorum. Amen.

Lectio sancti euangelij se-
cundum Lucam.

In illo tempore. Erāt appro-
pinqantes ad iesuz publi-
cani et peccatores: ut audi-
rent illū. Et murmurabant
scribe et pharisei dicētes: qz
hic peccatores recipit et mā-
ducat cum illis. Et ait ad illos parabolā istā
dicens. Quis ex uebis homo qui habet cen-
tum oues: et si perdiderit vnā ex illis non
ne dimittit nonagintanouem in deserto: et va-
dit ad illam que perierat donec inueniat il-
lam. Et cum inuenerit eam imponit in hūe-
ros suos gaudens. Et ueniēs domum con-
uocat amicos et uicinos dicēs illis. Congra-
tulamini mibi: quia inueni ouem meā que pe-
rierat. Dico uobis qz ita gaudium erit i celo
sup vno peccatore penitētiam agente q̄ su-
per nonagintanouem iustis: qui nō indigeat
penitētia. Aut que mulier habēs dragmas

Luce. xv. 10

Sancti gregorijs pape.

decem: si perdidit dragmam vnā none ascendit lucernam et euertit domum: et querit diligenter donec inueniat. Et cum inuenierit: conuocat amicas: et vicinas dicēs. **C**ongratulamini mihi: quia inueni dragmā quā perdideram. Ita dico vobis. Gaudium erit in celo coram angelis dei/ super vno peccatore penitentiam agente.

Homelia lectionis eiusdem habita ad populum in basilica beatorū iohannis et pauli. Dominica tertia post trinitatem.

Homelia. xxxliii.

Estiuum tēpus quod corpori meo valde cōtrariū est: loqui me de expositione euangelij libēga mora interueniente phibuit. Sed nunquā qz lingua tacuit ardere charitas cessauit. hoc etenim dico quod apud se vestri vnusquisqz

Charitas in recognoscit. Plerumqz charitas quibusdā occupationibus prelatz nō cessat prepedita/ et intus flagrat in corde: et tamen non monstrat etiam lincetur in opere. Quia et sol cum nube tegitur: non videtur in sua tacente. terra: et tamē ardet in celo. Sic sic esse occupata charitas solet: et intus vim sui ardoris erexit: et foris flammam operis non ostendit. Sed quia nunc ad loquendum tempus rediit: vestra me studia accendunt: vt mihi tanto amplius loqui libeat. **Itē** hoc vestre mentes desiderabilius expe-

Homelia. xxxiii. Fo. cxlii.

stant. Audistis namq; in lectione euangelica fratres mei
quia peccatores et publicani accesserunt ad redemptorē no
strum: et non solum ad colloquendum: sed etiam ad conue
scedum recepti sunt. Quod videtes pharisei dedignati sūt
Ex qua recolligite: quia vera iusticia cōpassionem habet: Iusticia vers
falsa iusticia dedignationem. Quāuis et iusti soleant recte cōpassionem
peccatoribus dedignari. Sed aliud est quod agitur typo habet.
superbie: aliud quod zelo discipline. Dedignantur etenim
sed non dedignantur desperant: sed non desperates perse
cutionem commouent: sed amantes. Quia etsi foris incre
pationes: per disciplinam exaggerāt: intus tamen dulcedi
nem p̄ charitatem seruant. Preponunt sibi in alo ipsos pie
rumq; quos corrigunt: meliores estimant eos quosq; quos
iudicāt. Quod videlicet agentes et per disciplinam subdis
tos: et p̄ humilitatē custodiunt semetipsos. At contra hi q̄
de falsa iusticia superbiere solent: ceteros quosq; despiciunt: Iusticiam sal
nulla infirmantibus misericordia condescendunt: et quo se sam habetes
peccatores esse non credunt: eo deterius peccatores hūnt. alios despi
De quorum profecto numero pharisei extiterant: qui diu ciunt.
dicantes dominū q̄ peccatores susciperet: audenti corde ip̄s
fontem misericordie reprehendebant. Sed quia egri erant
ira vt egros se esse nescirent: quatenus quod erant agnosce
rent: celestis eos medicus blandis fomentis curat: beni
gnum paradigma obijcit: et in eorum cordis vulnera tu
morem premit. At namq; (Quis ex vobis homo qui habet
centum oves: et si perdiderit vnā ex illis: nonne dimittit
nonaginta nouē i deserto: et vadit ad illā q̄ perierat.) Ecce
mira dispēratione pietatis similitudinē veritas dedit: quā
et in se homo recognosceret: et tamē hec specialiter ad ipsū
auctore hominū ptineret. Quia enim cētēnari⁹ p̄fectus est nu
mer⁹: ipse cētū oves habuit: cū sanctorū angelorū substantiā
et hominū creauit. Sed vna ouis tūc perijt: qm̄ peccādo hō
pascua vite derelinquit. Dimisit autē nonaginta nouē oves
in deserto: q̄ illos sūmos āgelorū choros reliquit in celo. Cur
autē celus desertum vocatur: nisi q̄ desertū d̄f derelictum
Tūc autē celū homo deseruit: cū peccauit. In deserto au
tem nonaginta nouē oves remiserant: quādo in terra dñs
vnam ouē querebat: quia rationalis creature numerus an
ppp. iij.

Sancti gregoris pape.

gelonum videlicet et hominum qui ad videndum deli cons
ditus fuerat: perunte homine erat imminutus: et vt perfe
cte summa ouium integraretur in celo: homo pditus quere
batur in terra. Nam qd hic euangelista dicit: in deserto as
lius dicit in montibus vt significet in excelsis. Quia nimi
rum oues que non perierant in sublimitibus stabat. (Et cum
inuenit ouem imponit in humeros suos gaudens) Que
in humeris suis imposuit: quia humanam naturam susci
piens peccata nostra ipse portauit (Et veniens domum co
nocat amicos et vicinos dicens eis. Co gratulamini mihi:
qz inueni ouem meam: que perierat.) Inuenta oue domum
redit: qui pastor noster reparato homine ad regnum cele
ste redit: ibi amicos et vicinos inuenit: illos videlicet age
loru choros q amici eius sunt: qz voluntate ei⁹ continue in sua
stabilitate custodiunt. Vicini qz ei⁹ sunt: qz claritate, visiois
illi⁹ sua assistuntare pfruunt. Et notadu q no d^r gratula
mini inete ouis mihi: qz videlicet ei⁹ gaudiu est vita nra
Et cu nos ad celu reducimur: solentate leticie ei⁹ implemus
Dico vobis qz ita gaudiu erit in celo sup vno pctore phias
agente: q sup nonagitanoue iustis q no indiget phia. Co
sideradum nobis est fratres mei cur dñs plus de couerlis
pctouibus q de statib⁹ iustis in celo gaudiu esse fateat: vñ
hoc nisi q ipsi p qtidianu visiois expimetur nouim⁹: qz plerū
qz hi qui nullis se oppressos pctoz motib⁹ sciunt stat quide
in via iusticie: nulla illicita perpetrunt: sed th ad celestem
patriam anxie no anhelat. Tātoqz sibi in rebus licitis vsu
prebent: qto se ppetrasse nulla illicita meminerit. Et ple
rūqz pigri remanēt ad exercenda bona picipua: qz valde si
bifecuri sunt: q nulla comiserunt mala grauiora. Et contra
nonnuqz hi qui se aliqua illicita egisse meminerunt: ex ipso
suo dolore compuncti: inardescunt in amorem dei: se seq
in magna virtutibus exercēt: cuncta et di icilia sancti cer
tamini appetunt: omnia mundi derelinquūt. honores su
gunt acceptis contumelijs letantur: flagrant desiderio:
ad celestem patriam anhelant. Et quia se errasse a deo co
siderant: damna precedentia lucris sequentibus recompe
sant. Maius ergo de peccatore conuerso q de stante iusto
gaudium fit in celo: quia et dux in prelio plus eum militem

Mat. xvij. b

Qua inuenta
redit domum
pastor.

Peccatores
aliqui qui se
liqua illicita
egisse memi
nerunt opti
mi quandoqz
efficiuntur.

Homelia. xxxiiij. Fol. crv.

Diligite: qui post fugam reuersus hostem fortiter premittit: quod illi qui nunquam aliquid fortiter gessit. Sic agricola illam amplius terram amat: que post spinas vberes fruges profert: quam eam que nunquam spinas habuit: et nunquam fertilem messem produxit: sed inter hoc sciendum est: quod sunt plerique iusti in quorum vita tantum est gaudium: ut eis quelibet peccatorum penitentia preponi nullatenus possit. Nam multi et nullorum sibi malorum sunt conscii: et tamen in tanti ardoris afflictione se exercent ac si a peccatis omnibus coangustentur. Cuncta etiam licita respiciunt: ad respectum mundi sublimiter accendunt: licere sibi nolunt omne quod liber. Bona sibi amputant etiam concessa: contemnunt visibilia inuisibilibus accendunt: laetis gaudent. In cunctis semeripsum humiliant: et sicut nonnulli peccata operunt: sic ipsi peccata cogitationum deplorant. Quid itaque istos dixerim: nisi et iustos et penitentes: qui se et in penitentia de peccato cogitationis humiliant et recti semper in opere perseverant. Vincit ergo colligendum est: quantum deo gaudium faciat: quando humiliter plangit iustus: si facit in celo gaudium: quam hoc quod male gessit per penitentiam damnat iniustus. Sequitur. (Aut que mulier habens diademas decem: et si perdidit diademaynam: nonne accendit lucernam: et euertit domum et querit diligenter donec inueniat diadema quam perdidit). Qui signatur per pastorem: ipse et per mulierem. Ipse enim deus: ipse et dei sapientia: et quia imago exprimitur in diadema: mulier diadema perdidit: quando scilicet homo qui conditus ad imaginem dei fuerat: peccando a similitudine sui conditoris recessit. Sed accendit mulier lucernam: quia dei sapientia apparuit in humanitate lucerna quippe lumen in testa est: lumen vero in testa est diuinitas in carne. De qua videlicet testa sui corporis dicit ipsa sapientia. Exaruit velut testa virtus mea. Quia enim testa in igne solidatur: eius virtus sicut testa exaruit: quia assumptam carnem ad resurrectionis gloriam ex compassionis tribulatione roborauit. Accensa autem lucerna euertit domum: quia moxyt eius diuinitas per carnem claruit: omnis se non solum conscientia conculsit. Domus namque euertitur: cum consideratione reatus sui humana conscientia perturbatur.

ppp. iij.

Terra spinosa
sa quam plus
amat quam illa
quam nunquam spinas
has habuit.

Diadema mulier
perdit quod
hoc signat.

ps. xxi.

Domus quam
do dei euerti.

Sancti gregorii pape.

Qui euersionis sermo non discrepat ab eo quod in alijs co-
dicibus legitur remouenda: quia nimirum praua mens si nō
prius per timorem euertitur: ab assuetis vitijs non emun-
datur. Euersa ergo domo inuenitur dragma: quia dū per-
turbatur cōscientia hominis: reparatur in homine similis
do conditoris. (Et cum inuenerit / cōuocat amicas ⁊ uicinas
suas dicens. Cōgratulamini mihi omnes: quia inueni dragmā
quod perdidera.) Que amice uel uicine nisi ille potestates
celestes sunt iam superius dicte: Que tanto superne sapiē-
tie iuxta sunt: q̄sto ei per gratiam continue uisionis appro-
pinquant: Sed inter hec nequaquam relinquere negligenter
debemus: cur ista mulier per quam dei sapientia figurat
decem dragmas habuisse perhibet. Ex quibusnam per-
didit / quam cum quereret inuenit. Angelorū quippe ⁊ ho-
minum naturam ad cognoscendum se dominus condidit:
quam dum consistere ad eternitatem uoluit: eam procul-
dubio ad suam similitudinē creauit. Decem uero dragmas
habuit mulier: quia nouem sunt ordines angelorū. Sed ut
compleret electorū numerus: homo decimus est creatus q̄
a conditore suo nec post culpam perijt: quia hunc eterna sa-
pientia per carnem miraculis coruscans ex lumine teste re-
parauit. Nouem uero angelorū ordines diximus: quia ui-
delicet esse testante sacro eloquio scimus. Angelos / archā-
gelos / seraphim / potestates / principatus / dominationes / thro-
nos / cherubin / atq̄ seraphim. Esse namq̄ angelos ⁊ archā-
gelos pene omnes sacri eloquiū pagine testantur. Cheru-
bin uero atq̄ seraphim sepe (ut notum est) libri prophetarū
loquuntur. Quattuor quoq̄ ordinum nomina paulus
apostolus ad ephesios enumerat dicens. Supra omnē prin-
cipatum / ⁊ potestatem / et uirtutem / ⁊ dominationem. Qui
rursus ad colossenses scribens ait. Siue throni / siue domi-
nationes / siue principatus / siue potestates. Dominationes
uero ⁊ principatus ac potestates iam ad ephesios loquēs
descripserat: sed ea quoq̄ colossensibus dicturus premisit
thronos: de quibus necdum quicquam fuerat ephesius locutus
Dum ergo illis quattuor que ad ephesios dixit. i. principa-
tibus / potestatibus / uirtutibus / atq̄ dominationibus con-
iunguntur throni / quinque sunt ordines qui specialiter expri-

Cōscientia ho-
minis dū per-
turbat / i eo si
militudo con-
ditoris repa-
ratur.

Angelorū or-
dines sunt no-
uem.

Ad ephē. i. d

Coloss. i. c.

Homelia. xxxiii. Fo. cxvi.

nuntur. Quibus dum angeli & archangeli cherubin atq;
seraphim adiuncta sunt: proculdubio nouem esse angelorū
ordines inuentur. Unde & ipsi angelo qui primus est cō-
ditus per prophetam dicitur. Tu signaculus similitudinis
plenus sapientia & perfectus decore in delicijs paradisi
dei fuisti. Ubi notandum est qd non ad similitudinem dei fa-
ctus: sed signaculum similitudinis dicitur: vt quoin eo subri-
lior est natura: eo in illo imago dei similis insinuetur ex-
pressa. Quo in loco mox subditur. Omnis lapis preciosus
operimentū tuum. Sardius topazius et iaspis chusolitus
onyx & berillus saphirus carbunculus & smaragdus. Ecce
nouem dixit nomina lapidum: quia profecto nouē sunt or-
dines angelorum. Quibus nimirum ordinibus ille primus
angelus ideo ornatus & opertus extitit: quia dum cunctis
agminibus angelorum prelatus est: ex eorum comparatio-
ne clarior fuit. Sed cur istos persistentium angelorum cho-
ros enumerando perstrinximus: si non eorum quoq; mini-
steria subtiliter exprimamus. Greca etenim lingua angeli
nuncij: archangeli vero summi nuncij vocantur. Sciendus
vero qd angelorū vocabulum nomen est officij: non nature.
Nā sancti illi celestis patris spiritus semper quidē sunt spi-
ritus: sed semper vocari angeli nequaquam possunt quia tunc
solum sunt angeli: cum per eos aliqua nunciantur. Unde et
per psalmistam dicitur. Qui facit angelos suos spiritus. Ac
si patenter dicat. Qui eos quos semper habet spiritus: etiā
cū voluerit angelos facit. Hi autē qui minima nunciāt: an-
geli qui vero summa nunciant: archangeli vocantur. Hinc
est enim qd ad mariā virginem non quilibet angelus: sed ga-
briel archangelus mittitur. Ad hoc quippe ministeriū sum-
mum angelum venire dignū fuerat qui summū omnium nun-
ciabat. Quid idcirco etiam priuatis nominibus cēsentur: vt
signetur per vocabula etiā in operatione quid valeāt. Ne-
q; em̄ in illa sancta ciuitate quā de visione omnipotētis dei
plena scientia perficit: idcirco propria nomina sortuntur: ne eo-
rū persone sine nobis sciri nō possit: sed cū ad nos aliquid
ministraturi veniūt: apud nos etiā noia a ministerijs tra-
hāt. Michael nāq; quisq; deus. Gabriel asit fortitudo dei
& Raphael nō dicit medicina dei. Et quotiens mire p̄tutis

Ezech. xxviii
&

Ibidem.
Lapides no-
uem precio-
rum nouem ange-
lorū ordines
signant.

ps. cxxij.

Luce. i. c.

Gabriel ar-
changelus qua-
re fuit ad ma-
riam missus.
Michael ga-
briel & rapha-
el qualiter in-
terpretatur.

Sancti gregori pape.

- aliquid agitur: michael nutti perhibetur: vt ex ipso actu & uomine detur intelligi: qz nullus potest facere: quod facere preualet deus. Unde & ille antiquus hostis qui deo esse per superbiam similis concupuit: dicens. In celum conscendam: super astra celi exaltabo solium meum: se deo in morte te framentum in lateribus aquilonis: ascendam super altitudinem nubium: similis ero altissimo: dum in fine mundi in sua virtute relinquatur: extremo supplicio perimendus. C. i. n. michael archangelo preliaturus esse perhibetur: sicut per iohannem dicit. factum est prelium cum michael archangelo: vt qui se ad dei similitudinem superbus extulerat: per michaelem peremptus discat: quia ad dei similitudinem per superbiam nullus exurgat. Ad mariam quoque gabriel mittitur: qui dei fortitudo nominat. Illum quippe nunciare uentabat: qui ad debellandas aereas potestates humilis apparere dignatus est. De quo per psalmistam dicitur. Tollite portas principes uestras: & eleuamini porte eterne: & introibit rex glorie. Quis est iste rex glorie: dñs fortis & potens dñs potens in prelio. Et rursus. Dñs virtutum ipse est rex glorie. Per dei ergo fortitudinem nunciandus erat qui virtutum dñs & potens in prelio contra potestates aereas ad bella ueniebat. Raphael quoque interpretatur. (vt diximus) medicina dei. Quia uidelicet dum thobie oculos quasi per officium curationis tetigit: cecitatis eius tenebras terlit. Qui ergo ad curandum mittitur: dignus uidelicet fuit vt dei medicina uocaretur. Sed qz angelorum uoluntate interpretando restrinximus: nunc superest vt ipsa officiosa uocabula breuiter exequamur. Virtutes etenim uocantur illi nimis spiritus: per quos signa & miracula si equetius fiunt. Potestates etiã uocantur hi qui hoc potentius ceteris in suo ordine perceperunt: vt cor dicitur: non uirtutes aduersus subiectum preualet: qstũ uelint. Principatus etiã uocant: qui ipsis quoque bonis angelorum spiritibus prestant: q̄ subiectis alijs ubi queque sunt agenda disponunt eis ad explenda diuina ministeria principant. Dñationes autẽ uocant: qui etiã potestates principatum dissimilitudine alta transcendant. Nem principatus est inter reliquos priorẽ existere: dñari uero est etiã subiecto
- Eccl. xliij. b.**
- Apo. xij. b.**
- Isa. xliij.**
- Ibidem**
- Thobie. ij. b.**
- Angelorum officia.**
- Principati & dñari differunt.**

Homelia. xxxiii. Fo. cxvii

ctos quosq; possidere. Ea ergo angeloz agmina que mira potentia preeminent: p ea q; eis cetera ad obediendū subiecta sunt dñationes vocantur. Throni quoq; illa agmina sunt vocata: quibus ad exercenda iudicia semp deus ops presidet. Quia enim thronos latius eloquio sedes dicimus throni dei dicti sunt hi: q; tāta diuinitatis gratia replēt: vt in eis dñs sedeat: & per eos sua iudicia decernat. Unde & p psalmistam dicitur. Sedes sup thronum qui iudicas equitatem. Cherubin quoq; plenitudo sciētie dicitur. Et subtilior illa agmina idcirco cherubin vocata sunt: quia tanto perfectiori scientia plena sunt: quanto claritatem dei vicinius contemplantur: vt fm creature modum eo plene omnia sciant: quouisioni conditoris sui per meritum dignitatis appropinquant. Seraphin etiam vocatur illa spirituum sanctorum agmina: que ex singulari propinquitate conditoris sui: incomparabili ardēt amore. Seraphin nā q; ardentes vel incendētes vocantur. Que quia ita deo cōiuncta sunt: vt inter hec & deum nulli alii spiritus intersint tanto magis ardēt: q̄to hunc vicinius vident. Quorū profecto flamma amor est: quia quos subtilius claritatē diuinitatis eius aspiciunt: eo validius in eius amore flammescit. Sed quid prodest nobis de angelicis spiritib; uis perstrinere: si non studeamus hec etiam ad nostros profectus cōgrua consideratione diuina. Quia enim superna illa ciuitas ex angelis & hominibus constat: ad quas tantum credimus humanum genus ascendere: quantos illic contigit electos angelos remansisse: sicut scriptum est. Statuit terminos gentium fm numerum angelorum dei: debemus & nos aliquid ex illis distinctionibus supernorum culum ad usum virtutum bonis studiis inflammarē. Quia enim illuc tanta ascensura creditur multitudo hominū: q̄ta multitudo remāsit angeloz: superest vt ipsi quoq; hoīes q; ad celestē patriā redeūt: ex eis agminib; aliqui illuc reuertētes imitent. Distincte nāq; cōuersationes hominū singulorum agminū ordinibus congruunt: vt in eorum sortē per cōuersationis similitudinē deputētur. Nā sunt pleriq; q; parua capiunt: sed tñ hec eadem parua pie annunciare fratri

Throni dicti
tur sedes.
ps. ix.

Cherubin dicitur plenitudo scientie.

Seraphin dicitur ardentes.

hoīes ad celum cū angelis ascendere cupientes ipsos angelos imitari debent.

Sancti gregorii pape.

bus non desistunt. Isti itaq; in angelorum numerum currunt. Et sunt nonnulli qui diuine largitatis munere relecti secretorum celestium summam et capere preualent: et nunciare. Quo ergo isti nisi inter archangelorum numerum deputantur. Et sunt alij qui mira faciunt: signa valenter operantur. Quo ergo isti nisi ad supernatum virtutum sortem et numerum congruunt. Et sunt nonnulli qui etiam de obsessis corporibus malignos spiritus fugant: eosq; virtute orationis et vi accepte potestatis eiciunt. Quo itaq; isti meritum suum nisi inter potestatum celestium numerum sortiuntur. Et sunt nonnulli qui acceptis virtutibus etiam electorum hominum merita transcendunt: cumq; et bonis meliores sunt electis quoq; fratribus principantur. Quo ergo isti sortem suam nisi inter principatuum numeros acceperunt. Et sunt nonnulli qui sic in semetipsis cunctis virtutibus omnibusq; desiderijs dominantur: vt ipso iure mundicie diij inter homines vocentur. Unde et ad moysen dicitur. Ecce constitui te deum pharaonis. Quo ergo isti nisi inter numeros dominationum currunt. Et sunt nonnulli qui dum sibi in seipsis vigilanti cura dominantur: dumq; se sollicita intentione discutunt: diuino timori semper inherentes: hoc in munere virtutis accipiunt: vt iudicare recte et alios possint. Quorum profecto mentibus dum diuina contemplatio preesto est in his velut in throno suo dominus presidens: aliorum facta examinat: et cuncta mirabiliter de sua sede dispensat. Quid ergo isti nisi throni sui conditores sunt: vel quo nisi ad supernorum cuniarum numeros ascribunt: per quos dum sancta ecclesia regitur: plerumq; de quibusdam suis infirmis actibus etiam electi iudicant. Et sunt nonnulli qui tanta dei ac proximi dilectione pleni sunt: vt cherubin iure nominentur. Quia enim (vt prefatumus) cherubin plenitudo scientie dicit: et paulo dicere didicimus quia plenitudo legis est charitas: omnes qui dei et proximi charitate ceteris amplius pleni sunt: meritorum suorum sortem inter cherubin numeros perceperunt. Et sunt nonnulli qui superne contemplationis facibus accensi: in solo conditoris sui desiderio anhelant: nihil iam in hoc mundo cupiunt: sed solo eternitatis amore pacuntur: terrena quoq; abiiciunt: cuncta temporalia mente tra-

Exodi. viij. a.

Ro. xij. c.
Charitas est
plenitudo legis.

Homelia. xxxiiij. Fo. cxvliij.

scendunt amant et ardent: atq; in ipso suo ardore requiescunt: amando ardent: loquendo et alios accendunt: et q̄ verbo tangunt: ardere protinus in dei amore faciūt. Quod ergo istos nisi seraphin dixerim: quorū cor in igne conuersum lucet et vrit. Quia et mentium oculos ad superna illustrant: et compungendo in fluctibus vitiorum rubiginem purgant. Qui ergo ita ad amorem conditoris sui inflammati sunt: quo nisi inter seraphin numerum sortem sue vocationis acceperunt. Sed hec fratres charissimi me loquēte introitus vos ad vosmetipsos reducite: secretoꝝ vestrorum merita / cogitationesq; discutite. Videte si quid s̄ boni vobis iam intus agitis: videte si in numero horū agminum (que breuiter tangendo perstrinximus) sortem vestre vocationis inuenitis. Ne autem anime que in se de his bonis que enumerauimus minime aliquid recognoscit. Etq; adhuc ve deterius imminet: et si priuatam se donis intellexit: et nequa q̄ gemit. Quisquis ergo talis est fratres mei: gemēdus est valde: et nō gemit. p̄sem⁹ q̄ accepta electorum munera: et virtute qua possum⁹ ad amorē tante sortis anhelemus. Qui in se donorū gratiā minime recognoscit: gemat. Qui vero in se minora cognoscit: alijs maiora nō inuideat. Quia et superne ille distinctiones beatorū spiritū ita sūt cōdite: vt alie alijs sint prelate. Fertur vero dyonisius ariopagita antiquus videlicet et venerabilis pater dicere: q̄ ex minorū angelorū agminibus foras ad explendum ministeriū v̄ visibiliter vel inuisibiliter mittuntur: scilicet quia ad hūana solatia / aut angeli aut archangeli veniunt. Nam superiora illa agmina ab intimis nunq̄ recedūt: quoniā ea que preeminēt / vsū exterioris ministeriū nequa q̄ habent. Cui rei illud videtur esse contrarium: quod esaias dicit. Et volauit ad me vnus de seraphin: et in manu eius calculus quem forcipe tulerat de altari: et tetigit os meum. Sed in hac prophete sententia vult intelligi: quia hi spiritus q̄ mittuntur eorum vocabulum percipiunt: quorum officium gerunt. Quia enim vt peccata locutionis incendat: de altari angelus carbonem portat: seraphin vocatur: quod incendium dicitur. huic autem sensui et illud creditur non inconuenienter opitulari quod per danielē dicitur. *Willa*

Semēdus est
qui nō gemit.

Angeli sc̄m
dyonisiuz vel
visibiliter vel
inuisibiliter mit
tuntur ad hu
mana solatia.

Esa. vi. b.

Sancti Gregorii pape

Danic. viij. a. nullum ministrabant ei: et decies milles cetera milia assistebant ei. Aliud namq; est ministrare: aliud assistere. Quis hii administrant deo: qui et ad nos nunciando exeunt.

Assistunt vero: qui sic contemplatione intima perfruuntur ut ad e replenda foras opera minime mittantur. Sed qz in quibusdam scripture locis quedam per cherubin/ quedam vero per seraphim agi didicimus: verum p se hec faciāt: an p subiecta agmina agantur: q̄ sicut dicit/ in eo q̄ in maioribus veniunt: maiorū vocabula sortūtur: nos affirmare nolumus. quod apertis testimonijs non approbam⁹. hoc tamē certissime scimus: qz ad explendum de supernis ministeriū alij spiritus alios mittūt: zacharia scilicet ppheta testante qui ait. Ecce angelus qui loquebat̄ in me egrediebatur: et ecce alius angelus egrediebatur in occursum ei⁹: et dixit ad e.

zacha. ij. a.
Angelus an-
gelum mittit
interdum.

Curre et loquere ad puerū istum dicens: absq; muro habebis hierusalē. Dum enī angelus ad angelum dicit/ curre et loquere dubiū non est qz alium mittit. Minora vero sunt que mittuntur: maiora que mittūt. Sed hoc quoq; de ipsīs agminibus que mittuntur certum tenemus: quia et cum ad nos veniunt: sic exterius implent ministeriū: ut tamen nunq; desint interius per contemplationem. Et mittuntur spiritus: sumus tamen spiritus ipse qui dominus est: circumscribitur nō est. Angeli itaq; et missi ante ipsum sunt: quia quod libet missi veniunt: intra ipsam currunt. Sciendum quoq; est: quia plerumq; ipsi beatorum spirituum ordines viciniorum sibi ordinum vocabula sortuntur. Thronos etenim scilicet sedes dei specialem beatorum spirituum ordinem designat: et tamen per psalm istam dicitur. Qui sedes super cherubin: appare. Quia videlicet dum in ipsīs distinctionibus agminū cherubin thronis iunguntur: sedere etiam super cherubin dominus ex viciniorum agminis equalitate perhibetur. Sic quippe in illa summa ciuitate specialia quedam singulorum sunt: ut tamen sint communia omnium: et quod in se ex parte quisq; habet: hoc in alio ordine totum possidet. Sed idcirco vno eodemq; vocabulo communiter nō censentur: ut ille ordo vocari privato vniuscuiusq; rei nomine debeat: qui hanc in munere plenius accepit. Seraphim

ps. lxxix.
Homin⁹ quos
re dicitur se-
dere sup che-
ru bin.

Homelia. xxxiii. Fo. cxix.

namque incendium diximus: et tamen amore conditoris simul omnes ardent. Cherubin vero plenitudinem scientie diximus: et tamen quis ibi aliquid nesciat: ubi ipsum omnes simul fontem scientie deum vident. Throni illa agmina quibus quibus conditor presidet: vocantur: sed beatus esse quis potest: nisi creator suus eius menti presideat. Que ergo ex parte ab omnibus habentur: eis in privato noie data sunt: que hec in munere plenius acceperunt. Nam et si qua illic sic alij habent: ut haberi ab alijs nequaquam possint: sicut species li, nomine dinatione et principatu vocatur: cuncta ibi singulorum sunt: quia per charitatem spiritus ab alio in alijs habentur. Sed ecce dum celestium civium secreta rimamur: ab expositione nostre ordine longe digressi sumus. Suspiremus ergo ad eos de quibus loquimur: sed redeamus ad nos. Meminisse etenim debemus: quia caro sumus. Taceamus iterum de secretis celi: sed ante conditoris oculos manu penitentiae tergamus maculas pulveris nostri. Ecce ipsa divina misericordia pollicetur dicens. Gaudium erit in celo super uno peccatore penitentem agere: et tamen per prophetam dominus dicit. Quis quacumque die iustus peccauerit: omnes iusticie eius in oblivione erunt coram me. Penitemus si possumus dispositionem superne pietatis: que stantibus (si ceciderint) ministratur penam. Lapsi vero ut surgere appetant: promittit misericordiam. Illos terret: ne presumant in bonis: istos relevat ne desperent in malis. Iustus es: iram pertimesce ne corruas: peccator es: presume de misericordia ut surgas. Ecce autem iam lapsi sumus: stare nequaquam valuimus. In precibus nostris desiderijs iacemus. Sed qui nos condidit relictos: adhuc expectat: et pronocat ut surgamus. Sinum sue pietatis aperit: nosque ad se recipere per penitentiam querit. Sed penitentiam agere dignam non possumus: nisi modicum quibus eiusdem penitentiae cognoscamus. Penitentiam quippe agere est et perpetrata mala plangere: et plangenda non per petrare. Nam qui sic alia deplorat: ut tamen alia committat: adhuc penitentiam agere aut dissimulat: aut ignorat. Quid enim prodest si peccator de luxurie desinat: et tamen adhuc avaricie estibus anhelat. Aut quod prodest si ire culpam lateat: et tamen adhuc iudicie facibus tabescat. Sed minus est valde quod

Fons scientie
est deus.

Luce. xv. b.

Ezechielis.
xxxiii. d.

Penitentiae dicitur
finitio.
Luxuriam fugere non prodest: si avaricie sequeris.

Sancti Gregorius pape.

dicitur: ut qui peccata deplorat: plorando minime committat. Et qui plangit vitium / propterea vitia timeat. **N**on cogitandum summopere est: ut qui se illicita meminit commisisse: a quibusdam etiam licitis studeat abstinere: quatenus per hoc conditori suo satisfaciat. Ut qui commisit prohibita: sibi metipsum abscindere debeat etiam concessa. Et reprehendat in minimis: qui se meminit in maximis deliquisse. Minima sunt que loquor: si hec ex sacri eloquii testimonio non affirmo. Lex certe veteris testamenti alienam uxorem concupisci prohibet. A rege vero fortis iuberi militibus: vel desiderari aquam non penaliter vetat. Et cuncti novum quod dauid concupiscentie microne transfixus alienam coniugem et concupiscit: et abstulit. Cuius culpa digna verbera sunt secuta: et malum quod perpetravit: per penitentiam lamenta cor rexit. Qui cum longe post contra hostium tunc os sederet: aquam bibere de bethleemica cisterna ex desiderio voluit. Cuius electi milites inter cateruas aduersantium medias erumpentes: aquam quam rex desiderauerat: illesi detulerunt. Sed vir flagellum eruditus: semetipsum protinus cum periculo militum aquam desiderasse reprehendit: eamque domino fundens libavit: sicut illic scriptum est: libavit eam domino. In sacrificio quippe domini effusa est aqua et conuersa: quia culpam concupiscentie mansit per penitentiam reprehensionis sue. Qui ergo quodam concupiscere alienam coniugem nequaquam timuit: post etiam quod aquam concupisceret: expauit. Quia enim se illicita perpetrasse meminerat contra semetipsum iam rigidus etiam a licitis abstinerebat. Si sic agamus penitentiam: ut ea que commisimus perfecte desineamus. **P**esem super nos diuitias conditoris nostri peccare nos vidit: et pertulit. Qui nos ante culpam peccare prohibuit: etiam post culpam expectare ad veniam non desistit. Ecce ipse nos quem despectimus vocat. Auersi ab illo sumus: et tamen non auertitur. Unde bene per esaiam dicitur. Et erunt oculi tui videntes preceptorem tuum: et aures tue audient vocem post tergum monentis. Quasi in faciem suam homo monitus est: quasi ad iustitiam conditoris precepta rectitudinis accepit. Sed cum hec eadem precepta contempserit: quasi conditori suo dorsum

Exodi. xx. b.
q. regu. xi.

Dauid p penitentiam scelus suum cor rexit.

i. Paral. xi.
q. Reg. xxiij.
c.

Esai. xxxi. c.

Homelia. xxxiii. Fo. cxx.

mentis in faciem dedit. Sed ecce adhuc post tergum sequit
r monet: quia is r a nobis contemptus est: r tamen nos ad
huc vocare non cessat. Quasi dorsum ei in faciem dedim⁹:
cui s verba despiciamus: cuius precepta calcamus. Sed
stans post tergum nos aduersos reuocat: qz r videt quod
despicitur: et tñ per precepta clamat: per patientiam expe
ctat. Pensate ergo fratres charissimi si cuiuslibet vestrum
loquens famulus suus subito superbi ret: terga in facie mit
teret: nunquid non contemptus dominus eius superbiam
ferret: vulnera districte aduersionis infligeret. Ecce nos
peccando auctori nostro terga in faciem dedimus: r tamē
sustinemur. Superbe aduersos benigne reuocat: r qui feri
re nos aduersantes potuit: vt reuertamur munera promit
tit. Tanta ergo conditoris nostri misericordia duriciā nos
stri reatus emollat vt homo qui malum qd fecit experi
ri reatus poterat: saltim expectat⁹ erubescat. Rē fratres bre
uiter refero: quam viro venerabili maximiliano tunc patre
monasterij mei atq; p̄b̄o: n̄lic autem siracusano episcopo
narrate cognoui. Hęc autē si solemter auditis: charitati v̄se
breuiter suffragari credo. Nostris vero tēporibus victori
nus quidā extitit: qui alio quo q; note emilianus appella
tus est non in ep̄o substantie iuxta mediocritatē vire. Sed
qz plerūq; regnat in rerum opulētis: carnis culpa: in quo
dam facinore lapsus est: qd debuisset valde pertimescere e:
ac de sue mortis immanitate cogitare. Reatus ergo sui cō
sideratione cōpunctus: erexit se contra se mundi huius om
nia dereliquit: monasterij petijt. In quo nimirū mōasterio
tate humilitatis: tanteq; sibi districtioms extitit: vt cuncti
fratres q̄ illic ad amorem diuinitatis excreuerāt: suam co
gerentur vitam despiciere: dū illius penitētiā viderēt. Stu
duit namq; toto mentis amissu cruciare carnem: voluptates
pprias frangere furtiuas ofone s̄ q̄rere: quotidianis se la
cymis lauare: despectū sui appetere: oblatas a fratribus
venerationē timere. Hic itaq; nocturnas fratrum vigilias
fuerit consueuerat. Et quia mons in quo monasterij sibi
est: ex vno latere in secretiore parte prominebat: illic cons
uetudinem fecerat añ vigiliis egredi: vt se q̄tidie in fletu
p̄nie q̄to secretius: tātō liberius mactaret. Cōtemplabat

qqq. i.

Dorsum deo
peccādo vers
timus: r tñ nō
sustinet.

Victorius. cus
ludam: com
mendatio. in
carnis culpa
plerumq; res
gnat in rerum
opulētis.

Sancti Gregorii pape

namq; districcionem venturi iudicis sui/et iam eidē iudici
cōcordans/puniebat in lachrymis reatū facinoris sui. Quis
dam, ver o nocte abbas monasterij vigilans/hunc latenter
egredientem intui⁹ hēto foras pede secutus est. Quē cum
in secreto montis latere cerneret in oratione pstratus: ex
pectare voluit qñ surgeret/vt ipsam quoq; longanimitatē
orationis eius exploraret. Tum subito celtus lux emissa
super euz fusa est: qui in oratione pstratus iacebat. Tanta
q; se illo in loco claritas sparsit: vt tota pars regionis illi⁹
ex eadem luce igne candesceret. Quam abbas vt vidit: ins
tremuit et fugit. Cūq; post longum hore spacium idem fra
ter ad monasterium redisset: abbas eius vt disceret: an su
per se effusionem tāi lamini agnouisset: requirere eū stu
duit dicens. Ubi fuisti frater. At ille latere se posse credēs
in monasterio se fuisse respondit. Quod negante abbate cō
pulsus est dicere: quid vidisset. At ille videns se esse depre
hensum: hoc quoq; qđ abbatem latebat/ apparuit adibgēs
Quando super me vidisti lucez de celo descēdere: vox etiā
pariter venit dicens. Dimissum est tibi pctm tuum. Et qui
dem omnipotens deus pctm eius potuit tacēdo laxare. S; lo
quēdo p vocē/radiēdo p lumē: exēplo sue mie nra ad peni
tētiā voluit corda cōvertere. Miramur fr̄ea charissimi q; p
secutorē suū saulū dñs de celo pstravit: de celo allocut⁹ est
Ecce nris quoq; tēporibus pctōr i penitēs vocē de celestis
bus audiuit. Illi dictū est. Quid me psequis: iste vero audi
re meruit: dimissū est tibi pctm tuū. Lōge est inferior meri
tis peccator iste penitēs q; paulus. S; q; adhuc i hac re de
saulo loqmur: crudelitātē necis anhelare: liceat audēter di
cere q; saul⁹ propter superbiā vocē increpationis: iste vero
ppter humilitatē vocē consolationis audiuit. hunc q; hui
militas strauerat: diuina pietas erigebat. Illum quia su
perbia exerebat: diuina seueritas humiliabat. habete ergo
fiduciam fratres mei misericordia conditoris nostri: cogi
tate quid faciatis: recogitate que fecistis. Largasitatem
superne pietatis aspiciate: et ad misericordem iudicē dum
adhuc expectat: cum lachrymis venite. Considerate nōs
q; q; iustus sit: peccata vestra nolite negligere. Considerā
tes vero q; pius: sit nolite desperare. Prebeat apud deum

Saulum pfe
cutorē suū
domin⁹ de ce
lo allocut⁹ est
Act. ix. a. m.

Judicem mi
sericordē hic
cū lachrymis
audire debe
mus.

Homelia. xxxiiij. Fo. cxxj.

homini fiduciam deus homo. Et nobis spes magna penitentibus: quia advocatus noster factus est iudex noster. Qui vivit et regnat cum patre, et spiritu sancto in secula seculorum.

Lectio sancti evangelij secundum Lucam.

In illo tempore dixit Iesus discipulis suis. Cum audieritis prelia et seditōes nolite terreri. Sportet hec primum fieri: sed nōdū statim

Luce. xxi. c.

finis. Tūc dicebat illis. Surget gēscōtra gēte et regnū aduersus regnū: et terre motus magni erunt per loca: et pestilētie et fames: et terroresq; de celo: et signa magna erunt. Sed ante hec omnia iniicient vobis manus suas et persequentur. Tradentes in signagogas et custodias: trabentes ad reges et presides propter nomen meum. Continget autem vobis in testimonium. Nonite ergo in cordibus vestris non premeditari quēadmodū respondeatis. Ego enim dabo vobis os et sapientiā cui nō poterunt resistere et cōtradicere oēs aduersarii vestri. Trademini autē a parentibus vestris.

qqq. 4.

Sancti gregorii pape.

tribus et fratribus et cognatis: et amicis: et morte afficient ex vobis. Et eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum. Et capillus de capite vestro non peribit. In patientia vestra possidebitis animas vestras.

Homelia lectionis eiusdem habita ad populum in basilica sancti mamme die natalis eius.

Homelia. xxxv.

Quia longius ab urbe digressi sumus: ne ad reuertendum nos tardior hora prepediat: necesse est vt expositiones sancti euāgelij breuior: sermo trāscurrat. Dñs ac redemptor noster peritus ri mundi scurrētis mala denūciat: vt eo minus perturbent venientia: quo fuerint prescīta. Minus enim iacula feriunt: que preuidentur: et nos toles-

Iacula preulsa minus feriunt.

rabilis mundi mala suscipimus: si contra hęc per prescītis clypeum munimur. Ecce etenim dicit. (Cum audieritis prelia et seditiones: nolite terreri. Opportet primum hęc fieri: sed nondum statim finis) Pensanda sunt verba redemptoris nostri: per que nos aliud interius / aliud exterius passuros esse denūciat. Bella quippe ad hostes pertinent: seditiones ad ciues. Ut ergo nos indicet interius / exterius turbari: aliud nos fatetur ab hostibus: aliud a fratribus perpeti. Sed his malis preuenientibus: quis non statim finis sequatur: adungit. (Surgat gens contra gentem: et regnum aduersus regnum: et terremotus magni

Bella et seditiones differunt.

Homelia. xxxv. Fo. cxxij.

erit per loca: & pestilentie: & fames: terroresq; de celo: & si
gna magna erunt. Vel sicut in quibusdam codicibus inue
nitur: terroresq; de celo: et tempestates atq; post subditur
et signa magna erunt. Ultima tribulatio multis tribulatio
nibus preuenitur: et per crebra mala que preueniunt: indi
cantur mala perpetua que subsequuntur. Et ideo post bel
la et seditiones non statim finis: quia multa debent mala
precurrere: vt malum valeant sine fine nunciare. Sed cum
tot signa perturbationis dicta sunt: oportet vt eorum con
siderationem breuiter per singula perstringamus. Quia
necesse est vt alta e celo/ alta e terra/ alta ab elementis/ alia
ab hominibus patiamur. At enim. (Surget ges cōtra gē
tem) ecce perturbatio hoim. (Erunt terre motus magni p
loca) ecce respectus ire de super/ (Erunt pestilētie) ecce ine
qualitates corporū. (Erit fames) ecce sterilitas terre/ (Ter
roresq; de celo & tēpestates) ecce inequalitas aeris. Quia
ergo omnia consummanda sunt: ante consummationē om
nia perturbantur: & qui in cunctis delinquimus: in cunctis
ferimur: vt impleatur quod dicitur. Et pugnabit pro eo or
bis terrarum/ contra insensatos. Omnia nāq; que ad vsum
vite accepimus: ad vsum conuertimus culpe. Sed cuncta
que ad vsum prauitatis infleximus: ad vsum nobis vertū
tur, vitionis. Tranquillitatem quippe humane pacis ad
vsum vertimus vane securitatis. Peregrinationem terre
pro habitatione dileximus patrie. Salutem corporū redi
gimus in vsum vitiorum. Libertatis abundantiam non ad
necessitatem carnis/ sed ad peruersitatem intosimus volu
ptatis. Ipsa serena blandimenta aeris/ ad amorem nobis
seruire coegimus terrene delectationis. Jure ergo restat
vt simul nos omnia feriant: que simul omnia vltis nostris
male subacta seruebant: vt quot prius in mūdo incolumes
habuimus gaudia: tot de se ipso post modū cogamur sen
tire tormentis. Notandum vero quod dicitur (terrores de
celo et tempestates) cum tempestates hyemales venire
ex ordine soleant tēporum: cur hoc loco tēpestates venire
in perditionis signo pdicuntur: nisi q; eas tempestates do
minus venire denunciat: que uequaq; ordinem temporis
seruant. Que enim ordinate veniant signa non sunt: sed tē

Sapientie. v.
Orbis terra
rum cōtra ins
ensatos pugna
bit.
Bonoz pros
peritate con
uertimus ad
voluptatis p
uerlitatem.

Sancti Gregorij pape.

pestates in signo sunt: que ipsa quoque temporum statuta confundunt. Quod nos quoque nuper experti sumus: qui est in tempus omne conuersum in pluuibus hyemalibus vidimus. Quia autem cuncta hec non de iniusticia ferientis sunt: sed de merito mundi patientis: facta prauorum hominum premituntur: cum dicitur. (Sed ante hec omnia incipient vobis manus suas iniicere: et persequentur et tradent vos in sinagogis: ducentes ad reges et presides propter nomen meum.) Ac si aperte dicat. Prius corda hominum et post elementa turbantur: vt cum rerum ordo confunditur: et qua iam retributione veniat demonstreretur. Nam quibus finis mundi ex ipso suo ordine pendeat: peruersiores tamen quosque inueniens qui digne ruinis illius opprimantur: innotescit: et subditur. (Ducentes ad reges et presides propter nomen meum: continget hec vobis in testimonium.) In testimonium videlicet quorum nisi eorum qui aut persequendo mortes inferunt: aut viuendo non mutantur. Vobis quippe iustorum bonis in adiutorium est: malis in testimonium: vt inde peruersi sine excusatione pereant. vnde electi exemplum capiunt: vt viuant. Sed auditis terroribus turbari poterant infirmorum corda: atque ideo consolatio adiungitur: cum protinus subinfertur. (Ponite ergo in cordibus vestris non premeditari quemadmodum respondeatis. Ego enim dabo vobis os et sapientiam: cui non poterunt resistere et contradicere omnes aduersarii vestri.) Ac si aperte membris suis infirmitatibus dicat. Nolite terri: nolite pertimescere: vos ad certamen acceditis: sed ego prelior: vos verba editis: sed ego sum qui loquor. Sequitur. (Trademini autem a parentibus et fratribus: et cognatis et amicis: et morte afficiet ex vobis.) Minorem dolorem mala ingerunt: quam ab extraneis inferuntur. Plus vero in nobis ea tormenta seu iunt: que ab illis patimur: de quorum meritis presumebamus. Quia cum damno corporis: mala nos cruciant amisse a charitatis. hinc est enim quod de iuda traditore suo per psalmistam dominus dicit. Et quidem si inimicus meus maledixisset mihi: supportassem vitios: et si is qui oderat me super me magna locutus fuisset: abscondissem me vitios ab eo. Tu vero homo vnanimis: dux meus: et notus

Mors iustorum
bonis est in adiutorium.

Tormenta a
notis illata
plus nocet quam
ab ignotis.

ps. lxxij.

Homelia. xxxv. Fol. cxxiiij

mens: qui simul mecum, dulces capiebas cibos: in domo
 dei ambulaminus cum consensu. Et rursum. Homo pacis
 mee in quo sperabam: et qui edebat panes meos: amplia-
 uit aduersum me supplantationem. Ac si de traditore suo
 apertis uocibus dicat. Transgressionem eius tanto gra-
 uius pertulit: quanto hanc ab eo qui mens esse videbatur
 sensi. Omnes ergo electi quia summi capitis membra sunt
 caput quoque suum in passione sequitur: ut ipsos quosque ad-
 uersarios in sua morte sentiant: de quorum uita presume-
 bant: et ut tanto eis crescat merces operis: quanto in eis
 uirtutis lucrum proficit ex alio damno charitatis. Sed quae
 dura sunt quae predicantur de afflictione mortis: protinus
 consolatio subditur de gaudio resurrectionis: cum dicitur.
 (Capillus de capite vestro non peribit.) Scimus fratres es:
 quia caro incisa dolet: capillus de capite vestro non peribit) ut
 martyribus suis. (Capillus de capite vestro non peribit) ut
 delicta aperte dicens. Cur timetis ne pereat quod incisus
 dolet: quando et illud in uobis perire non potest: quod inci-
 sum non dolet. Sequitur. In patientia uestra possidebitis
 animas uestras (Idcirco possessio anime in uirtute patien-
 tia ponitur: quia radix omnium castos uirtutum patien-
 tia est. Per patientiam uero possidemus animas nostras:
 quia dum nobis ipsis dominari dicimus: hoc ipsum incipi-
 mus possidere quod sumus. Patientia uero est aliena ma-
 la equanimiter perpeti: contra eum quoque qui mala irro-
 gat: nullo dolore mordere. Nam qui sic proximi mala por-
 tat: ut tamen tacitus doleat: et tempus digne retributio-
 nis querat: patientiam non exhibet: sed ostendit. Scriptum quip-
 pe est. Charitas patientes est: benigna est. Patientes namque est
 ut aliena mala toleret. Benigna uero est: ut ipsos etiam
 quos portat: amet. Hinc namque per semetipsam ueritas di-
 cit. Diligite inimicos uestros: benefacite his qui oderunt
 uos: orate pro persequentibus et calumniantibus uos. Air-
 tus itaque est coram hominibus aduersarios tolerare: sed uir-
 tus: coram deo diligere. Quia hoc solum deus sacrificium
 accipit: quod ante eius oculos in altari boni operis flam-
 ma charitatis incendit. Sciendum uero quod plerumque ideo
 patientes esse uidemur: quia retribuere mala non possumus

Ps. xl.

Judas gras-
 uit nocuit dñs
 q̄ si nō fuisset
 de eius fami-
 lia,

G. 172. 730073

Capillus inci-
 sus non dolet

noo nullae
 Patientia qd
 est. uirtus est
 q̄ si nō fuisset

I. cor. b. xxij.

Matth. v. g.
 et Luc. vi.

Sacrificium
 quod est deo
 acceptum,

qqq. liij.

Sancti Gregorii pape

sed qui idcirco malum non retribuit: quis nequa q̄ valet?
proculdubio (vt prediximus) patiens non est. Quia patien-
tia non in ostensione inquiritur: sed in corde. Per impatien-
tie autem vitium ipsa virtutum nutriti doctrina / dissipatur
Scriptum namq; est. Doctrina viri per patientiam noscitur.
Tanto ergo quisq; minus ostenditur tacitus: q̄to convinci-
tur minus patiens. Neq; enim potest veraciter bona docē-
do impendere: si viuēdo nesciat equanimiter aliena mala
tolerare. Quanto enim culmine virtus patientie pollet:
rursus salomon indicat dicens. Melior est patiens viro for-
ti: q̄ qui dñatur animo suo: expugnatote vrbium. Minor est
ergo victoria vrbes expugnare: q̄ extra sunt que vincunt.
Maius autem est quod per patientiam vincitur: quia ipse
a se animus superatur: q̄ semetipsum sibi metipsum subicit: q̄
eum patientia in humilitatis tolerantia sternit. Sciēdum
vero est q̄ plerūq; euenire patientibus solet: vt eo quidem
tempore quo aduersa patiuntur / vel contumelias audiunt
nullo dolore pulsant: q̄ sic patientiam exhibeant. vt custodi-
re etiam cordis innocentiam curent. Sed cum post paulu-
lum hec ipsa que pertulerint: igne vehementissimi: dolo-
ris instigantur. Argumenta vitionis inquirunt: et mansue-
tudinē quam tolerantes habuerunt: in retractatione sua
semetipsums diiudicantes perdunt. Callidus namq; aduer-
sarius bellum contra duos monet: vnum videlicet inflama-
mans: vt contumelias prior inferat / alterum vero prouo-
cans: vt contumelias lesus reddat. Sed quia eius iam vi-
ctor extitit: quē ad proferendas contumelias cōmouit: con-
tra illum acris dolet: quem ad reddendas iniurias com-
mouere non potuit. Unde fit vt tota se virtute contra eum
erigat: quē contumelias fortiter pertulisse cōsiderat. Quē
quia cōmouere in ipsa iniuriarum iaculatione non potuit
ab a perto certamine interim recedēs in secreta cogitatio-
ne deceptionis tempus inquit. Et qui in publico bello p-
didit: ad exhibēdas occulte insidias exardescit. Quē rē nā
q̄ tam tempore ad victoris animum redit: q̄ vel dāns rerū
vel iniuriarum iacula ad memoriam reduct. Cunctaq; q̄
sibi illata sunt vehementer exaggerans: fuisse intolerabi-
lia ostendit. Et quiescentis animum tanto furore contur-

Homelia. xxxv. Fo. cxxiij.

bat: ut plerumq; vir patiens illa se equanimiter tolerasse etiam post victoriam captiuus erubescat: sed non reddidis contumelias doleat: et deteriora repēdere (si occasio prebeatur) querat. Quibus ergo isti sunt similes: nisi his qui per fortitudinem in campo victores sunt: sed per negligentiam post modum intra vrbis claustra capiuntur. Quibus isti sunt similes: nisi is quos irruens gravis languor a vita non subtrahit: sed leuiter veniens recidiva febris occidit. Ille ergo veraciter patientiam seruat: qui et ad tempus aliena mala sine dolore tolerat: et hec eadem retractans pertulisse se talia exultat: ne bonum patientie quietis tempore pereat: quod in perturbationibus custoditur. Sed quod natalem martyris hodieus die colimus fratres mei: nequaquam nos avirtute eius patientie est: mare extraneos debemus. Si enim adiuvante nos domino virtutem patientie seruare contendimus: et in pace ecclesie vivimus: et tamen martyrij palmam tenemus. Duo quippe sunt martyrij genera. vnum in mente / aliud in mente simul et actione. Itaque esse martyres possumus: etiam si nullo ferro percussentium trucidemur. Mori quippe persequente martyrij in aperto opere est. Ferre vero contumelias / odientem diligere / martyrium est in occulta cogitatione. Nam quia duo sunt martyrij genera: vnum in occulto opere / aliud in publico testatur veritas: que zebedei filios requirit dicens Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum. Cui unus protinus responderent / possumus. Illico dominus respondit dicens. Calicem quidem meum biberis. Quid enim per calicem nisi dolorem passionis accipimus. De quo alibi dicit. Pater si fieri potest: transeat a me calix iste: et zebedei filij: id est iacobus: et iohannes non vterq; per martyrium occubuit: et tamen quod vterq; calicem biberet: ausunt. Iohannes namq; nequaquam per martyrium vitam finivit: sed tamen martyr exiit: quia passionem quam non suscepit in corpore: seruauit in mente. Et nos ergo hoc exemplo sine ferro esse possumus martyres: si patientiam veraciter in animo custodimus. Nō ab re arbitror fratres charissimi synus vobis exemplum seruande patientie ad edificationem loquar. Fuit quidam diebus nostris stephanus nomine: pa-

Martyrij genera duos.

Matth. xx. c.
et Mar. x.

Matth. xxvi. d
et Mar. xiiij.

patientie seruande exemplum singulare.

Sancti gregozij pape.

ter monasterij iuxta reatinę vrbis menia constituit: vir val-
de sanctus / patientie virtute singularis. Et supersunt multa
ei qui illum nouerunt: eiusq; vel vitam / vel obitum narrāt.
Erat autem huius lingua ruffica: sed doctus vita. hic pro as-
sere celestis patri cuncta desperat: possidere aliquid
in hoc mundo fugiebat. Tumultus deuitabat hominum:
crebris ac prolixioribus orationibus intentus erat. Virtus
tamen patientie in eo vehementer excreuerat: ita vt eum
sibi amicum crederet: qui sibi molestie aliquid irrogasset.
Reddebat contumelijs gratias: si quod in ipsa sua inopia
dammum fuisset illatum: hoc maximum lacrum putabat.
Omnes suos aduersarios nihil aliud q̄ adiutores estimaba-
bat. Tunc cum dies mortis eius egredi de corpore vrge-
ret: conuenerunt multi: vtram sancte anime de hoc mun-
do recedenti suas commendarent. Cumq; circa lectum il-
lius hi qui cōuenerant omnes assisterēt: alij corporeis oculo-
lis ingredientes angelos viderunt: sed dicere aliquid nullo
modo potuerūt. Alij omnino nihil viderunt: sed omnes
qui aderant ita vehementissimus timor perculit: vt nullus
egrediente illa sancta anima / illic stare potuisset. Et hi er-
go qui viderant / et hi qui omnino nihil viderant: vno om-
nes timore perculsi et territi fugerunt. Nullusq; illic assis-
tere illo moriente potuit. Pensate ergo fratres omni-
pens deus qualiter terreat: quando districtus iudex ventu-
rus est: si sic assistentes terruit: quādo gradus remunerā-
onis venit: aut qualiter timeri potest / cum videri poterit: si sic
mentes presentium strauit: et quando videri non potuit.
Ecce fratres charissimi seruata illa in ecclesiastica pace pa-
tientia: ad quantum hunc retributionis culmen euegit.
Quid huic suis conditor intus dedit: de quo nobis tantam
gloriam in die eius exitus et foris innotuit: Quibus hunc
credamus nisi sanctis martyribus sociatum / quem attestā-
tibus corporeis quoq; oculis a beatissimis spiritibus constat esse
susceptum. Nullo iste gladio percussus occubuit: et tamen
coronam patientie quam in mēte tenuit in egressione per-
cepit. Probamus quotidie verum esse quod ante nos dictū
est: quia sancta ecclesia electorum floribus plena: habet in
pace lilia: in bello rosas. Sciendum preterea est / q̄ tribus

Aduersarij
possunt dici
adiutores.

Patientie vir-
tus tribus mo-
dis exerceri
solet.

Homelia. xxxv. Fo. cxxv.

modis virtus patientie exerceri solet. Alia namq sunt que a dño: alia que ab antiquo aduersario: alia que a proximo sustinemus. A proximo namq persecutiones/ damna/ & contumelias: ab antiquo vero aduersario testamēta a deo autem flagella toleramus. Sed in his omnibus tribus modis vigilantia oculo semetipsam debet mens circūspiceret ne cōtra mala proximi pertrahatur ad retributionem maiore: ne contra tentamenta aduersarij seducatur ad delectationem vel consensum delicti: ne contra flagella opificis ad excessum proruat murmuratiōis. Perfecte enim aduersarius vincitur: quando mens nostra et inter tentamenta eius a delectatione atq; consensu non trahitur: et inter contumelias proximi custoditur ab odio: et inter flagella dei compescitur a murmuratiōe nec hec agentes retribui nobis bona presentia requiramus: nam pro labore patientie bona speranda sunt sequentis vite: vt tunc premium nostri laboris incipiat: quando omnis iam labor funditus cessat. Unde et per psalmistam dicitur. Non in finem obliuio erit pauperis: patientia pauperum non peribit in finem. Quasi enim peruisse patientia pauperum cernitur: cum nihil pro illa in hac vita humilibus recompensatur. Sed patientia pauperum in finem non peribit: quia tunc eius gloria percipitur: cū simul omnia laboriosa terminantur. Seruare ergo fratres in mēte patientiam: eamq; cum res exigit: exercete in operatione. Nullum vestrum ad odium proximi contumeliosa verba commoueant: nulla periturarum rerum damna perturbent. Si enim fixa mēte mansura dāna pertimescitis: damna rerum transeuntium gratia non putatis: si eterne retributionis gloriā cōspicitis: de temporali iniuria non doletis. Tolerate ergo aduersarios vestros: sed vt fratres diligite: quos toleratis. Eterna p̄mia pro damnis temporalibus querite. Nec quisq; vestruz suase viribus hanc implere posse confidat: sed obtinere precibus vt ipse hanc qui imperat/ prestet. Et scimus/ quia petentes libenter exaudiet: quando hoc petitur largiri: quod iubet. Cum continuo pulsatur in prece/ concute opitulatur in tentatione Iesus christus dominus noster. Qui cum patre et spiritu sancto viuūt & regnat in secula seculorum. Amen.

ps. lx.

patientia est
exercenda in
operatione.

Sancti Gregorij pape.
Lectio sancti euangelij: se-
cundum Lucam.

Luce. xliij. d.

N illo tēpore. Di-
xit iesus discipulis suis pa-
rabolam hanc. Homo quis-
dam fecit cenam magnam: et
vocauit multos. Et misit ser-
uum suum hora cene dicere
inuitatis vt venirēt: quia iam parata sunt om-
nia. Et ceperūt omnes simul excusare. Pri-
mus dixit ei. Villam emi/et necesse habeo
exire et videre illam. Rogo te: habe me ex-
cusatum. Et alter dixit. Iuga boum emi qui-
bus: et eo probare illa. Rogo te: habe me ex-
cusatum. Et alius dixit. Proxos duxi: et ideo
non possum venire. Et reuersus seruus nū-
ticiauit hec domino suo. Tunc iratus pater fa-
miliās dixit seruo suo. Exi cito in plateas et
vicos ciuitatis: et pauperes ac debiles: ce-
cos et claudos introduc huc. Et ait seruus.
Dñe factum est vt imperasti: et adhuc locus
est. Et ait dñs seruo. Exi in vias et sepes et
cōpelle intrare: vt impleat̄ domus mea. Di-

Homelia. xxxvj. Fo. cxxvj.

co autem vobis q̄ nemo v̄sorum illorum q̄
vocati sunt: gustabit cenam meam.

Homelia lectionis eius-
dem habita ad populuz in ba-
silica beatorū apostolorū Phi-
lippi & Jacobi Dñica secūda
post trinitatē. Ho. xxxvj.

Hoc distare fratres charissimi inter delicias cor-
poris et cordis solet: q̄ corporales delicie cum
non habentur graue desiderium in se accen-
dunt: cum vero habite eduntur: comedentem
protinus in fastidium per satietatem vertunt.
Et contra spirituales delicie cum non habentur in fastidio
sunt: cum vero habentur in desiderio: tantoq̄ a comedente
āplius esuriuntur: q̄to et ab esuriēte āplius comeduntur.
In illis appetitus placet: experiētia displicet. In istis appe-
ritus vilis est: et experiētia magis placet. In illis appetit⁹
saturitatē: saturitas fastidiū generat. In istis autē appetit⁹
saturitatē: saturitas appetitū parit. Augent enī spirituales
delicie desiderū in mente dū satiāt: q̄ quāto magis earū
sapor percipit: eo amplius cognoscitur: q̄ avidius ametur.
Et idcirco non habite amari nō possunt: quia earum sapor
ignozatur. Quis enim amare valeat quod ignorat. Proin-
de psalmista nos admonet dicens. Sustate & videte qm̄ sua-
vis est dominus. Ac si aperte dicat. Susustatem eius non
agnoscitis: sic hāc minime gustatis. Sed cibum vite ex pa-
lato cordis tangite: vt probantes eius dulcedinem amare
valeatis. has autem homo delicias tunc amisit: cum in pa-
radiso peccauit: extra exiit: cum os a cibo interne dulcedi-
nis clausit. Unde nos quoq̄ nati in huius peregrinationis
erunja: huc fastidio: si tam venimus: nescimus quid deside-

Corporis et
cordis delicie
plurimum in
ter se differunt

Ps. xxxij.

Multi sunt q̄
nesciunt quid
desiderare
debeant.

Sancti gregozij pape.

rare debeamus. Tātoq; āplius fastidij nostri morbus exag-
gerat: q̄to se magis ab esu illius dulcedinis animus elon-
gat. Et eo lam internas delicias non appetit: quo eas cos
medere diu longeq; dissuevit. Fastidio ergo nostro tabes-
cimus: et longo medie peste fatigamur. Et quia gustare
intus nolumus paratam dulcedinem: amamus foris mit-
teri famem nostram. Sed superna nos pietas nec deserens
se deserit. Cōtemptas enim illas delicias ad memorie
nostre oculos reuocat: easq; nobis proponit: in promissione
torporem excutit: atq; vt fastidium nostrum repellere des-
beamus inuitat. At namq; (homo quidam fecit cenam
magnam: et vocauit multos.) Quis iste homo est nisi ille
de quo per prophetam dicitur. Et homo est: et quis cognos-
uit eum. Qui fecit cenam magnam: quia satietatem nobis
dulcedinis interne preparauit. Qui vocauit multos: s; pau-
ci veniant: quia nōnunq; ipsi qui ei per fidem subiecti sunt:
eterno eius conuiuio male viuendo contradicunt. Sequit-
tur (Misit autem seruum suū hora cene dicere inuitatis: vt
venirent.) Quid hora cene nisi finis est mūdi. In quo nimis
rū nos sumus: sicut iam dudum paulus testatur dicens. In
quos sine seculorum deuenerunt. Si ergo tā hora cene est
cum vocamur: tāto minus nos debemus excusare a conuiuio
dei quāto lam propinquasse cernimus finem seculi. Quo et
pensamus: quia nihil est quod restat: eo: debemus prius
secre ne tempus gratie q̄ presto est: pereat. Idcirco autē
hoc conuiuium dei non prandium: sed. cena vocatur: quia
post prandium cena restat. Post cenam vero conuiuium
nullum restat. Et quia eternum dei conuiuium nobis ex-
tremum preparabitur rectum fuit vt hoc non prandium
sed cena vocaretur. Sed quis per hunc seruum qui a pa-
trifamilias ad inuitandum mittitur: nisi predicatorum ora-
do designatur. De quo: videlicet ordine quīs adhuc indi-
gni exultamus: quīs peccatorum ponderibus grauamur: et
nos tamen in istis diebus, sumus: et cum de edificatione
vobis loquor: hoc est quod ago. Seruus enim sum summi
patrifamilias. Cum vos adimoneo ad contemptum seculi:
inuitare vos venio ad cenam dei. Nemo me propter me
hoc in loco despiciat. Et si ad inuitandum nequaq; dignus

Cenam ma-
gnā fecit do-
minus.

l. Coz. x. c.

Cena facta
nullum restat
conuiuium.

Homelia. xxxvi. Fo. cxxvi.

appareo: sed tamen magne sunt, deliciae quas promitto. **N**on enim verba
Sepe fratres mei solet euenire quod dico: vt persona potens quandoque de
tens famulum habeat despectum: cumque per eum suis forspectiuntur non
te vel extraneis aliquid responsum mandat: non despicitur propter ipsum
tur persona loquentis serui: quia seruatur in corde reuerentia sed propter do
tia mittentis domini. Nec pensant qui audiunt per quem: minimum mure
sed quid vel a quo audiant. Ita ergo fratres ita vos agite: tem.
et si nos forsitam digne despiciatis in mente tamen vestra
vocantis domini reuerentiam seruare. Coniue fieri sum
mi patrisfamilias libenter obedite. Corda vestra discuti
te: atque ex eis mortale fastidium pellite. Ad repellendum
namque fastidium vestrum iam parata sunt omnia. Sed si
adhuc carnales estis: fortasse epulas carnales inquiritis.
Ecce ipse carnales epule in spiritali vobis alimento con
uerse sunt. Ad abstergendum namque mentis vestre fasti
dium: in cena dei ille vobis singularis agnus est occisus. Sed
quid agimus: qui hoc quod subiungitur adhuc fieri a mul
tis videmus. (Et ceperunt simul omnes excusare.) Offert
deus quod rogari debuerat: non rogatus dare vult: quod
vix sperari poterat: quia dignaretur largiri postulatus: et
tamen contentitur. Contemptoribus vero paratas delicias
refectionis eterne denunciat: et tamen simul omnes excu
sant. Ponamus ante oculos mentis minima: vt possim dis
cuncte pensare maiora. Si quispiam potens ad imitandum
quemlibet pauperem mitteret: quid fratres rogo: quid pau
per ille faceret: nisi de eadem sua imitatione gauderet: re
sponsum humile redderet: vestem mutaret: ire quantocius
festinaret: ne prius se ad potentis conuiuium aliter occur
reret. homo ergo diues inuitat: et pauper occurrere festi
nat. Ad dei inuitamur conuiuium: et excusamus. Sed ec
ce inter hec estimare possum: quid sibi corda vestra respō
deant. Occurtis enim fortasse sibi met cogitationibus di
cunt excusare nolumus. Ad illum enim superne refectionis
conuiuium et vocari et peruenire gratulamur. Loquen
tes vobis talia mentes vestre verum dicunt: si non plus ter
rena quam celestia diligunt: si non amplius rebus corporalibus quam
spiritalibus occupantur. Vbi hic quoque ipsa excusantium cau
sa subiungitur: cum profinus subinfertur. **P**rimus dixit.

Sancti Gregorij pape.

Villā terrenā
substantiam
signat. Boum
quinq; iuga
quinq; sensus
representant.

Villā enim et necesse habeo exire videre illam rogo te ha-
be me excusatum.) Quid per villam nisi terrena substantia
designatur. Exiit ergo videre villā: qui sola exteriora
cogitat propter substantiā. (Aliter dixit. Juga boui emi qñ
q;: et eo probare illa rogo te habe me excusatum. Quid in
quinq; iugis boum: nisi quinq; corporis sensus accipimus
qui recte quoq; iuga vocati sunt: quia in vtroq; sexu gemi-
nantur. Qui videlicet corporales sensus: q; inferna cōpres-
hendere nesciunt: sed sola exteriora cognoscunt: et deserent
tes intima: ea q̄ extra sunt tangunt: recte per eos curiosi-
tas designatur: que dum alienam querit vitam discutere
semper sua intima nesciens: studet exteriora cogitare. Gra-
ue namq; curiositatis est vitium: que dum cuiuslibet mens-
tem ad inuestigādum vitium: proximi exterius ducit: semp
et sua intima abscondit: vt aliena sciens se nesciat: et curios-
si animus quāto peritus fuerit alieni meriti: tāto fiat igna-
rus sui. Propter hoc namq; et de eisdem quinq; iugis, boui
dicitur. (Eo probare illa rogo te habe me excusatum.) Ipsa
enim excusantis verba a vitij sui significatione: non discre-
pant: dum dicit eo probare illa: quia videlicet aliquando
pertinere probatio ad curiositatem solet. Sed notandum
est q; et is qui propter villam: et is qui propter probanda
iuga boum a cena sui inuitatoris excusat: humilitatis ver-
ba permiscet dicens (rogo te habe me excusatum) dū enim
dicit rogo te: et tamen venire contēnit: humilitas sonat in
voce superbia in actione. Et ecce hec diiudicat praua quis
q; cum audit: nec tamen ea que diiudicat agere desistit.
Nam dum cuiuslibet peruerse agenti dicimus conuertere:
deum sequere: mundum relinque: vbi hunc nisi ad domini
cam cenam vocamus. Sed cum respondeat ora pro me: q;
peccator sum: hoc facere non possum: quid aliud agit: nisi
et rogat et excusat. Dicens namq; peccator: sum / humilita-
tem insinuat: subiungens aurem conuerti non possum: su-
perbiam demonstrat. Rogādo ergo excusat: qui et humili-
tatem superducit in voce: et superbiam exercet in actione
(Alius autem dixit: vxorem duxi: et ideo non possum veni-
re). Quid per vxorem nisi voluptas carnis accipitur. Nam
quis bonum sit coniugium: atq; ad propagandam sobolem

Coniugij bo-
num est.

Homelia. xxxvi. Fo. cxxviii.

providentia divina constitutum: nonnulli tamē nō per hoc
fecunditatem prolis: sed desideria expetunt voluptatis: et
idcirco per rem iustam significari potest non incōgrue res
iniusta. Ad cenam ergo nos eterni conuiuii summus pater
familias inuitat: sed dum alius auaricie/ alius curiositati
alius voluptati carnis est dedit: nimirū reprobū sicut oēs ex
cūsāt: dñs hūc terrena cura occupat illū alieni actus sagax
cogitatio deuastat: alterius etiā mentē voluptas carna-
lis inquinat: fastidiosus: quisq; ad eterne vite epulas non
festinat. Sequitur. (Reuersus seruus/nunciauit hec domi-
no suo. Tunc iratus paterfamilias dixit seruo suo. Exi cito
in plateas/ et vicos ciuitatis: et pauperes/ debiles/ cecos et
claudos introduc huc) Ecce q̄ terrene substantie pl^o isto inci-
bit/ venire ad dñicam cenam recusat: qui labori curiosita-
tis insudat: preparata vite alimenta fastidit: q̄ carnalibus
desiderijs inseruit: spiritualis conuiuii epulas respuit. Qui
ergo venire superbi rēnunt: pauperes eliguntur. Cur hoc.
Q̄ iuxta pauli vocem infirma mūdi eligit deus: vt confu-
dat fortia. Sed notādum nobis est quomodo describantur
qui ad cenam vocantur/ et veniunt. Pauperes et debiles di-
cuntur qui iudicio suo apud semetipsos infirmi sunt. Nam
pauperes et quasi fortes sunt: qui et positi in paupertate su-
perbiunt. Ceci vero sunt: qui nullum ingenti lumen habēt.
Claudi quoq; sunt qui rectos gressus in operatione non ha-
bent. Sed dum mouim vitia in mēbroz debilitate signan-
tur: profecto liquet: quis sicut illi peccatores fuerunt: qui
vocati venire noluerunt: ita hi quoq; peccatores sunt/ qui
inuitantur: et veniunt. Sed peccatores superbi respiciuntur:
vt peccatores humiles eligantur. hos itaq; elegit deus
quos despicit mundus: quia plerumq; ipsa despectio homi-
num reuocat ad semetipsum. Is enim qui patrem reliquit
et partem substantie quam perceperat prodige expandit:
postq; esurire cepit: in se reuersus dixit. Quanti mercentia-
rii in domo patris mei abundant panibus. Longe quip-
pe a se discesserat: quando peccabat. Et si non esurisset: in
semetipsum minime redisset. Q̄ postq; terrenis rebus in-
dignit: tunc cogitare cepit quid de spiritalibus amisit. Pan-
peres ergo et debiles ceci et claudi vocātur et veniunt: quia

Auaricia/ curi-
ositas/ et vo-
luptas puant
homines ces-
na dominica.

i. Cor. i. d.
Pauperes et
debiles q̄ dis-
cuntur.

Deus elegit
quos mūdus
despiciit.

Luce. xv.

Sancti Gregorii pape.

l. Reg. xxx. c.

infirmi quicquid atque in hoc mundo despecti plerumque tanto celerius vocem dei audiunt: quanto et in hoc mundo non habent ubi delectentur. Quod bene amalechitarum puer ille egyptius designat: qui a malechitis predicantibus atque curantibus eger remansit in via: et fame sitisque aruit: quem cum dauid inuenit: ei cibum potumque prebuit: qui illico conualescens dux dauid factus est. Coniuuantes amalichitas repperit et eos qui se debilem reliquerant: cum magna fortitudine perstravit. Amalechita quippe populus lambens vocatur.

Amalechita
populus lambens
vocat

Et quid per lambentem populum nisi mentes secularium designantur: que terrena cuncta ambiendo quasi lambunt: dum solis temporalibus delectantur. Quasi enim populus lambens predam facit: dum terrena diligentes lucra de alienis dominis exaggerat. Sed puer egyptius eger in via relinquitur: quia peccator quisque dum infirmari ab huius mundi statu ceperit: mox secularibus mentibus in despectum venit. Quem tamen dauid inuenit: eius cibum et potum prebet quod manu fortis dominus abiecta mundi non despicit: et plerumque eos qui se quod mundum minime valentes: quasi in via remanent: ad amoris sui gratiam conuertit: eisque verbi sui cibum et potumque porrigit: et quasi duces sibi in via eligit dum suos etiam predicatores facit. Dum enim christum peccatorum cordibus inferunt: quasi dauid super hostes ducunt. Qui coniuuantes a malechitas velut dauid gladio ferunt: quia superbos quosque qui se in mundo despererant: in fidei virtute prosternunt. Puer ergo egyptius qui in via remanserat: amalechitas interfecit: quia plerumque ipsi mentes secularium predicando superant: qui prius cum secularibus in hoc mundo currere non valebant. Sed deductis ad cenam pauperibus quid puer subiungat audiamus. (Dne factum est ut in pastu: et adhuc locum est) Multi tales ad cenam dominicam ex iudea collecti sunt: sed multitudo que ex israelitico populo credidit: locum superni convivii non impleuit. Intrauit iam frequentia iudeorum: sed adhuc locus vacat in resano ubi suscipi debeat numerositas gentium. Ubi et eidem seruo dicitur (Exi in vias et sepes: et compelle intrare: ut impleatur domus mea) Cum de vicis et plateis ad cenam quosdam dominus invitaret: illum videlicet populum designat in quem tenere legem sub vana conversatione nouerat. Cum vero quatuor filios colligi ex vobis

Homelia. xxxvi. Fo. cxxix.

et sepius precipit: nimirum aggressum populum colligere. i. gentilem. quoniam: de cuius significatione per psalmistam dicitur. Tunc exultabunt omnia signa silvarum ante faciem domini quoniam venit. Ligna enim silue gentes vocare sunt: quoniam in infidelitate sua totae et infructuose semper fuerunt. Qui ergo ex illo aggressi usu conuersi sunt: ad cenam dominicam quasi ex sepius venerunt. Notandum vero est quod in hac inuitatione tertia non dicitur inuita: sed propele intrare. Alii enim vocantur et venire continentur. Alii vocantur et veniunt. Alii autem nequaquam dicitur quia vocantur: sed compelluntur ut intrent. Vocantur et venire continentur: qui doctum quidem intellectus accipiunt: sed eundem intellectum operibus non sequuntur. Vocantur et veniunt: qui acceptam intellectus gratiam operando perficiunt. Quidam vero sic vocantur ut etiam compellantur. Nam sunt nonnulli: qui bona facienda intelligunt: sed hec facere desistant. Videtur quod agere debeant: sed hec ex desiderio non sequuntur. His plerumque (ut superius diximus) contingit: ut eos in carnalibus desideriis suis mundi huius aduersitas feriat: apprehendere temporalem gloriam conentur: et nequeant: et dum per alta pelagi quasi ad grandiores curas huius seculi nauigare proponunt: semper aduersis fluctibus ad deiectionis sue littora repellantur. Cuius se frangunt in desideriis suis aduersante mundo conspiciunt: qui de se auctori suo debeant commemorant: ita ut ad eos erubescerent redeant: qui eis superbiestes per mundi amorem deserebant. Sepe namque nonnulli ad temporalem gloriam proficere volentes: aut longa egritudine tabescunt aut afflicti iniurijs concidunt: aut percussis gravibus danis affliguntur: et in mundi dolore videtur: quoniam nihil proficere de eius voluptate debuerunt: sed ipsos in suis desideriis reprehendentes: ad deum corda conuertunt. De his quippe dominus per prophetam dicit. Ecce ego sepiam viam tuam tuam spinis: et sepiam eam maceris: et semitas suas non inueniet: et sequitur amatores suos: et non apprehendet eos queret et non inueniet eos: et dicit. Uadam et reuertar ad virum meum priorum: quia bene michi erat tunc magis quam nunc. Vir unus cuiusque fidelis anime deus est: quia hec videlicet est est coniuncta per fidem. Sed illa que coniuncta deo fuerat anima: amatores suos sequitur: quando mens que iam credidit per fidem: adhuc se immundis spiritibus in

ps. xcv.
Sensiles vos
cati sunt ligna
silue.

Gloria temporalis multum conatur apprehendere: et nequeunt.

Osce. ij. b.

Alte cuiusque fidelis vir deus est.

rrr. ij.

Sancti Gregorij pape.

operatione substernit: mundi gloriam querit: carnali delectatione pascitur: exquisitis voluptatibus nutritur. Sed plerumq; omnipotens deus talem animam misericorditer respicit: et eius voluptatibus amaritudines permiscet. Unde dicit. Ecce ego sepiam vias tuas spiritus. Uie etenim nostre spiritus septe sunt: quando in hoc q; male cupimus: dolorem compunctiones inuenimus. Et sepiam eos materia: et semitas suas non inueniet. Uie nostre maceria sepiatur: cum desiderijs nostris dure in hoc mundo obiectiones resistunt. Et semitas nostras inuenire non possumus: quis hoc quod male querimus / adipisci prohibemur. Et sequetur amatores suos: et non apprehendet eos: queret et non inueniet eos: quis malignos spiritus quibus se in suis desiderijs anima subdidit: ad desideriorum suorum effectum minime comprehendit. Sed ex hac salubri aduersitate quata utilitas nascatur / adiungit cum subditur / et dicit. Uada et reuertar ad virum meum priorem: qz bene mihi erat tunc magis qm nunc. Postq; ergo vias suas spiritus septas inuenit: postq; amatores suos apprehendere non valet: ad amorem viri prioris redit: qz plerumq; postq; in hoc mundo non possumus obtinere q; volumus: postq; in terrenis desiderijs de ipsibilitate lassamur: tunc ad mentem deum reducimus: tunc placere incipit: quod displicebat et is cuius nobis amara fuerat precepta: repente dulcescit in memoria: et peccatrix anima que adultera conata est esse: nec tamen aperto opere potuit: decernit esse fidelis coniunx. Qui ergo huius mundi aduersitatibus fracti: ad dei amorem redeunt: atq; a presentis vite desiderijs corriguntur: quid isti fratres mei nisi compelluntur ut intrent. Sed valde est tremenda sententia: que protinus subinfertur. Intenta hanc cordis aure percipite fratres et domini mei (inquit peccatores fratres mei: inquit iusti domini mei) intenta hac aure percipite: ut tanto eam minus sentiat in examine: quanto nunc auditis formidolosius in predicatione. At enim (Dico a sit vobis: q; nemo virorum illorum qui vocati sunt: gustabit cenam meam) Ecce vocat per se vocat per angelos: vocat per patres: vocat per prophetas: vocat per apostolos vocat per pastores vocat etiam per nos: vocat plerumq; per miracula: vocat plerumq; per sua

Osee. ij. b.

Uie nre maceria sepiant

Compelluntur aliqui intrare ad cenam domini.

Deus nos vocat multipli.

Homelia. xxxvi. Fo. cxxx.

Gella: vocat aliquando per huius mundi prospera vocat a
liquando per aduersa. Nemo contemnat: ne dum vocatus
excuset: cum voluerit intrare non valeat. Audite quid sa-
pientia per salomonem dicat. Tunc inuocabunt me et non
exaudiam: mane consurgent: et non inuenient me. hinc est
quod fatue virgines tarde venientes clamant dicentes. Domi-
ne domine aperi nobis. Sed iam tunc aditum querentibus
dicitur. Amē dico vobis: nescio vos. Quid inter hec fratres
charissimi nisi relinquere omnia debemus: curas mundi
postponere: solis desiderijs eternis inhiare: sed hec pau-
cis data sunt. Ammonere vos volo vt, relinquatis oīs: sed
nō presumo. Si ergo cūcta mundi relinquere nō potestis:
sic tenete quod huius mundi sūt: vt tamē per ea non teneami-
ni in mundo: vt terrena res possideatur: non possideat: vt
sub mentis vestre sit dñō quod habetis: ne mens vestra dum
terrenarū rerū amore vincit: a reb⁹ suis ipsa magis possi-
deatur. Sit ergo res tēporalis in vsu eterna in desiderio:
sit res tēporalis in itinere: desideretur eterna in pūetione
Quasi ex latere respiciat quicquid in hoc mūdo agit. An-
te nos autē tendant mentis oculi: dum tota intentione illa
conspiciant: ad que perueniemus. Extirpentur funditus vi-
tia: non solum ab actu operis: sed etiam a cogitatione cor-
dis euulsa. Non nos voluptas carnalis: non sollicitudo cu-
riositatis: nō estus ambitionis a dominica cena prepediat:
sed ipsa quoque honesta que in mundo agimus: quasi ex quo-
dam mentis latere tangamus: vt terrena quilibet sic nostro
corpori seruiant: quatenus cordi minime obsistant. Nō er-
go fratres audemus vobis dicere vt omnia relinquatis:
sed tamen si vultis omnia etiam retinēdo relinquitis: si sic
temporalia geratis: vt tamen tota mente ad eterna tenda-
tis. hinc etiam paulus apostolus dicit. Tempus breue est:
reliquum est vt qui habent vxores: tanquā non habētes sint:
et qui sicut: tanquā nō sicut: et qui gaudent: tanquā nō gau-
dentes: et qui emunt: tanquā non possidentes: et qui vtuntur
hoc mundo: tanquā non vtantur: preterit enim figura huius
mundi. vxorem namque habet: sed quasi non habens: qui sic
scit debita carnis exsoluere: vt tamen per eam mundo to-
ta mente non cogatur inherere. Nam cum idem rursum

Prover. i.
Mat. xxv. 9.

Bona mūda
na qualis sūt
tenenda.

Oīa relinque
re possumus
etiā retinēdo
i. Cor. vii. e.

Sancti gregori pape.

Idem in eos.

Gaudes tãq̃
non gaudeas

Theophani
comitis com-
mendatio.

egregius predicator dicat qui habet vxorem: cogitat que sunt huius mundi: quomodo placeat vxori: ille vxorem habet quasi non habes: qui sic studet placere: coniugi: vt tamen non displiceat cõditori. flet quoq̃: sed tanq̃ non fleat: qui sic temporalibus damnis affligitur: vt tamen de eternis lucris semper animum consoletur. Gaudet: vero: sed tanq̃ non gaudeat: qui sic de temporalibus bonis hilarescit: vt tamen semper tormenta perpetua perhorrescat: et in hoc q̃ mentem gaudio subleuat: hanc continuo pondere prouidi timoris premat. Emit autem sed quasi non possidens: q̃ et ad vsu[m] terrena p̃parat: et tamen cauta cogitatione prouidet q̃ hec citius relinquat. Mudo quoq̃ vtitur s; quasi non vtatur: qui et necessaria cuncta exterius ad vite sue ministerium redigit: et tamen hec eadem: non sinit sue meti damnari: vt subiecta foris seruiant: et nunq̃ intentiones animi ad alta tendentis frangant. Quicq̃ ergo tales sũt eis profecto terrena omnia non ad desiderium: sed ad vsu[m] assunt: quia rebus quidem necessarijs vtũtur: sed nihil habere cum peccato cupiunt. De ipsis quoq̃ rebus habitis quotidie mercedes acquirunt: et plus gaudent bono opere: q̃ bona possessione. At ne aliquibus ista difficilia esse videantur: rem de persona refero quam multi vestrum mecum nouerunt. Quam videlicet rem ipse ante trienniu[m] in centu[m] cellensi vrb̃e a personis fidelibus didici. Nuper naq̃ in eadẽ dẽ ciuitate Theophanus comes fuit vir misericor die actibus deditus: bonis operibus intentus: hospitalitati precie pue studens. Exercendi comitat⁹ actibus occupatus: agebat terrena et temporalia: sed vt post ex fine eius claruit: magis ex debito q̃ intentione. Nã cũ appropinquate mortis eius tẽpore grauissima aeris tẽpestas obfisteret: ne ad sepeliendum duci potuisset: eumq̃ coniunx sua cum flent vebemẽtissimo regereret: dicẽs. Quid faciã: quõ te ad sepeliẽdu[m] eijcio: q̃ ostiu[m] dom⁹ hui⁹ egredi p̃ nimia tẽpestate non possu[m]. Tũc ille r̃idit. Noli mulier flere: qz mor⁹ vt ego defũct⁹ fuero: aeris serenitas redibit. Cui⁹ p̃tin⁹ r̃ vocẽ mortuorũ mouẽ serenitas est secuta. Cuius man⁹ ac pedes podagre humore tumescẽtes r̃ versi in vulnerib⁹ fuerant r̃ profluentẽ sanie putebant. Sed cum corpus illius ex more ad lauam

Homelia. xxxvi. Fo. cxxxi.

dum fuisse detectum: ita manus/pedesq; illius sani reperi
sint: ac si vnq; vulneris nihil habuissent: ductus itaq; ac se
pultus est: eiusq; coniungi visum est vt quarto die in sepul
chro illius marmor quod superpositum fuerat: mutari des
buisset. Quod videlicet marmor corpori eius superpositu
dum fuisset ablatum: tanta ex eius corpore fragrantia odo
ris emanauit: ac si ex putrescenti carne illius pro vermibus
aromata feruissent. hec ergo dixit: vt e vicino exemplo
ostendere possem: nonnullos et secularem habitum gere
re/et secularem animum non habere. Quos enim tales in
mundo necessitas ligat: vt ex omni parte exui a mundo no
possint: sic debent que mundi sunt tenere: vt tamen eis ne
sciant ex mentis fractione succumbere. hoc ergo cogitate
et cum relinquere cuncta que mundi sunt non potestis. Et
etiam exterior bene agite: sed ardentem interi^o ad eter
na festinate. Nihil sit quod desiderium vestre mentis re
tardet: nullius vos rei in hoc mudo delectatio implicet. Si
bonum diligitur: mens in bonis melioribus. i. in celestibus
delectatur: si malum metuitur/mala animo eterna propo
nantur: vt dum illic esse conspicit: et amplius quod diligit
et amplius quod pertimescat: hic omnino non hereat. Ad
hec agenda habemus mediatorem dei et hominum adiu
torem nostrum per quem citius cuncta obtinebimus: si ad
illum ho amore flagramus. Qui viuit et regnat cu patre.

Desiderium nre
desiderium nre
nihil retardare
debet.

Lectio sancti euangelij se cundum Lucam.

In illo tempore. Dixit Iesus
turbis. Si quis venit ad me
et non odit patrem suum/et
matrem/fratrem/ et uxorem
et filios/fratres/ et sorores:
adhuc autem et animam suam:

Luce. xliij. f.

Sancti gregorii pape.

non potest meus esse discipulus. Et qui non
batulat crucem suam et venit post me: non po-
test meus esse discipulus. Quis enim ex vo-
bis volens turrim edificare: nonne prius se-
dens computat sumptus qui necessarii sunt
si habeat ad perficiendum: ne postquam posue-
rit fundamentum et non potuerit perficere
omnes qui viderint incipient illudere ei di-
centes: quia hic homo cepit edificare: et non
potuit consummare. Aut quis rex iturus com-
mittere bellum aduersus alium regem/ non
sedens prius cogitat: si possit cum decem mi-
libus occurrere ei: qui cum viginti milibus
venit ad se? Alioquin adhuc illo longe age-
te legationem mittens rogat ea que pacis
sunt. Sic ergo omnis ex vobis qui non renu-
ciauerit omnibus que possidet: non potest
meus esse discipulus.

Homelia lectionis eiusdem
habita ad populum in basilica
beati sebastiani martyris.
Homelia. xxxviij.

Homelia. xxxvij. Fo. xxxij.

S Consideremus fratres charissimi que & quã
ta sunt que nobis promittuntur in celis / vile-
scant animo oĩa que habentur in terris. Ter-
na nãq; substantia superne felicitati cõpara-
ta / pondus est / nõ subsidium. Temporalis vi-
ta eterne vite cõparata: mors est potius dicenda q̃ vita. *Uita tempo-
ralis eterne
comparata
mors est.*

Ipse em̃ quotidianus defectus corruptionis quid est aliud
q̃ quedã prolixitas mortis? Que autem lingua dicere vel
quis intellectus capere sufficit illa superne ciuitatis q̃ta
sunt gaudia / angelorum choris interesse / cũ beatissimis spi-
ritibus glorie conditoris assistere / presentẽ dei vultũ cerne-
re: incircũscriptum lumen videre / nullo mortis metu affici /
incorruptionis perpetue munere letari? Sed ad hec audi
ta inardescit animus: iamq; illic cupit assistere vbi sperat s̃
ne sine gaudere. Sed ad magna premia perueniri non po-
test: nisi per magnos labores. Unde & paulus egregi⁹ pre-
dicator dicit. Non coronabitur: nisi qui legitime certauerit. *4. Thi. ij. a.*

Delectat ergo mentẽ magnitudo premiorũ: sed nõ de-
terreat certamen laborum. Unde ad se ventũtibus veritas
dicat. (Si quis venit ad me / & non odit patrem suum & ma-
trem / & vxorem / & filios / & fratres / & sorores: adhuc autem &
animã suã nõ potest meus esse discipulus.) Sed percuncta-
ri libet quomodo parẽtes / & carnaliter p̃pinquos p̃cipimur
odisse: qui iubemur & inimicos diligere? Et certe x̃tus de
vxore dicit. Quod deus cõiunxit: homo nõ separet. Et pau-
lus ait. Viri diligite vxores vestras / sicut et christus eccle-
siam. Ecce discipulus vxorẽ diligendã p̃dicat: cũ magister
dicat: qui vxorẽ nõ odit: nõ potest meus esse discipulus. Nũ
quid aliud iudex nunciat / aliud preco clamat? An simul et
odisse possumus & diligere? Sed si vim precepti perpendi-
mus: vtrumq; agere per discretionem valem⁹: vt eos qui
nobis carnis cognatione coniuncti sunt: & quos p̃ximos no-
uimus diligamus / & quos aduersarios in via dei patimur:
odiendo & fugiando nesciamus. Quasi em̃ per odium dili-
gitur: quia carnaliter sapiẽs / dum praua nobis ingerit / non
audet. Ut autem dñs demonstraret hoc erga p̃ximos odii
non de affectione procedere / sed de charitate: addidit p̃xi-
mus dicẽs. (Adhuc abit & aliam suam.) Odisse itaq; precepit

Matth. v. 8.
ad eph. v. c.
Mar. x.

Diligit qñq;
p̃xim⁹ per
odium.

Sancti Gregorij pape.

mur proximos: odisse et animam nostram. Costat ergo quod amando debet odisse proximi: qui sic eum odit sicut semetipsum. Tunc etenim nostram animam bene odimus: cum eius carnalibus desiderijs non acquiescimus: cum eius appetitum frangimus: eius voluptatibus reluctamur: que ergo contempta ad melius ducitur: quasi per odium amatur. Sic nimirum exhibere proximo nostris odij discretionem debemus: ut in eis et diligamus quod sunt: et habeamus odio quod in Dei nobis itinere obsistunt. Certe dominus paulus hierosolymam pergeret propheta agabus zonam illius apprehendit: suisque pedibus alligavit dicens. Viri cuius hec zona est sic alligabitur indei in hierusalem. Sed is qui alam suam perfecte oderat: quid dicebat. Ego non solum alligari: sed et morti in hierusalem paratus sum pro nomine domini iesu christi: nec facio alam in eius precioso sanguine me. Ecce quomodo animam suam amando oderat: immo odians amabat: quam cupiebat pro iesu morti tradere: ut hanc ad vitam de peccati morte suscitaret. Ab hac ergo discretionem odij nostri trahamus formam ad odium proximi. Ametur quilibet in hoc mundo etiam adversarius: sed in vis dei contrarius non ametur etiam propinquus. Quisquis etiam eterna concupiscit: in ea quam aggreditur causa dei extra patrem: extra matrem: extra uxorem: extra filios: extra cognatos: extra semetipsum fieri debet: ut eo verius cognoscat deum: quo in eius causa nemo recognoscit. Multum itaque est quod carnales affectus intentionem mentis dimerberant: eiusque actus obscurant: quos tamen nequaquam nocuos patimur: si eos premendo teneamus. Amandi ergo sunt proximi: impendenda est charitas omnibus: et propinquis et extraneis. Nec tamen pro eadem charitate a dei amore flectendum. Scimus autem quod cum de terra philistinum arca domini ad terram israelitarum rediret: plastro super imposita est: et vacce plastro subiuncte sunt: que fete fuisse memorantur: quarum filios clauserunt domi. Et scriptum est. Ibant autem in directum vacce per viam que ducit bethsanis: uno itinere gradiiebant per vias et mugientes: et non declinabant neque ad dexteram neque ad sinistram. Quid ergo vacce nisi fideles quosque in ecclesia designant: qui dum sacri eloquii precepta considerant: quasi superimpositam sibi domini arcam portant. De quibus hoc etiam est notandum quod fuisse fete mentio

Act. xxi. c.

Paulus alam suam amando oderat.

Arca domini ferebat per vaccas.

1. Reg. vi. c.

Homelia. xxxviij. Fo. cxxiij.

rant: q; sunt pleriq; qui in via dei intrinsec⁹ positi foris carnalibus affectibus ligantur: sed nō declinant a recto itinere: qui arcam dei portant in mēte. Ecce eivacce bethsamis pergunt. Bethsamis quippe dicitur domus solis. Et ppheta ait. Vobis autē qui timetis dñi: orientur sol iusticie. Si ergo ad eterni solis habitationē tendimus: dignum profecto est: vt de itinere p carnalibus affectibus non declinemus. Tota enim virtute pēsandum est: q; vacce dei plastro sup posse pergunt / et gemunt. Dant ab intimis mugitus / et tamen ab itinere non deflectunt gressus. Sic nimirū predicatorum dei: sic fideles quiq; esse intra sanctam ecclesiam debent: vt cōpatiantur proximis per charitatem: ⁊ tamen de via dei non exorbitent per cōpassionem. hoc ipsum vero anime odium qualiter exhiberi debeat: veritas subdendo manifestat dicens. Qui non baulat crucem suam: et venit post me: non potest meus esse discipulus. Crux quippe a cruciata dicitur. Et duobus modis crucem domini baulamus: cum aut per abstinentiam carnem afficimus / aut per cōpassionem proximi / necessitatem illius nostram putam⁹. Qui enim dolorem exhibet in aliena necessitate: crucem portat in mente. Sciendum vero est q; sunt nonnulli q; carnis abstinentiam non pro deo / sed pro inani gloria exhibēt. Et sunt pleriq; qui cōpassionem proximo non spiritaliter sed carnaliter impendunt: vt ei non ad virtutem sed quasi miserando ad culpas foueant. Vt itaq; crucem quidem videntur ferre: sed dominum non sequunt. Unde recte hec ea demeritas dicit. (Qui non baulat crucem suam / et venit post me: nō potest meus esse discipulus.) Baulare etenim crucē ⁊ post dñm ire / est vel carnis abstinentiam / vel cōpassionē pximo p studio interne intentionis exhibere. Nā quicquid hec pro temporali intentione exhibet: crucem quidem baulat / sed ire post dominū recusat. Quia hō sublimia precepta data sunt: p̄tinus cōparatio edificande sublimitatis adiungit / cum dicit. (Quis ei ex vobis volēs turrim edificare: nō prius sedens cōputat sumpt⁹ q; necessarij sunt: si habeat ad perficiendū: ne postea cōposuerit fundamentū ⁊ non potuerit perficere / omnes qui viderint incipiant ei illudere dicentes: quia hic homo cepit edificare: et non po-

Wala. liij. a.

Lu. xliij.

Crucem dñi
duob⁹ modis
baulamus.

Sancti gregori pape.

tuit consummare.) Omne quod agimus: preuenire per studium considerationis debemus. Ecce enim iuxta veritatis vocem. Qui turrem edificat: prius edificij sumptus parat. Si ergo humilitatis turrem construere cupimus: prius nos preparare contra aduersa huius seculi debemus. Hoc enim inter terrenum et celeste edificium distat: quod terrenum edificium expensas colligendo construitur: celeste vero expensas dispergendo. Ad illud sumptus facimus: si non habita colligamus. Ad istud sumptus facimus: si et habita relinquamus. Istos sumptus diues ille habere non potuit: qui multas possessiones possidens magistrum requisit: dicens Magister bone quid faciendo vitam eternam possidebo? Qui cum precepta relinquendi omnia audisset: tristis abscessit. Et inde est angustatus in mente: unde fortis fuit latior in possessione. Quia enim in hac vita amabat sumptus celsitudinis: tendendo ad eternam patriam: habere noluit sumptus humilitatis. Considerandum vero est quod dicitur (omnes qui viderint: incipiant illudere ei.) Quia iuxta Pauli vocem spectaculum facti sumus mundo: angelis et hominibus. Et in omne quod agimus considerare occultos nostros aduersarios debemus: qui semper nostris oneribus insistunt: semper ex nostro defectu gratulantur. Quos propheta intuens ait. Deus meus in te confido non erubescam neque irrideant me inimici mei. In bonis enim operibus intenti nisi contra malignos spiritus sollicite vigilemus: ipsos irrisores patimur: quos ad malum persuasores habemus. Sed quia de construendo edificio comparatio data est nunc ex minori ad maius similitudo subditur: ut ex rebus minimis maiora pensentur. Nam et sequitur (Aut quis rex iturus committere bellum aduersus alium regem: nonne se dens prius cogitat: si possit cum decem milibus occurrere ei: qui cum. xx. milibus venit ad se? Alioquin adhuc illo loquente agente legationem mittens: rogat ea que pacis sunt.) Rex contra regem ex equo venit ad prelium: et tamen si se perperdit non posse sufficere legationem mittit. et ea que pacis sunt postulat. Quibus ergo nos lacrymis veniam sperare debemus: quod in illo tremendo examine cum rege nostro ex equo ad iudicium non venimus. Quos nimirum conditio laetis infirmitas: et

Edificium celeste et terrenum differit.

Matth. xix. b.

I. Cor. iij. b.

Ps. xxiij.

Homelia. xxxvij. Fo. xxxiiij.

causa inferiores exhibet. Sed fortasse iam mali operis cul-
pas abscindimus: iam prava queq; exterius declinamus.
Nunquid ad reddendam rationem cogitationis nostre suf-
ficimus: nam cum. xx. milibus venire dicitur is contra que
minime sufficit iste qui cum. x. milibus venit. Decem milia
quippe ad. xx. milia / simplum ad duplum sunt. Nos autem
si multum proficimus vix exteriora nostra opera in rectitu-
dine seruamus. Nam et si iam luxuria carnalis abscissa est
tamen adhuc a corde funditus abscissa non est. Ille autem
qui iudicaturus venit: exteriora simul et interiora iudicat
facta pariter et cogitationes p̄sat. Cum duplo ergo exer-
citu contra simplum venit: qui nos vix in solo opere p̄para-
tos simul de opere ⁊ cogitatione discutit. Quid ergo age-
ndum est fratres: nisi vt dū nos cū simplo exercitu contra du-
plum illius sufficere non posse aspiciamus: dū adhuc longe est
legationem mittamus: et rogemus ea q̄ pacis sunt. Lōge
enim esse dicit: q̄ adhuc p̄sens p̄ iudiciū nō videt. Mitta-
mus ad hūc legationē lacrimas n̄sas / mistemus in se opa
mactemus in ara eius hostias placationis: cognoscamus
nos cum eo in iudicio non posse contendere. Pensemus v̄r
tutem eius fortitudinis: rogemus ea que pacis sunt: hec est
nostra legatio: que regem venientem placat. Pensate fr̄es
q̄ benignus sit q̄ is qui suo aduentu valet opprimere: tar-
dat venire. Mittamus ad hunc (vt diximus) legationem
nostram: stendo: tribuendo sacras hostias offerendo. Sin-
gulariter nāq; ad absolutionem nostram oblata cū lachry-
mis ⁊ benignitate mentis sacri altaris hostia suffragatur
quia is qui in se refuges a mortuis iā non moritur: adhuc
per hanc in suo mysterio pro nobis iterum patitur. Nam
quotiens ei hostiam sue passionis offerimus: totiens nobis
ab absolutionē nostram / passionē illius reparamus. Multo-
tos vt arbitror v̄m fratres charissimi cōtiguit nosse hoc: qd̄
volo ad memoriam vestrā narrando reuocare: Non longe
a nostris fertur temporibus factum q̄ quidam ad hostibus
captus longe traductus est. Cūq; diu teneretur in vincu-
lis cum vxor sua eum ex eadem captiuitate non reciperet
extinctum putauit. Pro quo iam velut mortuo hostias heb-
domadibus singulis curabat offerre. Cuius totiens vincu-

Judex exte-
riora ⁊ interio-
ra iudicabit.

Legationem
ad dominum
mittere de-
bemus vt ro-
gem⁹ ea que
pacis sunt.

hostia altar̄
multis valet
ad absolutio-
nē nostram.

hostie obla-
tio magne est
se efficacie no-
tabili ostendit
tur exēplo.

Sancti gregozij pape.

ta soluebantur in captiuitate: quoties ab eius cōiuge obla-
ta fuissent hostie p̄ aīe eius absolute. Nā longa post tē-
pora reuerfus amirans valde sūe indicauit vxori q̄ diebus
certis hebdomadis singulis ei⁹ vincula soluebant. Quos
videlicet dies ei⁹ vxor atq; horas discuties: tūc eū recogno-
uit absolutū: cū pro eo sacrificiū meminerat oblatum. Hinc
ergo fratres charissimi/hinc certa cōsideratione colligite
oblata a nobis hostia sacra q̄tū i nobis solvere valeat liga-
turam cordis: si oblata ab altero potuit in altero solvere vī-
cula corporis. Multi vestrum fratres mei cassinariensis
vrbis episcopum nouerunt: cui mos erat quotidianus deo
hostias offerre: ita vt pene nullus dies vite ei⁹ abscederet:
q̄ nō oipotētī deo hostiā placationis imolaret. Cui cū sacri-
ficio valde etiā concordabat vita. Nam cuncta q̄ habebat
in elemosinis tribuēs: cum ad horā offerendū sacrificiū ves-
nisset velut totus in lachrymis defluēs: semetipsum cū ma-
gna cordis contritione mactabat. Cuius ⁊ vitā et exitū a
quodā venerabilis vite dyacono q̄ fuerat ab eo nutrit⁹ res-
ferēte cognoui. Aiebat enī q̄ qdā nocte ei⁹ presbytero p̄ vi-
sum dñs assistit: dicēs. Uade ⁊ dic epō! Age q̄ agis: opare
q̄ operaris: nō cesset pes tuus nō cesset manus tua: natali
apostolorū venies ad me: ⁊ retribuā tibi mercedē tuā. Sur-
rexit psbyter: s; q; e vicino apostolorū natalici⁹ dies imine-
bat: itā p̄pinq; exitus diē epō nunciare ptimuit. Alia nocte
dñs rediit: eiusq; inobediētā vehementer increpauit: atq;
eadē inssionis suā verba retexuit. Tūc presbyter surrexit
vt pergeret: sed rursus infirmitas cordis ipedimēto facta
est indicāde reuelationis. Et ad admonitiōē quoq; itera-
te inssionis obduruit pergere: ⁊ q̄ viderat manifestare ne-
glexit. Sed q; magnā mansuetudinē cōtempte gratie: ma-
gnā dign⁹ est ior sequi solet ira vindicte: visione tertia dñs: apparens iā
quī sepi⁹ dei verbis addidit verbera: ⁊ tam districta cede mactatus est:
gratiam con- vt in eo duriciam cordis emollirent vulnera corporis. Sur-
tempit. rexit ergo eruditus ex verbere: perrexit ad episcopū: eiusq;
iam ex more iuxta beati lunenalis martyris sepulchri⁹ ad
offerendum sacrificiū cōsistentē repperit: secreta circūstā-
tibus petiit seq; eius pedibus strauit. Cūq; cum vbertim
sensum ep̄s vix ad se leuare potuisset: lachrymarū causas

Punitiōe ma-
gna dign⁹ est
quī sepi⁹ dei
gratiam con-
tempit.

Homelia. xxxvii. Fo. cxxxv.

cognoscere studuit. Ille vero relaturus ordinem visionis
prius vestimēto ex humeris deuoluto dederit plagas cot-
pous (vt ita dicam) testes veritatis & culpe monstranti. Et
ta animaduersione destrictionis medijs illius accepta ver-
bera ltuore inflicto succulcauerant. Que mox vt epus vidit:
ex horruit: & quis sibi talia facere psumpsisset: cum magne
obstupefactionis vocibus inquisiuit. At ille respondit hec
proseipso fuisse perpessus. Exceuit cum terrore admiratio
sed nullas iam presbyter inquisitionis eius moras adijcēs
secretum reuelationis aperuit: eiq; iussiones dominicas
per ea que audierat verba narrauit dicens. Age quod as-
gis: operare quod operaris: non cesset manus tua: non ces-
set pes tuus natali apostolorum venies ad me: et retribuā
tibi mercedem tuam. Quibus auditis episcopus? se in oratio-
nem cum magna cordis contritione prostrauit: et qui obla-
turus sacrificium ad horam tertiam venerat: hoc p exten-
se orationis magnitudine ad horam nonam vsq; protelauit
Atq; ex illo iā die magis magisq; exaucta sunt ei lucra pie-
tatis. Factusq; est tam fortis in opere: q̄ certus ex munere
quippe qui eum cui ipse debitor fuerat ex ea promissione
iam ceperat habere debitorē. huic aut consuetudo fuerat
annis singulis natalis apostolorū die romā venire. Itaq;
ex hac reuelatiōe suspectus venire iuxta morem noluit. Eodē
ergo tēpore sollicitus fuit. Scō q; anno vel tertio i mortis
sue expectatiōe suspēsus: quarto quintoq; & sexto similiter q̄
desperare iam de veritate reuelationis poterat: si verbis
fidem verbera nō fecissent. Cum ecce anno septimo vsq; ad
expectari natalis sacras vigillas: incolumis peruenit: sed
leuis hunc in vigilijs calor attingit: atq; ipso die natalis si-
lis sua se expectantibus missarum solennia implere se pos-
se recusauit. Illi vero qui de eius erant pariter egressione
suscepti: simul ad eum omnes venerūt: sese vnanimitē as-
stringentes vt die eodem nequa q̄ acquiescerent missarū
solennia celebrari: nisi p̄ eis apud dñm idem antistes suus
intercessor accederet. Tunc ille cōpulsus in episcopi ora-
torio missas fecit: & manu sua corpus dominicū pacemq;
otibus tribuit: q̄ cuncto ministerio oblatis sacrificij pacto ad
lectulū rediit: ibiq; iacēs dū sacerdotes suos ac ministros

Alias. leuis
dolor.

Sancti gregori pape.

circumstetisse cerneret: quasi vale vitinum dicens de seruādo eius viniculo charitas ammonerat: et quanta debuissent concordia inter se vnire: predicabat. Cum subito inter ipsa sancte exhortationis verba voce terribili clamauit dicens hora est. Voxq; assistentibus ipse suis manibus linteum dedit: quod ex more morientium sibi contra faciem tēderetur. Quo tenso: spiritum emisit: sicq; sancta illa anima ad gaudia eterna perueniens: carnis corruptione soluta est. Quē fratres charissimi quem vir iste in morte sua imitatus est: nisi eū quem in vita sua fuerat contemplatus. Dicens enim hora est: de corpore exiit: q; et iesus peractis omnibus cum dixisset consummatū est: inclinato capite tradidit spiritum. Quod ergo dominus ex potestate: hoc egit famulus ex vocatione. Ecce quotidiane hostie illa cum elemosynis et lachrymis missarum legatio quantam cum rege veniente gratie pacem fecit. Relinquat ergo omnia qui pōt. Qui autem relinquere omnia non potest: cum adhuc longe est rex: legationem mittat lachrymarum: elemosynarum: hostiarum munera offerat. Vult enim placari precibus: q; scire q; portari non possit iratus. Quis adhuc moram facit venire: legationem pacis sustinet. Venisset iā iamq; si vellet: et cunctos suos aduersarios trucidasset. Sed et q; terribilis veniet: indicat: et tamen ad veniendum tardat: q; non vult inuenire quos punit: sed reatum nobis contemptus nostri denunciat: dicens. (Sic ergo omnis ex vobis qui nō renunciat omnibus que possidet: non potest meus esse discipulus.) Et tamen sperande salutis remedium confert: quia q; per iram non potest ferri: per postulate pacis vult legationem placari. Lauate ergo fratres charissimi lachrymis maculas peccatorum: elemosynis tercite: sacris hostis expiate. Nolite possidere per desiderium: que adhuc per vnum minime reliquistis. Spem in solo redēptore figite: ad eternam patriam mente transite. Sic enim nil in hoc mundo tam amando possidetis: etiam possidendo cuncta reliquistis. Ipse nobis gaudia desiderata cōcedat: qui nobis eterne pacis remedia contulit iesus christus dominus noster. Qui vniuit et regnat cū patre in vnitae spir itus sancti. Deo Per omnia secula seculorum Amen.

Johā. xix. f.

Lachrymarum
legationem
mittamus ad
regem.
Deo vult placari
precibus

Elemosyne
tercite
maculas
peccatorum.

Homelia. xxxvij. Fo. cxxxvj.

Lectio sancti euange-
lij secundum Mattheus.

In illo tempore Loque-
batur Iesus principibus sacerdotū
et pharisæis: in parabolis dicēs. Si-
mile factum est regnum celorum homini re-
gi: qui fecit nuptias: filio suo: et misit seruos
suos vocare inuitatos ad nuptias: et nolebāt
venire. Iterum misit alios seruos dicēs. Vi-
cite inuitatis. Ecce prandium meum paraui
thauri mei et altaria occisa sunt: et omnia pa-
rata: venite ad nuptias. Illi autem neglexe-
runt. Et abierūt alius in villam suam: alius
vero ad negotiationem suam. Reliqui vero
tenuerunt seruos eius: et contumeliis affe-
ctos occiderūt. Rex autem cum audisset ira-
tus est: et missis exercitibus suis perdidit ho-
micidas illos: et ciuitates illorum succēdit.
Tunc ait rex seruis suis. Nuptie quidem pa-
rate sunt: sed qui inuitati erant non fuerunt
digni. Ite ergo ad exitus vtarum: et quos-
cunq; inueneritis vocate ad nuptias. Et
egressi serui eius in vias: congregauerunt

Mat. xxij. 8.

III.

Sancti gregorii pape.

omnes quos inuenerunt bonos et malos: et implete sunt nuptie discumbentium. Intrauit autem rex ut videret discumbentes: et vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali: et ait illi Amice quomodo huc intrasti non habes vestem nuptialem? At ille obmutuit. Tunc dixit rex ministris. Ligatis pedibus eius et manibus mittite eum in tenebras exteriores. Ibi erit fletus et stridor dentium. Multi enim sunt vocati pauci vero electi.

Homelia lectionis eiusdem habita ad populum in basilica beati clementis. Dominica vigesima post trinitatem.

Luc. xliij. d.

Home. xxxviii.
Ext^a lectioⁿis eu^{an}g^{el}ice fratres charissimi volo (si possum) sub breuitate transcurrere: ut in fine eius valeam ad loquendum laus suis vacare. Sed querendum primo est an hec apud mattheum ipsa sit lex

Home. xxxviij. Fo. cxxxvii.

ctio que apud lucam sub appellatione cene describitur. Et quidem sunt nonnulla que sibi: dissona esse videntur: quia hic prandium / illic cena memoratur: hic q̄ ad nuptias non dignis vestibus intravit repulsus est: illic nullus qui intrasse dicitur / repulsus esse perhibetur. Quia ex re recte colligitur: q̄ et per nuptias presens ecclesia et illic per cenam eternum et vltimum conuiuium designatur. Quia et hanc nonnulli exturi intrant: et ad illud quisquis semel intrauerit: vltimus non exiit. At sit quis forte contendat hanc eandem esse lectionem: ego melius puto salua fide a lieno intellectu cedere: q̄ contentionibus deservire. Qm̄ et intelligi cōgrue forsitan potest: q̄ de pietate eo q̄ cū nuptiali veste non venerat: quod lucas tacuit: matthe⁹ dixit q̄ vero p̄ illum cena per hunc autē prandiu dicit nequa q̄ vel hoc nostre intelligentie obsistit: quia cū ad horam non ā apud antiquos quotidie prandiu fieret: ipsum quoq̄ prandiu cena vocabatur. Sepe autem iam dixisse memini: q̄ plerumq̄ in sancto euangelio regnum celorum presens ecclesia nominatur. Congregatio quippe iustorum: regnum celorum dicitur. Quia enim, per prophetam dominus dicit Celum mihi sedes est: et salomon ait. Anima iusti sedes sapientie. Paulus etiam dicit christum dei virtutem et dei sapientiam: liquido colligere debemus: quia si deus sapientia: anima autem iusti sedes sapientie: dum celum dicitur sedes dei celum ergo est anima iusti. hunc per psalmistam de sanctis predicatoribus dicitur. Celi enarrāt gloriā dei Regnum ergo celorum est ecclesia iustorum. Quia dum eorum corda in terra nil ambiunt: per hoc quod ad superna suspirant: iam eis dominus quasi in celestibus regnat. Dicatur ergo (simile est regnum celorum homiu regi qui fecit nuptias filio suo). Jam intellexit charitas vestra quis est iste rex regis filij pater: ille nimirum cui psalmista ait. Deus iudicium tuum regi da: et iusticiam tuam filio regis Qui fecit nuptias filio suo. Tunc enim deus pater deo filio suo nuptias fecit: quando hunc in ytero virginis humane nature coniunxit: quando deum ante secula fieri voluit hominē in fine seculor. Sed q̄ ex duabus psonis fieri solet ista nuptialis consuetudo: absit hoc ab intellectibus istis vsq̄

ff. ij.

Esā. lvi. s.
i. cor. i. d.

Anima iusti
potest dici ce-
lum.
ps. xviij.

ps. lxxi.

Nuptias qm̄
di. de⁹ pater
filio fecisse.

Sancti Gregorii pape

sona dei et hominis redemptoris nostri. Iesu xpi ex duab⁹ personis credamus vnitam. Ex duab⁹ quippe atq; in duab⁹ hunc naturis existere dicimus: ied ex duabus personis co⁹ positum credi (vt nefas) vitamus. Apertius ergo atq; securius dici potest: q; in hoc pater regi filio nuptias fecit quo ei per incarnationis mysterium sanctam ecclesiam sociavit. Uterus autem genitricis virginis huius sponsi thalamus fuit. Unde et psalmista dicit. In sole posuit tabernaculum suum: ec ipse tanq; sponsus procedens de thalamo suo.

Tanq; sponsus quippe de thalamo suo processit qui ad co⁹ iungendam sibi ecclesiam incarnatus deus de incorrupto vtero virginis exiit. Misit ergo seruos suos vt ad istas nuptias amicos inuitaret. Misit semel: misit iterum: q; incarnationis dnice pdicatores et prius prophetas et postmodu apostolos fecit. Bis itaq; seruos ad inuitandum misit: q; incarnationem vnigeniti et per prophetas dixit futuram: et per apostolos nunciavit factam. Sed q; hi qui prius inuitati sunt: ad nuptiarum conuulium venire noluerunt: in secunda inuitatione iam df. Ecce prandium meum parauit tauri mei et altitia occisa sunt: et omnia parata. Quid i tauris vel altitibus fratres charissimi nisi noui ac veteristes testamenti patres accipimus: Quia enim vulgo loquor: etia ipsa me necesse est verba euangelice lectionis explanare. Altitia enim saginata dicim⁹. Ab eo enim quod est alere. altitia quasi altitista vocamus. Cum vero in lege scriptum sit. Diliges amicum tuum: et odio habebis inimicum tuum: accepta tunc iustis licentia fuerat: vt dei inimicos suosq; aduersarios quanta possent virtute comprimerent eosq; iure gladij ferirent. Quod in nouo proculdubio testamento copefcit: cu p semetipsam veritas pdicat dicens. Illigite inimicos vestros bnfacite his q; oderut vos. Qui ergo per tauris/nisi patres testameti veteris significant. Na ex pmissione legis acceperant: q; tenns aduersarios suos odij retributione pcuterent. Ut ita dicam qd aliud q; tauri erat: q; inimicos suos virtutis corporee cornu feriebat. Quid vero p altitista nisi patres testameti noui figurant: q; du graj pinguetudinis interne pcipit: eternis desiderijs iniretes ad sublimia cõtemplationis sue penis subleuant. In imo quippe cogis

Psal. xviij.

Tauri vel altitia quid representant.

Leniti. xix. c.
Matth. v.

Mat. v. a.

Home. xxxviij. Fo. xxxviij.

tationē ponere qđ est aliud qđ qđa ariditas mētis. Qui autē
Intellectu celestiuū iā per sancta desideria de supernis delecta
tionis intime cibo pascitur: quasi largitori alimēto pingue
scunt. hac ei pinguedine saginari ppheta ꝓcupierat: cū di
cebat. Sicut adipe ꝓ pinguedine repleat aia mea. At ergo
pđicatorēs dñice incarnationis missi psecutionē ab infideli
bus ꝓ ppheta postmodū sancti apli ptulerunt: inuita
tis ꝓ venire nolentibꝫ dicit (Tauri mei ꝓ altilia occisa sunt
ꝓ oia parata.) Ac si apertꝫ dicat: patrū pcedētū mortes a
spicite: ꝓ remedia vite vestre cogitate. Notādum vero qđ
priori inuitatione nil de tauris ꝓ altilibus dī. In scōa autē
tam tauri et altilia mactata esse mēorant. At ospotēs deꝫ
cum verba eius audire nolumus adiungit exēpla: vt omne
qđ impossibile credimꝫ: tāto nobis ad sperandū fiat facilis:
quāto ꝓ hoc trāsisse iā ꝓ alios audiuimꝫ. Seq̄t Illi autē ne
glexerūt: ꝓ abierūt aliꝫ in villā suā: alius vero in negocia
tionē suā) In villā qđpe ire est: labori terreno imoderate in
cūbere. In negociationem vero ire est: actionum seculariū
lucris inhare. Quia enim alius intentus labori terreno a
lius vero mundi huius actionibus deditus/ mysterium in
carnationis dominice pensare: et secundum illud viuere
dissimulat: quasi ad villam vel negocium pergens/ venire
ad regis nuptias recusat. Et plerumqꝫ (quod est grauius)
hōnulli vocātis gratiā nō sōli respuūt: sed etiā perseque
tur. Unde ꝓ subditur (Reliqui vero tenuerūt seruos eius:
ꝓ cōtumelijs affectos occiderunt.) Sed rex ista cognoscens
missis exercitibus suis pdidit homicidas illos: ꝓ ciuitatem
illoꝝ succēdit) homicidas perdit: quia persequeñtes interi
mit. Ciuitatē eoz igni succendit: qđ illorum non solum aie/
sed caro quoqꝫ in qua habitauerant eterne gehenne flam
ma cruciatur. Missis vero exercitibus extinxisse homici
das dicitur: quia in hominibus omne iudiciū per angelos
exhibetur. Quid nāqꝫ sunt illa angelozum agmina nisi ex
ercitus regis nostri. Unde ꝓ idem rex dominus sabaoth di
citur. Sabaoth quippe exercitus interpretatur. Ad per
dendos ergo aduersarios suos/ exercitum mittit: quia nis
mum vindictam dominus per angelos exercet. Cuius vi
dice potētā tūcnī patres audiebāt: nos autē iā cernimus
iii. iij.

ps. lxxij.

Exempla ad
iungit deꝫ cū
eiꝫ verba au
dire nolumꝫ.

Ciuitas ma
loꝝ succende
tur igni.

Sabaoth in
terpretatur
exercitus.

Sancti gregorijs pape.

Ubi sunt enim supbi illi martyrum psecutores. Ubi illi qui contra conditorē suū cervicē cordis erexerāt: et de hui⁹ mundi gloriā mortifera tumbāt. Ecce iā mors martyrum floret in fide videntū: et hi qui contra illos de crude litate sua gloriati sunt: nequaquā ad memoriā nostrā veniunt: vel in numero mortuorū sunt. Rebus ergo recognoscimus: quōd in parabolis audiui⁹. S; is qui inuitantē se contēnē cōspicit: regis filij sui nuptias vacuas non habebit. Ad alios mittit: quia et si apud aliquos laborat verbum dei: quāquā tñ sermo dei inuenturus est vbi requiescat. Unde et subditur. (Tūc ait seruis suis. Nuptie quāde pate sūt: s; q̄ inuitati erāt non fuerunt digni. Ite ergo ad exit⁹ viarū: et quāscūq; inuenitis: vocate ad nuptias.) Si in scriptura sacra vias actiones accepim⁹: exitus viarū intelligim⁹ defect⁹ actionū. Quā illi plerūq; facile ad deū veniūt: quōd in terrenis actib⁹ p̄p̄ nulla comittātur. Sequit⁹. Et egressi serui ei⁹ i vias: cōgregauerūt oēs quōs inuenerūt: malos et bonos: et implete sunt nuptie discumbētib⁹. Ecce iam ipsa qualitate cōmūtatiū aperte ostendit: quā p̄ has regis nuptias p̄sens ecclesia designat in qua cū bonis et mali conueniunt. Permixta quippe est diuersitate filiorū. Quā sic oēs ad fidē generat: vt tñ oēs p̄ mutationē vite ad libertatē spiritualis gratie culpīs exigentibus nō p̄ducatur. Quosq; nāq; hic viuim⁹: necesse ē vt vitā p̄sentis seculi permixti peragamus. Tūc autē discernimur: cū puenimus. Boni enī soli nūq; sūt: nisi in celo: et mali soli nūq; sunt: nisi in inferno. hec autē vita que inter celū et infernū sita est: sicut in medio subsistit: ita vt rarumq; partium cines communiter recipit: quos tamē sancta ecclesia et nūc indiscrete suscipit: et postmodum in egressione discernit. Si ergo boni estis quōd diu in hac vita subsistitis: equanimiter tolerare malos debetis. Nam quisquis malos non tolerat: ipse sibi p̄ intolerantiā suā testis est quā bon⁹ nō est. Abel enī esse renuit: quem caīn malicia non exercet. Sic in tritura aree grana sub plateis premuntur: sic flores inter spi nas ouisunt: et rosa que redolet crescit cū spina que pungit. Duos quippe filios habuit primus homo: vnus vnus horum electus est alter reprob⁹ fuit. Tres filios noe arca contulit: sed duo ex his electi sunt: et vnus reprob⁹ fuit. Duo

Ute in sacris
scripturis ac-
cipiuntur pro
actionibus.

Alias imita-
tionem Boni
quā separabū-
tur a bonis.

xxij. q. iij.
hec autem.

Homelia. xxxviij. Fo. cxxxix.

abraham filios habuit: sed vnus electus est: alter reprobus fuit. Duos isaac filios habuit: sed vnus electus est: alter reprobatus. Duodecim filios habuit iacob: sed ex his vnus per innocentiam venditus est: alij vero per maliciam venditores fratris fuerunt. Duodecim apostoli sunt electi: sed vnus in his admixtus est reprobus: qui probaret undecim qui probarentur. Septem sunt dyaconi ab apostolis ordinati: sed sex in fide recta permanentibus: vnus extitit auctor erroris. In hac ergo ecclesia nec mali esse sine bonis: nec boni sine malis esse possunt. Antea itaq; tepora fratres charissimi ad mentem reducite: et vos ad maiorem tolerantiam roborate. Si enim filij electorum sumus: restat necesse est vt per eorum exempla gradiamur. Bonus enim non fuit quia malos tolerare recusauit. hinc namq; est quod de se: metipso beatus iob asserit dicens. frater fui dyaconum: et focus strutionum. hinc per salomonem sponsi voce ecclesie dicitur. Sicut lilium inter spinas: sic amica mea inter filias. hinc ad ezechielem dominus dicit. filij hominis increduli et subuersores sunt tecum: et cum scorpionibus habitas. hinc petrus beati iohannis vitam glorificat dicens. Et iustum iohannis oppressum a nefandorum iniusta conuersatione eruit: aspectu enim et auditu iustus erat habitans apud eos qui et die in diem animam iustam iniquis operibus cruciabant. hinc paulus discipulorum vitam et laudat et roborat dicens. In medio nationis prave et peruerse: inter quos lucetis sicut luminaria in mundo verbum vite continentis. hinc iohannes pergami ecclesie attestatur dicens. Scio vbi habitas: vbi sedes est sathane: et tene nomen meum: et non negasti fidem meam. Ecce fratres charissimi pene omnia percurrere cognoscimus: quia non fuit bonus quem malorum prauitas non probauit. Ut enim ira loquar: ferum anime nostre nequaquam perducitur ad subtilitatem acuminis: si hoc non eraserit aliene lima prauitatis. Terrere autem nos non debet quod in ecclesia et multi mali: et pauci sunt boni: quia arca in vndis diluuij que huius ecclesie typum gessit: et ampla in inferioribus: et angusta in superioribus fuit. Que in summitate etiam sua ad vnius mensuram cubiti excreuit. Inferius quippe bestias: quadrupes

Job. xij. b.
Canti. ij. s.
Eze. ij. c.

ij. Pet. ij. b.

Ad phil. ij. c.
Apoca. ij. d.

Boni pauci
sunt: et multi
mali.

Sancti Gregorii pape

dis atq; reptilia: superius vero aues et homines habuisse credenda est. **Ubi lata extitit: ubi bestias habuit: ubi angustia: ubi homines seruauit.** Quia nimirum sancta ecclesia in carnalibus ampla est: in spiritualibus angusta. **Ubi enim bestiales hominū mores tolerat: illic latius sinū laxat.** **Ubi autē eos habet qui spiritali ratione suffulti sunt: illic quidē ad summū ducitur: sed tñ quia pauci sunt angustatur.** **Lata quippe via est que ducit ad perditionē: et multi sunt qui vadunt per eā: et angusta est q̄ ducit ad vitam: et pauci sunt q̄ inueniunt eā.** **Eo autē vsq; archa angustat in summis: quousq; ad mensurā vnus cubiti perducatur: quia in sancta ecclesia q̄to sanctorū quiq; sunt: tanto pauciores.** **Que in summo ad illū pducit: que solus homo in hoibus et sine alterius cōparatione natus est sanctus.** **Qui iuxta psalmiste vocē factus est: sicut passer vnicus in edificio.** **Tanto ergo magis mali tolerādi sunt: q̄to et amplius abundant.** **Quia in aree tritura pauca sunt grana q̄ seruant hoireis: et grādes acerui palearsi: qui in ignibus cōburunt.** **Sed itā qz largiēte domino nuptiarū domū. i. sanctā ecclīaz intrastis: solerter fratres aspiciete: ne aliquid de mētis vestre habitu rex ingreſſus reprehēdat.** **Cū magno em timore p̄ſandum est qd̄ p̄tinus subdit. (Intrauit autē rex vt videret discipulos: et vidit ibi hoies nō vestitū veste nuptiali.)** **Quid fratres charissimi exprimi p̄ nuptialem vestē putamus? Si ei vestē nuptialē baptisma vel fidē dicimus: q̄a sine baptisate et fide hās nuptias intrant? Eo ei ipso foris est: quo nec dū credit. Quid ergo debem⁹ itelligere p̄ nuptialē vestē: nisi charitatē.** **Intrat em ad nuptias: sed cuz nuptiali veste non intrat: qui in sancta ecclīa assistēs fidem habet: sed charitatē nō habet.** **Recte em charitas nuptialis vestis vocat: qz hāc in se cōditor: nosse habuit: dū ad associāde sibi ecclīe nuptias venit.** **Nossa quippe dilectione dei actū est: vt ei⁹ vnigenitus mētēs sibi electorū hoīz vniret.** **Unde et iohānes b̄c t. Sic em dilexit deus mundū: vt filium suum vnigenitum daret nobis.** **Qui ergo per charitatem venit ad homines: eandem charitatem innotuit vestem esse nuptialem.** **Om̄nis ergo vestrum qui in ecclesia positus deo credidit: iam ad nuptias intrauit: sed cū nuptiali veste non venit: si cha-**

Matth. vj. b.

Ps. ci.

Nuptiarū domus dicitur sancta ecclesia.

Joh. iij. b.

Vestis nuptialis dicitur charitas.

Homelia. xxxviii. Fol. cxi.

ritatis gratiam nō custodit. Et certe fratres si quis ad car-
nales nuptias esset inuitatus / vestē mutaret / cōgaudere se
sponso ⁊ sponse ex ipso sui habitus decore ostenderet: inter
gaudētes et festa celebrantes despectis vestib⁹ apparere
erubesceret. Nos ad dei nuptias venimus: ⁊ cordis vestem
mutare dissimulamus. Cōgaudent angeli cum ad celū as-
sumunt electi. Quia ergo mēte hec spiritalia festa cōspici-
mus: q̄ nuptialem vestē. i. charitatē q̄ sola nos speciosos ex-
hibeat: nō habemus. Sciendū vero est qz sicut in duobus li-
gnis / superiore videlicet ⁊ inferiore vestis texti: ita in duo-
bus preceptis charitas habetur in dilectione scz dei ⁊ pri-
mi. Scriptū quippe est. Diliges dñm deū tuū ex toto cor-
de tuo: ⁊ ex tota aīa tua: ⁊ ex tota virtute tua: ⁊ prīmū tuū
sicut teipsum. Quia in re notandū est: qz in dilectione proxi-
mi mēsurā amoris ponit cum dicit. Diliges proximū tuum
sicut teipsum. Dei autē dilectio nulla mēsurā cōstringitur /
cū dicit. Diliges dñm deū tuū ex toto corde tuo: et ex tota
aīa tua: ⁊ ex tota virtute tua. Nō em̄ iubet quisqz quantum
diligat: sed ex ipso: cum dicit ex toto. Quia ille veraciter deū
diligat: q̄ sibi de se nihil relinquit. Duo ergo hec necesse est
vt charitas precepta custodiat / quisquis habere in nuptiis
vestē nuptialem curat. hinc est ei q̄ apud ezechielē pphē-
tam / porte ipsius ciuitatis in mōte cōstitute vestibulū duo-
bus cubitis mēsurat. Quia nimirū accessus nobis celestis ci-
uitatis nō p̄ditur / si in hac ecclesia (que p̄ eo quod adhuc
foris est vestibulum dicit) dei ⁊ proximi dilectio non tenet.
hinc est q̄ cortinis tabernaculi interi cocc⁹ distinctus iube-
tur. Vos estis fratres vos estis cortine tabernaculi: qui p̄ si-
dem in cordibus vestris secreta celestia velatis. Sed corti-
nis tabernaculi distinctus coccus debet inesse. Cocc⁹ quip-
pe ignis speciem habet. Quid vero est charitas nisi ignis.
Sed ista charitas esse distincta debet: vt tingat ⁊ per amo-
rem dei: tingat ⁊ per amorē proximi. Qui ei sic amat deū:
et per cōtemplationem illius negligat proximū: coccus qui
dem est / sed distinctus non est. Rursum qui sic amat proxi-
mū: tamen cōtemplationē dei per eius amorē relinquat
coccus est: sed distinctus non est. Ut ergo charitas vestra
distinctus coccus esse valeat: ⁊ ad amorē se dei et ad amo-

Mat. xxij. d.
Deut. vi.

Eze. xl. f.

Exo. xxv.

Charitas de-
bet esse distin-
cta.

Sancti gregori pape.

rem proximi accendat: quatenus nec ex compassione proximi contemplationem relinquat dei: nec plusquam debet inherens contemplationi dei: compassionem abiciat proximi. Omnis itaque homo inter homines uiuens sic ad eum anhelat quem desiderat: ut tamen hunc non deserat cum quo currebat: et sic huic adiutorium ferat: ut ab illo nullatenus torpeat ad quem festinabat. Sciendum quoque est quod ipsa dilectio proximi in duobus preceptis subdividitur. Cum quidam sapiens dicit. Omne quod tibi odis fieri: uide ne ipse alteri facias. Et per semetipsam veritas predicat dicens. Que uultis ut faciant uobis homines: et uos eadem facite illis. Si enim et quod impendi nobis recte volumus: hoc alijs impartimur: et quod nobis fieri nolumus: hoc alijs facere ipsi deuitamus: charitatis iure uilesa seruamus. Sed nemo cum quempiam diligit: habere se potius charitatem patet: nisi prius ipsas uim sue dilectionis examinet. Nam si quis quemlibet amat: sed propter deum non amat charitatem non habet: sed habere se putat. Charitas autem uera est: cum et in deo diligitur amicus: et propter deum diligitur inimicus. Ille enim propter deum diligit eos quos diligit: qui iam et eos diligit re a quibus non diligit scit. Probari enim charitas per solam odij aduersitatem solet. Unde et per semetipsum dominus dicit. Diligite inimicos uestros: benefacite his qui oderunt uos. Ille ergo securus amat: qui propter deum illum amat a quo se intelligit non amari. Magna sunt hec: et multis ad exhibendum difficilia: sed tamen ista est uestis nuptialis. Quisquis autem hac recubens in nuptijs non habet: iam sollicitus metuat ingrediente rege quin mittatur foras. Ecce enim dicitur. (Intrauit rex ad nuptias ut uideret discumbentes: et uidit ibi hominem non uestitum veste nuptiali.) Nos sumus fratres qui in nuptijs uerbi dei discumbimus: qui iam fidem in ecclesia habemus: qui scripture sacre epulis pascimur: qui contumeliam deo ecclesiarum esse gaudemus. Considerate ergo rogolisi cum nuptiali veste ad has nuptias uenistis: cogitationes uestras sollicita inquisitione discutite. De rebus singulis corda uestra trutinare: si iam contra nullum odium habetis: si contra felicitatem alienam nulla uos inuidie face succeditis: si propeccatam maliciae nemini nocere festinatis. Ecce rex ad uos

Tho. liij.
Matth. vij. b.

Charitas uera
que est.

Luce. vi. d.

Homelia. xxxviii. Fo. cxli.

ptias ingreditur: et cordis nostri habitum contemplantur: atque ei quem charitate vestitum non inuenit: primum iratus dicit. (Amice quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem?) Mirandum valde est fratres charissimi quod hunc et amicum vocat: et reprobat. Ac si ei apertius dicat: amice et non amice. Amice per fidem sed non amice per operationem. (At ille obmutuit) quod quod dicit sine gemitu non potest) in illa distinctione ultime increpationis omne argumentum cessat excusationis. Quis peccat quod ille foris increpat: qui testis conscientie intus animam accusat. Sed inter hec sciendum est: quod quisquis habet vestem istam habet: sed tamen adhuc perfecte non habet: ad primum regis ingressum desperare de venia non debet: quod ipse quocumque spiritibus per psalmistam tribuens dicit. Imperfectum meum viderunt oculi tui: et in libro tuo omnes scribent. Sed quod pauca hec in consolatione labentis et infirmatis diximus: nunc ad eum qui hanc omnimodo non habet: verba scriptamur. Sequitur. (Tunc rex dixit ministris: ligatis manibus eius et pedibus mittite eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus et stridor dentium) Ligantur tunc pedes et manus per distinctionem sententie qui modo prauis operibus ligari noluerunt per meliorationem vite. Vel certe tunc ligat pena: quos modo a bonis operibus ligauit culpa. Pedes enim qui visitare egrum negligunt manus que nihil indigentibus tribuunt: a bono opere iam ex voluntate ligate sunt. Qui ergo nunc sponte ligantur in vitio: tunc in supplicio ligantur in uite. Bene autem dicitur quod in exteriores tenebras proficiatur. Exteriores quippe tenebras dicimus cecitatem cordis: interiores vero tenebras eternam noctem damnationis. Tunc ergo damnatus quisque non in interiores sed in exteriores tenebras mittitur quia illic inuitus proficitur in noctem damnationis: qui hic sponte cecidit in cecitatem cordis. Ubi fletus quocumque et stridor dentium esse perhibetur: ut illic dentes strideant: qui hic de edacitate gaudebant. Illic oculi defleant: qui hic per illicitas concupiscentias habebantur. Quatenus singula queque membra supplicio subiacent: que hic singulis quibusque vitis subiecta seruiebant. Sed repulso in quo videlicet omne maiorum corpus exprimit: generalis primum sententia subinfertur qua dicit. (Multi autem sunt vocati: pauci vero electi.) Tremere

Amicus et non
amicus dei quis
quod potest aliquis
esse.

ps. cxxxviii.

Dentes dam-
natorum stride-
bunt et eorum
oculi flebunt.
Multi sunt vo-
cati pauci ve-
ro electi verum
tremendum

Sancti gregoris pape.

dum est valde fratres charissimi quod audiui. Ecce nos
oēs iam vocati per fidem ad celestis regis nuptias venim⁹
incarnationis eius mysteriū ⁊ credimus ⁊ cōstemur. Diu
ni hbi epulas sumimus. Sed futuro die iudicij rex intratus
erit. Quia vocati sumus: uocimus. si sumus electi: nesci
mus. Tanto ergo necesse est ut unusquisq; nostrū in humi
litate se deprimat: q̄to si sit electus ignorat. Nonnulli enim
bona nec incipiunt: nonnulli vero in bonis que inceperūt: mi
nime persistunt. Alter pene totam vitā ducere in prauitas
te conspicitur: sed iuxta finē vite a prauitate sua per distric
te penitentie lamenta reuocat. Alter electam videtur vitā
tam ducere: et tamen hunc contingit ad erroris nequiciam
iuxta finem vite declinare. Alius bonum bene inchoat: me
lius cōsummat. Alius in malis actibus a primena etate se
exercet: ⁊ in eisdē operibus semper seipso deterior cōsumit
ma. Tāto ergo sibi unusquisq; sollicitate metuat: q̄to igno
rat q̄ restat. Quia (q̄ sepe dicendū est: ⁊ sine obliuione re
timendū) multi sunt vocati: pauci hō electi. Sed q̄ non hō
mentes audientiū plus exempla fidelīū q̄ docentiū verba
cōuertunt: volo vobis aliquid de primo dicere quod corda
vestra tanto formidolosius audiant: q̄to eis hoc de propin
quo sonat. Neq; em̄ res longe ante gestas dicim⁹: sed eas
de quibus testes existūt: eisq; interfuisse se referunt memo
ramus. Tres pater meus sorores habuit: que cūcte tres sa
cre virgines fuerūt. Quarum una tarsilla / alia gordiana / alia
emiliana dicebat. Uno omnes ardore conuerse / vno eodēq;
tēpore sacrate / sub districtiōe regulari degētes / in domo p
pria socialē vitā ducebāt. Cūq; essent dñti⁹ in eadē cōuer
satione: ceperūt quotidianis incrementis in amorē cōditoris
sui tarsilla ⁊ emiliana succrescere ⁊ cum solo hic essent cot
pore: quotidie aio ad eterna trāsire. At cōtra gordiane au
mus cepit a calore amoris intimi p quotidianam detrimēta
teperescere: ⁊ paulisper ad huius seculi amorem redire. Cre
bito autē tarsilla dicere emiliane sorori sue cū magno gemitu
solebat: video gordianā sororem nostram de nostra sorte
non esse: perpendo enim quis foras defluit: ⁊ cor ad q̄ pro
posuit non custodit: quam curabant blanda quotidie res
dargutione corripere: atq; a leuitate motum ad grauitas

Exēpla plus
monēt q̄ p̄ba

Exēplū de tri
bus sororibus
bri gregoriū.

Homelia. xxxviij. Fo. cxliij.

tem sui habitus reformare: que quidem resumebat vultu
subito grauitatis inter verba correptionis. Sed cum eius-
dem correptionis hora transisset: transibat p̄tinus ⁊ super-
ducta grauitas honestatis: moxq; ad leuia verba redibat.
Puellarum gaudebat societate laicarum: eiq; persona val-
de onerosa erat: quecuq; huic misero dedita non erat. Qua-
dam vero nocte huic tarsille amice mee que inter sorores
suas virtute continue orationis/afflictionis studiose absti-
nentie singularis/grauidate vite venerabilis: in honore/et
culmine sanctitatis excreuerat: sicut ipsa narrauit: per vi-
sionem atrauus meus felix huius romane ecclesie antistes
apparuit: eiq; mansione p̄petue claritatis ostendit dice ns
Veni q; in hac te lucia mansione suscipio. Que subsequenti
mor febre correpta ad diem peruenit extremu. Et sicut no-
bilibus feminis/virib; morientibus multi conueniunt q̄ eor-
um primos cosolentur: eadē hora eius exitus multi viri ac fe-
mine eius lectulum circumsteterunt: inter quas mater mea
q; affuit. Tūc subito sursum illa respiciens iesum veniēte
vidit: ⁊ cum magna aduersione cepit circumstantibus cla-
mare dicens. Recedite recedite: iesus venit. Cūq; in eum
intēderet que videbat: sancta illa aīa a carne soluta ē tāta
q; subito fragrantia miri odoris aspersa ē: vt ipsa q; suauis-
tas cunctis ostenderet/illuc auctore suauitatis venisse. Cū-
q; corpus ei⁹ ex more mortuorū ad lauādu esset nudatu: idē
se orationis vsu in cubitis ei⁹ ⁊ genib; camelorū more in-
uenta est obdurata cutis excreuisse: ⁊ quid viues ei⁹ sp̄s
semp egerit: caro mortua testabat. hec aut gesta sunt ante
dñici natalis diē. Quo transacto: mor emiliane sorori sue p̄-
visionem nocturne visionis apparuit dicens. Veni: vt q; na-
talē dñici sine te feci: sanctā theophaniā iam tecū faciam
Cui illa protinus de sororis sue gordiane salute sollicita
respondit. Et si sola venio/sororem nostram gordianam cū
dimitto. Cui sicut assererat tristis vultu iterum dixit. Ve-
ni: gordiana etenim soror nostra inter laicas deputata est.
Quam visionem mor molestia corporis est secuta: atq; ita
(vt dictum fuerat) ante dominice apparitionis diem/eadē
molestia grauescente defuncta est. Gordiana autem mor
vt solam remansisse se repperit: eius prauitas excreuit:

Nobiles mor-
rientes multi
circumueniunt

Mortuorum
corpora aliqui
lauantur.

Sancti gregōrij pape.

quod prius latuit in desiderio cogitationis hoc post effectus
pauē actionis exercuit. Nā oblita dominici timoris/oblita
pudoris et reuerentie/oblita consecrationis: conductos
rem agrozum suorū postmodum maritum duxit. Ecce
omnes tres vno prius ardore conuerse sunt: sed nō in vno
eodem studio permāserunt. Quia iuxta dominicam vocē/
multi sunt vocati: pauci vero electi. hec ergo dixi: ne quis
in bono iam opere positus/ sibi vires boni operis tribuat:
ne quis de propria actione confidat. Quia et si tam nouit
hodie qualis sit: adhuc cras quid futurus sit/ nescit. Nemo
ergo de suis iam operibus securus gaudeat quando adhuc
in huius vite incertitudine quis se finissequatur/ ignorat.
Sed quia res retuli que vos ex diuina districtione perter-
ruit: aliud adhuc e vicino refero: quod ex diuina misericor-
dia perterrita vestra corda consoletur: quod tamen in ser-
mone alio iam dixisse me memini: sed vos nequaquā affu-
stis. Ante biennium frater quidam in monasterium meum
(quod iuxta beatorum martyrum. Iohannis et Pauli eccle-
siam situm est) gratia conuersationis venit: qui diu regu-
lariter protractus/ quādoque susceptus est. Quē frater suus
ad monasteriū non conuersationis studio: sed carnalis amore
secutus est. Is autē qui ad conuersationem venerat valde
fratribus placebat. At contra: frater illius longe a vita ei-
us ac moribus discrepabat. Uiebat tamē in monasterio necel-
sitate potius quā voluntate. Et cum in cunctis actibus per-
uersus existeret: p̄ fratre suo ab omnibus equanimitertol-
lerabatur. Erat enim leuis eloquio: prauus actione: cultus
vestibus: moribus incultus: ferre vero non poterat si quisquē
illi de sancti habitus conuersatione loqueretur. facta autē
tem fuerat vita illius cunctis fratribus visu grauis: sed tū
(vt dictus est) p̄ fratris sui gratia erat cunctis tolerabilis.
Aspernabatur valde si quis sibi aliquid de prauitate sue
correctione loqueretur. Bona non solum facere: sed etiam
audire non poterat. Nunquā se ad sancte conuersationis ha-
bitum venire iurando/ irascendo/ deridendo/ testabatur.
In hac autem pestilentia (que nuper huius urbis populi
magna ex parte consumpsit) percussus in inguine est per-
ductus ad mortem. Cūq; extremum diem ageret cōuenē

Exemplū cu-
suisdā munda-
ni qui fratres
religiosus ha-
bebat.

hominis mis-
erandi cōditio-
nes.

Homelia. cxxviii. Fo. cxliij.

runt fratres vt egressum illius orando protegerent. Jam
corpus eius ab extrema fuerat parte premortuum: in solo
tantūmodo pectore vitalis adhuc calor anhelabat. Cuncti
autem fratres tanto pro eo ceperūt enixius orare: quanto
eum iam videbāt sub celeritate discedere. Tum repēte ce-
pit eisdem fratribus assistētibus amissu quo poterat clama-
re: orationes eorū interrūpere dicens. Recedite: recedi-
te: ecce draconi ad deuorādū datus sum: qui ppter vestrā
presentiam deuorare me non pōt. Caput meum iam in suo
ore absorbat: date locum vt me amplius non cruciet: sed
faciat quod facturū est. Si ei ad deuorandū datus sum:
quare propter vos moras patior. Tunc fratres ceperunt
ei dicere. Quid est. quod loqueris frater. Signum tibi san-
cte crucis impime. Respondebat ille vt poterat dicens.
Volo me signare: sed non possum: quia a dracone premor.
Cunq; hoc fratres audirent: pstrati in terra cum lachry-
mis ceperūt p ereptione illius vehemētius orare. Et ecce
subito cepit melioratus eger quibus valebat vocibus exul-
tare dicens. Gratias deo: ecce draco qui me ad deuoran-
dum acceperat: fugit. Orationibus vestris expulsus est: et
stare nō potuit. Pro peccatis meis modo intercedite: quia
conuerti paratus sum: secularem vitam funditus relinque-
re. homo ergo qui (sicut iam dictum est) ab extrema corpo-
ris fuerat parte premortuus: reseruatus ad vitam toto ad
deum corde conuersus est. Longis et continuis in conuer-
satione eadem flagellis eruditus: atq; ante paucos dies
excrecente corporis molestia defunctus est: qui tū motus
draconem non vidit: quia illum per cordis immutationem
vicit. Ecce fratres mei gordiana (quam superius dixi) a san-
ctimonialis habitus excellentia corruit ad penam et frater
hic de q̄ ista narrauit: ab ipso mortis articulo rediit ad eter-
nā vitā. Nemo ergo scit quid de se in occultis dei iudicij a-
gatur quia multi sunt vocati pauci vero electi. Quia ergo
nulli de se certū est electū se esse: restat vt oēs trepidēt oēs
de sua actione formidēt: oēs i sola diuina misericordia gau-
deāt: nullus de suis vrbibus presumat. Est qui pficiat fidu-
ciam nostram: ille scz qui dignatus est assumere naturam
nostram. Qui vniuit et regnat in secula seculorum amen.

Oratio deuo-
ta protegit a
deuoratione.
dyabolica.

finem suum
nemo cogno-
scit.

Sancti Gregorij pape.

Lectio sancti euangelij se-
cundum Lucam.

Luce. xix.

In illo tempore. Cum
appropiaret Iesus hierusalē: vi-
dens ciuitatem fleuit super illam
dicens. Quia si cognouisses et tu. Et quidē
in hac die tua que ad pacem tibi nunc autē
abscondita sunt ab oculis tuis. Quia veniet
dies in te: et circundabunt te inimici tui val-
lo. Et circundabunt et coangustabunt te vn-
dique: et ad terram prosternēt te et filios tuos
qui in te sunt. Et nō relinquēt in te lapidem
sup lapidē: eo quod nō cognoueris tēpus visita-
tionis tue. Et ingressus ī tēplū cepit eicere
vēdentes in illo et ementes. dicens illis. Scri-
ptū est quia domus mea domus orationis ē:
vos autem fecistis illam speluncā latronū.
Et erat docens quotidie in templo.

Homelia lectionis eius-
dem habita ad populum in ba-
silica bti iohānis q̄ dicitur cō-
stantiniana. Home. xxxix.

Homelia. xxxix. Fo. cxxliij.

Lectionē breuē euangelij breuē (si possū) volo
 fermone pcurrere: vt illis in ea plixior def
 intentio: q̄ sciunt ex paucis multa cogitare.
 Quod scēte dño illa hierosolimoz subuersio
 describitur que a vespasiano ⁊ Tito romanis
 principibus facta est: nullus q̄ hystoriā euersionis eiusdē le
 git: ignozat. Romani ei pncipes denūciant: cū dñs. *Qz* vent
 ē: dies i te: ⁊ circūdabūt te inimici tui vallo: ⁊ circūdabūt te
 ⁊ coangustabunt te vndiq̄: ⁊ ad terrā, p̄sternent te: ⁊ filios
 tuos q̄ inte sunt hoc q̄z qd̄ addit ⁊ non relinquunt in te la
 pidem sup lapidē) etiā tā ipsa eiusdē ciuitatis trāsmigratio
 testatur: qz dū nunc in eo loco cōstructa est: vbi extra portā
 fuerat dñs crucifixus: p̄tor illa hierusalem (vt dñs) funditus
 est euersa. Cui ex qua culpa euersionis sue pena fuerit illa
 ta: subiūgitur (Eo q̄ nō cognoueris tēpus visitationis tue)
 Creator quippe hominū p̄ incarnationis sue mysteriū hāc
 visitare dignatus est: sed ipsa timoris ⁊ amoris illius recoz
 data nō est. *Uñ* etiā p̄ p̄phetā in increpatione cordis h̄rani
 anes celi ad testimoniū deducūtur dū dñs. *Willu* in celo cog
 nouit tps̄ suū turē ⁊ irūdōz ciconia custodierūt tps̄ aduētū
 sui: populus a s̄it meus nō cognouit iudiciū dñi. Sed querē
 dū prius est qd̄ sit qd̄ dñs (vidēs ciuitatē fleuit sup illā) dicēs
 qz si cognouisses ⁊ tu) f̄leuit enī prius redēptor ruinā p̄fide
 ciuitatis quā ipsa sibi ciuitas non cognoscebat esse vēturā
 Cui a scēte dño recte dñs (*Qz* si cognouisses: ⁊ tu) subaudi fle
 res: que modo (qz nescitis qd̄ iminet) exultas. *Uñ* ⁊ subditur
 (Et quidē in hac die tua: q̄ ad pacem tibi) Cū enī carnis se
 voluptatibus daret: ⁊ vētura mala nō p̄spiceret: in die sua
 q̄ ad pacē esse ei poterāt: habebat: cur vero bona presentia
 q̄ ad pacē habuerit: manifestat̄ cū dñs (Nūc aut̄ abscondita sūt
 ab oculis tuis) Si enī cordis ei⁹ oculis mala q̄ imminebāt
 abscondita nō essent: leta in presentibus. p̄speris nō fuisset
 Cui⁹ mox etiā pena q̄ de romanis (sicut p̄dixi) p̄ncipib⁹ im
 minebat: adiūcta est. Qua descripta qd̄ dñs fecerit subdit.
 (*Qz* ingress⁹ tēplū) cepit eijcere vēdētes de illo ⁊ emētes:
 dicēs illis. Scriptū est: qz dom⁹ mea dom⁹ ofonis ē vos at
 fecistis illā spelūcā latronū) Qui enī narrauit mala vētura
 ⁊ prius tēplū igress⁹ est vt de illo vēdētes ⁊ emētes eijce
 tr. i.

Vespasianus
 ⁊ titus hieru
 salem euerte
 runt.

hierlm visita
 tauit creatos
 p suam incar
 nationem.
 die. viij. c.

Mat. xxi.
 Esaie. l. c.
 Mar. xi.
 populus sepe
 ruit ex culpa
 sacerdotum.

Sancti Gregorij pape.

ret. pfecto innotuit: qz ruina ppli maxie ex culpa sacerdotū
fuit euerfione quippe describēs s; vendentes ⁊ ementes in
tēplo feriēs: in ipso effectu sui operis ostendit: vñ radix pro
ditū perditionis. Sicut aūt euāgelista alio teste didicim⁹: i
tēplo colūbe vēdebant. Et qd p colūbas nisi sancti spūs do
nū accipit. S; vendētes ⁊ emētes e templo eluminat: qz vñ
eos q p munere ipositionē manū tribuūt: vel eos q donū
spirīt⁹ emere nitunt: dānat. De q tēplo mox subdit⁹ Dom⁹
mea dom⁹ orationis ē: vos aūt fecistis illā spelūcā latronū)
Qui enī ad accipiēda munera in tēplo residebāt: pfecto qz
quibusdā nō dātib⁹ lesionē exquirerēt dubiū nō erat. Do
mus ergo orōnis spelūca latronū facta fuerat: qz ad hoc in
tēplo assistere nouerāt: vt aut nō donātes munera studerēt
corporalī pfecto: aut dātes spiritaliter necare. Qz vero re
dēptor noster p̄dicationis vba nec idignis ⁊ ingratis subtra
hit: postq; discipline vigore eūciedo puerfos tenuit donum
mox grē ostēdit: nā subdit⁹ (Et erat docēs quotidie i tēplo)
hec iuxta hystoriā breuif tractādo trāscurrim⁹ S; qz euer
sā iā hierusalē nouimus atq; euerfione sua in meli⁹ qmuta
tā: qz expulsos latrones a tēplo: atq; ipsuz iā tēplū erutum
scim⁹: debem⁹ ex reb⁹ exteriorib⁹ itroitus aliquā sim illū
dinē trahere: atq; ex euerfis edificijs parietū: morū ruinā
timere. Vidēs enī ciuitatem fleuit sup illā dicēs: quia si co
gnouisses et tu. hoc semel egit: cū periturā ciuitatē esse nō
ciauit. hoc quotidie redēptor noster p electos suos agere
nullatenus cessat: cū quosdā ex bona vita ad mores repro
bos puenisse cōsiderat. Plāgit ei eos q nesciunt cur plāgit
tur q iuxta salomonis verba letātur cū malefecerit: ⁊ extol
tant in reb⁹ pessimis. Qui si dānationē suā q eis imminet
agnouissent: semet ipsos cū lachrymis electorū plāgerent.
Sñ aūt periture a se sentētia q subdit⁹ cōuenit (Et quidē in
hac die tua q ad pacē tibi nunc aūt abscondita sūt ab oculis
tuis) Sñā hīc diē habet aīa peruersa: q trāitorio gaudet i
tēpore: cui ea q assūt: ad pacē sūt qz dū reb⁹ tēporalib⁹ letā
tur: dum honorib⁹ extollit: dū in carnis voluptate resoluta
tur: dū nulla venturē pene formidine terret: pacē habet in
die sua: q graue dānationis sue scādālū in die habebit aīe
nā. Ibi enī affligēda ē: vbi iusti letabunt: ⁊ cūcta q modo ei

Mat. xxi. b.

**Domus dei
dom⁹ oratio
nis est.**

puer. ij. c.

**Aīa peruer
sa snam diem
hic dat.**

Homelia. xxxix. Fo. clv.

ad pacē sūt: tūc in amaritudine rixe vertent: q̄ rixari secū
incipit: cur dānationē quā patitur non expauit: cur a p̄spi-
ciendis malis sequentibus oculos mentis clausit? An ei d̄r
(Nunc aut̄ abscondita sunt ab oculis tuis) Peruersa quip-
pe aīa rebus presentibus delecta/ in terrenis voluptatibus
resoluta: abscondit sibi mala sequētia: q̄ p̄euidere futura
refugit: que p̄sentē leticiā perturbent: dumq̄ in presentis
vite oblectationibus se deserit: quid aliud q̄ clausis ocu-
lis ad ignem vadit. Unde bene scriptum est. In die bono-
rum nē immemoris malorum. Et inde per Paulum dicitur.
Qui gaudent tanq̄ non gaudentes sūt: quia ⁊ si qua
est presentis temporis ita est agenda letitia: vt nūq̄ ama-
ritudo sequentis iudicij recedat a memoria: quatenus dum
mens pauida extreme vltionis timore transfigitur: q̄tum
nūc p̄sensa letitia: tantum post irā subsequens tempore
tur. hīc namq̄ scriptum est. Beatus homo qui semper est
pauidus. Qui vero mentis est dure: cōstruet in malum. Se-
quetis enim irā iudicij tanto nunc districtior protrahitur:
quanto nunc ⁊ inter culpas minime timetur. Sequitur.
(Quia venient dies in te: ⁊ circundabunt te inimici tui valo-
lo.) Qui in q̄ sunt humane anime maiores inimici q̄ mali-
gni spiritus: qui hanc a corpore exeuntem obsident: quam
in carnis amore positam: deceptorijs delectationibus for-
uent. Quam valo circūdant: quia ante mentis eius oculos
reductis iniquitatibus quas p̄petrauit: hāc ad societatem
sue dānationis trahentes coarctat: vt i ipsa tā extremitate vi-
te deprehēsa: ⁊ a quibus hostibus circūclusa sit/ videat: ⁊
tamē euadēdi aditū inuenire nō possit. Quia operari tā bo-
na nō licet: q̄ cū licuit agere cōtēpsit. De quibus adhuc apte
q̄ sequi intelligi valet. (Circundabunt te: et coangustas-
bunt te vndiq̄.) Maligni quippe spiritus vndiq̄ animam
coangustāt: quando ei non solum operis: verum etiam locu-
tionis: atq̄ insuper cogitationis iniquitates replicant: vt
que prius se per multa dilatauit in scelere: ad extremum
de omnibus angustetur in retributione. Sequitur. (Et ad
terram prosternent te: et filios tuos qui in te sunt). Tunc
anima per cognitionem reatus sui ad terram cōsternitur:
cum caro cui vitā suam credidit: redire ad puluerē v̄get.

Aīa p̄uersa
futura p̄sens
dere refugit.

Eccle. xi. c.
i. Coz. vii. c.

Puer. xxviii.
c.

Aīa humana
nullos malos
res habet in
imicos q̄ spiri-
tus malignos

Aīa q̄q̄ ad
terrā cōsternitur.

Sancti Gregorii pape

Tūc in morte filij illi⁹ cadūt: cū cogitationēs illicite q̄ mō ex illa p̄deūt: in extrema vite vitiōe dissipāt: sicut: scriptū est In illa die p̄ibūt oēs cogitationes eorū. Que scz dure cogitationēs intelli zī etiā p̄ lapidū significatiōe valēt. Nā seq̄ tur: Et nō relinquet̄ in te lapidē sup lapidē: p̄uersa etent mēs: cū p̄erse cogitationi adhuc p̄uersiorē adijcit: quid aliud q̄ lapidē sup lapidē ponit. S; in destructa ciuitate: sup lapidē lapis nō relinq̄tur: qz cū ad vltionē suam asa ducit: oīs illa cogitationū suarū constructio dissipat̄. Que cur hoc patiat̄ adūgīē (Ego q̄ nō cognoueris tps̄ visitationis tue) Prāuā quāq; animā oipotēs de⁹ multis modis visitare cōsuevit. Nā assidue hāc visitat̄ p̄cepto: aliquādo aut flagello: aliq̄n̄ hō miraculo: vt z̄ vera q̄ nesciebat audiat: z̄ tñ ad huc supbiēs atq; cōtēnēs aut dolore cōpūcta redeat: aut bh̄ficūs deuicta malū qd̄ fecit erubescat. S; qz visitatiōis sue tps̄a minime cognoscit: ill⁹ in extremo vite inimicis tradit: cū q̄bus in eterno iudicio dānatiōis p̄petue societate colligat̄. Sē scriptū est. Cū vadis cū aduersario tuo ad p̄ncipē i via da operā liberari ab illo: ne forte trahat te ad iudicē. z̄ iudex tradat te exactori: z̄ exactor mittat te i carcerē. Aduersari⁹ q̄ppe n̄ i via ē fimo dei q̄trari⁹ n̄fis carnalib⁹ desiderijs in p̄nti vita. A q̄ ipse liberat̄ q̄ p̄ceptis ei⁹ hūilif̄ subdit̄. Alioq̄n̄ aduersari⁹ iudici: z̄ iudex tradet exactori: qz ex sermone dñi q̄tēptor re⁹ p̄ctōr tenebit̄ in exāmie iudicis. Que iudex exactori tradet: qz hūc maligno sp̄i ad vltionē tradit̄ p̄mitter: vt cōpulsā animā ipse ad penā de corpore erigat̄ q̄ ei ad culpā sp̄ōte cōfēsit̄. Exactor mittit i carcerē qz p̄ malignū sp̄m̄ in inferno recludit̄ quosq; dies iudicij veniat ex q̄ tā in inferni ignib⁹ simul z̄ ipse cruciet̄. Expleta ē p̄ditioe ciuitatis quā nos ad pelitis aīe similitudinē tradimus: p̄tinus subdit̄ (Et igress⁹ tēplū cepit eijcere vedētes z̄ emētes de illo.) Sicut tēplū dei i ciuitate ē: ita z̄ in plebe fidei vita religiosorū. Et sepe nōnulli religionis hētū sumūt: z̄ dū sacrorū ordinū locū p̄cipiūt: sancte religionis officiū i cōmērciū terrene negociatiōis trahūt. Vendentes q̄ppe in tēplo sūt: q̄ hoc qd̄ q̄busdā iure cōpetit: ad p̄mū largiunt̄. In iusticiā ei vedere: ē hāc p̄ p̄mū acceptioe seruare. Emētes hō in tēplo sūt: q̄ dū hoc p̄soluere p̄rimo: qd̄ iustus est nolunt:

ps. cxlv.

Alas prauas
visitat deus
m̄lis modis.

Luce. xxi. g.

Sermo del
cōtēni. nō dz.

Iusticiā ven-
dere qd̄ est.

Homelia. xxxix. Fo. clxvi.

dumq; rem iure debitam facere p̄tēnūt: dato p̄sonis p̄mio
emūt pctm̄. Quib⁹ bh̄ dī (Dom⁹ mea dom⁹ ofonis ē: vos
aut fecistis illam spellicā latronū.) Q; dū nōnunq; pueri
hōies locū religionis tenēt: ibi malicie sue gladius se occi-
dunt: vbi viuificare p̄mos ofonis sue intercessione debue-
runt. Tēplū q̄q; ⁊ dom⁹ dei est ip̄a mēs: atq; p̄sciētia. Que
si qñ in lesionē p̄mi pueras cogitationes p̄fert: quasi in
spellica latrones residēt: ⁊ simplicit̄ gradiētes iterficiūt qñ
leos q̄ i nullo rei sūt: lesionis gladius desigūt. Mēs ei fide-
liū iā nō dom⁹ orationis s; spellica latronū est: qñ relicta in
nocētia ⁊ simplicitate sanctitatis illis conat̄ agere q̄ valeat
p̄mis nocere. S; q; p̄tra pueria hec oīa p̄bis redēptoris
nisi p̄ sacras pagias idesinēt̄ instruimur: nūc vsq; hoc igit̄
qđ factū fuisse p̄hibetur: cū dī (Et erat docens quotidie in
tēplo.) Cū enī mētē fidelīū ad cauēda mala subtilit̄ erudit:
quotidie veritas i templo docet. ¶ Sed sciēdū nobis est q; ⁊
veritatis verbis p̄aciter erudimur: si extrema mala nra for-
midolose ⁊ indesinēt̄ aspiciam⁹. Juxta hoc qđ p̄ quēdā sa-
plētē dī. In oībus operib⁹ tuis memorare nouissima tua: ⁊
leterū nō peccabis. P̄sare q̄ppe quotidie debem⁹ qđ ex
eiusdē voce nostri redēptoris audiuim⁹. (Et qđē in hac die
tua q̄ ad pacē tibi: nunc autē abscondita sunt ab oculis tuis)
Dū enī districtius iudex sustinet: ⁊ adhuc manz nō ere-
xit in p̄cussionē: dū a retributione vltionis vltime esse qđā
temporis securitas videt̄: debemus p̄sare malū qđ sequi-
tur: p̄santes gemere gemētes ea que cōmisim⁹ pctā inde-
sinenter aspiciere aspiciētes abstergere. Nulla nos prospe-
ritas trāsitorie laudis/leticieq; dissoluat: nec mētis nostre
oculos ea que sunt transitoria obstruant: ne cecos ad ignē
ducāt. Si enī districte p̄set̄ cuius sit ponderis impropertū
ex ote veritatis agnoscat̄: cū negligentī ⁊ futura p̄spiciētī
dī (Et qđē in hac die tua q̄ ad pacē tibi: nūc autē abscondi-
ta sunt ab oculis tuis) Nam cogitandum valde est q̄tū no-
bis erit terribilis horanostre resolutionis: q̄ pauor mentis
quanta tūc oīm malorū memoria: que obliuio transactē fe-
licitatis: q̄ formido ⁊ consideratio iudicis. Quid ergo esse
nobis de presentibus ad delectationē? debet quando cum-
ctis simul transeuntibus non valet transire quod imminet:

itt. iij.

Matth. xxi.

Tēplū dei ē
conscientia.

Ecclia. vij.

Judex distri-
ct⁹. dum susti-
net qđ agere
debemus.

hora resolu-
tōis erit ter-
ribilis.

Sancti Gregorii pape

qñ & hoc fūdītus sim f: qđ dīlīgīt: & illō incipit vbi dolor nō
q̄ sinitur. Tunc maligni spūs egredīte aīa sua opa requi-
rūt. Tūc mala q̄ suaserūt replicāt: vt sociā ad tormēta tra-
hant. Sed cur hoc de puerfa solūmō aīa dicim⁹: cū ad ele-
ctos quosq̄ egredīētes veniāt: & suū in illis si pualeant: aīi
qđ req̄rāt. Un⁹ autē i hōib⁹ extitit qđ aīa passiōē suā libera
di hui⁹: & i me nō hz quicq̄. Qz ei hīc mortālē hōsem vidie
suis illo mūdī p̄iceps aliqd̄ inuenire posse credidit. Sz sine
vllō pctō a mūdī i corruptiōe exiit: qđ sñ pctō ad mūdī venit
hoc de se p̄tra mūdī p̄ncipē nec petr⁹ dicē p̄sūpsit qđ audi-
re meruit. Quēcūq̄ ligaueritis sup̄ terrā: ligata erūt & i cel⁹
Et qđcūq̄ solueritis sup̄ terrā: solutū erit & in celis: hoc nec
paul⁹ dicē p̄sūpsit qđ priusq̄ mortis debitū solueret: ad celli
tertij secreta puenit. hoc nec Johānes dicere aus⁹ ē: qđ pros-
andte p̄cipuo in redēptor⁹ s sui pectore i cena recubuit. Nā
cū p̄pheta dicat. Ecce ei i inīqtatib⁹ cōcept⁹ sū & i delictis
pep̄it me nīaf mea: sine culpa i mūdō esse nō potuit qđ i mūdō
dū cū culpa venit. hīc nāq̄ idē p̄pheta ait. Nō iustificabilis
iū conspectu tuo oīs viuēs. hīc salomon ait. Nō ē homo iū-
stus iū terra qđ faciat bonū & nō peccet hīc iohannes dicit.
Si dixerimus qz pctm̄ nō habem⁹ ipsi nos seducim⁹ & veri-
tas i nobis nō est. hīc iacob⁹ ait. In multis ei offendim⁹ oēs
Constat enī qz oēs qđ de carnis delectatione cōcepti sunt: in
eorū p̄culdubio vel actione/ vel locutione/ vel cogitatione
a liqd̄ suū p̄ncipio hui⁹ mūdī habuit. Sz idcirco illos vel p̄
rape/ vel pu⁹ tenere nō potuit: qz eos ille a debitis suis eri-
puit/ qui p nobis sñ debito mortis debitū soluit. Ut nos iō
sub iure hostis nostrī debita nostra non teneant: quia pro
nobis mediator dei et hominū homo christus iesus gra-
tuito reddidit/ quod non debebat. Qui enim p nobis mors
tem carnis indebitam reddidit nos a debita anime mors
te liberauit. Hīc ergo. Venit enim princeps huius mundi:
et in me non habet quicq̄. Unde curandum nobis est: & cū
magnis quotidie fletibus cogitandum: q̄ ravidus q̄ ter-
ribilis sua in nos opera requirēns in die nostrī exitus prin-
ceps huius mundi veniat: si etiam ad deum carne moriens
sem venit: et in illo aliquid quesuit: in quo suum inuenire

Johā. xiiij. d.

Mat. xvi. c.

ij. Cor. ij.

Johā. xxi.

ps. l.

ps. cxlij.

Ecclia. vij. c.

i. Johā. i. c.

Jaco. iij. a.

Dyabolus a-
liquid habet
in eos qui de
carnis delec-
tatione cons-
cepti sunt.

Joh. xiiij.

Dyabol⁹ erit
terribilis in
die exitus.

Homelia. xxxix. Fo. cxlviij.

nihil potuit. Quid ita nos miseri dicitur: quid acturi sumus: qui innumera mala commissimus. Quid requirenti aduersario et multa sira in nobis inuenienti dicemus: nisi solū quod nobis est certum refugium/solida spes: quia vnum cum illo facti sumus: in quo princeps huius mundi et suum aliquid requisit: et inuenire minime potuit. Quoniam solus est inter mortuos liber: et a peccati iam seruitio veraci libertate soluihur: quia ei qui vere liber est vnumur. Constat enim nec negare possumus: sed veraciter fatehur: quia princeps huius mundi habet in nobis multa: sed tamen in mortis nostre tempore iam nos rapere non valet: quia eius membra effecti sumus: in quo non habet quicquid. Sed quid prodest quod eidem redemptori nostro per fidem iungimur: si ab eo moribus disiungamur. Ipse etenim dicit. Non omnis qui dicit mihi Domine: intrabit in regnum celorum. Recta ergo opera recte fidei iungenda sunt: mala que fecimus per quod tidiana lamenta diluamus: transactas nostras nequitas surgentia ab amore dei et proximi recta opera superent: nulla que possumus fratribus impedere bona recusemus. Neque enim aliter redemptoris nostri membra efficimur: nisi in herendo deo et compatiendo proximis. Sed quia ad amorem dei et primi plerumque corda audientium plus exempla quam verba excitant: charitati vestre indicare studeo: quod is qui presbo est filius meus Epiphanius dyaconus in sauria puincia exortus: in vicina factu terra licaonte solet narrare miraculum. Hic enim: quod in ea quidam martyr nomen vite valde venerabilis monachus fuit: qui ex suo monasterio visitationis gratia ad aliud monasterium tendebat: cui spiritalis pater preerat. Pergens itaque leprosum quendam quem densa vulneribus elephatinus morbus per membra fedauerat: inuenit in via volentem ad suum hospitium redire: sed pre lassitudine non valentem. Ipse vero itinere se habere perhibebat hospitium: quo idem martyr monachus ire festinabat. Vir autem dei eiusdem leprosi lassitudinis miseris: pallium quo vestiebat in terram protinus proiecit: et expandit. Ac desuper leprosum posuit: eumque suo pallio vndique constrictum super humerum leuauit: se cumque reuertens detulit. Cuius tam monasterii foribus ppin-

Matth. vii. c.
Vala sunt di
luenda lamē
tis.

Martyrii mo
nachi mirabi
lis deuotio.

ter. iij.

Sancti gregorii pape.

quaret: spiritualis pater eiusdem monasterij magnis vocibus clamare cepit. Currite: ianuas monasterij citius aperite: quia frater martyr ius venit dominum portans. Statim hoc martyr ius ad monasterij aditum peruenit: is qui leprosus esse putabatur: de collo eius exiliens: et in ea specie apparetus que recognosci ab hominibus solet redemptor humani generis deus et homo christus iesus: ad celum martyrio aspiciete rediit: eius ascendens dixit. Martyri: tu me non erubuiti super terram: ego te non

Deus super celos hunc non erubescet: qui deus super terram non erubuit. Fraternalis compassio multum valet.

erubescam super celos. Qui sanctus vir mortuus est monasterium ingressus: ei pater monasterij dixit. Frater martyri ubi est quem portabas: Cui ille respondens dixit. Ego si scissem quis esset: pedes illius tenuissem. Tunc idem martyr ius narrabat quia cum eum portasset: pondus eius minime sensit. Nec mirum. Quomodo ei pondus sentire poterat qui portante portabat? Qua in re pensandum est nobis quantum fraternalis compassio valeat quantum nos omnipotenti deo misericordia coniungant. Inde enim ei qui est super omnia propinquamus: vnde nos per compassionem proximi etiam sub nosmetipsos deponimus. In rebus temporalibus nemo alta tangit: nisi qui tendit. In rebus vero spiritualibus certus est: quanto plus per compassionem attrahimus: tanto altius verum appropinquamus. Ecce ab illo redemptori generis humani ad edificationem nostram minime sufficit: quod in extremo iudicio

Matth. xxv. d.

dicendum se esse perhibuit: quantum fecistis vni de his fratribus meis minimis: mihi fecistis: nisi et ante iudicium hoc in se consideret quod dixisset: ut videlicet demonstraret: quia quisquis nunc bona opera indignis exhibet: ei hoc specialiter impendit: cuius hoc amore exhibuerit. Et tanto plus quisque maiorem mercedem recepit: quanto nec eum despicit: qui amplius despiciendus videtur. Qui enim in humana carne sublimis carne christi: que est super angelos exaltata. Et quid in humana carne abiectius carne leprosi: que tumescitibus vultu neribus scinditur: exalantibus fetoribus impletur. Sed ecce in specie leprosi apparuit: et is qui est reuerendus super omnia: videri despectus infra omnia dedignatus non est. Cur hoc nisi ut sensu nos tardiores admoneret: quatenus quisquis ei qui in celo est festinat assistere: humiliari in terra et compatiri etiam abiectis: et despicabilibus fratribus non recuset: Loqui charitati vestre sub breuitate decreueram:

Leprosi carissime nihil est abiectius.

Homelia. xl. Fol. cxlviii.

sed quia non est in homine via eius: decurrens sermo retineri non potest: quem disponit ipse de quo loquimur. Qui uiuit et regnat cum patre in unitate spiritus sancti deus: per omnia secula seculorum. Amen.

Lectio sancti euangelij: secundum Lucam.

In illo tēpore. Dixit iesus discipulis suis parabolam hanc. Homo quidam erat diues ⁊ induebatur purpura et bysso: et epulabatur quotidie splendide. Et erat

Luce. xvi.

quidam mendicus nomine lazarus: qui facebat ad ianuam eius vlcerib⁹ plenus: cupiēs saturari de micis que cadebant de mensa diuitis: ⁊ nemo illi dabat. Sed et canes ueniebant: ⁊ lingebāt vlcera eius. Factum est autem ut moreretur mendicus: ⁊ portaretur ab angelis in sinum abrahe. Mortuus est autem ⁊ diues: ⁊ sepultus est in inferno. Eleuās autem oculos suos cum esset in tormentis: uidit abraham a longe ⁊ lazarus in sinu eius. Et ipse clamans dixit. Pater abrahā/ miserere mei: ⁊ mitte lazarus ut intingat extremū digiti sui in aqua ⁊ ut refrigeret linguam meam

Sancti gregorii pape.

quia crucior in hac flamma. Et dixit illi abraham. Fili recordare quia recepisti bona in vita tua/et lazarus similiter mala. Nunc autem hic consolatur/ tu vero cruciartus. Et in his omnibus inter nos et vos chaos magnum firmatum est: ut hi qui volunt hinc transire ad vos non possint: neque inde huc transmeare. Et ait. Rogo ergo te pater ut mittas eos in domum patris mei: habeo enim quinque fratres/ ut testetur illis: ne et ipsi veniant in locum hunc tormentorum. Et ait illi abraham. Habet moysen et prophetas: audiant illos. Et ille dixit. Non pater abraham: sed si quis ex mortuis ierit ad eos. penitentiam agent. Ait autem illi. Si moysen et prophetas non audierit/ neque si quis ex mortuis resurrexerit credet.

Homelia lectionis eiusdem habita ad populum in basilica beati laurentii martyris. Dominica. i. post trinitatem. Homelia. xl.

In verbis sacre loquitur fratres charissimi prius seruanda est veritas hystorie: et postmodum requirenda spiritus sancti intelligentia allegorie. Tunc namque allegorie fructus suaviter carpitur: cum prius per hystoriam in veritatis radice solidetur. Sed quis nonnunquam allegoria si

dem edificat: et hystoria moralitatem: nos qui auctore deo iam fidelibus loquimur: non re credimus si ipsum loquendi ordine in postponamus: quatenus qui fidem iam rectam tenetis prius de allegoria aliquid breuiter audire debeatis. Et hoc vobis de moralitate hystorie valde est necessarium. Quod in expositionis nostre ordine seruet extremum. Quis ea plerisque solent melius recoli que contingit postmodum audivi. Sensus ergo allegoricos sub breuitate transcurramus ut ad moralitatis latitudinem citius venire valeamus. (Homo quidam erat diues qui induebat purpura et bysso et epulabatur quotidie splendide.) Quem fratres charissimi que diues qui induebatur purpura et bysso et epulabatur quotidie splendide: nisi iudaicum populum signat: qui cultum vite exterius habuit: qui accepte legis delicias ad nitorem usus est: non ad vilitatem. Quem vero lazarus viceribus plenus nisi gentilem populum figuraliter exprimit: qui dum conuersus ad deum peccata confiteri sua non erubuit: huic vulnus in cute fuit. In cute quippe vulnere vitium a visceribus trahitur: et foras erumpit. Quid est ergo peccatorum confessio: nisi quedam vulnerum ruptio: quod peccati virus salubriter aperit in confessione: quod pestifere latebat in mente. Vulnere etei cutis in superficie trahitur humor putredinis. Et confitendo peccata quod ad agimus nisi malum quod in nobis latebat. aperimus. Sed lazarus vulneratus cupiebat saturari de micis que cadebant de mensa diuitis: et nemo illi dabat: quod gentiliu queque ad conuersionem legis admittere superbus ille populus despicebat: qui dum doctrinam legis non ad charitatem habuit: sed ad elationem: quasi de acceptis opibus tumuit. Et quia ei verba debebant de scientia: quasi mice cadebant de mensa. At contra iacentis pauperis vulnera lungebant canes. Nonnunquam et in sacro eloquio per canes predicatores intelligi. Canum etiam lingua vulnere dum lingitur: quod doctores sancti dum in confessione peccati nostri nos instruunt: quasi vulnere mentis per linguam tangunt. Et quod nos loquendo a peccatis eripiunt: quasi tangendo vulnera ad salutem reducit. Quis ei canum nomen predicatorum lingua signat: dum per psalmistam dicit. Lingua canum uocis ex inimicis ab ipso. Ex iudeis quippe inuidelibus sancti predicatores electi sunt qui in assertionem veritatis contra fures latronesque venientes ma-

fidem edificat per allegoriam.

Diues iudaicum populum representat.

Confessio aperit vulnere peccati.

Predicatores dicunt canes.

ps. lxxv.

Sancti Gregorij papae.

Esa. lvi. d.

Jaco. v. d.

Lazarus ad-
fuit⁹ interpre-
tatur.

Adulatores
signant p ca-
nes lingentes

Matth. viij. d.

Lingua mali
diuitis quare
dicit plus ar-
dere ceteris
membus.

Ecccl. vi. e.

gnos p domino (vt ita dicam) latratus dederunt: quo con-
tra de quorūdam reprobatione dicit. Canes muti nō valē-
tes latrare. Quia ergo predicatorēs sancti peccata dānāt:
cōfessionem vero peccatorū approbant: dicētes. Cōfitemi
ni alterutrum peccata vestra: ⁊ orate p inuicē vt saluenti-
ni: vlcera lazari canes lingūt. Sancti etēn doctores dū gē-
tilium cōfessiones accipiunt: mentis vulnera saluti restituūt.
Unde ⁊ lazarus bene interpretatur adiutus: qz ipsi hūc ad
ereptionē iuuant qui eius vulnera per lingue correptiones
curant. Potest etiā per lunctionē canum lata adulantiū lin-
gua signari. Adulantiū⁹ etenim vulnera nostra lingere est
(qđ plerūq; solent etiā ipsa mala que nos in nobis reprehē-
dimus) improbo fauore laudare. Contingit vero vt yterq;
moreret. Vines qui induebat purpura et bisso sepultus est
in inferno. In sinu vero abrahe lazarus ab angelis ductus
est. Quid abrahe sinus nisi secretam requiem significat pa-
trum: De qua veritas dicit. Multi inquit venient ab oriente
⁊ occidente: ⁊ recubent cum abraham ⁊ isaac ⁊ iacob in
regno celozū: filij autem regni eijcient in tenebras extero-
res. Qui em purpura bysso indutus dicitur: recte regni fis-
lius vocat: qui de longinquo ad videndū lazarus oculos les-
uat. Quia dum p dānationis sue supplicia infideles in ymo
sunt: fideles quosq; ante diem extremi iudicij super se in re-
quie attendūt: quozum post gaudia cōtemplari nullatenus
possunt. Longe vero est quod cōspiciunt: qz illuc per meris-
sum nō attingunt. In lingua autem amplius ardere ostens-
ditur. (Mitte lazaru vt intingat extremū digiti sui in aquā
vt refrigeret linguam meā: qz crucior in hac flamma.) In-
fidelis populus verba legis in ore tenuit: q opere seruare
cōtemplit. Ibi ergo ampli⁹ ardebat: vbi se ostēdit scire qđ
facere noluit. Quapropter bene de doctis ⁊ negligētibus
per salomonē dicit. Omnis labor hominis in ore ei⁹: sed ani-
ma illius nō implebitur. Quia quisqu⁹ hoc solū modo labo-
rat vt sciat quid loqui libeat: ab ipsa refecctione sue scientie:
mente vacua ieiunat. Ab extremo digiti se tāgi desiderat:
vbi qz eternis supplicijs datus optat operatione iustozum
vel vltima participari. Cui respondetur qz in hac vita bona
recepit: qz omne suum gaudium felicitatem trāsitoriam

Homelia. xxxvij. Fo. cl.

putauit. habere hic etenim possunt iusti bona: nec tamen
hec in recompensatione recipere: quia dum meliora id est
eterna appetit: eorum iudicio quelibet bona affuerunt: cū
sanctis desiderijs estuant: bona minime videntur. Unde da
uid propheta: qui regni diuitijs/multisq; obsequijs fulcie
batur: Quis ⁊ hec ad necessitatē bona esse conspiceret: vni
tamen singulariter bono inhiante estuabat dicens. Mihi
autem adherē deo bonū est. Inter hec vero notandum est
q̄ ei dicitur. (Memento fili). Ecce enī abrahā filius vocat:
quem tamen a tormēto nō liberat: qm̄ huius infidelis po
puli precedentes patres fideles: q̄ multos a sua fide deu
sisse cōsiderant: eos nulla cōpassione a tormentis eripiunt
quos tamen per carnem filios recognoscunt. In tormentis
autem diues positus quinque fratres habere se perhibet:
q̄ superbus idem iudaicus populus qui ex magna tā par
te dānatus est: sequaces suos quos super terram reliquit
quinq; libris moysi carnaliter intellectis/vel quinq; sensi
bus corporis dedit⁹ nouit. Quinario ergo numero fratres
quos reliquerat exprimit: q̄ eos ad spiritalem intelligen
tiam nō assurgere in inferno positus gemit. Petit vt ad eos
lazarus mittatur: cui q̄ moysen et prophetas habeant di
citur. Sed sit (quis non credent nisi quis ex mortuis resur
rererit) Cui protin⁹ respondet. (Si moysen ⁊ pphetas nō
audiūt: neq; si quis ex mortuis resurrexerit: credēt ei) Cer
te de moysē veritas dicit. Si crederetis moysi crederetis
⁊ mihi. De me enim illa scripsit. Implet ergo q̄ p a
brahe respōsiōne dicitur. Ex mortuis enim dñs resurrexit
sed iudaicus ille populus: quia moysi credere noluit ei etiā
qui resurrexit ex mortuis credere contempsit. Cūq; moy
si verba spiritaliter intelligere contempsit: ad eum de quo
moyses locutus fuerat non peruenit. Hoc nos fratres cha
rissimi p indicandis allegorie mysterijs succinte trāscurrif
se sufficiat: nunc ad intuendā latius rei geste moralitatē a
nim⁹ recurrat (homo qdā erat diues: ⁊ induebat purpura
⁊ bisso: et epulabat quotidie splēdide. Et erat quidā men
dicus nose lazarus: q̄ iacebat ante ianuā diuitis viceribus
plen⁹) Nōnulli putāt pcepta veteris testamēti districtiora
esse: q̄ noui: sed hī nimirum in ipronida consideratione fal

ps. lxxij.

Diues mal⁹
dicit habuiss⁹
se quinq; fras
tres.

Johan. v.

Testamenti

Sancti gregozij pape.

noni pcepta sunt facilliora q̄ vereris. Bona ppria non largiens dānari pōt.

In illo enim non tenacia sed rapina mulcatur. Jbi res iniuste sublata restitutione quadrupli punitur. Hic autē dives iste nō obtulisse aliena reprehēdit: sed ppria nō dedisse. Nec dicitur quia vi quēq̄ oppressu: sed qz i acceptis rebus se extulit. Hinc ergo hinc sumope colligendam est quā pens mulcandus sit: q̄ aliena d̄ripit si in inferni damnatione percutitur: qui ppria non lagitur. Nemo ergo securū se estimet dicens. Ecce aliena non rapio: sed concessis licite reb⁹ fruor. Quia dives iste nō idcirco penitus est qm̄ aliena abstulit sed qz acceptis rebus semetipsum male dereliquit. hoc quoq̄ fuit q̄ hunc inferno tradidit: quia in sua felicitate timidus non fuit: qz accepta dona ad vsus arrogantē inflexit: quia viscera pietatis ignoravit: qz peccata sua redimere etiā cū sibi abūdaret precib⁹ noluit. Et sūt nōnulli qui cultū subtrā, preciosarūq̄ vestīū nō putāt esse pctm̄: qd̄ si videlicet culpa non esset: nequa q̄ sermo dei tā vigilāter exprimeret: q̄ dives q̄ totaq̄ apud iseros: bisso ⁊ purpura induit⁹ fuisset. Nemo quippe vestimēta p̄cipua nisi ad inanē gloriā querit: videlicet vt honorabilior ceteris esse videat. Nā qz pro sola mani gloria vestimētū preciosū queritur: res ipsa testatur: qz nemo vult ibi preciosis vestibus indui: vbi ab alijs non posset videri. Quā culpam possumus melius etiā ex diuerso colligere: qz si absecio vilis indumētis virtus nō esset: euāgelista vigilanter de iohāne nō diceret. Erat induit⁹ pilis cameloz. Sed nos adh̄ nobis est magnopere i ore veritatis de supbo diuite: ⁊ hūili paupere quantus sit ordo narrationis. Ecce enī d̄f. (Homo quē dā era: dives: ⁊ p̄tinus subiserit: ⁊ erat qdā medic⁹ note lazari: Certe in pplo plus solēt noia diuitū q̄ pauperū scri. Quid ē q̄ qd̄ d̄s de paupere ⁊ diuite h̄bū faciēs nomē pauperis dicit nomē diuitis nō dicit: nisi qz de⁹ humiles nouit atq̄ approbat: ⁊ supbos ignorat. Uti ⁊ q̄busdā de miraculo rū virtute supbientib⁹ in sine dicitur est. Nescio vos vns de sitis: discedite a me oēs operarij iniquitatis. At tra moy si d̄f noni te ex nomine. Ait q̄ de diuite. homo qdā. Ait de paupere: egenus note lazarus. Ac si aperte dicat paupere humilem scio: superbū diuite nescio. Illū cognitū p̄ approbationē habeo: hūc per iudiciū reprobationis ignoro. p̄

Uestes p̄ciosas ferre an sit pctm̄

Mat. i.
Mat. iij. a.

Diuitum nomina plus solēt scri q̄ pauperum.
Mat. viij. d.
Exodi.
xxxij. d.

Homelia. xl. Fo. clj.

sandum nobis est etiam conditor noster q̄ta ofa considera
 tione dispensat: vna etenim res nō pro vna re agitur. Nam
 ecce plenus vulceribus mendic⁹ lazarus ante sanuas diuiti
 tis iacet. Qua de re vna dñs duo iudicio expleuit: habuiss
 set eni fortasse aliquā excusationem dñes si lazarus paup
 ⁊ vlceros⁹ ante eius ianuā non iacisset: si remotus fuisset
 si eius inopia non esset oculis impotuna. Rursum si longe
 esset diues ab ocul⁹ vlcerosi pauperis: minorē tollerasset in
 animo tentationem pauper. Sed dñs egenū ⁊ vlceratū ante
 te ianuam diuitijs ⁊ delicijs affluentis posuit: in vna eadē
 q̄ re: ⁊ ex visione pauperis non miserenti diuiti cumulū dñ
 nationis intulit ⁊ rursum ex visione diuitis tēratum quoti
 die pauperem probauit. Quantas namq̄ hunc egenū ⁊ vul
 neribus obsessū tentationes creditis in sua cogitatione to
 lerat: cum ipse egeret pane: ⁊ non haberet sanitates. Atq̄
 ante se diuitem cerneret sanitatem ⁊ delicias habere cum
 voluptate: se dolore ⁊ frigore affici. Illum gaudere cōspic
 eret: bisso ⁊ purpura vestiri: se deprimi vulnerib⁹. Illum
 affiuere acceptis rebus: se egere: illi nōle largiri. Quār⁹
 putam⁹ fratres mei tūc i corde pauperis tumult⁹ tēratios
 nis fuit: cui certe ad penā sufficeret paupertas: etiā si san⁹
 fuisse ⁊ rursū suffecisset egritudo etiā si subsidium adesset
 Sed vt pbaret⁹ amplius pauper: simul hunc paupertas et
 egritudo tabefecit. Atq̄ insup videbat pcedentē diuitem
 obsequēribus cuneis circumfulciri: ⁊ se in infirmitate ⁊ ino
 pia a nullo visitari. Nam q̄ nemo ei ad visitandū adherat
 testant canes q̄ licent vulnera lingeāt. Ex vna ergo re oī
 potens deus duo iudicia exhibuit: dñ lazari pauperē ante
 ianuā diuitis iacere permisit: vt ⁊ diues i pius dñationis si
 bi auget: vltionē: ⁊ tērat⁹ pauper cresceret ad remune
 rationē. Cōspiciebat ille: q̄titie cui nō miserere: videbat ista
 de q̄ pbaret. Duo inferius corda: scz vn⁹ desup ispector: q̄
 ⁊ hūc tēratō exercebat ad glorias: illum tolerado expecta
 bat ad penā. Nā sequit. (factū est aut vt moteret medic⁹ ⁊
 ⁊ portaret ab angelis in sinum abrahe. Mortu⁹ est autem
 ⁊ diues ⁊ sepultus est in inferno) Qui nimirum diues eum
 cui in hac vita misereri noluit: in suo iam supplicio positus
 patronū querit. Nam ecce subiungitur. Qui eleuās oculos

Iudicia duo
 deus ex vna
 re exhibuit.

Sancti Gregorij pape.

cū esset in tormētis vidit abrahā a lōge: ⁊ lazari i sinu eius
⁊ ipse clamās dixit (Pater abrahā miserere mei: ⁊ mitte la-
zarū vt intingat extremū digiti sui i aquā: vt refrigeret lin-
guā meā: qz crucior i hac flāma) O quāta est subtilitas iudi-
ciorū dei. O q̄ districte agit bonoz actuum malozūq; retri-
butio. Certe superius dictū est: qz in hac vita lazarus cadē-
tes micas de mensa diuitis querebat: et nemo illi dabat:
nunc de supplicio diuitis dicitur: qz de extremo digito la-
zari distillari aquā in ore suo: cōcupiscit. hūc ergo / hūc fra-
tres colligite: q̄ta sit districtio serueritatis dei. Diues enī
iste q̄ vulnerato pauperi mēse sue vel mīnima dare noluit
in inferno positus vsq; ad mīnima q̄rēda puenit. Nā ⁊ gut-
tā aq̄ petiuit: q̄ micas panis negauit. S; notādū valde est
qd̄ sit: qz diues in igne positus / linguā suā refrigerari petit.
Mos q̄ppe est sacri eloquiū: vt aliquando aliud dicat: s; ex
eodem dicto aliud innuat. Superius autē hūc superbū
diuitem dominus nō loquacitati vacantem dixerat: sed sus-
perflue conuiuātem. Neq; hūc de loquacitate notauit: s; ex
cum elatione et tenacia de edacitate peccasse. Sed qz abū-
dare in cōuiujs loquacitas solet: is q̄ male hic cōuiuatus vi-
cī apud israhē grauius in lingua ardere perhibetur. Pri-
ma nāq; male cōuiuātib; famalē culpa loquacitatis: post
loq̄citatē vero ludēdi etiā leuitas seq̄tur. Nā qz edacitate
ludus seq̄tur: vt testatur sacra scriptura: q̄ ait. Sedit popul;
māducare ⁊ bibere: ⁊ surrexerūt ludere. S; priusq; ad ludū
moueat corp; ad iocos ac ūba inania mouet lingua. Quid
ergo est qd̄ inuit: qz in tormētis posit; diues linguā suā re-
frigerari postulat: nisi qz is q̄ conuiuādo magis de loquaci-
tate peccauerat: p̄ retributionis iusticiā i lingua atroci; ar-
debat. Sed cū graui valde est pauore p̄sandū: hoc qd̄ ei p̄
abrahe respōsiōne dicit (Fili recordare qz recepisti bona i
vita tua: et lazari similit̄ mala. Nūc autē hic cōsolat: tu ves-
ro cruciaris) Ista fr̄es mei sn̄ia pauore poti; indiget: q̄ ex
positiōe. Nā si q̄ estis q̄ in hoc mūdo exterioris boni aliqd̄
accepistis: xp̄s (vt ita dicā) donū exterius p̄timefcē debetis:
ne vobis p̄ q̄rūdā vestrōū actū resp̄satione sit datū: ne
iuder q̄ hic bona exteriora restituit: a retributionē boni interi-
mi repellat: ne honor hic vel diuitie / nō ad iumētū virtutis

Actus bono-
rum ⁊ maloz
retributio di-
strictissime a-
gitur.

Conuiuia sūt
plena loqua-
citatē.

Exo. xxxij. b.

Diues mal;
q̄re atroci; in
lingua arde-
bat.

Bonū si qd̄ a
deo habem;
p̄timefcam;.

sed remuneratio sunt laboris. Ecce ei dñs dicit: recepisti bona in vita tua: indicat & diues iste boni aliquid habuisse: ex q̄ in hac vita bona receperit. Rursusq; dñs de lazaro dñs qz receperit mala: profecto monstrat & lazaru habuisse malum ali quod quo purgaretur. Sz mala lazari purgauit ignis: uos pie: & bona diuisis remunerauit felicitas transeuntis uite. Illum paupertas afflicti & tersit. Istum abudantia remunerauit & reppulit. Quicunq; ergo bona in hoc seculo habetis cum uos bona egisse recolitis: ualde de ipsis pertimescite: ne concessa uobis prosperitas eorūdem remuneratio sit bonorū. Et cum quoslibet pauperes nonnulla reprehensibilia perpetrare cōspicitis nolite despiciere: nolite desperare: qz fortasse quos superfluitas tenuissime prauitatis inquinat: camin⁹ paupertatis purgat: de uobis oimodo p̄timefcite: qz nonnulla ē male acta prospera uita secuta est: de illis hō sol licite p̄fate: qz eoz uita ē magistra paupertas cruciat quos usq; ad uite rectitudinē p̄ducit. Sequit̄. (Et in his oibus inter nos & uos chaos magnum firmatum est: ut qui uolunt ad uos transire: nō possint: neq; inde huc trāsmearē.) Quia in re ualde querendum est: quomodo dicatur hi qui uolūt ad uos transire non possint. Quia enim hi qui in inferno sunt: ad beatorum sortem transire cupiant: dubiam non est. Qui uero iam in beatitudinis sorte suscepti sunt: quo pacto dicitur: quia transire ad eos q̄ in inferno cruciantur uolunt. Sed sicut transire reprobi ad electos cupiunt: id est a suppliciorum suorum afflictione migrare: ita ad afflictos atq; in tormentis positos transire iustorum: est mente ire per misericordiam: eosq; uelle liberare. Sed qui uolunt de beatorum sorte ad afflictos atq; in tormentis positos transire non possunt: quia iustorum anime/ q̄uis in sue nature bonitate misericordiam habeant: iam tunc auctoris sui iusticie conuicte: tanta rectitudine constringuntur: ut nulla reproborū compassione moueātur. Ipsi quippe iudici concordāt cui inherent: et eis quos eripere non possunt: nec ex misericordia condescendunt: quia tantum illos, tunc a se uidebunt extraneos q̄stum ab eo quē diligunt auctore suo cōspiciūt esse repulso. Nec iniusti ergo ad beatorum sortem transeunt: quia damnatione perpetua stringunt. Nec ius

Damnati aut
uelint transi
re ad salua
tos & extra.

Sancti Gregorij pape.

si trāsire ad reprobos possunt: quia erecti iſ per iuſticiam iudicij eis nullomodo ex aliqua compaſſione miſerentur: Sed poſtq̄ ardenti diuiti de ſe ſpes tollitur ei⁹ anim⁹ ad p̄pinquos quos reliquerat/ recurrit: q̄ reprobosū mēte pena ſua quandoq̄ inutiliter erudit ad charitatem: vt iā tūc etiam ſuos ſpūaliter diligant: qui hic dum peccata diligere nec ſe amabant. Unde nūc ſubditur (Rogo te ergo pater vt mittas eū in domum patris mei: habeo ei quinq̄ fratres vt teſtes illis ne ⁊ ipſi veniāt in hunc locū tormentorū) Qua in re notandū: ardētī diuiti quāta ad ſupplicij cunctā latur: ad penā nāq̄ ſuā ei ⁊ cognitio ſeruat: ⁊ mēoria. Cognoſcit enim lazary quem deſperit. fratrum quoq̄ ſuos meminit quos reliquit. Perfecta quippe ei vltio de paupere nō eſſet: ſi hunc in retributione nō recognoſceret. Et p̄fecta pena in igne non eſſet: ſi nō hoc q̄ ipſe patit/ Et ſuſtimeret. Ut ergo peccatores in ſupplicio āpli⁹ puniant: et eorū vidēt gloriā quos p̄pſerūt: ⁊ de illoꝝ etiā pena totū quent/ iſ inutiliter amauerūt. Credēdū ſo eſt q̄ ante retributionē extrēmi iudicij iniuſti i reque q̄ſdā iuſtos p̄ſpicit/ vt eos videntes in gaudio nō ſolū de ſuo ſupplicio: ſed et de illoꝝ bono crucient. Iuſti ſo in tormentis ſp̄ intuentur iniuſtos: vt hinc eorū gaudiū creſcat: q̄ malū conſpiciunt: q̄ miſericordie euaserūt: tātoq̄ maiores ereptori ſuo graſ referē q̄to vidēt/ alijs q̄ ipſi p̄peti/ (ſi eſſet relict) potuerūt. Nec ulla tate beatitudinis claritatē ap̄ iuſtoꝝ alium ſuſcat aspecta p̄a reprobos: q̄ vbi iā p̄aſſio miſerie nō erit minui p̄culdubio beatorū leticia nō valebit. Quid autē mirū/ ſi dū iuſti iuſtoꝝ tormēta p̄ſpiciūt: hoc eis eueniat i obſe ſeō gaudioꝝ: q̄n ⁊ i pictura niger color ſubſternit: vt alb⁹ vel rube⁹ clarior videat: ſicut dictū ē. Tāto bonis ſua gaudia excreſcit q̄to eorū oculis dānatoꝝ mala ſubteriacent q̄ euaserūt. Et q̄uis eis gaudia ad p̄fructū plene ſufficiat: mala tamen reprobos abſq̄ dubio ſemp̄ aſpiciūt: q̄ q̄ creatoris ſui claritatē vident: nihil in creatura agitur: q̄ videri non poſſint. Petenti autem diuiti vt lazarus mittatur: ab abrahā protinus reſpondetur (habent moysen et p̄phetas: audiāt illos). S; qui dei verba deſpexerat: hec audire non poſſe ſuos ſequaces eſtimabat. Unde et reſpondit

**Dānati q̄nq̄
vident ſaluos
in augmē
tū ſupplicij.**

**Iuſti iniuſtoꝝ
tormēta
cōſpicere poſ
ſunt.**

Homelia. xl. Fo. cliv.

dines. Nō pater mihi si quis ex mortuis lerit ad eos: pententiam agent. Cui mox veraci sententia dicitur (Si moyses et prophetas non audiunt: neq; si quis ex mortuis resurrexerit: credent.) Quia nimirum qui verba legis despiciunt: redemptoris precepta qui ex mortuis resurrexit: pro subtiliora sunt: tanto hec difficilius implebunt. Minus est enim quicquid per legem dicitur iā hoc quod per dominū iubet. Illa enim dari decimas precepti: redemptor vero noster ab his qui perfectionem sequuntur: omnia dimittit iubet. Illa peccata carnis rescat: redemptor vero noster illicitas cogitationes etiam dānat. Si ergo moyses et prophetas non audiunt: neq; si q̄s ex mortuis resurrexerit: credēs quia hi qui viliora legis precepta implere negligūt: saluatoris nostri mandatis altioribus obedire quando conualescunt. Et nimirū constat: quia cuius implere dicta rēnūit ei procludubio credere recusant: hec nos de ipsa rei gestē consideratione dixisse sufficiat. Sed vos fratres et requiē lazari et penam diuitis cognoscentes solerte agite: culparum vestrarū intercessores querite: atq; aduocatos vobis in die iudicij pauperes p̄uocare. Multos etenim nunc lazaros habetis: ante ianuas vestras iacent. Atq; his indigent: que vobis iā satiatis quotidie de mensa cadunt. Verba sacre lectionis debent nos instruere ad implēda mādata pietatis. Quotidie lazarum si querimus: inuenimus: quotidie lazarum et si non querimus: cernimus. Ecce impertinē se pauperes offerunt: rogant nos: qui tunc pro nobis intercessores venient. Certē nos omnino rogare debuimus: sed tamen rogamur. Videte si negare debemus: quod petimus: quando patroni sunt qui petunt. Nolite ergo misericordie tempora perdere: nolite accepta remedia dissimulare. Ante supplicium cogitate de supplicio. Cum quoslibet in hoc mundo abiectos aspiciatis: etiam si qua reprehēsiuilia eorū esse videantur: nolite despicerē: quia fortasse quos morum infirmitas vulnerat: medicina paupertatis curat. Quorum si qua sunt talia que debeant iure reprehēdi. hec si vultis ad vsum vestre mercedis inflectite: vt ex ipsis eorum vitijs cumulentur vobis incrementa pietatis: quatenus panem pariter desit et verbum panē refectionis cum

Precepta redemptoris sunt subtiliora preceptis legis.

Pauperes debemus nobis procurare pro aduocatis.

Uite tempora non sunt perenda.

Sancti gregozij pape.

verbo correptionis ⁊ duo a vobis alimenta percipiat que
vnum querebat: dñ ⁊ exterius cibo ⁊ interius satietur elo
quio. Pauper ergo cum reprehensibilis cernit: moneri de
bet: ⁊ despicī nō dñ. Si vero reprehensionis nihil hñ: venerari
sūmopere sicut intercessor debet. S; ecce multos cernim⁹
quos cuius sint meriti nescimus. Omnes ergo venerandi
sunt: tantoz necesse est vt omnibus te humiliare debeas.
quanto quis sit ipse ignozas. Rem fratres refero: quam be
ne is qui presto est frater ⁊ compresbyter meus specios⁹ no
uit. Eodem tempore quo monasterium petij: anis quedā
redempta nomine in sanctimoniali habitu constituta in
vrbē hac iuxta beate marie virginis ecclesiam manebat.
hec illius eruditio discipula fuerat: que magnis virtutib⁹
pollēs supra prenestinos montes vitam heremiticam dux
isse ferebatur. huic due in eodem habitu discipula adhe
rebant: vna nomine romula: et altera que nunc adhuc sup
est: quam quidem facie scio: sed nomine nescio. Tres itaq;
he in vno habitaculo cōmanētes: mortū quidē diuitijs ple
nā: sed tamē rebus pauperem vitam ducebant. hec autem
quā prefatus sum romula aliam quā predixi condiscipulā
suā magnis vite meritis anteibat. Erat q̄ppe mī e patien
tie: summe obediētie: custos oris sui ad silētij: studiosa val
de ad continue orationis vsū. Sed quia plerūq; hī quos sū
perfectos homines estimant adhuc in oculis sūmi opificis
aliquid imperfectionis habent: sicut sepe imperiti homines
necdñ perfecte sculpta sigilla conspiciunt: ⁊ iam quasi per
fecta laudamus: que adhuc artifex considerat ⁊ timat laus
dari iam audit: et tamen ea tondere meliorando non desi
nit. hec quam prediximus romula ea quam greco vocabu
lo medici paralytīm vocant: molestia corporali percussa
est: multiq; annis in lectulo decubans: pene omnium tace
bat membrorum officio destituta: nec tamen hec eadem
eius mentem ad impatientiam flagella perduxerant. Nā
ipsa: ei detrimenta membrorum facta fuerant incrementa
virtutū q; tāto solliciti⁹ ad vsū orationis subcreuerat quā
to ⁊ aliud qdlibet agere nequaquā valebat: nocte ergo aus
dem eādem redēptā quā prefatus sū q̄ vtraq; discipulas
suas filiarum loco nutrebat: vocauit dicens. Mater veni.

Exemplū cu
iusdam sancti
monialis..

Mulieris res
ligiose opti
ma indicia.

Homelia. xl. Fo. clivj.

mater veni. Que mox cum alia eius condiscipula surrexit sicut vtriusq; referentibus et multis res eadem claruit: et ego quoq; eodem tempore agnouit. Cuius noctis medio lectulo iacentis assistentem subito celitus lux emissa/omne illi⁹ cellule spacium impleuit et splendor tante claritatis emicuit: vt corda assistentium inestimabili pauore perstringeret: atq; (vt post ipse referebant) omne in eis corpus obrigesceret: et in subito stupore remanerent. Cepit namq; quasi quibusdā magne multitudinis ingredientis sonitus audiri: ostium cellule concuti: ac si ingredientium turba premeretur. At q; vt dicebant intrantium multitudinē sentiebant sed nimis etate timoris et luminis videre nil poterant: quia earum oculos et pauor deprefferat: et ipsa tanti luminis claritas reuerberabat. Quā lucē p̄tinus miri odoris est fragrantia subsecuta: ita vt earum animum quia lux emissa terruerat: odoris suauitas refoueret: sed cum ym claritatis illius ferre nō possent: cepit eadem romula assistentem sibi et tremētem redemptam suorum morum magistrā blanda voce consolari: dicens. Noli timere mater: nō morioz modo. Cū q; hoc illa crebro diceret: paulatim lux que fuerat emissa subtracta est: sed et is q; subsecut⁹ est odor remansit. Sicq; dies secundus et tertius transiit: vt aspera fragrantia odoris remaneret. Nocte ergo quarta eādem magistrā suā iterum vocauit. Qua veniente viaticum petiit/et accepit. Nec dum vero eadem redempta vel alia, eius discipula a lectulo iacentis abcesserant: et ecce subito in platea ante eiusdem cellule ostium duo chori psallentium astiterunt et sicut ipse dicebant serus ex vocibus discreti psalmodie cantus dicebant viri: et femine respondebant. Cumq; ante fores cellule exhiberentur celestes exequie: sancta illa anima carne soluta est. Qua ad celum ducta quanto chori psallentium alitus ascendebant tanto cepit psalmodia leuius audiri: quousq; et eiusdem psalmodie sonit⁹ et odoris suauitas elongata finiret. hec ergo q̄d diu vixit i corpore q̄ illā hēret i honore. Indigna cūctis orb⁹ despecta videbat. Margarita quis enī ad illā accedere q̄s ad illā venire dignaret. Sed q̄nq; latet in latebat in stequino margarita dei sterquiliniū fies hāc ipam sterquilinio. corruptibilitatem corporis appello: sterquiliniū abiectio

Sancti gregorii pape.

**Diuitie vere
valde discre-
pant a falsis.**

**honores trā-
seuntes contē-
pendi sunt.**

ij. cor. vij. c

Mat. xxv. d.

nem paupertatis nomino. Assumpta est ergo margarita
q̄ iacebat in sterquilino: et posita in celestis regis ornamen-
to. Jam inter supernos ciues emicat. Jam inter ignitos il-
los lapides eterni dyadematis cotuscat. O vos qui in hoc
mundo diuites aut creditis aut estis: conferte (si potestis)
falsas diuitias vestras veris diuitijs romule. vos in huius
mundi via omnia amissuri possidetis illa nihil quelunt in
itinerē: et omnia inuenit in peruersione. Vos letam vitā du-
citis tristē mortē timetis: illa tristē vitā ptulit: ad letā mor-
tē puenit: vos ad tēpus queritis obsequiū hominū: illa despe-
cta ab hominibus inuenit socios choros angelorum. Discite
te ergo fratres temporalia cuncta despiciere. Discite hono-
rem transeuntem contēnere: eternam gloriam amare. Ho-
norate quos pauperes videtis: et quos foris conspiciatis de-
spectos seculi: intus arbitramini amicos dei. Cum his par-
ticipamini: quod habetis: vt hoc quandoq; dignetur vobis
cum participari: quod habent. Pensate quod ore magistri
gentium dicitur. In hoc tempore vestra abundantia illo-
rum inopiam suppleat: vt et illoꝝ abundantia vestre ino-
pie sit supplementum. Pensate quod ipsa per se veritas di-
cat. Quādiu fecistis vni de his fratribus meis minimis: mi-
hi fecistis. Ad tribuendū ergo pigri cur estis: quando hoc
quod facienti in terra potrigitis: sedenti in celo datis. Sed
hec omnipotens deus qui per me in vestris auribus loquitur
per se in vestris mentibus loquat. Qui viuit et regnat cū pa-
tre in vnitāte spūs sancti deus p̄ oia secula seculorū. Amē.

¶ Sancti gregorii pape vrbis rome homelie quadras-
ginta. De diuersis euangelij lectionibus finiūt feliciter.
Impresse parrisis sumptib⁹ Johannis petiti bibliopole
parisiē vniuersitatis sub inter signo Lili j anrei vici dis-
ui iacobi incolentis. Anno dñi millesimo quingentesi-
mo decimo septimo. xvij. kalendis iunij.

Tabula euangelioꝝ in.

Sequitur tabula ad prom-
ptius inuentendum euagelia
A. homeliarũ dñi Gregorij sꝫ
numerũ folioꝝ ac paginarum
ordine alphabetico.

Abulas ier⁹ iuxta ma-
re galilee. fo. x. pa. ij.

Anno quindecimo un-
derij tiberij. fo. lvi. pa. ij.

Arborẽ fici habebat quidam
plantatam. fo. c. pa. ij.

Assumpſit iesus duodecim di-
scipulos suos. fo. iij. pa. i.

Um appropinquaret iesus
iherusalem vidẽs ci-
uitatem fleuit sup illam

fo. cxliij. pa. ij.

Cum audisset iohannes in vin-
culis opera chꝛisti. fo. xij. pa. i.

Cũ audieritis prelia z seditio-
nes. fo. cxxi. pa. ij.

Cũ esset sero die illayna sab-
batorum. fo. lxxxi. pa. i.

Cum natus esset iesus in beth-
leem iude. fo. xxij. pa. i.

Cum turba plurima conueni-
ret. fo. xxxvij. pa. i.

Designauit dñs iesus et
alios septuaginta duos.

fo. xliij. pa. ij.

Dicebat iesus turbis similitu-
dinem hanc. fo. c. pa. i.

Ductus est iesus in desertum a
spiritu. fo. xi. pa. i.

Duo ex discipulis iesus ibant
ipsa die in castellũ. fo. lxx. pa. i.

Ecce ascendimus hiero-
solinã. fo. iij. pa. i.

Ego sũ pastor bon⁹. f. xxxviii. p. ij.

Erat qdã regul⁹ cuius filij iher-
mabat ca pharnaũ. fo. lxxix. p. ij.

Erant appropinquantẽs ad ies-
um publicani. fo. cxij. pa. ij.

Erũt signa in sole z luna. f. i. p. ij.

Erũt edictum a cesare augusto
fo. xvij. pa. i.

Erũt qui seminant seminare ses-
men suum. fo. xxxvij. pa. i.

Hoc est pceptũ meũ vt di-
ligatis iuicẽ. f. lxxvi. p. i.

Homo qdã erat diues q induẽ-
batur purpura. fo. cxvij. pa. i.

Homo qdã fecit cenam magnã
z vocauit multos. fo. cxxvi. pa. i.

Hõ qdã pegre pficiscens voca-
uit seruos suos. fo. xx. pa. i.

In viam gentium ne abie-
ritis. fo. vi. col. iij.

Iloquente iesu ad turbas
ecce mater ei⁹. fo. v. pa. ij.

Loquebat iesus principi-
bus sacerdotum et phariseis in
parabolis. fo. cxxvi. pa. i.

Manifestauit se itez iesus
discipul⁹ suis ad mare ty-
beriadis. fo. lxxij. p. ij.

Maria magdalene et maria in-
cobi z salome. fo. lxxij. pa. ij.

Maria stabat ad monumẽtũ fo-
ris plotana. fo. lxxvi. pa. i.

Misit dñs iesus. xij. discipulos
suos. fo. viij. p. ij.

Miserunt iudei a hierosolimis
sacerdotes. fo. xv. pa. i.

Quis ex vobis arguet me
de peccato. fo. xliij. pa. ij.

Tabula materiaram.

- R**escribitur. xi. discipulis apparuit eis iesus. folio. xcij. pa. ij.
- Rogabat iesus qdā pharise⁹ vt māducaret cum illo. fo. cix. pa. i.
- S**imile est regnū celoz de cē regnib⁹. f. xxvij. pa. ij.
- Site est regnū celoz hoi patri familias. fo. liij. pa. ij.
- Simile est regnū celozum thes sauro abscondito. fo. xxvi. pa. ij.
- Simile factū est regnum celozū homini regi. fo. cxxxvi. pa. i.
- Sint lumbi vestri precincti. fo. xxij. pa. i.
- Si q̄s diligit me sermonē meuz seruabit. fo. xcij. pa. ij.
- Si quis venit ad me ⁊ non odit patrem suum. ⁊c. fo. cxxx. pa. i.
- Si quis vult venire post me abneget semetipsum. fo. ciij. pa. ij.
- U**na sabbati maria maꝝgdalene. fo. lxxvi. pa. i.
- C**laus deo.
- T**abula materiariū e quadra sinta diui Grego. homelijs excerptarum.
- A**dies quos repre sentat. fo. lxi. p. i.
- Absolutio qñ dicitur. fo. lxxxij. p. ij.
- Actū bonoz ⁊ malozum retributio districtissime agitur. fo. cli. pa. ij.
- Acta mala ⁊ bona sunt abscondenda. fo. x. pa. ij.
- Adam triplici tentatione tentatus fuit. fo. cli. pa. i.
- Adolescentie ⁊ iuentutis peccata desileamus. fo. cxij. pa. ij.
- Aduersarij possunt dici aduertores. fo. cxxij. pa. ij.
- Adulatores dicuntur olei venditores. fo. xxx. pa. ij.
- Adulatores signantur per carnes lingentes. fo. cxlix. pa. ij.
- Agni intestina vorare quid ē. fo. lxx. pa. ij. (p. i.)
- agni paschal' comestio. lxxvij.
- Agnū nec aqua coquam⁹ / nec crudū comedamus. f. lxx. p. i.
- Agnuz paschalem comedim⁹ in nocte. fo. lxxvij. pa. ij.
- Amalechita populus: lambēs vocatur. fo. cxxvij. pa. ij.
- Amamus nos ⁊ proximos. folio. xlvj. pa. ij.
- Amicus a nimi custoz vocatur fo. lxxvij. pa. i.
- Amicus ⁊ non amicus dei qñ q̄ pōt aliquis esse. fo. cxli. p. i.
- Amici possunt dici etiā q̄ persequuntur. fo. lxxxvij. pa. i.
- Amor⁹ dei nunq̄ est ociosus. folio. xcvi. pa. i.
- Amor interior vincit quādoq̄ dolorem carnis. fo. vij. pa. ij.
- Amor multiplicat inquisitiōnem. fo. lxxvij. pa. i.
- Angelus angelū mittit interdum. fo. cxvij. pa. ij.
- Angel⁹ dicitur nūci⁹. f. lxxvij. p. i.
- Angelus grece nuncius est latine. fo. cxij. pa. ij.
- Angeli añ aduētū dñi q̄re p̄s neb̄ se adorari: ⁊ post aduē-

Quadragesima Homeliarum

- tum recusauerunt. fo. xix. pa. ij. Arundo carnalem animam des-
Angeli s^m dyonisiū veluisibili- signat. fo. xij. pa. ij.
terv el inuisibiliter mittūt ad hu- Arundo vento agitata esse non
mana solatia. fo. cxvij. pa. i. debemus. fo. xliij. pa. i.
Angelorū officia. fo. cxvi. pa. ij. Ascensionis sue dñs preuncios
Angelorum ordines sunt nouē. habuit. fo. xciiij. pa. i.
fo. cxv. pa. ij. Aurū obscuratū est. f. xlvij. p. i.
Anima hūana nullos maiores Aurū sapientiaz significat thys
habet inimicos s^p spiritus mali orationem. fo. xxv. pa. ij.
gnos. fo. cxlv. pa. i. Auaricia curiositas et voluptas
Anima iusti potest dici celum. priuant homines cena domini-
fo. cxxxvij. pa. i. ca. fo. cxix. pa. i.
Anima peruersa futura preni- **B** Alas p^pf auariciā i ppli
dere refugit. fo. cxlv. pa. i. necē p^pfit. f. xxxviii. p. ij.
Anima peruersa suas diem hic Baptismus iohānis erat
habet. fo. cxliij. pa. ij. in aqua. fo. xvi. pa. ij.
Anima quandoq; ad terram cō- Baptizādo et predicādo fuit io-
sternitur. fo. cxlv. pa. i. hannes xpi precursor. ibidem.
Anima quandoq; dicitur recta Bellaz cōtra duos mouet calli-
quādoq; curua. fo. ciiij. pa. ij. dus aduersarius. fo. cxliij. pa. ij.
Anime cuiusq; fidelis vir deus Bella et seditioes differūt. f. cxvi
est. fo. cxix. pa. i. Bonū si qd a deo habeas (pa. ij.
Animā prauā uisitāt deus mul- m^o p^ptimecamus. fo. cli. pa. ij.
tis modis. fo. cxlv. pa. ij. Boni pauci sunt et multi mali. fo
Annus quinquagesim^o uocatur llo. cxix. pa. i.
iubileus. fo. lxxiiij. pa. ij. Boni quando separabunt a bo-
Apłoz curs^o ad monumētū non nis. fo. cxxxvij. pa. ij.
vacat a mysterio. fo. lxxvi. pa. ij. Honorum prosperitatem cōuer-
Arbor nō faciens fructū in ignē timus ad voluptatis peruersita-
mittatur. fo. lx. pa. i. tem. fo. cxliij. pa. i.
Arbor reuiuiscit ad fructū ex fe- Bona agens non querat fauorē
tore. fo. ciiij. pa. i. humanum. fo. xxix. pa. ij.
Arbori infructuose cōparat qui Bona inūdana qualiter sunt tes-
bone operatiōis fructum nō ex- nenda. fo. cxxx. pa. i.
hibet. fo. ci. pa. i. Bona propria non largiens dās
Archa domini ferebat per vac- nari potest. fo. cl. pa. ij.
cas. fo. cxxxij. pa. ij. Bona temporalia timere ne de-
Armillā qd signat. fo. lxxx. pa. i. sint / vanus est timor. f. cvi. pa. i.

Tabula materiarum.

Bona terrena seruando tota-	lister amittuntur. fo. x. pa. ij.	Charitas vera que est. folio. cxi.
Bonis quãdoq; graues cõtin-	gũt afflictiones. fo. xxxix. pa. i.	Charitatis de affectũ fratribus
Bouum quinq; uisã quinq; sen-	sus representãt. fo. cxxvij. p. i.	ipedere debem. fo. lxxix. pa. ij.
Buxus quos designat. f. lxi. p. ij.		Charitatẽ i nobis ferire querit
A lciamẽta habeamus in	pedib; qñ agnũ pascha	hostis antiquus. f. lxxxvij. pa. i.
lẽ comedem. f. lxxix. p. ij.		Christus creuit et iohãnes mi-
Capillus incisus non dolet. fo.	lio. cxxij. pa. i.	nitus est. fo. lvij. pa. ij.
Capilli denotãt habundantẽ	terrenã substãtiam. fo. iij. p. i.	Christus fuit mors mortis: et
Caput sepe pro mente ponit.	fo. ij. pa. ij.	morsus inferni. fo. lxxvij. pa. i.
Carnis culpa plerũq; regnat i	rerum opulentia. fo. cxx. pa. i.	Christus fuit rex et sacerdos. fo
Carni et mẽti quotidie sunt h-	benda alimenta. fo. x. pa. ij.	lio. lxxij. pa. ij.
Cedrus qñ signat. fo. lxi. pa. i.		Christus mitis resurgendo dis-
Celeritas seu festinatio com-	mendantur. fo. lxx. pa. i.	strictus erit iudicando. fo. lxxxv
Celorum virtutes que dicun-	tur. fo. ij. pa. i.	pagina prima.
Celũ ẽ ethereũ et aereũ. xcij.		Christus pro hominibus multũ
Cena facta nullũ restat (pa. ij).	cõiuiuium. fo. cxxvij. pa. ij.	tollerant. folio. vi. pa. i.
Cena magnã fecit dñs. ibidez	secunda.	Christus si uouisset facile suos
Ceruorum hinculus appella-	tur domus. f. cx. pa. i.	persecutores exterminasset. fo.
Charitas debet esse bis tin-	cta. fo. cxi. pa. i.	lio. lĩ. pa. i.
Charitas est plenitudo legis.	fo. cxxvij. pa. ij.	Christi incarnatio uix inuestis
Charitas in prelatiõ nõ cesset	enã lingua tacẽte. fo. cxij. p. ij.	gari potest. fo. xvij. p. i.
Charitas uera in duobus con-		Christiani a bono opere cessan
		tes uix se excusabunt apud dos
		minum. fo. lviij. pa. i.
		Christiani multi sunt nomine /
		sed non fide. folio. cvij. pagina
		secunda.
		Christum sequi uolens abne-
		get semetipsum. folio. cuij. pagin
		na prima.
		Christum suo itinere ambulans
		tes inueniemus. folio. vi. pagin
		na secunda.
		Cherubin dicit plenitudo scien
		tie. folio. lxxvij. pagina. i.
		Cherubin plenitudo scientie di

Quadragesima Homeliarum

citur. fo. cxvij. pa. i.

Civitas malorum succendetur

igni. fo. cxviii. p. i.

Columbas vendere quid est. fo.

lto. x. pa. i.

Columna ignis et nubes quare

populus israeliticum preibat. fo.

lto. lxxij. pa. i.

Compelluntur aliqui intrare ad

cenam domini. fo. cxix. pa. ij.

Confessio aperit vultus peccato-

ri. fo. lxxij. p. i.

Cū iugum donum est. fo. cxvii

pagina. ij.

Cōscientia hominis dum ptur-

batur in eo similitudo condito-

ris reparatur. fo. cxv. pa. ij.

Cōversio peccatorum ad dñm per

quid impeditur. fo. v. pa. i.

Coniugium domini vltimū fuit

cum septem discipulis. fo. lxxv.

pagina. ij.

Coniugium sunt plena loquacita-

tis. fo. cli. pa. ij.

Cordis ostium multi contrave-

ritatem claudunt. fo. xvi. pa. ij.

Corp⁹ domini quomodo potuit

ad discipulos clausis ianuis in-

trare. fo. lxxxij. pa. i.

Corpus si non rescitur vox ipsa

subtrahitur. fo. lx. p. ij.

Corporis et cordis deliciae pluri-

mū inter se differūt. f. cxvii. p. i.

Corrigiam calciamenti solvere

quid signat. fo. xvij. pa. i.

Crispianus in extremis demo-

nes vidit nec inducias pñcti ob-

ungere potuit. fo. xxxi. pa. ij.

Crucem domini duobus modis

baulamus. folio. cxxxij. pagi. i.

Cruces domini post auxit simon

in angaria. fo. cv. pa. ij.

Curvus super terram intuetur.

fo. clij. pa. ij.

Annati an velint trans-

ire ad salvatos. et ecōtra

folio. cliij. pa. i.

Damnati quandoq; vident fals-

uatos in augmentum supplicij.

fo. clij. pa. ij.

David humilitas et preclara ge-

sta. fo. xvij. pa. ij.

David per penitentiam scelus

sum coerexit. fo. cxix. pa. ij.

Decimas rerum et dierum debe-

mus offerre. fo. clij. pa. i.

Deus elegit quos mūdus despi-

cit. fo. cxvii. p. i.

Deus est vbiq; fo. xc. p. ij.

Deus est vbiq; per presentiam

maiestatis. fo. lxxij. pa. i.

Deus nos querit et pro eo mo-

riamur. fo. xvij. pa. ij.

Deus nos vocat multipliciter.

fo. cxix. pa. ij.

Deus quandoq; suos electos ig-

bi permittit. fo. lxxij. pa. ij.

Deus super celos hunc non eru-

bescet qui deum super terram

non erubuit. folio. cxlv. pagina

mū inter se differūt. f. cxvii. p. i.

Deus vult placari precibus. fo.

lto. cxliij. pagina. ij.

Deum nescientes dei famulos

falso venerantur. folio. li. pagi-

na secunda.

Tabula materialium.

- Dentes damnatorum stridebunt: et eorum oculi flebunt. fo. cxli. pa. ij.
- Desertum dominus in stagna aquarum posuit. fo. lxi. pa. i.
- Dyabolus aliquid habet in eos qui de carnis delectatione concipiunt. fo. cxlvi. pa. ij.
- Dyabolus dicitur fluuium abforbuisse. fo. lxxxv. pa. i.
- Dyabolus est lupus mentes dilanians. fo. xxxv. pa. ij.
- Dyabolus erit terribilis in die exitus. fo. cxlyi. pa. ij.
- Dilectio est ignis: et culpa rubigo. fo. cx. pa. i.
- Dilectus quando dicamur in lectulo querere. fo. lxxvij. pa. i.
- Diligitur quandoque proximus per odium. fo. cxxxij. pa. i.
- Discipuli christi quare prohibiti fuerunt predicare gentibus: et samaritanis. fo. ix. pa. i.
- Discipulorum christi mirabilis dignitas. fo. lxxxij. pa. i.
- Dives malus dicitur habuisse quinque fratres. fo. cl. pa. ij.
- Dives malus iudaicum populum representat. fo. cxlix. pa. i.
- Dives malus quare atrocius in lingua ardebat. folio. cli. pagina secunda.
- Diuiti nomina plus solent scribi quam pauperum. folio. xv. pagina secunda.
- Diuites debent esse liberales. fo. xxij. pagina secunda.
- Diuitie dicuntur fallaces. folio. xxxvij. pa. i.
- Diuitie vere valde discrepant a falsis. fo. cliij. pa. ij.
- Doctor malus vocatur minimus folio. xxix. pa. ij.
- Doctoris lingua in vacuum laborat nisi intus sit qui doceat. fo. lxxvij. pa. ij.
- Doctrina est alimento corpori orali preferenda. fo. xv. pa. i.
- Dominus ascendit super occasum. fo. xliij. pa. ij.
- Dominus quando ad nuptias abiit. fo. xxxij. pa. i.
- Dominus de torrente in via bibit. fo. lxxix. pa. ij.
- Dominus quando dicitur pulsare. fo. xxxij. pa. i.
- Dominus quare dicitur sedere super cherubin. fo. cxvij. pa. ij.
- Dominus venit ante legem: in lege: et post legem. fo. cij. pa. ij.
- Domini diuerse sunt ammonitiones. fo. xliij. pa. i.
- Domino ascendente quare apparent angeli in albis vestibus: non autem eo nascente. fo. xciiij. pagina. ij.
- Domus dei domus orationis est. fo. cxliij. pa. ij.
- Domus nostre quid spiritualiter representant. fo. lxxvij. pa. ij.
- Domus quando dicitur euertere. fo. cx. pa. i.
- Domum mentis preparat quod dominum digne recipere vult. folio. xcvi. pa. ij.
- Dona spiritualia percipiuntur a paucis. fo. lx. pa. ij.

Quadragesima homeliarum

Donis crescentibus rationes
crescunt et donorum. xxi. pa. i.

Dormire mori est. fo. xxx. pa. i.

Dorsum deo peccado vertimur:
ut non sustinet. fo. cxx. pa. i.

Diagnā mulier perdit id hoc
signat. fo. cx. pa. i.

Dulcis non meruit qui non gu-
stauit amara. fo. lxxxvij. pagina
secunda.

Ecclēsia ab abel iusto in-
cepit. folio. lvij. pagina se-
cunda.

Ecclesia multos intra se habet
qui melioris vite vias aggredi
metuunt. folio. xxi. pagina se-
cunda.

Ecclesia p̄sens vocatur regnum
dei. fo. cxvij. pa. i.

Ecclesia sagene comparatur.
folio. xxvij. pa. ij.

Edificium celeste et terrenum
differunt. folio. cxxij. pa. ij.

Egritudo diutius premit pro-
pter prolixiora vitia. folio. lvi.
pagina prima.

Elementa omnia deum venisse
testata sunt. folio. xxij. pa. i.

Elemosyne tergunt maculas
peccatorum. folio. cxxv. pagi-
na secunda.

Eloquium omne sacrum intelli-
gere difficillimum est. fo. lxx.
pagina secunda.

Enoch in celum trāslatus vro
rem et filios habuit. folio. xcij.
pagina prima.

Eporum grandis est honor sed

grauē est pondus huius hono-
ris. folio. lxxij. pa. ij.

Euangelium qualiter potest
predicari omni creature. folio.
xcij. pagina. ij.

Exemplum cuiusdam mundāi
qui fratrem religiosum habebat
folio. cxlij. pa. ij.

Exemplum cuiusdam perversi
qui tandem bonus effectus est.
folio. lv. pa. ij.

Exemplum cuiusdam sanctimo-
nialis. folio. cliij. pa. ij.

Exemplum de tribus sororibus
beati gregoriij. folio. cxij. pagi-
na secunda.

Exempla adiungit deus cum
eius verba audire nolumus. fo-
lio. cxxvij. pa. i.

Exempla plus mouens q̄ ver-
ba. folio. cxli. pa. ij.

Humiliorum natura. fo-
lio. xxxij. pagina prima

felicitatis beate mirabilis cō-
mendatio. folio. vij. pagina. i.

festā hominum ita celebrant
vt festā angelorum non perdā-
tur. folio. lxxv. pagina prima.

ficulnea et mulier curus hu-
manam naturam representat.
folio. cij. pa. i.

fides edificatur per allegoriā
folio. cxlix. pagina prima.

fides non habet meritum cui
humana ratio prebet experis-
mentum. folio. lxxij. pagina
prima.

fideles veraciter sunt q̄ quod

Tabula materiarum

- verba promittunt: operibus cōplent. fo. xciiij. pa. i.
Finem suum nemo cognoscit. folio. cxliij. pagina prima.
Fingere quid significat. folio. lxxij. pa. i.
Fons sciētie est de⁹. folio. cxix. pagina prima.
Fraterna cōpassio multum vallet. folio. cxlvij. pagina secūda.
Fructum facere et dignum peccantē fructum facere sunt diuersa. folio. lix. pagina prima.
Frumentum perditur seruando sed renouatur seminando. folio eodem.
Fuga nostra non fiat in hieme vel sabbato. folio. xxxij. pa. i.
Fur domum perdidit patrefamilias nesciente. folio. xxxiiij. pagina prima.
Oabriel archangelus quare fuit ad mariam missus folio. cxvi. pagina. i.
Galilea transuigratio interpretatur folio. lxxviij. pa. ij.
Gaude sed tanq̄ non gaudeas folio. cxxix. pagina. ij.
Gaza ciuitas inferny designat fo. lxx. pa. i.
Gemendus est qui non gemit. folio. cxviii. pa. i.
Genus humanum quando recipit lumen quod amiserat. folio. iij. pagina. ij.
Gentiles ad cognitiōem domini per signa sunt perducti. folio. xxiiij. pagina. i.
Gentiles vocati sunt ligna silu folio. cxxix. pagina. i.
Gloria tēporalē multi conantur apprehendere et nequeunt. folio. ibidem.
Hēlias in celum aereum subleuatus est. fo. lxxxiiij. pagina prima.
Iherusalē uisitauit creator p suā incarnationē. fo. cxliij. pa. ij.
Iherico luna interpretat ar folio. iij. pagina secūda.
Homeliē. xl. gregoriū quare rescto ordine non sunt posite. folio primo. pa. i.
Iherosolym liber diuisus est duas partes ibidem
Homo non ualeat apprehēdere quod ultra ipsam est si nescierit mactare quod est folio. cv. pagina. ij.
Homo potest dici omnis creatura. fo. xcij. pa. ij.
Homo sexto die factus est folio. cii. pagina prima.
Hominis mundani conditiones folio. cxli. pa. ij.
Homines ad celum cum angelis ascendere cupientes ipsos angelos imitari debēt. fo. cxvij. pagina prima.
Homines quare honorare debemus folio. xci. pa. i.
Homines varij varijs incolumitur. fo. lxxxi. pa. i.
Homines ut plurimum sunt impatientes fo. cxvij. pa. ij.
Hominis dignitas magna est q̄

Quadragesima homeliarum

- amici dei vocat̄ fo. lxxvii. pa. i. est vox folio. xvi. pa. ij.
- Honores ⁊ diuitias veneramur Johanneſ citius petro ad moza
potius q̄ homines ipſos .folio. numentum currens ſinagogaz
xc. pagina. ſecunda. repreſentauit. fo. lxxvi. pa. ij.
- Honores tranſeuntes contemne Johanneſ baptiſte clamor. folio
di ſunt. folio. cluij. pa. ij. lviij. pagina ſecunda.
- Hora reſolutionis erit terribilis Ira ſacerdotis qualis eſſe de
folio. cxlvi. pa. i. beat. fo. xli. pa. ij.
- Horam vltimam quare domin⁹ Italie perſecutio ſignis quibus
voluit nobis eſſe incognitam. quam oſtenſa. folio. ij. pagina
folio. xxxiiij. pa. i. prima.
- Hoſtia altaris multus valet ad Judas graui⁹ no cuit domino
abſoluti. onem noſtram. folio. q̄ ſi non fuiſſet de eius familia.
cxxxiiij. pa. i. fo. cxxiiij. pa. i.
- Hoſtie oblatio magne eſſe effi Judeam ⁊ gentilitatem venes
ſacie notabili oſtenditur exem rat de⁹ redimere. folio. xxxvi.
plo. ibidem. pagina ſecunda
- Hoſpitē ſuſcipiens ſuſcipit chri Judex diſtinctus dum ſuſtinet
ſtum. folio. lxxij. pagina. ij. quid agere debemus .folio.
cxlvi. pa. i.
- Humanitatis xpi tranſire eſt: ſy Judex exterioſa et interiora in
ſtare diuinitatis. fo. v. pa. ij. dicabit. folio. cxxxiiij. pagina
humilitas eſt cuſtos virtutis. prima
fo. xvij. pagina. ij.
- I**acula preuiſa minus fez Judex internus mentem poti⁹
riunt. folio. cxxi. pa. ij. conſiderat q̄ verba folio. lxxxix.
Jeſus a ſpiritu ſancto duct⁹ eſt pagina ſecunda
in deſertus folio. xl. pa. ij. Judicium ad extremum ſine in
Jeſus ſaluator ſeu ſalutaris di termiſſione properamus. folio.
citur .folio. lxxxix. pa. ij. xxxiiij. pa. ij.
- Iniurias verbi dedignamur to Judicium humanum ſi tantope
lerare ſuperbia elati. folio. cvi. re timeatur: longe magis time⁹
pagina ſecunda dum eſt diuinum. folio. lxxxv.
Johāneſ baptiſta dubitauit an pagina ſecunda.
- ad inferos chriſtus deſcēderet Judicij dies ſemper ante oculos
folio. xiiij. pa. ij. ponendus eſt. folio. iij. pag
Johāneſ baptiſta in quibus eſt na ſecunda .
unitatus helia. fo. xvi. pa. i. Judicij dies terribilis erit. folio
Johanneſ baptiſta quare dicit⁹ xxx. pagina ſecunda.

Tabula materiarum

- Judicij extremi horroz mirabilis erit omnibus presertum pa storibus. folio. xlvij. pagina se cunda.
- Judicia duo deus ex vna re ex hibuit. folio. cli. pagina. i.
- Judicem auditurus patronum cõquirere dõ. folio. cvj. pagina secunda.
- Judicem misericordem hic cum lachrymis adire debemus. fo lio. cxx. pagina. ij.
- Jumenta in stercore putrescere quid est. fo. xxv. pa. ij.
- Jumenta in stercore putrescere quid est folio. cxxij. pa. ij.
- Iusti in iustorum tormenta con spicere possunt. fo. xciiij. colum na. clivj. pa. ij.
- Iusticia vera compassionẽ ha bet. folio. cxiiij. pa. i.
- Iusticiã falsam habent es altos despiciunt ibidem
- Iusticiam vendere quid est. fo. cxlv. pa. ij.
- Iuventutem qui sine fructu pre terijt: saltem in senectute nita tur bene viuere. folio. liiij. pagi na secunda.
- L**achrymarum legatio nem mittamus ad regẽ. fo. cxxxv. pa. i.
- Lamenta sequuntur gaudia. fo. xxviij. pa. ij.
- Lapides nouem preciosi nouẽ angelotum ordines signant. folio. cxvi. pagina prima.
- Latro bonus magnam prestat peccatoribus venie fiduciam. folio. lxxij. pa. ij.
- Lazarus adiutus iterpretatur. folio. cxlxx. pa. ij.
- Legationem ad dominum mit tere debemus vt rogemus ea que pacis sunt. folio. cxxxiiij. pagina prima
- Leprosi carne nil est abiectius folio. cxlvij. pa. ij.
- Leuiatham hamo cepit pater omnipotens. fo. lxxx. pa. i.
- Lingua mali diuinitis quare dis citur plus ardere ceteris mem bus. fo. cxlix. pa. ij.
- Lupus qñ dicitur super oues venire. fo. xxxv. pa. ij.
- Lux ⁊ non terrena queratur do mino. fo. v. pa. ij.
- Luxuria est viris in libis ⁊ ses minus in vmbilico. fo. xxx. pa. ij.
- Luxuriam fugere nõ prodest si auariciam sequeris folio. cxix. pagina prima.
- M**argarita quãdoq; latet in sterquilinio. folio. clviij. pagina. ij.
- Martirij monachi mirabilis. deuotio. fo. cxlvij. pa. i.
- Magdalena cito credẽs min⁹ nobis prestabit q̃ thomas diu dubitans folio. xcij. pagina prima.
- Magdalena habuit septem de monia. fo. cxix. pa. i.
- Magdalena putas christũ pot tolanum nõ errabat. fo. lxxviij. pagina secunda.

Quadragesima homeliarum

Vite celestis cupid⁹ cuncta terrena facile derelinquit folio.

xxxvij. pagina prima

Ulinus quos designat folio. lxi.

pagina secunda

Voluntas bonis quam deus appetit in quo consistit folio. xij.

pagina prima

Uox plus excitat q̄ lectio folio

lxiiij. pagina prima

Utilitatem etiam p̄ paucos per rare debemus folio. lxxvi. pagina prima.

C Finis Laus
DEO.

[Faint, mirrored text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is illegible due to fading and bleed-through.]

Tabula materiarum.

lio. xlvij. pa. i.	Sacerdotes mali sunt similes aque baptismatis. fo. xlix. pa. i.	Sacerdotes vitiosi plus preciantur quam quicumque alij. fo. xlvij. pagina. ij.	Sacrificium quod est deo acceptum. fo. cxxij. pa. i.	Salutare dei videbit omnia caro equaliter intelligitur. fo. lxx. pagina. i.	Salutare in itinere quis dicitur. fo. xliij. pa. ij.	Salutem ut recuperemus amara potamus. fo. vii. pagina. scda	Samaritanus custos interpretatur. fo. v. pagina. secunda.	Sanctus christi resurrectione figuravit. fo. lxxv. pagina. prima.	Saulum persecutorem suum dominus de celo allocutus est. fo. lio. cxx. pagina. secunda	Scriptura sacra aliquando ex parte totum / aliquando ex toto partem significat. fo. lxxvij. pa. i	Sententia pastoris siue iusta siue iniusta timenda est. fo. lxxxiiij. pagina. prima	Sententie christi sunt manentes. folio. ij. pagina. prima.	Seraphin dicuntur ardentes. fo. lio. cxxv. pagina. prima.	Sermo dei cotemni non debet. fo. cxlv. pagina. secunda.	Seruoli pauperis romani patientia fuit maxima. fo. xxxix. p. i.	Symonia damnatur per canones. folio. xlvij. pagina. prima.	Sol eleuatus est et luna stetit in ordine suo. fo. xxv. pagina. pua.	Solem recte inspicere nemo valet. folio. c. pagina. prima	Spiritus christi in quibus non est. fo. lxxv. pagina. prima.	Spiritus sanctus in igne apparuit: et in linguis igneis. folio. xcvij. pagina. i.	Spiritus sanctus quare sub diuersis signis apparuisse legitur. ibidem	Spiritus sanctus quare apparuit super redemptorem in columba: et super discipulos in igne. folio. xcvij. pagina. secunda.	Spiritus sanctus quos replet: simplices facit et ardentes. ibidem	Spiritus sanctus vocatur consolator. folio. xcvij. pagina. prima.	Spiritus sancti dona varia sunt. fo. cxx. pagina. prima	Spiritum sanctum quare dedit dominus semel in terra consistens et semel in celo presidens. folio. lxxxij. pagina. secunda.	Stercoris cophin ⁹ est memoria peccatorum. folio. ciij. pa. pua.	Superbia nostra increpatur per hoc quod redemptor seruum centurionis personaliter visitauit. fo. lio. xc. pagina. secunda.	Surgere de sepulchro plus fuit quam de cruce descendere. f. lxxv. p. i.	Talentum erogare quisque pro sua virili tenetur. fo. lio. xliij. pagina. prima.
--------------------	---	--	--	---	--	---	---	---	---	---	---	--	---	---	---	--	--	---	--	---	---	---	---	---	---	--	---	--	---	---

Tabula materialium.

Talentum quilibet a deo acce- pit. folio. xxij. pagina secunda.	Verborum dñorum auditores sunt in multiplici differētia fo. li. p. ij.
Talenta duo q̄ accepit plus ha- buit q̄ ille qui habuerat quinq̄ fo. xxij. pagina prima.	Veritas ip̄a abscondita fuit iudeis folio. lxxij. pagina prima
Talenta quinq̄ duo et vnum quid signat. fo. xxi. pagina p̄ia.	Vestes p̄ciosas ferre an sit pec- catū fo. cl. pagina secunda
Tauri vel altilia quid represen- tant. fo. cxxxvij. pagina secunda	Vestis nuptialis dicitur charis- tas fo. cxxxix. pagina secunda
Templum dei est conscientia. folio. cxlvi. pagina prima.	Vestibus p̄ciosis vti peccatum est fo. xliij. pagina prima
Temporalibus dediti vix spiri- tualia amplectunt. fo. v. pa. sc̄da	Vespasianus et titus hierusalem euerterunt fo. cxliij. pagina. i.
Tentatio tripliciter agitur. fo. lio. xli. pagina p̄ia.	Via mortalis via est vie folio ij. pagina secunda
Terra quando dicitur clamare contra suum possessorem. folio. xlv. pagina secunda.	Via redēptoris aspera seq̄ de- benus folio. viij. pagina prima
Terra spinosa quandoq̄ plus amatur q̄ illa que nunq̄ spinas habuit. fo. cx. pagina prima.	Usatorio sicuti habitio fo. xxxvij pagina prima
Terrena efficiunt animas cur- uos. fo. ciiij. pagina prima	Vie in sacris scripturis accipit̄ tur p̄ actionib⁹ fo. cxxxvij. p. ij
Testamēti noni p̄cepta sunt fa- tiliora q̄ veteris. fo. cl. pa. p̄ma.	Vite nostre maceria sepiuntur fo. cxxix. pagina secunda
Theauri publice inuis portio depredari desiderat. f. xxvij. p. i	Vigile tres sunt fo. xxxij. p. ij.
Theophanij comitis commen- datio. fo. cxxix. pagina secunda.	Villa terrenā substantiā signat fo. cxxvij. pagina secunda
Thome iere dulcitas vulneris isrl̄ delitatio infansuit. f. lxxxij. p. ij	Vinea dñi q̄ dicant̄ recte colere folio. liij. pagina prima
Throni dñi sedes. f. cxvij. pa. i.	Violēti rapiunt celū folio. lxxij.
Tormenta a notis illata pl⁹ no- cēt q̄ ab ignotis. f. cxxij. pa. sc̄da	Viperarū genimina vocāt̄ male soboles fo. lix. pagina prima
Tormenta peccaminum. folio. xxvij. pagina secunda.	Viros esse feminis remissiores turpe est fo. viij. pagina prima
Tribum octofum quale ē folio. xv. pagina prima.	Vita hūana neq̄ a stellis neq̄ a fato administratur sed a solo creatore fo. xxv. pagina prima
	Vita tēporalis eterne cōparas ta mors est. fo. cxxxij. pa. l.

Quadragesima homeliarum

- Peccatori ut lazaro dicēdi est
ven: foras folio. lxxxiiij. pa. ij.
- Peccatores aliqui qui se aliq̄ il
licita exisse meminerūt optimi
q̄nq̄ efficiuntur. fo. cix. pa. ij.
- Peccatores cuiuslibet status p
sacerdotes sunt admonendi fo.
lto. xlix. pagina secunda
- Peccatores dominus videt et
sustinet folio. cxij. pagina prima
- Peccatores dñi cōspicimus nos
metip̄os desse amos fo. cx. pa. i.
- Peccataz nūmularijs dare qd
significat folio. xxiij. pagina. i.
- Pedes redēptoris qñ dicimur
ofculari folio. cx. pagina prima
- Penthecostes solēntas est val
de honorabilis fo. c. pagina. i.
- Penitenti vniū sed non peccā
ti crastinū promittit deus folio
xxi. pagina secunda
- Penitentie diffinitio folio. cxix.
pagina prima
- Penitētie tps pdētes mirabilia
vba audiēt a dño fo. xxxi. pa. i.
- Peregrini sūt ad hospitiū tra
hendi folio. lxxij. pagina prima
- Petr⁹ adreas piscatores mul
tum pro xpo dimiserunt folio. xi
pagina secunda
- Petrus quare permitt⁹ est do
minū negare fo. lxiiij. pa. i.
- Petrus quare post cōuersionē
suam ad piscationē redijt: mar
theus autem ad officium suum
reuersus non est fo. lxxiiij. pa. ij.
- Petrus sp̄i sancto recept⁹ gau
debat in verbibus q̄ prius ti
mebat in verbis fo. xcix. pa. ij.
- Petrus tardus iohanne ad mo
numentum currēs genuliratem
representauit fo. lxxvij. pa. i.
- Pulatus fuit membrum dyabo
li folio. xl. pagina secunda
- Piscari seu ad piscandū rhetis
mixtis dominus legitur iuss
isse folio. lxxiiij. pagina prima
- Piscatores getulsa non habet
folio. xxv. pagina prima
- Pisci illo quare dominus fauū
cōmunit. fo. lxxv. pagina prima
- Populus ad nūdinas ⁊ solenni
tates libent̄ pgit fo. xxxvij. p. i.
- Popul⁹ est sensū fo. xxxiiij. pa. ij
- Popul⁹ sepe ruit ex culpa sacer
dotū folio. cxliij. pagina prima
- Populo israelitico pmitit⁹ ter
ra repromissionis quare hoc fo
lio. cvij. pagina prima
- Precepta dei cōparantur spes
culis mulier. fo. xli. pagina. i.
- Precepta noua dedit redēptor
nouus hō. f. ciij. pagina secūda
- Precepta redēptori sunt subti
liora pceptis legis fo. cliv. pa. i.
- Precones tre sequētis sunt ter
rores quos cernim⁹ fo. lvi. pa. ij.
- Predicator p̄t petere sumptus
⁊ alimēta fo. xliij. pa. ij.
- Predicator qñ dicitur doctus
folio. xxvij. pagina secunda
- Predicatores dicuntur cōnes
folio. lxi. pagina prima
- Predicatores p̄t spine dici fo.
lio. lxi. pagina prima
- Predicatio a quibusdam sub:

Tabula materiarum.

- trahitur. fo. ix. pa. i.
 Prelatos deus punit per seip-
 sum. fo. xxxvii. pa. i.
 Prelatus nō sit crudelis in sub-
 ditos. fo. xliii. pa. i.
 Prelatorū puerſa exēpla subdi-
 tos corrumpunt. fo. cii. pa. ij.
 Principari & dominari differūt.
 fo. cxvi. pa. ij.
 Proxim⁹ est amādus ſi ad deū
 peruenire velimus. fo. c. pa. ij.
 Punitio magna dignus eſt q̄
 ſepius dei gratiam contempſit.
 fo. cxxxiii. p. ij.
Quadrageſima quare eſt
 in abſtinentia. xl. dierū.
 fo. xli. pa. ij.
Rabboni interpretat ma-
 giſter. fo. lxxix. pa. i.
 Redemptor apud phari-
 ſeum fuit paſtus intus et foris.
 fo. cxi. pa. ij.
 Redemptor creauit matrem in
 qua crearetur. fo. lxxix. pa. i.
 Redemptor noſter dicitur ſecu-
 ris. fo. lix. pa. ij.
 Redēptor quare deſcribitur ſe-
 dēs a marco: quē tñ ſtātē ſtepha-
 nus teſtatus eſt. fo. xciiij. pa. ij.
 Redemptori multa debemus.
 fo. lxx. pa. i.
 Redemptorem ſequemur paſſi-
 bus amoris. fo. xc. pa. ij.
 Regionē nr̄az (paradiſus ſc̄z) p̄ a-
 liā viā q̄rere debem⁹. f. xxvi. p. i.
 Regnū celorum an poſſit dari
 murmurantibus. fo. liii. pa. ij.
 Regnū celorū dicitur quādoq̄
 eccleſia. fo. xxix. pa. ij.
 Regnū celorum eſt locus iu-
 ſtorum. fo. xxij. pa. i.
 Regnū celorum penetrare va-
 lebit: qui hic recte viuere ſtude-
 bit. fo. xxviii. pa. ij.
 Regnū celorum quibus bene-
 gabitur. fo. lv. p. i.
 Regnū celorum vim patitur.
 fo. lxx. pa. i.
 Regum munera chriſto obla-
 ta quid ſignificant. fo. xxv. pa. ij.
 Relinquere noſmetipſos qualiter
 poteſt fieri. fo. cv. pa. i.
 Reſurrectio redēptoris fuit fe-
 ſtuitas chriſtianorū & angelo-
 rum. fo. lxxij. pa. ij.
 Reſurrectiōis poſſibilitas multis
 oſtēdit modis. fo. lxxv. p. ij.
 Reuertimur quotidie ad vitam
 poſt culpas. fo. lxxx. pa. i.
 Rhete petri pleniſ fuit. cliij. pis-
 ſcis quare hoc. fo. lxxiiij. pa. ij.
Sabaoth interpretat exer-
 citus. fo. cxxxv. pa. i.
 Sacerdos debz eſſe petra
 ſalis in populis. fo. xiv. pa. ij.
 Sacerdos quilibet angelus dī-
 citur. fo. xliij. pa. ij.
 Sacerdos ſit ſeuernus & māſue-
 tus. fo. xxxvi. pa. ij.
 Sacerdotes etiā iuſti ſubiectos
 non deſpiciant. fo. cx. pa. i.
 Sacerdotes etiā hodie poſ-
 ſunt demonia eijcere. fol. xciiij
 pagina. i.
 Sacerdotes ferme omnes a-
 ctiones ſeculi adminiſtrant. fo.

Quadragesima homeliarum

- Magdalene phia fuit perfecta
folio. cix. pagina secunda.
- Magdalenā marina vis amo-
ris accendit. folio. lxxvij. pa. i.
- Mala nō agere non sufficit nisi
etiam fiant bona. fo. xxxij. pa. i.
- Mala sunt diluenda lamentis
folio. cxlvij. pagina prima
- Mādatum omne est de sola di-
lectione. fo. lxxvi. pagina. ij.
- Marie spōsus ad eius nuptias
non peruenit. fo. lxxxvij. ps. ij.
- Maris litus seculi finem signi-
ficat. fo. xxxij. pa. ij.
- Martyrū genera duo sunt folio
cxxxij. pagina secunda.
- Mens visibilibus intenta vide-
re nescit inuisibilia. fo. c. pa. i.
- Mentis nostre desideriu nihil
retardare debet. fo. cxxx. pa. i.
- Merces duplex debetur nō no-
stro operi. folio. xlij. pa. i.
- Mercedem prophete & merce-
dem de ppheta recipere diffe-
runt. fo. lx. pagina. ij.
- Mercenarius in periculo ouis
stare non potest. fo. xxxvi. pa. i.
- Michael / gabriel / raphael q̄li
ter interpretantur. fo. cxvi. pa.
- Miracula xpi ultra ipsam veri-
tatem aliquid innunt folio. iij.
pagina secunda.
- Miracula ex assiduitate vili-
scunt. fo. lxxxv. pa. ij.
- Miracula facere quare permis-
sum fuit sanctis p̄dicatozib⁹.
folio. x. pagina secunda
- Miracula fuerunt in exordio ec-
clesie necessaria. fo. xcij. pa. i.
- Miracula sanctitatē ostendunt
sed non faciūt. folio. xcij. pa. ij.
- Miraculosū effect⁹ fo. x. pa. ij.
- Mia conditiois nostri est immē-
sa. fo. lxxx. pa. ij.
- Miser icordie tempus nemo p̄-
dat. fo. cxij. pa. ij.
- Miser icordie tempora non sunt
p̄denda. fo. cliv. pagina secūda
- Mitto vos sicut misit me pater
q̄irer intelligitur. f. lxxxij. pa. ij.
- Moyse & samuel soli leguntur
in veteri testamento pro inimicis
orasse. fo. lxxx. pa. i
- Mors iustorum bonis est in ad-
iutorium. fo. cxxij. pa. ij.
- Morte non eripitur q̄ p̄ eter-
na vita agitur. fo. lxxvij. pa. i.
- Mortuorum corpora aliquan-
do lauantur. fo. cxlij. pagina. i.
- Mulier viro propinavit mortē
mulier viris annūciauit vitam.
folio. lxxx. pagina. ij.
- Mulieris religiose optima in-
dicia. fo. cliv. pagina prima
- Mulieres dominum viderunt /
que cum aromabus venerunt
folio. lxxij. pagina secunda.
- Multi sunt q̄ nesciunt quid desi-
derare debeant. fo. cxxvi. pa. i.
- Multi sūt vocati paucivero ele-
cti / verbum tremendum folio.
cxli. pagina prima
- Multum propter deum relin-
quit / qui sibi nihil retinet folio.
xi. pagina secunda.
- Mundus multas ex sacerdotib⁹
xxx. a.

Tabula materiarum

culp'a calamitates patitur. fo. xlviii. pagina prima

Mundus nō est amād'. f. r. pa. i.

Mund' quare describitur dño nascituro. fo. xix. pa. i.

Mundus sacerdotibus plenus est. fo. xliij. pa. ij.

Mundus varias habet etates. folio. liij. pa. ij.

Mund' fruct' ruina ē. fo. iij. pa. i.

Mundum diligere periculosus est. fo. iij. pagina secunda.

Mundum totū lucrari & se perdere nihil proficit. fo. cvi. pa. i.

Munus est triplex. fo. r. pa. i.

Numerus cētenarius est perfectus. fo. cxiiij. pa. i.

Nunci' verba quandoq; despiciuntur non ppter ipsum sed ppter dñm mittētē. fo. cxxyij. p. i.

Nuptias qñ dñs pater filio fecisse. fo. cxxyij. pa. i.

Nuptiarum domus dicitur sancta ecclesia. fo. cxxxix. pa. ij.

Oculi sunt fenestre anime. fo. xij. pa. i.

Optus misericordes notat. fo. lxi. pagina prima

Omnia relinquere possumus ēt retinendo. fo. cxxx. pa. i.

Opera bona sine humilitate nihil sunt. folio. xvij. pa. i.

Oratio deuota p̄fegit a deuoratione dyabolica. fo. cxliij. p. i.

Orbis terrarū cōtra uisensatos pugnabit. fo. cxvij. pa. i.

Que inuenta redit domum pastor. fo. cxiiij. pa. ij.

Oues pascea pro tēpotali mercede nō est pastor. fo. xxvj. p. ij.

Ouis que perierat fuit homo. fo. cxiiij. pagina prima.

Panes azimos quis comedere dicitur. fo. lxxix. pa. ij.

Paradisus quondie penitentibus aperitur. fo. xxxi. pa. i.

Paschalis solennitas dñi solennitatum. fo. lxxij. pa. ij.

Pascua ouium xp̄i que sunt. fo. ij. pagina. ij.

Pastor bonus duo pro ouibus debz impendere. fo. rxxvj. pa. i.

Pastores lupos fieri periculosus est gregibus. folio. xlvij. pa. ij.

Pastores v̄giles sublimia videre merentur. fo. xix. pa. i.

Pastor' huius error. fo. xlv. pa. i.

Passio xp̄i longe distat a nostra. folio. lxxij. pa. ij.

Patiētia xp̄i ineffabilis nos ad patiētia exhortari dz. fo. li. pa. i.

Patientia est exercēda in operatione. fo. clij. pa. i.

Patientis quid est. f. cxviiij. pa. i.

Patientie seruande exemplum singulare. fo. cxviiij. pa. i.

Patientie virtus tribus modis exerceri solet. fo. cxviiij. pa. ij.

Patres sancti ecclesie statuta custodiunt. fo. lxxvij. pa. ij.

Paulus animum suum amādo oderat. fo. rxxij. pagina secunda

Pauges debem' nobis pcurare pro aduocatis. fo. clij. pa. ij.

pauperes & debiles qui dicuntur. fo. cxviiij. pagina prima.